

**ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

**Α Π Α Ν Τ Α
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ**

Ἐκδόσεις
ΠΑΝ. Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ—ΣΤΕΡ. Ν. ΣΑΚΚΟΥ
Καθηγητῶν Πανεπιστημίου

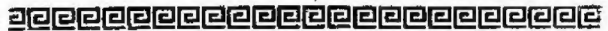
Ἐπιμέλεια
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Σ. ΦΕΥΤΟΓΚΑ—ΘΕΟΔΩΡΟΥ Ν. ΖΗΣΗ
Διδασκῶν τῆς Θεολογίας

**ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΛΟΓΟΙ**

ΤΟΜΟΣ 2

ΚΑΤΑ ΑΝΟΜΟΙΩΝ
1. ΠΕΡ ΑΚΑΤΑΛΗΠΤΟΥ ΛΟΓΟΣ ΣΤ'
2. ΠΕΡΙ ΟΜΟΟΥΣΙΟΥ ΛΟΓΟΙ Ζ'-ΙΒ'

Πρόλογος—Μετάφρασις—Σχόλια
ΣΤΕΡΓΙΟΥ Ν. ΣΑΚΚΟΥ,
Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου
Χείμενον: Β. Μουτσηλαου

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ ἔργον τοῦ Ἰωάννου Χρυσοστόμου «Κατὰ ἑνομοίον», ἀνατελειώμενον ἐκ δώδεκα λόγων, διορίζεται εἰς δύο μέρη, τὸ «Περὶ ἀκαταλήτου» ἐκ λόγων ἑξήκω καὶ τὸ «Περὶ ὁμοουσίου» ἐκ λόγων ἑσάτης ἕξ. Οἱ «ἑνομοιοὶ» κλάδοι τῶν ἑρμηνειῶν, ἦσαν ἀρετικοὶ φρονούντες περὶ τοῦ Χριστοῦ, διὰ καὶ οἱ σημερινοὶ κληρικοὶ ποὺ ἀποκαλοῦνται ἐμάρτυρες τοῦ Ἰεσοῦ ἢ «κοινοδοσοὶ τῆς Γραφῆς» ἢ «μαθηταὶ τῆς Γραφῆς». Διὰ τοῦτο ἔδωκεν αὐτὸ τὸ ἔργον, κυρίως δὲ τὸ δεύτερον ἕμιον ποὺ περιέχεται εἰς τὸν τόμον αὐτὸν, εἶναι ἕνα πρῶτος τάξις ἀντικατοιστικῶν βιβλίων. Εἶναι δὲ ἀλοδοστοίαν καὶ εὐκατάλητον καὶ προστόν εἰς ἄλλους. Ὁ Χρυσόστομος καὶ τὰ πλεον ὑψηλὰ δογματικὰ καὶ θεολογικὰ θέματα τὰ διαπραγματεύεται μὲ τρόπον κατὰ ἁπλὸν καὶ καθόλου φιλοσοφικόν. Ἀπακρίβει τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὸν στοιχειώδη, τοὺς συλλογισμοὺς, καὶ τῆς λογικῆς ἀποδείξεως, εἰς τὰ ὅποια ἀρέσκονται πολλοὶ ἄλλοι ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς. Τὰ πάντα διὰ τὸν Χρυσόστομον εἶναι ἑρμηνεῖο τεραχίων τῆς ἁγίας Γραφῆς. Εἶτε περὶ ἀκαταλήτου καὶ ὁμοουσίου ὁμιλεῖ — θέματα ποὺ μόνον μὲ τὸ δικουρὰ των τρομάζει ὁ μὴ εἰδικὸς —, εἶτε περὶ ἐλεημοσύνης, εἶτε περὶ τοῦ θένου τοῦ ἀποστόλου Παύλου, εἶτε προτρέπει τοὺς Χριστιανοὺς νὰ ἐκκλησιασίζωνται, εἶτε γράφει ἐπιστολήν, πάντοτε χρησιμοποιοῖ ἕνα τρόπον ἑρμηνεῖσαι περικρατῶν ἀπὸ τῆν Γραφήν. Ἐκτός ἀπὸ τῆν ἑρμηνείαν, εἰς τῆν ὅποιαν δὲν τὸν φθάσει κανεὶς οὔτε ἀρχαῖος οὔτε σύγχρονος, δὲν γνωρίζει ἄλλην μέθοδον. Διὰ τοῦτο ἀναπτύσσει καὶ λίγει ἄλλα τὰ θέματα κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον, καὶ εἶναι ὁ σφαιρῶτερος τὸν πατέρων καὶ ὁ πλεον καταληπτικὸς εἰς ἄλλους. Μεταξὺ τοῦ ἀγγραμμάτου ἀναγνώστου καὶ τοῦ Χρυσοστόμου ἔναι μόνον φραγρῶς ὑπάρχει, ἡ γλῶσσα. Ἀπ' ἧς στιγμῆς μεταφρασθῆ, τὸν καινοῦν ἄλλοι ἔξ Ἰσου καὶ ὁ ἐπιστήμων καὶ ὁ ἀγρῶματος. Ὁ Χρυσόστομος ἦτο πρῶτος δικηγόρος. Διὰ τοῦτο εἰς κάθε ὁμιλίαν του ἐργάζεται ὡς δικηγόρος. Ἄγναι τῆν μέθοδον τοῦ στοιχειώδη καὶ τὸ περιλοκοφῶμενα θεολογίαι.

Γραμματικὸς Συντάξας
Ἰερεὺς ἸΩΑΝΝΗΣ Κ. ΔΙΔΙΤΗΣ, θεολόγος

τα. Βλέπει τὴν ἁγίαν Γραφήν ὡς δικαιογραφίαν, καὶ ὁ ἴσος ὡς δικηγόρος ἀποδεικνύει αὐτὰ ποῦ πρέπει νὰ ἀποδεχθῆ, διὰ τὴν διαλάμπη ἢ ἀλήθεια. Καὶ ὡς δικηγόρος εἶνε τελείως καταληπτός εἰς τὸ ἀκροατήριον. Εἰδικῶς εἰς αὐτὸ τὸ ἔργον παρουσιάζεται ὡς συνήγορος μὲς πολλὰ μεγάλῃς ὑποθέσεως, τῆς ὑποθέσεως ἂν ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἶνε ἢ δὲν εἶνε ἴσος μὲ τὸν Πατέρα, καὶ Θεὸς ἡμῶν ἢ ἴσος μὲ ἐκεῖνον, μὲ ἴσους τὴν δικαιογραφίαν ποῦ λέγεται Γραφὴ ἁγία.

Ὅταν πᾶν μίαν παράγραφον αὐτῆς τῆς δικαιογραφίας, προκειμένου νὰ κινή κατανοητὸν αὐτὸ ποῦ κυρίως θέλει νὰ ἀντιλήψῃ, ἐξηγεῖται διὰ τὰ στοιχεία τῆς, ἐξηγεῖ διὰ τὰ θέματα τῆς ἔστι καὶ δοκεῖα μὲ τὸ κύριον θέμα, ὥστε ὁ ἀκροατὴς νὰ βλέπῃ τὸ κύριον θέμα μὲς εἰς μίαν περικλήν πλήρως φωτισμένην καὶ ἐξηγημένην. Παραδείγματός χάριν, ὅταν ἐξηγῆ τὸ «Πατέρ εἰ δυνατόν παρεθέτω ἅπ' ἐμοῦ τὸ ποιήριον τοῦτο, κ.λ.π.» (Ματθ. 28, 39), ἐκ τοῦ ὁποῦ ἀποσκοπεῖ νὰ συμπεράνῃ, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶνε καὶ ἄνθρωπος καὶ Θεός, ἀφιερώνει μέγα μέρος τῆς ὁμιλίας εἰς τὴν προσευκὴν ὡς ἀνάγκη καὶ ὡς θεσπίζον καὶ προνόμιον ὅταν ἐξηγησῆ τὸ «Τοῦτο φρονεῖσθε ἐν ἑαυτοῖς ὅ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐκ ἄρπαξεν ἑαυτὸν τὸ εἶναι ἴσος Θεῷ ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφῇ δούλου λαβὼν κ.λ.π.» (Φιλ. 2, 5-11), ἐνῷ θέλει νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν ἰσότητα Πατρὸς καὶ Υἱοῦ, ἀναπτύσσει οσαυτὸν ὡς κύριον θέμα τὴν ταπεινοφροσύνην. Ἔτσι καὶ ὁ ἴσος ἀσολοῦθαι καλλίτερον τὰς τάσεις τῶν θεοπνευστῶν συγγραφέων, καὶ οἱ ἀκροαταὶ δὲν ἀκούουν ἀνεξήγητα δόγματα, ἀλλὰ γίνονται κύριοι περικλητῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας καὶ μόνοι τὸν δύνανται νὰ συναρμολογήσουν τὰ δόγματα. Μικρὴ συνέπεια αὐτῆς τῆς ἰδιογραφίας τοῦ Χρυσοστόμου εἶνε, ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ καταιχρῆ κανεὶς τὰ ἔργα του κατὰ εἶδος, οὐδε δύναται νὰ βάλῃ εἰς τὰς ὁμιλίας του ἐπιγραφὰς συντόμους καὶ συνεπείας μὲ τὸ περιεχόμενον. Οἱ μικροσκοπεῖς ὑπότιλοι ποῦ ὑπάρχουν εἰς κάθε λόγον καὶ ποῦ δὲν εἶνε τοῦ Χρυσοστόμου ἀλλὰ τῶν στενογράφων του, ἐκφράζουν ὅλην τὴν ἀγωνίαν τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν προκειμένου νὰ ἐκφράσουν ποῖον εἶνε τὸ θέμα τοῦ λόγου. Φέρ' εἰπὴν ὁ ὑπότιλος τοῦ Ζ' λόγου Περὶ ὁμοουσιῶν: «Πρὸς τοὺς ἀπολειφθέντας τῆς συνάξεως καὶ τοῦ ὁμοουσιῶν εἶναι τὸν Υἱὸν τῷ Πατρὶ ἀπόδειξαι καὶ ὅτι τὰ τιμητικὰ εἰρημῶν καὶ γεννημένα παρ' αὐτοῦ οὐ δι' ἀσθενείαν δυνάμεως, οὐδὲ δι'

ἐλάττωσιν ἐγένετο καὶ ἐλέγγο, ἀλλὰ δι' οἰκονομίας διαφόρου». Ἀπὸ τοῦ «Περὶ ἀκαταλήπτου» καὶ ἀκαλοῦθους». Τὴ κυρία τῆς Γραφῆς, τοῦλάχιστον διὰ ὅσα ἀναφέρει εἰς τοὺς λόγους κατὰ ἄνομοισιν, τὰ ἀπηγγέλλει διὰ ἀπὸ στήθους διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ παραξενεύεται κανεὶς, ἂν τὰ περισσότερα δὲν συμφωνοῦν κατὰ λέξιν μὲ τὸ κεφάλαιον. Ποτὲ ὅμως δὲν σφραδάζονται νοήματα.

Ὁ Χρυσοστόμος φαίνεται ἐνήμερος ὅλων τῶν λεπτομερειῶν τῆς ζωῆς εἶνε διὰ μόνον ὁ ἄγιος Χριστιανός καὶ ὁ πνευματικὸς ποιητὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ὁ ἄνθρωπος τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἀγροτικῆς καὶ τῆς ἀστικῆς καὶ τῆς ναυτικῆς. Θαυμάζει κανεὶς, ὅταν τὸν βλέπῃ πόσον κοπέχει τὰ τεχνικὰ μυστικὰ καὶ τὴν φρασεολογίαν τῶν θαλασσοδύκων, τοῦ γυναικεῖου κομμωτηρίου, τῶν γεωργῶν, τῶν μικροεμπόρων. Ἰννορίζει πῶς ὀδηγοῦν οἱ πλοῖτοι τῶν πλοίων, πόσα ὀργήματα ὀργάνων οἱ γεωργοὶ πρὶν νὰ σπεύρουν καὶ τί εἶνε ἡ ζεύγλη καὶ πῶς βάζει ὁ θεὸς τὸν τράχηλον μὲς ἀπὸ τὴν ζεύγλην, πῶς ἀποξύνουν αἱ γυναῖκες τὴν παλαιὰν ἐπιδερμίδα μὲ τὰ παλαιὰ καλλυντικὰ διὰ νὰ ἀρτίσουν τὸ καινούργιον μακιγιάζ, πῶς κυνηγοῦν τὸ κέρδος οἱ ἔμποροι καὶ τί ὑπολογισμοὺς κάνουν. Δὲν τοῦ διαφεύγει τίποτε. Ἐκρημάτουν ὁμιλίαις τε δικηγόρος, ἐγνώρισε τὴν ἐπάστια. Παρὰ ταῦτα φαίνεται πόσον ἄδολος, ἀγνός, καὶ ἀδιόρθωτος παρέμεινε, πόσον διετήρησε τὴν ἐγγένειάν του. Καὶ διὰ ταῦτα δὲν δύναται νὰ καταλάβῃ, τί χρειάζεται νὰ ἀμείλῃ κανεὶς, ὅταν δὲν τὸν καταλαβαίνει ἔτσι καὶ ἕνας ἀκροατής.

Ὁ ἕκτος (VI) λόγος «Περὶ ἀκαταλήπτου» εἶνε ὁ τελευταῖος τοῦ Α' μέρους τοῦ ἔργου «Κατὰ ἄνομοισιν». Ἐξερωνήθη κατὰ τὴν 20 Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 386 ἐν Ἀντιοχείᾳ. Ὁ ἄγιος Φιλογόμος, περὶ τοῦ ὁποῦ ὁ Χρυσοστόμος ὀμιλεῖ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου, πρὶν εἰσελθῆ εἰς τὸ κύριον θέμα Περὶ ἀκαταλήπτου, ἔγινεν ἐπίσκοπος περὶ τὸ ἔτος 320, ὅταν οἱ μὲν διαγμοὶ μόλις εἶχον παύσει, ἢ δὲ ἀρσεως τῶν ἀρειανῶν μόλις ἐνεφανέτο. Πιθανόντα ἡ ἡμέρα τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ λόγου ἦτο Κυριακὴ πρὸ τῶν Χριστουγέννων.

Ἐκ τῶν ἑξῆ λόγων «Περὶ ὁμοουσιῶν» οἱ τέσσαρες ἐκφωνήθησαν ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὸ πρῶτον ἑξάμηνον τοῦ 387, ὅταν ὁ Χρυσοστόμος ἦτο προξένος, καὶ ἀπετέλουν ἑξ ὁρχῆς τὸ δεύτερον μέρος τοῦ «Κατὰ ἄνομοισιν» ἔργου του (6+4): οἱ δύο τελευταῖοι ἐκφωνήθησαν μετὰ 11 εἰη ἐν Κων-

σταντινουπόλει, μάλλιν έγινε επίσκοπος· μάλλιστα ὁ πρῶτος (δηλαδή ὁ πέμπτος ἐκ τῶν 25 ἢ ἐνδέκατος ἐν συνόλῳ) εἶνε ὁ δεύτερος λόγος τοῦ ὡς ἐπισκόπου εὐδὸς μετὰ τὸν ἐνθρονιστήριον.

Ὁ ἕβδομος (VII) λόγος ἢ πρῶτος «Περὶ ὁμοουσίου» ἐξεφωνήθη τῆ 387, ὀλίγον μετὰ τὸ Χριστογέννη τοῦ 386, καὶ πρῶτα τὰς 5 Ἰανουαρίου 387. Διότι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὑπῆρχε κοσμηκὴ ἐορτὴ μετὰ ἡποδρομίας· ὁ δὲ Χρυσόστομος ἀρκίζει μετὰ τὴν φράσιν «πάλιν ἡποδρομία, καὶ πάλιν ὁ σύλλογος ἡμῶν ἐλόγιστον γέγονεν».

Ὁ ὄγδοος (VIII) λόγος ἐξεφωνήθη ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸν ἕβδομον. Ἀρκίζει μετὰ τὰ λόγια «Ἐκ πολέμου κθεὶς ἐπανεῆλθομεν, ἐκ πολέμου καὶ μάχης αἰρετικῆς...». Ὁ Μοντφάουσι καὶ ἄλλοι φρονοῦν ὅτι ἔννοεῖ τὸν προηγουμένον λόγον, καὶ ἐπιμένοντες ἀπὸ τοῦ «κθεὶς» φαίνεται ὅτι ὁ λόγος αὐτὸς ἐξεφωνήθη τὴν ἐπομένην θ-1-387. Νομίζω ὅμως ὅτι δὲν εὐσταθεῖ τοῦτο, διότι εἰς τὸν παρόντα λόγον ὁ Χρυσόστομος ἀναπέτυσαι τὸ κύριον θέμα τῆς «κθεῖνης αἰρετικῆς μάχης», ἐφ' ἧσιν δὲ δὲν συμπίπτει μετὰ τὸ θέμα τοῦ προηγουμένου λόγου, ἄρα πρόκειται περὶ ἄλλου λόγου ἢ μάλλον δημοσίως συζητήσεως, ἢ ὅποια ἔγινε μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ προηγουμένου λόγου.

Ὁ ἔνατος (IX) λόγος, εἰς τὸν ὅποιον ἀποδεικνύεται ἡ ἰσότης Υἱοῦ καὶ Πατρὸς ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου, ἐξεφωνήθη πολλὰς ἡμέρας ἢ καὶ μῆνας μετὰ τὸν ὄγδοον. Πάντως, κατὰ τὸ πρῶτον ἐξῆρτην τοῦ 387.

Ὁ δέκατος (X) λόγος ἐξεφωνήθη πάλιν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος μετὰ πολυήμερον διακοπήν.

Ὁ ἐνδέκατος (XI) λόγος εἶνε, καθὼς εἶπα, ὁ δεύτερος λόγος τοῦ ὡς ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 398. Εἰς τὸν ὑπότιτον αὐτοῦ τοῦ λόγου «ἐπιβία ρηθῆσαι ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸς ἀνομοίους Περὶ ἀκαταλήπτου, κ.λ.π.» ἡ φράσις «Περὶ ἀκαταλήπτου» εἶνε λέξις μεταγενετέρας ἀντιγραφῆς· διὰ τοῦτο τὴν ἐκδόσιν «Περὶ ὁμοουσίου». Τὸ θέμα εἶνε ἐπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους περὶ ὁμοουσίου, καὶ δὲν λέγεται τίποτε περὶ ἀκαταλήπτου. Ὅτι ὄντιν δὲ εἶς εἰς τὰ ἔργα τοῦ Χρυσόστομου δὲν ὑπάρχει διαφορά μετὰ τὸν ὄρον «λόγος» καὶ «ἐπιβία» εἶνε: ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ εἶδος.

Ὁ δωδέκατος (XII) λόγος εἶνε συνέχεια τοῦ ἐνδέκα-

του καὶ ἐξεφωνήθη ὀλίγας ἡμέρας μετὰ ἀπ' ἐκεῖνον, ἰσως δὲ κατὰ τὴν ἐπομένην Κυριακῆν.

Καὶ τοὺς ἐπιτὰ λόγους μεταφράζω ἀπὸ τὸ κείμενον τοῦ Μοντφάουσι κατὰ τὴν δευτέρον ἐκδόσιν (Parisii 1839, τόμος I, σελ. 603-680), ἢ ὅποια εἶνε ἡ παλαιὴ ἀρίστη καὶ ἐκ τῆς ὁποίας φωτοτυπείται καὶ τὸ κείμενον. Ἡ πλαγιοσημασμένη σελιδομέτρως (301 A, B, C, D, E, 502 A, B, C, D, E, κ.λ.π.) εἶνε τῆς πρώτης ἐκδόσεως καὶ εὐρίσκεται ἐπίσης πλαγιοσημασμένη εἰς τὴν δευτέραν. Ἐδῶ εἰς μὲν τὸ κείμενον φωτοτυπείται ὅπως εἶνε πλαγιοσημασμένη εἰς τὴν δευτέραν, εἰς δὲ τὴν μετάφρασιν ἐκτυπῶνται ἐντὸς τοῦ κειμένου. Αὐτὸ θὰ γίνεται καθ' ὅλην τὴν ἐκτασιν τῶν ἀπάντων τοῦ Χρυσόστομου, ἀλλὰ καὶ ἄλλων πατέρων, χάριν τῶν ἐπιστημόνων ἀλλὰ καὶ χάριν ἄλλων ὅσοι θὰ χρησιμοποιοῦν τὰ εὐρετήρια· διότι τὰ εὐρετήρια θὰ παραπέμψουν εἰς αὐτὴν τὴν πλαγιοσημασμένην σελιδομέτρων, καὶ θὰ εἶνε τοιοῦτοτρόπως κοινὰ καὶ διὰ τὸ κείμενον καὶ διὰ τὴν μετάφρασιν.

Ἐπιμνησκώ τὸς παραπομπὰς εἰς τὴν ἁγίαν Γραφήν, ὅσοι ὁ Μοντφάουσι ἔχει μερικὰ γραφικὰ κωρὰ ἀνεπισημασμένα. Τὰ διατηρῶ ἀμετάβλητα καὶ ἀμεταφραστα, ὅπως εὐρίσκονται εἰς τὸν Χρυσόστομον. Εἰς τὸ κείμενον διορθῶν ἀριστέως λέξιν καθαροῦς τυπογραφικὰ (π.χ. «δὴτῶν» ἀντὶ «δυνατῶν», ἐν «ατρεῖς» ἀντὶ ἐν «ατρεῖω» κ.λ.π.). Εἶνε δὲ ὀλίγα (εἰς τὸν παρόντα τόμον δέκα). Ἐπεξηγῶ ἀριστέως πράγματα μετὰ ὁμοσημασίαις. Ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν τῆς μεταφράσεως τηρῶ τὴν γραμμὴν τῆς ἄλλης ἐκδιδομένης σειρῆς.

ΣΤΕΡΓΙΟΣ Ν. ΣΑΚΚΟΣ, Δ. Θ.

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΠΕΡΙ ΑΚΑΤΑΛΗΠΤΟΥ
ΛΟΓΟΣ ΣΤ'

⁴⁹² Α Εἰς τὸν μακάριον Φιλομόνον ποῦ ἀπὸ δι-
κηγῆρος ἔγινεν ἐπίσκοπος, καὶ οὐ τίποτε δὲν εὐαρεστέ-
ιστον ποῦ τὸν Θεόν. ἔσονται τὸ νῦν φροντισόμεν διὰ τὸ
κοινὸν συμφέρον, καὶ οὐ τί τὸ νῦν προσερχόμεθα μὲ ἀμέ-
λειαν εἰς τὰ θεὰ μυστήρια τιμωρεῖται ποῦ σκληρὰ,
καὶ ἂν ἐκείνη τὸ τοιμήσωμεν ἀπὸ μίαν φορὰν τὸν χρό-
νον. Ἐξερωνήθη δὲ πάντα ἡμέρας πρὸ τῶν Χριστουγέν-
νων.

Β 1. Ἐγὼ δίδασκα καὶ σήμερον ἐτοιμαζόμενον νῦν ἐντοθὸ διὰ
τὸ ἀνεμαρτίω τὰ παλαιὰ τεκνύματα τῶν ἀφροσύνης, καὶ νῦν
οὐκ ἐφορήσω τὸ ὀφείλον χρέος μου, ἀλλ' ἡ ἡμέρα τοῦ μακαρίου
Φιλομόνου ποῦ ἐορτάζομεν τώρα ⁴⁹³ Α Ἐκάλει τὴν γλώσσάν μου
νῦν διηγῆθαι τὰ κατορθώματα ἐκείνου. Καὶ ὁπωσδήποτε πρέπει νῦν
καὶ παύσαί γε. Διότι ἂν ὡς κολοιοῦν πατέρα ἢ μητέρα θανάτω τε-
λευτή (Ἐβ. 21, 16· Λευκ. 20, 9), φαίνεται ἐλοκάρθαι οὐκ ὅπως
τοῦς ἡμεῖς καὶ οὐκ ἀπολαύει ὁπωσδήποτε ζῆσθαι. Καὶ ἂν εἰς τοῦς
φυσικούς γονεῖς πρέπει νῦν δεκνόμενον τὴν ἀγάπην, ποῦ περι-
σότερον πρέπει εἰς τοῦς πνευματικούς, καὶ μάλιστα ἔσονται αὐτοῦς μὴν
ποῦ ἔργων ὡς ἐκείνος δὲν τοῦς κἀν καὶ τοῦς λαμπροτέρους, ἡμεῖς
δὲ ποῦ καλοῦμεν, καὶ ἔσονται ἡμεῖς καὶ ἔσονται ἀφροσύνη, μὴς
κἀν καλοτέρους. Διότι ἐκεῖνος δίδασκα, ἀφ' οὗ ἀπέβη εἰς τὸν αἰ-
ῶνα, δὲν τὸν χρειάζεται καθόλου τὸν ἀφροσύνην ἔπαινον, ἀφ' οὗ
ἐπῆγεν εἰς ἀνωτέρων καὶ μακαριώτερων Β γόρον, ἡμεῖς ἔσονται ποῦ
ζῶμεν ἀφροσύνη, καὶ ἔσονται ἀφροσύνη πολλῆς καλλιέργειας ἀπὸ
κάποιο πλείους, μὴς χρειάζονται τὰ ἔργα ἐκείνου, διὰ νῦν δι-
γεγῆθαι μὲν μὴς ὡς ἐκεῖνος ζῆλος. Διὰ τοῦτο καὶ κάποιος σοφὸς συμ-
βουλεύει καὶ λέγει: «Μνήμη δικαίου μετ' ἐγκωμίων» (Παροιμ. 10,
7). Διότι ἀφροσύνην ποῦ ποῦ μετ' τὸν τρόπον αὐτὸν εἶναι αὐτοῖ
ποῦ ἔργων, ἀλλ' αὐτοῖ ποῦ ἐγκωμιάζου. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἔσονται τὸ-

1. Σημειώται: «Ὅταν ἐνομιμάσθαι ἢ μνημονεύει τὸν δίκαιον, νῦν τὸν ἐν-
κομιμάσθαι».

σον πολύ κέρδος από την απόθεσιν, να πειθαρχήσωμεν και να μη διαφευγώμεν διότι και η ώρα είναι κατάλληλος διά την διήγησιν αυτήν. Διότι σάν σήμερον ο μακάριος C μετατόχη εις την άταραχον ζωήν, και ήγειροβόλησεν εκεί όπου εις το εβδη δεν έχει: να φράσθῃ κανείς ναούσιον, ούτε καρμίαν θλίψιν, ούτε πόνον. Και τί το παράδειον άν τὸ μέρος εκείνο εινε καθαρόν από θλίψιν, καθ' ήν στηγήν και εις ανθρώπους που ζουν άκόμη αποτεινεται ο Παύλος και λέγει: «Πάντοτε χαίρετε, άδελφίταις προσευχόμενοι»: (Α' Κο. 5, 17). Και άν εβδ, όπου υπάρχουν νοσήματα, και άδικίαι, και πρόσφοροι θάνατοι, και συκοφαντίαι, και φθόνοι, και θλίψεις, και θυμοί, και πονηραί επιθυμίαι, και άπειρα ήθελματικά σχέδια, και καθημερινάι φροντίδες, D και συνεχή και ήλληπάλληλα κακά που μας φέρουσι από παντού άπειρους λύπας, ειπαι ο Παύλος, ότι εινε δυνατόν επάνοτα να χαίρομεν». όταν κανείς δι' όλίγον μόνον σκαύση κεφάλι από την τρικυμίαν των βιοτικών πραγμάτων, δύναται να ρυθμίση καλώς την ζωήν του: εινε πολύ ευκαίωτερον να επιτύχη αυτό το καλόν, όταν αποδηγήσῃ απ' εβδ, όταν ελ' αυτά έχουν εκλείψει, και αι άρρώστια και τα νοσήματα και το ύπόθεσθον των άμαρτημάτων. όταν δεν ύπάρχη από δικό μου και το δικό σου, αυτός ο κέρδος λόγος που φέρνει εις την ζωήν μας εινε τα κακά και που ήγεινήσαν άπειρους πόνους. Διά τούτο E μακαρίζει περισσότερο τον άγιον αυτόν, διότι, άν και μετατόχη και άφραξε την πόλιν μας, ήμεις άνέστημε εις άλλην πόλιν, την πόλιν του Θεού και αφού έρωτηγαν από την Εκκλησίαν αυτήν, εινε τώρα πόλις της Εκκλησίας των πρωτοκόπων που εινε απογεγραμμένη εις τα μητρώα των ούρανών άφραξε τάς όρσεις αυτές, και έστησε εις την πανήγυριν των άγγέλων. «Οτι εά ύπάραξι επάνω και πόλις και Εκκλησία και πανήγυρις, άκουσε που το λέγει ο Παύλος: «Προσκληθήσεται πάλιν Θεός ζώντων». «Ιεροσολήμη επανηρώη και εκκλησία πρωτοκόπων απογεγραμμένη εν ούρανοις». 494 Α και μαρτίαν άγγέλων πανηγύριον» (Εβρ. 12, 22-23). Ουσιμάξει εά ελα και εκεί πανήγυριν όχι μόνον διά το πλήθος των άγαθών, αλλά και διά την άρθονίαν των άγαθών και την παντοτινήν χαράν και εδρροσύνην. Διότι την πανήγυριν συνθέσει τίποτε άλλο ζέν την κάνει, παρά το πλήθος αιδών που συγκεντρώνονται και η άρθονία των έμπορευμάτων, όταν συγκεντρώνονται σιτάρια και κριθάρια και διάφορα είδη προτόντων, και κοπάδια προβάτων, και άγέλας βοδιών, και ροχια, και διάφορα τέτοια, και άλλαι μὲν πωλούν, άλλαι δε αγοράζουν. Και εά ειση κανείς: Τί άν αυτά ύπάραξι εις τους ούρανοσ; Απ' αυτά θέβεται τίποτα, ειναι και ήμεις εινε πολύ σθεσσότερα απ' αυτά. Ούτε σι-

τάρια και κριθάρια και είδη προτόντων, άλλ' εκεί ο καρπός εινε παντού του Πνεύματος, άγάπη B και χαρά και εδρροσύνη και ειρήνη και αγαθοσύνη και πρώτης εις μεγάλην άρθονίαν. Και εινε δυνατόν να εβδ κανείς παντού εις τους ούρανοσ όχι κοπάδια προβάτων και άγέλας βοδιών, άλλ' ανώματα δικαίων τετελειωμένων (Εβ. 12, 23), και άρετάς ψυχών, και κατορθώματα τέλειον ζωής: όχι ροχια και μπαλιώματα, αλλά στεφάνια πολυτιμότερα από κάθε χρυσόν, και έραβεια και έσθια και τα άπειρα αγαθά που φυλάσσονται διά τους νικητάς. Και το πλήθος αιδών που συγκεντρώνονται εινε πολύ σθεσσότερον και περισσότερο. άν αποταλείται από ανθρώπους άποτός και χωριστός, άλλ' C εβδ μαριάδες άγγέλων, και χιλιάδες άρχαγγέλων, άλλου σύνταγμα προσητών, άλλου ήμάδες μαρτύρων, τάγματα άποστόλων, συναθροίσεις δικαίων, ήμεις διάφοροι όλων όσοι εδράστησαν τον Θεόν. Πράγματι η πανήγυρις εινε μία θεοματία πανήγυρις, και το άνωτερον όλων μάλιστα εινε. εινε μία εις την πανήγυριν περιφρατα, ο βασιλεύς όλων αιδών διότι άπό αυτό εινε μαριάκιον άγγέλων πανήγυρις: «Ιερρόσολαι» και κρητή θεού πάντων» (Εβρ. 12, 24). Ποιος είδα ποτέ βασίλειά να έρχεται εις πανήγυριν; Εβδ θέβαι κανείς άν είδα ποτέ, εκεί ήμεις, όσοι παρεύρισκοντα, τον ελάσκου συνεχός, όσοι, τους εινε δυνατόν να ύβουν τον ελάσκου δε και να εινε μαζί των D και να στείλχη όλους τους περιτριπικόμενους με την λαμπρότητα της δόξης του. Και αυτό και μὲν αι εβδ πανηγύριαι διαλόσκοντα πολλάς φορές εις το μέσον της ήμέρας, εκείνη ήμεις: όχι εινε. άν περιμάνει ποτέ να εβδ ο μήνας, ο χρόνος, ή ήμερα, άλλ' γίνεται διαρκής, και ελα τα αγαθά της δεν έχουν τέρια, δεν γιναι τέλος, δεν μπορούν να γηράσσουν ούτε να παραβούν. Μένουν άγέραστα και άθάνατα. Κανείς θόρυβος εκεί όπως εβδ, κανένα ταραχή, άλλ' μεγάλη η εύκοσμία όλων με την πρόπαν τάξιν, E σάν να αναπέμπουν με μίαν κιθάραν, με ρυθμόν, την πανακρασίον μελωδίαν την γλυκύτεραν από κάθε άλλην μουσικήν προς τον άεσοτήν και των ός κτίσεων εκεί η ψυχή μωφεται εις την θεϊαν μουσικήν σάν εις ιερά έβδαι και θαλα μωφάται.

2. Προς αυτήν λοιπόν την μακαρίαν και άγέραστον χώραν έπήγε σάν σήμερον ο μακάριος Φιλοθέος. Ποιος λόγος δύναται να γίνη άντάξιος του ανθρώπου που εβδ ήμεις ενός τόσο άραιοι κληρού; άν ύπάραξι κανείς. Και λοιπόν; 495 Α θά σποήσωμεν διά τον λόγον αυτόν: άλλ' τότε διατί συγκεντρώθημεν; Νά εποιημεν ετι δεν εβδ μπορούμεν να φθάσωμεν το μέγιστος των έργων σου; Αλλά ετι' αυτόν άκρείβω τον λόγον πρέπει να εμυλήσω, διότι σπου-

δικαιότη πτωχή του δικαίου είναι και τούτο, τὸ νὰ μὴ δουλεύουν τὰ λόγια νὰ ἐπισωθῶν μὲ τὰ ἔργα. Διότι εἰς αὐτοὺς ποὺ ἔκριναν τὰ κατορθώματα ἀνώτερα ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, εἶνε φανερὸν ὅτι τοὺς πρᾶτους ἐγκώμια ἀνώτερα ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην γλώσσαν. Καὶ βέβαια δὲν εἶνε τοῦτο λόγος ἀποτυχίας μας, ἀλλὰ ὅτι πωρὴ μὲ μᾶς ἔτι συνήθη μὲ τὸν κοινὸν μας ἀκατότην. Καὶ ἐκεῖνος εἰς τὴν χάριν ποὺ ἔφριξε δύο μόνον ὁδοὺς, δὲν ἔδωκε δύο μόνον ὁδοὺν μισθόν. Διὰ τὴν ἀραγε; Διότι ἐπρόκειτο ἔτι εἰς τὴν ποσότητα τῶν χρημάτων. **B** ἀλλὰ εἰς τὸν πλοῦτον τῆς νοστροπίας (Μάρκ. 12, 41 - 44' Λουκ. 21, 1 - 4). "Ἄν ἐξέταξ; τὰ χρήματα βέβαια, πολλὴ ἡ πτωχεία" ἂν ἡμῶς ζεαλιέως τὴν προαιεσκον, ὅτι ἰδῆς ἀπερίγραπτον θησαυρὸν μεγαλοφυχίας. "Ὅσα ἂν καὶ τὰ ἰδικά μας εἶνε μικρά καὶ εὐταλῆ, ἡμῶς εἶνε ἀπὸ τὸν ἔχον. Καὶ ἂν εἶνε κατώτερα ἀπὸ τὴν μεγαλοφυχίαν τοῦ γυναικίου καὶ βασιλικοῦ Φιλογονίου, ἡμῶς μέγιστον δείγμα τῆς μεγαλοφυχίας τοῦ θά ἦτο καὶ τούτο, ὅτι δὲν θὰ ἀποκηθήσῃ οὐτε τὰ μικρά, ἀλλὰ ὅτι κόνει ἔτι κἀκεῖνοι οἱ πλοῦτοι. Καὶ ἐκεῖνος εἶνε δέχονται ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς μικρὰ πράγματα ποὺ δὲν τὰ ἔχουν καὶ ἀνάγκη. **C** προσφίρειν ἡμῶς πλοῦτον ἀπὸ τὰ ἰδικά των, ἀνακαθίζοντας σὺν δόρα εἰς αὐτοὺς, ποὺ τοὺς προσφίρειν αὐτὰ ποὺ αὐτοὶ τὰ εἶχαν. "Ἐστὶ λοιπὸν καὶ αὐτῶς, ἀφοῦ λέγει ἀπὸ μᾶς ἐγκώμιον μὲ λόγια, τὰ ὅποια δὲν τοὺ χρατάονται, ὅτι μᾶς ἀναποδοῖσθαι μὲ τὰ ἔργα τὴν αὐλογίαν του, ἡ ὅποια πάντοτε μᾶς χρατάεται. Ἀπὸ ποὺ λοιπὸν ὄ ἀρχισωμαν τὰ ἐγκώμια; Ἀπὸ ποὺ ἄλλοδ ἂν ἔχι ἀπὸ τὸ ἐξίωμα, αὐτὸ ποὺ ἔχον ἢ χάρει τοῦ Πνεύματος; Διότι τὰ ἐξωτερικὰ ἐξιώματα βέβαια δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ θεωρηθῶν ποτὲ ὡς ἀποδείξεις τῆς ἀρετῆς αὐτῶν, εἰς τοὺς ὁποίους εἶνε ἐμπιστευμένα, ἀλλὰ πολλὰς φορές κατηγοροῦν αὐτοὺς καὶ ὡς κακοὺς. Διὰ τὴν συνήθειαν τὰ ἐξιώματα αὐτοῦ τοῦ εἶδους **D** τὰ προξενούν τι προστάσει τῶν φίλων" καὶ τὰ πλεονεκτήματα (τῶν ἰσχυρῶν) καὶ αἱ κολακαταὶ καὶ πολλὰ ἄλλα κλεχρότερα ἀπ' αὐτὰ, "Ὅταν ἡμῶς χειροτονῶ καὶ φησὶν ὁ Θεός, καὶ τὸ χεῖρ ἐκεῖνος ἀκουματῆ εἰς τὸ ἅγιον κεφάλι, ἡ φήσας εἶνε ἀδικαίως, ἡ κρίσις ἀπεργαζομένη ἀπὸ κάθε ὀφθαλμὸν τὸ ἐξίωμα αὐτοῦ ποὺ χειροτονεῖ γίνεται ἀναμφίβολος ἐγγύησις δι' αὐτὸν ποὺ χειροτονεῖται. Καὶ ἔτι ἐκεῖνος τὸν χειροτονήσαν ὁ Θεός, φαίνεται καὶ ἀπ' αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς του. Διότι τὸν ἤρασαν μὲτα ἀπὸ τὴν ἀγορὰν καὶ τὸν ἐδήγησαν εἰς τὸν θρόνον τούτου. Τόσον κοῦν ἀμνὸν καὶ λαμπρὸν ἔδειξε τὸν προηγουμένον βίον του, μολοῦντι εἶχε καὶ γυναικὰ καὶ

2. Ἀπὸ ποὺ λέγονται σήμερον: τὰ μὲτα

θυγατέρα, καὶ τὸ ἐπάγγελμά του ἦτο νὰ ζῆ μὲτα εἰς τὸ δικαιοῦν, ὅσον πολλὸ ἔλαμψε Ἐ περισσότερον ἀπὸ τὸν ἥλιον, ὥστε ἀπ' ἐκεῖ κατ' εὐθέλειαν νὰ φαῖν ἄνωγ αὐτοῦ τοῦ ἀξιώματος, καὶ ἀπὸ τὸ δικαιοῦν ὅθμιμα νὰ δὴγηθῆ εἰς τὸ ἑρὸν ὅθμιμα. Καὶ τότε μὲν ὑπερηπίεστο ἀνθρώπους ἐναντίον ἀνθρώπων ποὺ τοὺς ἐπαβουλοῦντο, κἀνοῦντας τοὺς ἀδικουμένους ἰσχυροτέρους τῶν ἀδικούντων" εἶαν δὲ ἦσαν ἰδῶ, ὑπερηπίεστο ἀνθρώπους ἐναντίον τῶν θαυμάων ποὺ τοὺς κατέρχον. Καὶ πόσον μέγα δέγμα ἀρετῆς εἶνε τὸ νὰ ἀκωθῆ κατεῖς αὐτοῦ τοῦ ὅσον μεγάλου ἐξιώματος ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἀκουε τί λέγει ὁ ἀνεπίτητος Χριστὸς εἰς τὸν Πέτρον. Διότι, ἀφοῦ ⁴⁹⁶ **A** τὸν ἠρώτησε "Πέτρε, φίλες με;" (Ἰω. 21, 16 - 17), καὶ ἐκεῖνος τοῦ εἶπε "Σὲ, Κύριε, οἶδας ἔτι φίλῶ σε;" (Ἰω. 21, 16 - 17), δὲν εἶπαν ὁ Χριστὸς "Μέταξὺ τὰ χρηματικὰ σου, ἀσκήσου μὲ νηστείας, κἀνε σκληραγωγίαν, ἀνάστησε νεκρούς, ἀποδοῖσθαι δαίμονας" τίποτε ἀπ' αὐτὰ οὐτε ἀπὸ τὰ ἄλλα σημεῖα, οὐτε ἀπὸ τὰ ἄλλα κατορθώματα ἀνέφερον" ἀλλ' ἄφηναν εἰς ἐκεῖνον καὶ εἶπε "Εἰ φίλες με, ποιῶμεν τὰ πρόβατά μου;" (Ἰω. 21, 16 - 17). Καὶ τὸ εἶπεν αὐτὸ, διότι ἤθελε νὰ μᾶς διείξῃ ποῦν εἶνε τὸ μέγιστον τακτικόν ἔχι μόνον τῆς ἀγάτης πρὸς αὐτὸν ἀλλὰ **B** καὶ τῆς ἀγάτης ποὺ ἔχει αὐτὸς πρὸς τὰ πρόβατα. Καὶ τὸ ἰδιώτηρον αὐτὸ ὡς μέγιστον δείγμα τῆς ἀγάτης πρὸς αὐτὸν, οὐκ νὰ ἤθελε νὰ εἶπῃ "Ἄδεις ποὺ ἀγαπᾷ τὰ πρόβατά μου, ἀγαπᾷ ἑμὲν". Κοίταξ λοιπὸν πόσα ὑπέμεινε διὰ τὸ ποιῆσαι αὐτὸ ὁ Χριστὸς. Ἐγέννητο ἄνθρωπος, ἐπῆρε μορφήν δούλου, ἐπιτόσθη, ἐραπίσθη" εἰς τὸ τέλος δὲν ἠρόνησθαι νὰ ὑπομῆται καὶ τὸν θάνατον, καὶ θάνατον τὸν πλοῦτον ἀτιμῶν" διότι ἔγχε τὸ αἷμα τοῦ ἑλπίου εἰς σταυρὸν. "Ὅσα ἂν κἀκεῖς θέλῃ νὰ τὰ ἔχη καλὰ **C** μ' αὐτὸν, νὰ φρονιέξῃ διὰ τὰ πρόβατα αὐτὰ, νὰ ζῆται τὸ κοινὸν συμφέρον, νὰ μεριμνᾷ διὰ τοὺς ἀδελφοὺς του. Διότι διὰ τὸν Θεὸν δὲν ὑπάρχει κανένα καθόρθωμα προτιμότερον ἀπ' αὐτὸ. Διὰ τούτο καὶ ἄλλοδ λέγει" "Σίμων Σίμων, ἦτησαν ὁ σκτανῶς συνίσουσι σε ὡς τὸν σίτον ἀγίῳ ἰδεθῆναι περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου;" (Λουκ. 22, 31 - 32) ποῖαν ἀμοιβὴν θὰ μὸν ἀναποδοῖσθαι ἡμῶς διὰ τὴν φροντίδα μου αὐτῶν καὶ τὴν πρόνοιαν; Ποῖαν ἀμοιβὴν ζητεῖ ἀραγε; Πάλιν τὴν ἰδῶν διότι λέγει" "Καὶ σὺ ποτὲ ἐπιστρέψας στήθειον τοὺς ἀδελφοὺς σου;" (Λουκ. 22, 32). "Ἐστὶ καὶ ὁ Πάθλος λέγει" "Μημηταὶ μου γίνεσθε, καθὼς ἀγίῳ Χριστοῦ;" (Α' Κορ. 4, 16' 11, 1). Πῶς ἔγινες τοῦ Χριστοῦ μημητῆς; Πάντα πᾶσαν ἀρέσκων, καὶ μὴ ζῆτων τὸ ἑμῶντο συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν. ἵνα σωθῶν;" (Α' Κορ. 10, 33). Καὶ ἄλλοδ λέγει" "Καὶ γὰρ ὁ **D** Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσκον, ἀλλὰ εἰς τοὺς πολλοὺς;" (Ρωμ. 15, 3).

Και δὲν ὑπάρχει ἄλλο καλύτερον γινώσκων καὶ σημειῶν τοῦ πιστοῦ καὶ τοῦ ἀγαπῶντος τὸν Χριστὸν, ἀπὸ τῆς ἐν φρονιμῇ καλαις τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἐν ἐπιμαρτυρίᾳ τῆς σωτηρίας ἐκείνου.

3. Αὐτὰ καὶ τὰ ἰσοῦσαν καὶ οἱ μοναχοὶ εἶποι, καὶ αὐτοὶ ποῦ ἔπαισαν τὰς κορυφὰς τῶν θουνῶν, καὶ ἔδοσαν κατὰ τρόπον ἐπαύριον τὸν ἑαυτῶν τοῦ δια τὸν κόσμον, ὥστε μὴ ὄσπον δόναμι εἶχον ἐν ὑποστηρίξει τῶν ἡγέτων τῶν ἐκκλησιῶν, ἐκ τῶν ἀλειφῶν μὴ τὸ καλαϊτικὸν λαβεῖ τῶν προσευχῶν, μὴ τὸ ἐθνοσοῦν μ' αὐτοῦ, μὴ τὸ ἐκ τῶν ἀγαπῶν. Πρέπει νὰ γνωρίζουν καλῶς οἱ, ἐν αὐτοῖς ποῦ ἐπέβαλεν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἐφορτώθησαν μὴ τῶσαι φροντίδας, ἐν δὲν τῶν ὑποστηρίξουν Ε μὴ κατὰ τρόπον ἴσων καὶ καθήμενοι καὶ ἀπὸ μακριᾶ, τότε ἔχουσιν τὸ κερταίον τῆς ζωῆς τῶν καὶ εἴη ἡ σοφία τῶν εἶναι ἀκρωτηριασμένη. Ἄλλ' οἱ διδάσκαλοι αὐτοὶ εἶναι μέγιστον δείγμα τῆς ἀγάπης τοῦ πρὸς τὸν Χριστὸν, φαίνεται ἀπὸ ὅσα εἶπα. Ἄλλ' ἔξ ἴσθων καὶ πῶς διηγήθων τὴν ἐπισκοπὴν αὐτῆν. Ἡ μάλλον εἶδὸν δὲν χρειάζονται πλέον τὰ λόγια, οὐτὴ ἡ φωνὴ μου τὸ ἴστικόν σας ἰδιαίτερον αὐτὸ ἀκριβῶς φανερώσει. Ὅπως ἂν εἶπαι εἰσέλθω εἰς ἓνα ἀμπελόνησον καὶ εἶδῃ τὰ κληματαδένδρα νὰ εἶναι φροντισμένα μὴ φύλλα, φορτισμένα μὴ καρπῶν, φραγμένα ἀπὸ παντοῦ μὴ δουκάρια καὶ φραγμοὶ, δὲν τὸν χρειάζεται κανεὶς λόγος οὐτὴ ἄλλη ἀπόδειξις, διὰ τὴν μὴ τὴν ἀξιοσύνην τοῦ ἀμπελοφυτοῦ καὶ τοῦ γεωργοῦ.⁴⁹⁷ Ἄ ἔτσι λοιπὸν καὶ εἶδῃ, ἐν εἰσέλθῃ καὶ εἶδῃ τὰ πνευματικὰ αὐτὰ κληματαδένδρα, καὶ τὸν καρπὸν σας, δὲν τὸν χρειάζεται κανεὶς λόγος καὶ κωμικὰ διδασκαλία, διὰ τὴν μὴ τὴν ἡγάτην σας. Αὐτὸ ἀκριβῶς λέγει καὶ ὁ Παῦλος: Ἡ ἐπισκοπὴ ἡμῶν ὡς εἶπα, ἔγγραμμὴν... καὶ ἀναγνωσκομένην (Β' Κορ. 8, 2). Ἀπὸ τὸν ποταμὸν φαίνεται ἡ πηγὴ καὶ ἀπὸ τὸν καρπὸν ἡ ρίζα. Ἐκράται εἶδεται νὰ σὲς ἐμύθησον καὶ διὰ τὸν καρπὸν κατὰ τὸν ἔσπον ἐπῆρην αὐτὸ τὸ ἡγατικὸν ἄξιωμα: διότι καὶ τὸ αὐτὸ δὲν εἶναι ὄσπον τὸν ἓνα ἐστὶν τοῦ ἑκατέρου ἴσα-ἴσα εἶναι καὶ πολὺ χαρακτηριστικὸν διὰ τὴν εἶδη τὴν ἀρετῆν τοῦ ἀνδρός, διότι τότε ἡ δουκάρια ἴσων μεγάλα, ἀπὸ μάλιστα εἶναι σωματικὰ: Ἐ δὲ σωματικὰ καὶ ἔμωρον ἀσθένει τὰ κατὰλοιπα τῆς φοβερωτάτης ἐκείνης πικρίας καὶ τὰ πρῶτα ἐγκρατίζονται πολλὰς θεωρήσεις. Εἰς αὐτὰ ἔπρεπε νὰ προσέσω πλέον, οἱ ἡ ἀρετὰς τῶν ἀρετικῶν ποῦ ἔλασαν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ καταπολεμῆσαι εἰς τὰ σπάργαντα ἀπὸ τὴν σαρτῶν ἐκείνου ποῦ τὰ προσέλεπον εἶπα. Ἄλλὰ διδάσκωμαι νὰ ἐμύθησον πρῶτα διὰ μίαν ἄλλαν ἀναγκαίαν ὑπόθεσιν. Διὰ

3. Τὰ οἱ ὁ φιλόλογος ἔγνω ἐπισκοπῶν.

τοῦτο θ' ἀφήσω νὰ ἐμύθησον δ' αὐτὰ ὁ κοινὸς πατέρας μας καὶ ἡμεῖς τοῦ μακαρίου Φιλονοῦ, ποῦ γνωρίζει ἀκριβέστερα ἀπὸ ἕμην εἶνα τὰ παλαιὰ, καὶ θὰ δαδίσω ἄλλον ὄσπον εἰς τὴν ἐμύθησον μου. Ἄλλως τε φάσκει ἐντὸς ἐλλείγου ἔσπον, ἡ ποῦ οὐραστή C καὶ φρικτὴ ἀπ' εἶας τῆς ἐσποντῆς, τὴν ὅσπον δὲν θὰ ἔκων ἄλλως νὰ τὴν ὀνομάσῃ κανεὶς ἡμετέραν: εἶναι τῶν ἐσποντῶν. Καὶ ποῦ εἶναι αὐτῆ; Ἡ κατὰ ὄσπον γέννησις τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ αὐτῆν ἐπῆρην τὴν φρικτὴν καὶ τὸ θεμέλιον καὶ τὰ θεοφάνεια, καὶ τὸ ἔσπον πάσχα, καὶ ἡ ἀνάληξις, καὶ ἡ πενήνησις. Διότι ἐν ὁ Χριστὸς δὲν ἔγενετο κατὰ πάσχα, δὲν θὰ ἐσποντίζετο: αὐτὸ εἶναι τὰ θεοφάνεια: οὐτὴ θὰ ἐσποντίζετο: αὐτὸ εἶναι τὸ πάσχα: οὐτὴ θὰ ἐσποντίζετο τὸ Πνεῦμα: αὐτὸ εἶναι ἡ πενήνησις. Ἄλλως ἀπ' εἶδῃ ἔγενετο ἡμῶν αἱ ἐσποντῆς αὐτῶν ὅσων διαφόροι ποταμοὶ ποῦ ἔρπονται ἀπὸ κάποιαν πηγῆν.⁴⁹⁸ Καὶ εἰκοσθεῖται D ἡ ἡμέρα αὐτῆν ν' ἐσποντίζετο αὐτῆν τὴν προεδρίαν ἔχει μόνον διὰ τὸν λόγον ποῦ εἶπα, ἀλλὰ καὶ διότι αὐτὸ ποῦ ἔμων κατ' αὐτῆν τὴν ἡμέραν εἶναι πολὺ φρικτωδέστερον εἶναι τῶν ἄλλων. Τὰ νὰ εἶναι ὁ Χριστὸς ἄσποντος καὶ ν' ἀποδάνη, ἔσπον εἶδῃ καὶ εἶχε ὄσπον θνητῶν καὶ ἡτο εἶδῃ καὶ ἐκείνου θαυμαστῶν ἀλλὰ τὸ νὰ εἶναι Θεὸς καὶ νὰ ἐμύθησον νὰ γίνῃ ἄσποντος καὶ νὰ ἀνεχθῆ νὰ κατεῖθῃ τῶσπον πολὺ, ὄσπον δὲν εἶναι ὄσπον οὐτὴ νὰ τὸ σκεπθῆ κανεὶς, αὐτὸ εἶναι τὸ φρικτωδέστερον καὶ τὸ καταπληκτικώτερον. Αὐτὸ ἀκριβῶς εἰσάσκει καὶ ὁ Παῦλος καὶ εἶλεγε: «Καὶ ἠμολογημένους μέγα ἐστὶ τὸ τῆς Ε εὐσεβείας μυστήριον. Ποῦ εἶναι αὐτὸ τὸ μέγα: Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί» (Α' Τιμ. 3, 16). Καὶ ἄλλοι πάλιν: «Οὐ γὰρ ἀγγέλιον ἐπιλαμβάνεται ὁ Θεός, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραάμ ἐπιλαμβάνεται: ὄσπον ὄσπον κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθήσονται» (Ἐβρ. 2, 16 - 17). Διὰ τοῦτο ὄσπονται πάρα πολὺ τὴν ἡμέραν αὐτῆν καὶ τὴν ἀγαπῶ, καὶ φανερώσει ἐνὸς τῶν σας τὴν ἐρωτῆν μου, διὰ τὴν σὲς κῆνο συμμετόχου τοῦ ἔρωτος. Διὰ τοῦτο ὄσπον παρακαλῶ εἶλας καὶ σὲς ἐκείνου νὰ εἶδῃτε μὴ εἶλην σας τὴν προθυμίαν καὶ ἐπιμύθησον, ν' ἀδειάζω δὲ καθέτις τὸ σπῆνι του, διὰ τὴν ἔσπον τὸν Δεσποτῆν μας ἐσποντίζομενον εἰς τὸ παχνί, τυλιγμένον μὴ σπάργαντα: ἔσπον ἄσπον φρικτῶν καὶ παρῶσπον, διότι ποῖαν ἀπολογίαν θὰ

4. Ἐμύθησον τὸν ὄσπον ἐπισκοπῶν Ἀντοναῖος Φιλονοῦ.
 5. Ἐμύθησον ὄσποντῶν, ἀρχῆς.
 6. Ὁ Χριστοσοπος ἐκρινόσπονται τοῖς πῆρακα ποταμοῖς ποῦ εἶναι ποῦ ἀπὸ τὴν πηγῆν τοῦ παραδείσου Θεοῦ. ἔσπον. ἔσπον καὶ ἔσπον (Γα. 2, 10-14): ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ παραδείσου καὶ αἱ ποταμοὶ ἔσπον εἶναι οἱ ποταμοὶ.

Έχοντες και ποταμ συγκινησιν, δευτε αυτοι μεν δε' εμεις καταβαινει απο τον οβραυν, εμεις δε οτε απο το σπιτι μας διν αρχομεθα προς αυτον. Οταν οι μεν μαγοι, εθνησοι θωροβαροι και αλλοφυλοι, τρεχουν απο την Περσιν να τον ιδουν εξαπλωμενον εις το παχυ, και ου ο Χριστουσ διν υπομινησ οτε μιαν μικραν αποστασιν, δεα ν' απολαουσ; αυτε το μακαριον θεμα; Διου, αν ελθωμεν με πιστιν, απολαομεθα θα τον ιδωμεν εξαπλωμενον εις το παχυ; αυτη η πρακτικα εχει την θεσιν της φωνης. Καθ ιδου θα απλωθη το σωμα το δεσποτικον, δε; πωλημενον με σπαργανα Β οπως τότε, αλλα περιβαλλομενον απο παγοσ με το Πνευμα. Γνωρισουν οι μεμνημενοι τα λεγομενα. Καθ οι μεν μαγοι προσκυνησαν μωνον ου δε, αν προσελθης με καθαρον συνειδησιν, θα σ' αφησω και να το παρξω αυτε και να παξ εις το σπιτι σου. Έλα λοιπον και να φεροντας θωρα, δε; οαν τα θωρα εκεινον, αλλα πολυ σεμνότερα. Προσφεραν εκεινοι χρυσον προσφερα ου σπορσωσην και αφητην προσφεραν εκεινοι λιθωνων προσφερα ου προσυχαξ καθαρας, τα θυμιαματα τα πνευματικα προσφεραν εκεινοι σφουρα προσφερα ου ταπεινοφροσωσην και ταπεινωμένη καρδια και ελεημοσωση. Αν προσελθης C με τα θωρα αυτα, χωρι κανενα ρωδον θ' απολαουσ την ιερην αυτην τραπεζαν. Καθ εγω εδωκα δια τουτο λεγω τωρα τα λεγα αυτα, επειδη γνωρισω καλοσ, δε; απολαομεθα καθε την ημεραν εκεινη θα προσελθου πολλοι, και θα αποκασου εις την πνευματικην αυτην θωριαν. Δια να μη το κανωμεν αυτε λοιπον δια το κανον οσ, μητε προς τιμωριαν της ψυχης οσ, αλλα δια την σωστριαν οσ, δια τουτο οσ το τονωσ απο τωρα και παρακαλω, απο καθαρικετα τον εκουον οσ με καθε τροπον, τότε να προσελθαι εις τα ιερη μυστηρια.

4. Καθ μη μου ειπε κανεις, εμειν γεμεισος εντροπη, εγω την συνειδησιν μου γεμεισος εμαρτηματα, κουδωσ D φορσιν εφωρεστων. Εγω δοματη η προσημια τον πνευ αυτων ημαρω, ειν δην κοιμωσ αλλα προσοχεται και αφρησθη, δεα να κηρξ σπορξω το πληρω των εμαρτηματων. Μη ελπιεσ εις ο χρονος εινε ελιγος, αλλα προεθε εκεινο, δε; δεσποτικη εινε φιλεθροσος. Να, και οι Νινωται ενος τριων ημερων εμαρτωσαν απο πνευ τους μιαν τον μεγαλην ερηην (Γιωβ 3, 4-10), και διν τους ηποδοσε καθωλου η συνταμια του καιροσ, αλλα καθωρσωσην η προσημια της ψυχης των να αφρησθη απο την φιλεθροσωπιαν του δεσποτου και να επιτυχη το πν. Καθ η πορην επισης μωσ εις μιαν στιγμην ε- πληρωσ τον Χριστον και απεπλευσ ελον τον δνειδοσ της ο δε Χριστουσ, οταν οι Γουδατοι τον καταγορσων δε; την ιδεθη και της

Εθωσ E τονσ θωροσ, εκεινοσ μεν τουσ απεστομωσων, αυτη δε την απηλασεν απ' εια τα κκα, και απο ιδεθη της εκηρωσικη της αγαπης της, την εστειλεν εις το καλον. Διου αφραξ; Διου προση- θε με θωρον φρονηρα και πορστωμενην ψυχην και κορδιζωσαν πιστιν, και ηγγισ τα θγα και ιερη εκεινη ποδια, και απο εθωσ τα μαλλια της, εχουα πορστωσ εκωρον απο τα ματια της, και ε- βαισα το μωρον (Λουκ. 7, 37-50). Με αυτα που εγωμωσ τουσ ανθρωπουσ, με αυτα παρσωκευασ τα φαρμακα της μετανοιασ. Με αυτα τα ματια που ερεστωμωσ τα ματια των αποκαστων, με αυτα ε- βακροσ. Με τα 499 Α μαλλια που εβαλα πολλοσ κωτο απο τα ποδια της προς εμαρτιαν, με αυτα εκουοικε τα ποδια του Χριστου. Με το μωρον που εδελεμα πολλοσ, με αυτε φλαισ τα ποδια εκει- νου. Καθ ου λοιπον με αυτα που εφωρξισα τον θεον, με αυτα να τον εφλαισωσ. Τον εφωρξισα με αφρητην χρηματιν; με αυτα να συμφλωσθη; μαξ; του, και αποσ αποδοισ; εις τουσ δεκτωμενουσ και αυτα που φρησασ και ελλα επι πλεον, ειπε τον τον Ζακαριουσ. Αποδοισ ετραπικετα απο δια οσα φρησασ (Λουκ. 19, 8). Τον εφωρξισα; επειδη θωρικεσ πολλοσ με την γλωσσαν; εφλωσσε τον πλιν Β με την γλωσσαν, αναπεμωτασ προσυχαξ καθαρας, θυμ- λωντασ με κωλοσωσην προς αυτουσ που οσ θωριου, εγωμωριζον- τασ αυτουσ που τα κκαλογοου. εφρησωνοντασ αυτουσ που οσ εθ- κωον. Αυτα δην χρειζονται πολλοσ ημερασ οτε πολλο χρονος, αλ- λε μωνον προερεν, και καθωρσωνται ενος μιξ ημερασ. Διω- ξε μακρι την πορρηαν, αφρησω απο την αφητη, ταμιατα την κωριαν, και εδωσ υποχρητι δε; δην θα τα εανικανησ, και τουτο που φθωρε εις αποκωρικην. Εγω γινωμα μαρτυσ και εγγωμωμα, δε; αν ο κωθις απο οσ; που εμαρτωνασε απομακρυνθη απο τα πρηγομω- μακα και υποσχεθη με ελεκρωμενον εις τον θεον. δε; διν θα κηγ πλιν τα εθια, ο θεοσ δην θα ζητησ τιποτα ελιο προς μεγα- λωτεραν αποκωρικην. Διου; εινε φιλεθροσωσ και C ελεημων, και ο- σον επισημα να γεννηξ αυτη που εχει; πνευσ τουκοσ. τονσ επι- σημα και αυτεσ να σπορξωσ το ελεοσ του; αλλα το δεκωποτου αι εμαρτια μας. Ας κωρμωσωμεν λοιπον το δεσημωνον ταγος και δε; κωμωμεν αρχην της εφρησ; απο το σημειον αυτε τωρα, και ες τα παρατηρωμεν δια καθε τασ πνευ αυτεσ ημερασ; να τακωσθων τα δικαιοτηρια, να τακωσθων τα δουλικτηρια, να αφρησωνται τα διο- κτικα πραγματα και τα τυρωδωια και τα συνωλεματα. Θέλω να οωσω την ψυχην μου. Τι αφηλειασ ανθρωποσ, ειν τον κωρον ελον κωρδων, την δε ψυχην αυτεσ ζημωσθη; (Ματθ. 16, 20). Εβησαν οι μαγοι D απο την Περσιν εδωσ και ου απο τα διοκτικα πραγματα.

τα και βάδιος πρὸς τὸν Ἰησοῦν δὲν εἶνε μεγάλη ἡ ἀπόστασις, ἂν θέλωμεν. Διότι δὲν εἶνε ἐπιτόχη νὰ περάσωμεν πέλαγος, οὐτε νὰ ὑπερβῶμεν κορυφὰς βουνῶν, ἀλλὰ καθήμενος εἰς τὸ σπῆτι, ἐπιδακνύοντα εὐλόγησαν και πολλὴν τὴν κατόπιν, ἠμποροῦν νὰ κρημίσωσι ἔλιν τὸ ἰσχυμάνον τεῖχος, νὰ καταστρέψωσι τὸ ἱερὸδοῖον, νὰ μακρύνωσι τὸ μήκος τοῦ ὁδοῦ. Διότι ὁ Θεὸς λέγει: «Θεὸς ἐγγίξωεν ἐγὼ εἰμ, και οὐ Θεὸς πῶρωθεν» (Ἰερ. 23, 23) και «Ἐγγύς Κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλοῦμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ» (Ἰαλ. 144, 14). Ἀλλὰ τώρα πολλοὶ ἀπὸ τοῦ πιστοῦς ἔχουν καλῶσαι εἰς τῆσιν Ε. ἱερῶσιν ἀφροσύνης και καταφρονησῶσι, ὅσπε και ἂν ἐκείνη εἶνε γεμάτη ἀπὸ ἀμείρητα κακά, και ἂν ἔχουν τελείως παραμελήσει τὸν ἑαυτὸν τοῦσ, προσέρχονται και τὰς ἑσπῆτάς εἰς τὴν τράπεζαν αὐτῶν. Ἐτι ὅσπε τὴν ἂν γνωρίζωσι οὐ καιρὸς κοινωνίας δὲν εἶνε ἡ ἑσπῆτή και ἡ κοινωνία, ἀλλὰ ἡ καθαρὰ συνειδήσις, και ἡ ἰσὴ ἡ ἀπηλλαγμένη ἀπὸ ἔγγυατα. Καὶ ὅσπε αὐτοῦσ ποὺ δὲν ἐδέσασ, τί ποτε φάσιν εἰς τὴν συνειδήσιν τοῦσ κρῖπει νὰ προσέρχεται και' ἐκείτην ἡμέραν, ὅσπε αὐτοῦσ ποὺ εἶνε φορητομένοισ με ἀμωρήματα και δὲν μετανοῶν εἶνε ἀσφαλὲς νὰ μὴ προσέρχεται, ὅσπε ἔσαν εἶνε ἑσπῆτή. Διότι ὅσπε τὸ νὰ προσελίωμεν μίαν ἰσὴν φορὴν τὸν χρόνον μίαν ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὴν κατήσρῃσιν, ἂν προσέδωμεν ἀναγῆσις, ἀλλ' αὐτὸ ἄκριβὸς 508 Α μὴ καταλειθῆσαι χειρότερα, ἀπὸ ἑσπῆ προσερχόμεθα μίαν φορὴν, ὅσπε και τότε προσερχόμεθα καθαροί. Διὰ τὸ τὸσ πᾶσ παρακαλῶ δέσασ, νὰ μὴ ἐγγίξαι τὰ ἑσπῆ μωστήρια, ὅσπε ἐπεὶ εἶνε ἑσπῆτή και τὸ καλὰ ἡ ἡμέρα. Ἀλλ' ἂν ποτὲ ἀσπίσασ νὰ συμμετάσχετα ἀπὸ τὴν ἄγιαν αὐτὴν προσερχοῦν, πρὶν ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας, νὰ καθαρίζαι καλῶσ τὸν ἑαυτὸν οὐσ με τὴν μετάνοιαν και τὴν προσοχὴν και τὴν ἐλεημοσύνην και τὴν ἀσπαχόλησιν με τὰ πνευματικὰ, και νὰ μὴ ἐπιστρέφαι πάλιν δέσασ ὁ σκόλος εἰς τὴν ἑμᾶσιν οὐσ (Παροιμ. 26, 11· Ἡ· Πέτρ. 2, 32). Καὶ πᾶσ δὲν εἶνε ἀπρεπον εἰς μὴν τὰ σωματικὰ νὰ δεικνύται τὸσιν ἐπιμέλειαν, ὅσπε με τὸ πλῆσασ τὴς ἑσπῆσ πρὶν ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας νὰ θάξαστα ἀπὸ τὰ σεντοῦσκα τὸ ἑσπῆσθερον φέρμα εἰς τὸ νὰ τωκτοῦσθετα ἐκ τὸν κρῖστρον, και νὰ θγοράσθε ὑποδύματα, Β και νὰ κύναιτε πλυνσιώτερον τραπεζῆσ, και ἀπὸ παντοῦ νὰ ἐπινοῦσται πολλὰς προμηθειὰς και με κάθε τρόπον νὰ λαμπρύναιτε και νὰ καλλοῦσθε τὸν ἑαυτὸν οὐσ, εἰς δὲ τὴν ψυχὴν ποὺ παραμένει παραμελημένη, λερωμένη, κατὰστρος, λερωκοῦσασ, ἀκόσθασ, και μὴ εἶναιτε καμμίαν σημασίαν. ἀλλὰ τὸ μὴν σῶμα πρῶτα νὰ τὸ καλλοῦσθεσ και ἑσπῆτα και τὰ φέρναι δέσ, ἐκείνην δὲ νὰ τὴν παραμελῆσ γυμνῆν και γεμάτην ἀσχημῆτα: ἂν και τοῦσ μὴν τὸ ἐδέσασ: ἔ σὺνδουλος, και δὲν ἔγινε

και καμμία ἑπίλεια, ἂν τὸ ἐσπῆ εἰς ὅσπε ἀνῆσθε κατῶσασιν ἐκείνην ἑσπῆσ τὴν ἐδέσασ ὁ Δεσπῆσ, και τρωπῶσ ποὺ ἀσπῆρῆ τὴν ἐμᾶσιν. ἂν ἔσπῆτε ὅσπε ἡ τράπεζα αὐτῶν εἶνε γεμάτη πῶσ πνευματικῶν, και ὅσπε αἱ κρηαὶ ἀναβλύσων ὄσπασ, ἔσπῆ και αὐτὴ ἔχει C μίαν ἀνέσπῆσαστον φλόγα: Μὴ προσέδωσ λοιπὸν ἑσπῆσ καλῶτην, τὴσ ἑσπῆσ, μὴτε γάρου, εἰς νὰ μὴ δειμωρῆσθεσ μεγαλυτέρων πωσ καινῶν και κατακόσθασ τὴν ἰσπῆν ποὺ μεταλαμῶμεθα. Ἀλλὰ προσελῆσ ἑσπῆσ καλῶσ πνευμῆσ, χρῆσιν, ἄγγυον, εἰς νὰ κύναιτε τὴν ἰσπῆν ποὺ ἔχεισ καθαροτέρων, εἰς νὰ φέρναι ἀποκομιζόμετασ ποὺ κέρδοσ. ἂν ὑπάρχει και πονηρῶν, ἑσπῆσ τὸ και φηγάδουσ τὸ ἀπὸ τὴν ψυχὴν οὐσ. ἔχει καισ ἑσπῆσ και ἔχει ὑποσπῆ εἰς μεγαλυτέρων ἀδικίας: ἂσ καταλῶσ τὴν ἑσπῆσ, ἂσ καταπρῶσ τὴν ἐδῶσιν τοῦσ ποὺ ἔχει φλογιστὴν και πρῆξιμον, εἰς νὰ μὴ ὑπάρχει ἑσπῆσπῆσπῆσ: καισ ἑσπῆσ και καμμία ταραχῆ, Διότι με τὴν κοινωνίαν μέλλαισ νὰ D ὑποδῆσθεσ βασίλεια. Καὶ ὅσπε εἰς τὴν ψυχὴν κᾶσθετα: ὁ βασίλεις, πρῆπει νὰ ὑπάρχει μεγάλη γαλήνη, πολλὴ ἰσπῆσ, καθαῖτα εἰρήνη τὸν λογισμῶν. ἔχεισ ὑποσπῆ μεγάλων ἀδικίας, και δὲν ἔχεισ τὴν δόναμιν νὰ περῶσ τὴν ὄργην: τότε λοιπὸν εἰσπῆσ ἀδικίας: τὸσ ἑαυτὸν οὐσ με ποὺ μεγαλυτέρων και χειρότερας ἀδικίας: Διότι ἔ ἑσπῆσ, ὅσπε και ἂν οὐσ κύνη, δὲν θᾶ οὐσ κύνη τῆσιν ποὺ κύναισ: οὐ εἰς τὸν ἑαυτὸν οὐσ με τὸ νὰ μὴ συμφιλῶσασ μεσ τὸσ, ἀλλὰ νὰ καταπαθῆσ τοῦσ νόμουσ τοῦ Θεοῦ. Διὰ τὸσ λοιπὸν ὄσπῆσ: οὐ τὸν Θεόν: Διότι τὸ νὰ μὴ συμφιλῶσασ με' ἐκείνον ποὺ ὁ ἑλῶσθεσ, δὲν εἶνε τὸσον ἄμωνα πρὸς ἐκείνον, ὅσπε εἶνε ὄσπῆσ E πρὸς τὸν Θεόν ποὺ ἐνομοθέτησ τὴν σαχφῆσρῃσιν. Μὴ ἐδέσθεσ λοιπὸν εἰς τὸν σὺνδουλον, μὴτε εἰς τὸ μέγδοσ τὸν ἀδικημάτων ἐκείνον: ἀλλὰ ἐδέσ εἰς τὸν νοσιν οὐσ τὸν Θεόν και τὸν φῶδον ἐκείνου, και σπῆσθεσ οὐσ, ὅσπε περισσοτέρων εἶναι ἀσπῆσ εἰς τὴν ψυχὴν, ὅσπε ἀναγκῆσασ: νὰ συμφιλῶσθεσ με αὐτὸν ποὺ ὁ ἑλῶσθεσ μετὰ ἀπὸ ἀμέρητα κακῆ ποὺ οὐσ ἔκατε, τὸσον περισσοτέρων εἶς αὐ τμησθῆσ αὐτοῦσ ποὺ ἐπῆσασταν αὐτὸ τὸ πρῶτα. Καὶ ὅσπε: οὐ ὑποδέσασ αὐτὸν 501 Α με πολλὴν τιμὴν ἐδῶ, ἔσπῆ και αὐτοῦσ θᾶ τὸ ὑποδέσθεσ ἐκεί με πολλὴν δόξαν, ἀποδίδεσθεσ οὐσ ἀμωρῆσπῆσπῆσ ἀμωσῆσ: αὐτῆσ τῆσ ὑποκοψῆσ. Αὐτοῦσ τῆσ ἀμωσῆσ εἶνε νὰ ἐπιτύχαιτε εἰσπῆσ: με τὴν γάρου και τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτὸν και τὸν Πατέρα και τὸ Ἅγιον μωσ! δόξασ, τιμῆσ, κρῆσ, και προσοχῆσ εἰς τοῦσ αἰῶνασ τὸν κῶσνον. Ἀμῆν.

ΠΕΡΙ ΟΜΟΟΥΣΙΟΥ

ΛΟΓΟΣ Ζ'

Πρὸς τοὺς ἀπουσιάζοντας ἀπὸ τῆν συναξίν· καὶ ἀποδείξις ὅτι ὁ Υἱὸς εἶνε ὁμοούσιος μὲ τὸν Πατέρα· καὶ ὅτι ὅσα ταπεινωτικὰ ἐβλήθησαν Ἐν καὶ ἐπαράχθησαν ἀπ' αὐτὸν εὖτε ἀπὸ ἑλληνικῆν δυνάμεωσ· ἐγίνοντο καὶ ἐβλήοντο, εὖτε ἐπειδὴ ἦτο κατώτερος, ἀλλὰ διὰ διαφόρου οικονομίωσ. Αὐτὴ ἡ ὁμιλία ἐρχεται εὖθεσ μετὰ τῆσ ὁμιλίωσ παρ' Ἀκαταλήπτου.

1. Πάλιν ἰσχυροῦμαι, καὶ πάλιν ἡ συγκρίσεισ μωσ ἔγινε μικροτέρα. Ἡ μάλισ ἐγὼ εἶπον εἰσθε σὺσ παρόντεσ, εἶν εἶνε δυνατόν νά γίνῃ μικροτέρα. Ὅπωσ ἀκριβῶσ ὁ γεωργὸσ, ἐν ἰσθ' C τὸ πῦρ νά εἶνε εἰσ τῆν ἀμῆν του καὶ εἰσ ἄλλῃ τῆν ἀμῆντῆσ του, εἶν ἔνδιαφέρεται διὰ τὰ φύλλα ἂν πίπτου. Ἔτω καὶ ἐγὼ νῦνα, ἀπὸ ὁ καρπὸσ εὐρίσκεται ἐμαρὸσ μου, εἶν ὄρθρω καὶ τῶσν εὐκρινῶσ νά γίνονται ἄφανα τὰ φύλλα. Πουὸ ἔδωκα καὶ εἰσ τῆν ἀμῆντῆσ ἀκαίμων, ἀλλ' ἡ προθυμία τῆσ ἀγάπῆσ σασ παρηγορεῖ τὸν πόνον μου ποὸ ἔγω εἶ· ἐκείνοσ, διὰ τὴν ἐκείνοσ, καὶ ἂν εἴθουν καμμίαν φερέν, εὖτε τότε εὐρίσκονται ἔδω μέτω, ἀλλὰ τὸ μῆν σώμα των εἶνε πτωχόν ἔδω, ὁ δὲ νόσ των περιτυλιγῆται ἔγω. Σὺσ ὅμωσ, καὶ ἂν ἀπουσιάζετε ποτὲ, καὶ τότε εἰσθε ἔδω· τὸ σῶμα σασ εἶνε ἔγω, καὶ ὁ νόσ σασ· Ἐ ἔδω. Καὶ ἦθάλο μῆν νά ἐκταίνω πολὺ τὸν λόγον μου ἐκταίνον των, ἀλλὰ εἰσ νά μῆ φωνῶ εὖτε μάχημα, μὲ πικρὴ ἐπιπλήρῆσ ἀποδοῦσ ποὸ εἶν εἶνε παρόντεσ εὖτε ἄκουον, ἢ εὖτε φυλάξω τὰ λόγια αὐτῶ, εἰσ νά τὸσ τὰ εἰπῶ εἶταν ἢ εἶνε παρόντεσ, καὶ ἢ προσηλάσω μὲ τῆν χάριν τοὸ Θεοὸ νά ἀδηγήσω τῆν ἀγάπῃ σασ εἰσ τὸ συνηθισμένον λόγῶ· καὶ τὰ πάλωσ των θαῖων Γραφῶν. Ἀλλὰ νά ἔχετε τὸν νόον σασ εἰσ διέγερται καὶ τὰ μέτω σασ τίσσορα. Ἐμ θαλασσῶν καὶ ἂν εἶνοι κομῶνται, ὁ πλοῦσ μόνωσ γρηγορεῖ καὶ εἶν διατρέχουσ κατένω κίνησων, εἰσ τὸ ἄγρονον μῆτι καὶ ἡ τέχνη ἐκείνω προσκατάσων τὸ πλοῦσ ἀντ' ἑλπον των ἄλλων. Ἐδω ὅμωσ εἶν συμβαίνει τὸ ἔβου, ἀλλὰ καὶ ἂν χίλιεσ φορῶσ ἄρσωνῆ ὁ ὁμιλητῆσ, ἂν οἱ Ἐ ἀρσωνται εἶν ἄρσωνον ἔξ ἔσω, ὁ λόγωσ μωσ κα-

ταποντίζεται καὶ χάνεται, ἐπειδὴ εἶν εὐρίσκει· διάνοιαν ποὸ νά τὸν ὑποδέχεται. Διὰ τοῦτο πρέπει νά εἰσθε εὐσυνεῖ καὶ νά γρηγορήτε. Ἄλλωσ τε ἡ ἔμπορέσ ποὸ ἢε κάναμεν εἶνε διὰ πολὺ ἔνθετεσ πράγματα. Διὰ τὴν εἶν ἐδάλαμεν πλοῦσν διὰ χρυσοῦ καὶ ἄργυρον καὶ πράγματα ποὸ φθείρονται, ἀλλὰ διὰ τῆν μέλλουσαν ζωῆν καὶ τοὺσ ἠσασμοὺσ των οὐρανῶν· καὶ ἔδω οἱ ἔρῶμωσ εἶνε περισσώτεροι ἀπὸ τοὺσ ἔρῶμωσ τῆσ θαλάσσωσ καὶ τῆσ γῆσ. Καὶ ἂν κανεῖσ εἶν γρηγορεῖ νά κόψῃ ἔρῶμωσ μὲ ἀκριβείαν, καὶ ἢε ὁποῖτε τὸ χαϊρότερον ναυῆγον. Ὅλοι σὺσ λοιπὸν εἶσοι πλέτεσ παρ' ἐμοῦ, ἐπιδείξτε εἰσ τῆν ἀμῆντῆσ των ἐπιδεῶν, ἀλλὰ τῆν ἄρσωντῆσ καὶ τῆν φρονεῖσ των πλοῦτων. Διὰ τὴν καὶ ἐκείνω εἶν εἶσοι οἱ ἄλλοι κομῶνται, κἀθόνται· εἰσ τὸ πηδάλιον· καὶ εὐκρινῶσ προσεκτικῶσ τριγύρω εἰσ μόνωσ τοὺσ ἔρῶμωσ των ὁδῶτων, ἀλλὰ καὶ πρὸσ των οὐρανῶν, ἀπὸ των ὁποῖων τοὺσ χωρίστωσ τῶσν ἀπόσσωκα· διὰ τὴν ἡ πορείσ των ἄστων τοὺσ χειραγωγεῖ σὺν ἑνῶ χερί, καὶ ἔτω ὁδηγοῦσ τὸ σκάφοσ μὲ ἀσφάλειαν· καὶ κανεῖσ ἔπ' αὐτοὺσ ποὸ εἶν γρηγοροῦσ τῆν τέχνην εἶν δύναται· νά κλεισθῇ χωρὶσ φόβον τὸ πάλωσ ἔσω καὶ τῆν ἡμέραν. ὅμωσ τὸ πλέωσ ἐκείνω μὲ εἰσ τῆν ἡσυχίαν των τὰ μεσάνωκα, εἶταν ἡ θάλασσα φαίνεται πῶσ φοβερῆ γρηγοροῦντεσ ἐπιδεικνύον· Ἐ ἀπάρχει τῆν τέχνην των· καὶ παρατρέπον τριγύρω εἰσ μόνωσ τὰ κομῶνται τῆσ θαλάσσωσ, εὖτε μόνωσ τὰσ προγίωσ των ἀσέβων, ἀλλὰ καὶ τῆν κατεσθῆων των ἀνέμων. Καὶ εἶνε τῶσ ἡ κατὰ των ἀνέμωντων ἐκείνω, εἰσ τε πολλῶσ φορῶσ, εἶταν φυσῆσ ἀποτόμωσ ἑνα ἔσχυρὸν ρεῖμα ἀνέμου καὶ πρόκειται νά ἀνατρέψῃ τὸ πλοῦσ, αὐτῶ ἀξιοποιοῦντεσ τὸ ρεῖμα μὲ ταχυτάτωσ ἀλλαγῆσ εἰσ τὰ παντῶ, διατρέχουσ των κίνησων μὲ εὐσυνεῖσ ἔρῶμωσ· εἰσ τὰ εἰσια φουήματα των ἀέμων ἀντιτάσσωσ τῆν τέχνην των καὶ διασώζουσ τὸ σκάφοσ μετὰ ἀπὸ τῆν τροχίλων. ἂν εἶ ἐκείνω, ποὸ πλέωσ θαλασσων ἀσθητῆν διὰ τῆν ἀπῆκτων διστικῶν πραγμάτων, ἔχουσ συνεχῶσ τῆν φύσῆν των εἰσ τῶσν διέγερται, εἶνε πολὺ μεγαλυτέρα ἀνάγκῃ νά τὰ κἀνωμεν αὐτῶ εἰσ. Ἄλλωσ τε καὶ ὁ κίνησωσ εἶνε μεγαλυτεροσ C εἶταν ραθυμοῦμεν, καὶ ἡ ἀσφάλεια μεγαλυτέρα εἶταν γρηγοροῦμεν. Τὸ σκάφοσ μωσ εἶνε κατασκευασμένωσ ἀπὸ σκευῶσ, ἀλλὰ συναρμοσγῆ μόνωσ ἀπὸ θείωσ Γραφῶσ· εἶν τὸ χειραγωγοῦσ ἀστέρεσ ἀπὸ πάνω. ἀλλὰ κατεσθῆων των πλοῦσ μωσ· ὁ ἦμωσ τῆσ δικαιοσύνησ· εἶταν καθῶμαστω εἰσ τὸ πηδάλιον, εἶν περιμένωμεν τῆν πνοῆν τοὸ ἔσπῶρου. ἀλλὰ τῆν πρῶταν ἀσραν τοὸ ἠσῆματωσ.

2. Ἄσ γρηγοροῦμεν λοιπὸν καὶ εἰσ εὐκρινῶσ τριγύρω τοὺσ ἔρῶμωσ.

1. Ἐ καὶ τὸν οὐρανῶσ εἰσ τὸ ὁδοῦσ, τὸ πηδάλιον.

μοις με προσοχήν. Δίδει δὲ ἐπιλέγουμεν πάλιν περὶ τῆς δόξης τοῦ μονογενοῦς. Εἰς μὲν τὴν προηγούμενα ἀπεδείκνυται, ὅτι τὸ νὰ καταλάβῃ **D** καὶ αἰετὶς τὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ ἀπαράδειται· παρὰ τοῦτο τὴν σοφίαν καὶ ἀνθρώπων καὶ ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων καὶ γενικῶς κάθε χτισμάτου· μόνον ὁ μονογενὴς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὴν γνωρίζουν καὶ μάλιστα σαφῶς. Ἄπ' ἐξῆς καὶ πέρα δὲ ὁ λόγος μου στρέφεται εἰς ἄλλον τομέα τῶν παλαιστικῶν τεχνισμάτων.¹ Δίδει ἐλευνῶμεν νὰ συλλάβωμεν ἂν ὁ **Γ** ἴδῃ ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν, τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν, τὴν αὐτὴν οὐσίαν μὲ τὸν Πατέρα ἢ μᾶλλον ἡμεῖς δὲν τὸ ἐλευνόμεν νὰ τὸ συλλάβωμεν, ἀλλὰ τὸ εὐφραίνωμεν χάρις εἰς τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ κατέχομεν μὲ σιγουρίαν. Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς ἐτοιμάζομαι ταῦτα δὲ νὰ ἀποδείξω εἰς αὐτοὺς τοῦ λογιζόμενοι ἀδιάντροπα πράγματα ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ. Νερότοιμα διότι καὶ κοκκινίζω, προκειμένου νὰ ἀσφαλίσθω μὲ τὰ θέματα αὐτά. Δίδει ποῦς δὲν δὲ μὲς εἰρωνεύσθω, ποῦ προσπαθεύωμεν. Ἐ νὰ ἀποδείξωμεν πράγματα τόσον φανερά· Καὶ ποῦ δὲν εἴμεθα ἀξιοκατάκριτοι, διὰ καὶ καθήματα καὶ συζητούμεν, ἂν ὁ **Γ** ἴδῃ εἶναι ἁμοίους μὲ τὸν Πατέρα· τὸ νὰ συγκριτοῦμεν καὶ νὰ ἀποδείξωμεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἐργασταί εἰς ἀντίθεσιν ἔχει μόνον μὲ τὰς Γραφάς, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν κοινὴν ἀντιλήψιν ὅλων τῶν ἀνθρώπων καὶ μὲ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων. Τὸ ὅτι αὐτὸς ποῦ ἐγέννησαν εἶναι ἁμοίους μὲ αὐτὸν ποῦ ἐγέννησται, μπορεί νὰ τὸ ἴδῃ καὶ αἰετὶς ὅχι μόνον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλα τὰ ζῷα, καὶ εἰς τὰ δένδρα. Καὶ δὲν εἶναι ἀπαράλογον νὰ λέγοιμεν ὅτι ὁ νόμος αὐτοῦ λογίει ἀπαρχαλαύτους διὰ τὰ φύτα καὶ τοὺς ⁵⁰³ **A** ἀνθρώπους καὶ τὰ ζῷα, καὶ νὰ τὸν ἀλλάζωμεν καὶ νὰ τὸν ἀνατρέψωμεν, μόνον ὅταν πρόκειται διὰ τὸν Θεόν· Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ φανείμεθα, ὅτι τὰ λογιζόμεθα αὐτὰ ἐπηρεαζόμενοι ἀπὸ δια ἐπιτατοῦν εἰς ἡμᾶς, ἔμπροσθεν νὰ τὸ ἀποδείξωμεν αὐτὰ καὶ νὰ ἀναπτύξωμεν τὴν σχετικὴν διδασκαλίαν ἀπὸ αὐτοῦ τῆς ἰδίας τῆς Γραφῆς. Δὲ εἴμεθα καταγέλαστοι ὅτι ἡμεῖς οἱ πεπεισμένοι, ἀλλ' εἶναι καταγέλαστοι ἕκαστοι ποῦ ἀπιστοῦν, ποῦ ἀπιστοῦσάντων εἰς πράγματα τόσον φανερά, ποῦ ἔρχονται ἀπιστιώσασθαι πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Ποῦ εἶναι φανερόν, λέγει· «Ἐάν ὁ **Γ** ἴδῃ, ἡμεῖς λέγομεν ἴδῃ, εἶναι ἁμοίους μὲ τὸν Πατέρα, τότε δὲ μαρτυρούμεν νὰ εἴμεθα καὶ ἡμεῖς ἁμοίους, διότι καὶ ἡμεῖς λαγόμεθα υἱοί· διότι λέγει· "Ἐγὼ εἶπον, θεοὶ ὄντες, καὶ υἱοί· Ἰψίστου πάντες" (Ψαλ. 81, 6). Ποῦ ἀνασχηματίζονται ἡμεῖς ἀνάγει! Ποῦ φαίνεται ὅτι ἂν αὐτὸ ἢ φρασεολογία τῶν! Ὅταν ἴκονται τῆς ἐπιλήθους «Περὶ ἀνακατάκριτου», ἐπιτοχίζαν νὰ κερδήσουν εἰς τὸ ἀπο-

¹ Ἄπ' ἐξῆς φαίνεται, ὅτι ὁ **Β** ἴδῃ ὁ Χρυσόστομος ἀποχωρίζει τοὺς λόγους «Περὶ ἁμοιότητος» ἀπὸ τοῦ «Περὶ ἀνακατάκριτου».

κλειστικὸν πρόνοιον τοῦ μονογενοῦς ποῦ τοὺς προβάλλει ἐγὼ Σαγὰ, εἶναι μόνος ὁ **Γ** ἴδῃ γνωρίζει τὸν Θεὸν ὅπως γνωρίζει τὸν ἐαυτὸν τοῦ (Ψα. 10, 15), καὶ αὐτοὶ ἀμφισβητοῦσαν, ὅτι αὐτὸ εἶναι ἀκριβῶν ἰσότητος· ταῦτα ἡμῶς ποῦ κἀμὲν λόγον διὰ τὴν (ἀποκλειστικὴν) δόξαν τοῦ μονογενοῦς, παροχίζουσι νὰ τὸν κατεδάσουσι εἰς τὸ ἰδικόν των αὐτελεῖς ἐπιπέδον, λέγοντας ὅτι «καὶ ἡμεῖς λαγόμεθα υἱοί, καὶ ἡμῶς κατ' ὁδοῖνα τρόπον αὐτὸ μὲς κάνει ἁμοιούσι μὲ τὸν Θεόν».² ἴδῃ λέγοσι τὸ (ἀνθρώποι), ἀλλ' ἴδῃ εἶναι ἕκαστος· ἴδῃ εἶναι τὸ ὄνομα, καὶ ἡ πραγματικότης. Λέγεται τὸ υἱός, ἀλλὰ δὲν λέγεται μονογενής· ὅπως ἀκριβῶς καὶ ἕκαστος, ὅπως εὐρίσκονται εἰς τοὺς κλάπους τοῦ Πατρὸς (Ψα. 1, 18). **C** ὅπως εἶπον· ἀπαπόνομα τῆς δόξης του, ὅτι «χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ» (Ἐφ. 1, 8), αὐτὴ μορφή Θεοῦ (Φιλ. 2, 6).³ Ἄν δὲν τὸ πείθῃ λοιπὸν τὸ προηγούμενον, νὰ οἱ παύσων αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα περισσότερο ἂν αὐτὰ, ποῦ μαρτυροῦν τὴν ὀφλήτην ἑκείνην καταγωγήν του. Δίδει ἔτι μὲν δὲν νὰ δείξῃ, ὅτι ἔχει τὴν ἰδίαν ἀκριβῶς οὐσίαν μὲ τὸν Πατέρα, λέγει· «Ὁ ὅμοιος ἐπὶ εἴρακα τὸν Πατέρα» (Ψα. 14, 9). ἔτι δὲ δὲν νὰ δείξῃ τὴν ἰσότητά του δύναμιν, λέγει· «Ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐσμὲν» (Ψα. 10, 30). ἔτι τὴν ἰσότητα τῆς ἰσότητος, λέγει· «Ὅμοιος γὰρ ὁ Πατὴρ ἐστὶναι τοὺς νεκρούς καὶ ζῶοντας, ὅπως καὶ ὁ **Γ** ἴδῃ εἶναι ὅμοιος» (Ψα. 5, 21). ἔτι **D** τὴν ταυτότητα τῆς λατρείας, λέγει· «Ἰνα πάντες τιμῶσι τὸν Υἱὸν καθὼς τιμῶσι τὸν Πατέρα» (Ψα. 5, 23). ἔτι τὸ ὅτι ἔχει τὴν αὐθιαν νὰ μεταβάλλῃ τοὺς νόμους, λέγει· «Ὁ Πατὴρ μου ἐργάζεται,

² Ὁ Χρυσόστομος εἰς τὴν διάνοξιν αὐτὴν καὶ θεολογικῶν χρησίων του ἔπειτα τὰ εἶρε· «Ἐγὼ, προκειμένου νὰ δείξω τὴν ἰσότητα τοῦ **Γ** μὲ τὸν Πατέρα, ἔπειτα ὡς τακτικῶν τὸ ὅτι ὁ **Γ** ἴδῃ γνωρίζει κατὰ τὸ ἐπιγγέλλον τὸν Πατέρα, ὅπως ἀκριβῶς γνωρίζει καὶ τὸν ἐαυτὸν τοῦ (Ψα. 10, 15). Αὐτὸ εἶναι εἰς ἀποκλειστικὸν πρόνοιον τοῦ **Γ** ἴδῃ (καὶ τοῦ Πνεύματος δόξης), ἀλλ' ἔτι δὲν γίνονται λέγει περὶ τοῦ Πνεύματος, ἀλλ' ἀποκρίεται ὁ **Γ** ἴδῃ. Τὸ ἀποκλειστικὸν αὐτὸ πρόνοιον τοῦ **Γ** ἴδῃ, ἔπειτα εἶναι μόνον αὐτὸς γνωρίζει· εἰ καὶ ὁ Θεὸς Πατὴρ, μόνον δὲ αὐτὸν ὁ Πατὴρ δὲν εἶναι ἀκατάληκτος· εἰ καὶ αὐτοῦ εἶναι Θεὸς ὅπως μὲ τὸν Πατέρα. Τότε οἱ ἀνόμοιοι ἐπιμένουν ὅτι αὐτὸ ἢ ἀποκλειστικὴ γνώσις τοῦ **Γ** ἴδῃ δὲν ἀνεπιπέδεται καὶ ὅτι ἐξουσιάζεται καὶ ἑξουσιάζεται μὲ τὸν Πατέρα. Ταῦτα ἡμῶς ποῦ προσέλαμε τὴν δόξαν τοῦ **Γ** ἴδῃ ἐν οὐρασίαι μὲ τοὺς ἀνθρώπους, τότε λέγουσι τὸ ἀντίθετον. Καὶ αὐτὸ καὶ ἡμεῖς οἱ ἀνθρώποι λαγόμεθα υἱοί, λέγομεν ἴδῃ ὅτι υἱοί καὶ ἡμεῖς, ἄρα εἶναι ὅτι ἔχει. Τότε ἢ κοινὴ ἰσότης· τοῦ **Γ** ἴδῃ μὲ τὸν Πατέρα δὲν τοὺς ἐκείνου ἀπέδειξε τῆς ἰσότητος των. Ταῦτα μὲν φρασεολογικῶς κοινὴ ἰσότης· τοῦ φρασεολογίου τοῦ Θεοῦ μὲ ἡμᾶς τοὺς κατὰ χάριν λαγόμενοι τοὺς τοὺς· καὶ αὐτοὶ τὴν ἰσότητα, εἶναι ὁ **Γ** ἴδῃ εἶναι ὅτι ἔχει. Καὶ εἰς τὴν μαρτυρασίαν τὴν κοινὴν τοῦ Χρυσόστομου ἀποδείχεται κἀμὲν ἐπιτόμως, εἶπει, ὅτι μεταφραστὴ ἐπὶ λέγει, εἶναι ἀκατάληκτος.

καὶ ἀπόστασις» (Γ' Ιω. 5, 17). Ἄλλ' αὐτοὶ ἐδρῶν κατὰ μέρος διὰ
 αὐτὰ, ἠμερῆσαν τὸ ὄνομα «Πῶς» χωρὶς κυριαλεξίαν, ἐπειδὴ ἐπι-
 μήσαν καὶ οἱ ἴδιοι μὲ τὸν τίτλον τοῦ υἱοῦ, καὶ προσπαθεῖν νὰ
 καταδάσκω τὸν Πῶν εἰς τὴν ἴδιαν εὐτέλειαν μὲ τὸν αὐτόν τους,
 λέγοντας τὸ ῥητὸν «Ὑγὼ εἶπα, θεοὶ ὄντε καὶ υἱοὶ Ὁπίστου πάντες»
 (Ψαλ. 81, 6). Ἐπειδὴ λοιπὸν λέγει, ὅτι, ἀφοῦ καὶ οὐ λέγειαι υἱ-
 ὂς, ὁ Πῶς δὲν ἔχει τίποτε περισσώτερον ἀπὸ σέ, καὶ ἐπομένως ἐπι-
 δὲν εἶναι κἀν φυσικὸς Πῶς, Ε τότε ἀφοῦ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ἀνόμασε θε-
 ὦν, ὁ ἰσχυρισθῆς εἰς ἰσοῦ ἐπι καὶ ὁ Πατὴρ δὲν ἔχει τίποτε περισ-
 σότερον ἀπὸ σέ; Διότι ἐπως ἀνομιάζῃς «υἱὸς», ἔτσι ἀνομιάζῃς καὶ
 «θεός». Καὶ ἐπως μὲ τὸ νὰ ἀνομιάζῃς «θεός» δὲν τοῖμας νὰ εἰπῆς
 ἐπι καὶ εἰς τὴν περιπέσωιν τοῦ Πατρὸς ἡ λέξις «θεός» εἶναι χωρὶς
 εὐδοσίαν, ἀλλ' ἠμερολογεῖς ἐπι ὁ Πατὴρ εἶναι πραγματικὸς Θεός, ἔτσι
 καὶ εἰς τὴν περιπέσωιν τοῦ Υἱοῦ μὴ τοῖμας νὰ παρεβάλλῃς τὸν ἐ-
 αὐτόν σου καὶ νὰ λέγῃς, ἐπι «Καὶ ἰγὼ υἱὸς ἀνομιάζομαι καὶ ἀφοῦ
 δὲν ἔχω τὴν εὐδοσίαν τοῦ Πατρὸς, ὅστε ἕκαίνας πρέπει νὰ τὴν ἔχω». ¹⁰
 Διότι εἶπε τὰ ῥητὰ τοῦ ἀνεφάρου ⁵⁰⁴ Α Βασιλεύου, ἐπι εἶναι ἀνυψώ-
 νος (φυσικὸς) Πῶς καὶ ἔχει τὴν αὐτὴν εὐδοσίαν μὲ τὸν Πατέρα. Ὁ-
 ταν λέγῃς ἐπι ἔχει τὴν ἴδιαν μὲ αὐτὸν «μορφήν», καὶ τὸν ἴδιον σχη-
 ματισμόν, τί ἄλλο ἔννοει, παρὰ ἐπι ἡ εὐδοσία τὸν εἶναι μία καὶ ἀπα-
 ράλλητος; Ἄλλ' ὁ Θεός, λέγει (ἐ σπριτικῶς), δὲν ἔχει μορφήν οὔ-
 τε πρόσωπον καὶ ἐπως ἀναφέρει εὐτὴ τὰ χωρία, ἀνέφερα καὶ τὰ
 ἀνέφερα. Ποῖα ἀνέφερα; Νὰ πῇ, ἐπι προσεύχεται εἰς τὸν Πατέρα ἂν
 ἔχη τὴν αὐτὴν δύναμιν καὶ τὴν αὐτὴν εὐδοσίαν, καὶ κἀνή τὰ πάν-
 τα μὲ τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν, ἐπιαι προσεύχεται:

3. Καὶ ἰγὼ θὰ εἰπῶ ἐπι, μόνον αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ ἐπι ἄλλα Β τα-
 πενὰ ἔχον λαγὴθ' ἐπ' αὐτόν, εἶπε ὅτι τὰ ἀπώμας ἐνδοκίον σὲς μὲ
 ἀνερέστην ἀλλὰ σοῦ λέγει ἐπι τὸν προτέρου τὸ ἐξῆς ἰγὼ μὴν ἔχει
 νὰ σοῦ εἶπω πολλοὺς ἐκιστολογημένους λόγους, διὰ τοὺς ὁποῖους
 ἐπέθεσαν τὰ ταπεινὰ, οὐ ὅμως εἶκ τὰ ὄψρηλ καὶ τὰ ἐνδοξα δὲν ἐ-
 χὲς νὰ εἰπῆς κομιμὸν ἄλλῃ πρόσσωιν, ἀλλ' ἠμερολογεῖς ἐπι ἔχει ἐκ-
 οπῆν νὰ μὲς δεῖξῃς μὲ αὐτὰ τὴν ὄψηλ καὶ καταγωγὴν σου. Ἄν αὐτὸ
 δὲν εἶναι ἔτσι, τότε ἡ Πραξὴ εἶναι γαρὰτὴ ἀπὸ ἀνεφάρου καὶ ἀνευ-
 πείας, Διότι τὸ νὰ λέγῃς, ἐπι «Ὅσαπερ ὁ Πατὴρ ἔχει εἶρε τὸς νεκροῦ,
 καὶ ζωοποιεῖ, ὅσοι καὶ ὁ Πῶς οὖς θέλει ζωοποιεῖ» (Γ' Ιω. 5, 21) καὶ
 ὄσα ἄλλα ἀνέφερα, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος νὰ πρὸσαίγεται, ὅταν πα-
 ριστάται ἀνάγκη νὰ τὸ κἀνή αὐτῶν ¹⁰ εἶναι ἀνταρκτικὰ. C Ἄν ὅμως
 ἀναφέρῃ τὰς αἰτίας (τῆς φαινομενικῆς ἀνεφάρου), τότε ἔξαρτι-

10. Ἐπὶ τὰς ἀναστάσεις.

ζεται κἀθ' ἑαυτοῦ. Διὰ τοῖτους λόγους λοιπὸν καὶ ὁ ἴδιος καὶ οἱ
 Ἀπόστολοι εἶπαν δι' αὐτὸν πολλὰ ταπεινὰ; Πρῶτος καὶ σπουδαιότε-
 ρος λόγος ἀρκαλὸς εἶναι τὸ ἐπι αὐτῶς ἔφερεται σάρκα καὶ ὄλαι νὰ
 δεβαῖσῃ καὶ τοῦς συγγένους του καὶ τοὺς ματαγενετέρους ἐλούς,
 ἐπι αὐτὸ πῶ φάινεται δὲν εἶναι κἀμία σὰτὸς ὅστε ἀπλάς σχῆμα, ἀλ-
 λά πραγματικὴ φύσις. Τόσα καὶ τόσα ταπεινὰ καὶ ἀνθρώπινα εἶπαν
 ἐπι αὐτόν καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ ὁ ἴδιος διὰ τὸν αὐτόν του, καὶ ὅμως
 ὁ διάβολος, κἀνέθεκε νὰ πῆσαι μερικῶς ἐυστοχημένους καὶ ταλαι-
 πῆρους ἀνθρώπους D νὰ ἀρνηθῶν τὴν ὁπῶσιν τῆς οἰκονομίας ¹¹
 καὶ νὰ τοῖμας νὰ εἰπῶν, ἐπι δὲν ἔλαβε σάρκα, καὶ νὰ σαμπατό-
 ρουν τὴν ἄλην ὁπῶσιν τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ ἔαν δὲν ἔλεγε
 τίποτε ἀπ' ἐπ' αὐτὰ, πόσοι δὲν θὰ κἀτακρινέοντο εἰς αὐτὸ τὸ δό-
 μαθρον; ¹² Ἄν ἀνοῦς ἀπέμῃ καὶ τώρα πῶ ἀρνοῦνται τὴν ἀναθρώπι-
 πῆσιν τοῦ Κυρίου ὁ Μαρτίνου, καὶ ὁ Μανικαῖος, καὶ ὁ Ουαλεντιῖος, ¹³
 καὶ πολλοὶ ἄλλοι; Διὰ τοῦτε λέγει: πολλὰ ἀνθρώπινα καὶ ταπεινὰ,
 καὶ ἀνάξια τῆς ἀπορρήτου ἐκείνης εὐδοσίας, διὰ νὰ πιστοποιηθῇ τὴν
 ὁπῶσιν τῆς ἀναθρώπινης φύσεως. Διότι ὁ διάβολος ἐβαλεν εἶπε τὰ δυ-
 νατὰ του Ε νὰ φέρῃ αὐτὴν τὴν πίστιν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἐκα-
 ῖθ' γνωρίζαι κἀλῶς ἐπι, ἂν φέρῃ τὴν πίστιν εἰς τὴν ἀναθρώπινην.
 γίνεται ἔπρωτον τὸ περισσότερο μέρος τῆς χριστιανικῆς πίστεως.
 Ἐπῆρται ἐκτὸς ἐπ' αὐτὴν καὶ ἄλλα αἰτία εἶναι ἡ ἀδυναμία τὸν ἀ-
 κούοντων, καὶ ἐπι δὲν ἔχον τὴν δύναμιν νὰ ἀκροῦν τὴν ὄψηλ-
 τέραν διδασκαλίαν τοῦ ὁγῆματος τότε πῶ τοῦ ἐλέξαν καὶ τὸν ἴ-
 κουν διὰ πρώτην φοράν. Καὶ ἐπι αὐτὸ πῶ λέγει δὲν εἶναι συ-
 χαρισμὸς, θὰ προσπαθῆσαι νὰ τοῦ τὸ ἀποβαίῃς παραστατικὰ ἐπ' αὐ-
 τὰς τὰς ἐλίας τὰς Γραφὰς. Ὁ καὶ σοῦ ἀποβαίῃς ἐπι, ἂν ποτὶ εἴλεγῃ κἀν
 μέγα καὶ ὄψηλ καὶ ἐξῆς τῆς (θείας) δεξῆς του — τὸ λέγει μέγα
 καὶ ὄψηλ καὶ ἐξῆς τῆς (θείας) δεξῆς του. ἂν ποτὶ εἴλεγῃ κἀν
 περισσότερο τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, ἔπρωτον καὶ ⁵⁰⁵ Α ἔπρω-
 βαλίοντο; ἂν ὅμως εἴλεγῃ πῶ κἀν ταπεινὸν καὶ ἀνθρώπινον, ἔπρ-

11. Οἰκονομία . . ἀναθρώπινης τοῦ Κυρίου, ἐνδοκίτης τοῦ Λόγου.
 12. Ἐπῆρθησαν ἐννοεῖ τὸ νὰ ἀρνηθῆς ἐπι ὁ Πῶς εἶναι ἀνθρώπος, ἐπι
 εἶλαβε σάρκα.
 13. Οἱ τρεῖς αὐτοὶ ἴσαν ἀπερτάτοι τοῦ H' αἰῶνος. Ἦρθησαν καὶ
 ἐπι ὁ Πῶς εἶναι ἴσος μὲ τὸν Πατέρα καὶ ἴσους πάντων, καὶ ἐπι ἔλαβε σάρ-
 κα καὶ ἔγενεν ἀνθρώπος ἐξ ὁθακον δὲ τὴν σαρκίαν ἀκούσιν. Οἱ ἐδιδάσκ-
 ον καὶ οἱ ἀπόστολοι αὐτῶν εἶναι ἐκείνους τοὺς ὁποῖους κἀτακρινέον ἐπι τῆς
 Ἐπιστολῆς τῶν οἱ ἀπόστολοι Ἠρόδοτος, Ἡρόδοτος, Ἰουδαῖος, Ἰουδαῖος (A' Τυμ.
 1, 10—20 4, 1—8 8, 20—21 9, 7, 10—12, 16 18 1, 1 9 3, 3 4 4,
 14—16 B' Μαρκ. 2, 1—22 100δ, 1, 7 8 10 10 18 18 A' 10δ, 2, 18 2,
 20 5, 10 12 8' 10δ, 7, 10 11 12' 10δ, 9 10).

χαν κοντά του και έδύγοντο τήν διδασκαλίαν. Και ποῦ μπορεί κανείς, λέει νά τό βῆ αὐτό; Πάρα κοντά εἰς τόν Ἰωάννην. Ὅταν αὐτός εἶπεν· Ἄβραάμ ὁ πατήρ ὧν ἐγγαλλήσατο, ἴνα βῆ τήν ἡμέραν τήν ἐμὴν, καί εἶθε καί ἔχρατος· (Ἰω. 8, 56), τοῦ λόγου· Ἐσοῦσάντων ἐστὶν οὐκοῦν ἔχεις, καί Ἄβραάμ· Ἐθρακίς· (Ἰω. 8, 57). Εἰπέαις ἐπὶ τόν Ἰελεταν οὐκ ἀπλὸν ἄνθρωπον; Καί αὐτός τί λέγει· Ἐπὶ τοῦ τόν Ἄβραάμ γενέσθαι ἐγὼ τῆς· «Καί ἦσαν λίθος, ἴνα ἑλπίσω ἐπ' αὐτόν» (Ἰω. 8, 58). Καί ἦταν τὸς ὠμιλοῦσας διὰ μακρῶν περὶ μυστηρίων, τοῦς ἔλεγε· Καί ὁ ἔρατος δέ, ἐν ἐγὼ θεῶς ὑπὲρ τῆς τοῦ κτήριου ζωῆς, ἢ ἀρῆς μου ἴσται· καί αὐτοὶ ἦ ἔλεγε· Ἐκλήρωσ ἴσται ὁ λόγος αὐτός· τίς δύναται αὐτόν ἀκούειν; Καί ἐκ τούτου πολλοὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπέβησαν εἰς τὴν ἑσπέρα, καί οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιπατοῦν· (Ἰω. 8, 51· 60· 68). Πᾶς μου λοιπὸν, τί ἔπρεπε νά εἰπῆ; Νά λέγη συνεχῶς τὰ ὑψηλότερα λόγια, ὥστε νά τρομάξῃ καί ἀποπέσει μακριά του τὸ θῆραμα, καί εἴη ὁ ἀποκρούσων τήν διδασκαλίαν; Ἄλλ' αὐτὸ δὲν ἦτο ἴδιον τῆς φιλελευθροῦς τοῦ Θεοῦ. Ἐπειτα πάλιν, ὅταν εἶπεν· Ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, θανάτου οὐ μὴ γένηται εἰς τὸν αἰῶνα, αὐτοὶ ἔλεγον· Ὁθὸ καλῶς ἐλέγομεν, εἰ γὰρ ζαίρονον ἔχεις; Ἄβραάμ ἀπέθανε καί οἱ προσφύται ἀπέθανον καί σὺ λέγεις, εἰς τὸ τὸν λόγον μου ἀκούων οὐ μὴ γένηται θανάτου; (Ἰω. 8, 51—53). Καί C τί τὸ παράξενον ἐν τὸ πλῆθος εἶχε τέτοιαν γνώμην; περὶ αὐτοῦ, ἀπὸς καί αὐτοὶ οἱ ἄρχοντες εἶχον τὴν ἴδιαν γνώμην; Ὁ Νικεδήμεος π.χ. ποῦ ἦτο ἄρχων, καί ἦλθε κοντά του μὲ πολλὴν ἀγάπην, καί εἶπεν ἐκείνῳ τὸ Ὀύβριον εἰς ἀπὸ Θεοῦ ἐληλυθὸς διδασκαλίας (Ἰω. 8, 2), ὅμως δὲν ἔμπορε νά δεχθῆ τὴν διδασκαλίαν περὶ τοῦ βασιλείου, διότι ἦτο ποῦ μὲγαλύτερα ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν του. Ὅταν ὁ Χριστὸς τοῦ εἶπεν εἰ· Ἄν μὴ τις γεννηθῆ ἐξ ὕδατος καί Πνεύματος, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἀπεφῆθη τόσον χαμηλὰ καί ἄνθρωπινον, ὥστε εἶπε· Ἐἰς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὄν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δευτέρου εἰσελθεῖν, καί γεννηθῆναι ἄνωθεν; Ἐπὶ τοῦ λέγει· τότε ὁ Χριστὸς; D· Ἐπὶ τὸ ἐπιγεῖται εἶπεν ὄναι καί οὐκ ἐπιτεύσαστε, πῶς, ἐάν εἴπω ὄναι τὸ ἐπουράνιον, πιστεύσατε; (Ἰω. 3, 3—4· 12). Ἀλλὰ τὴν σχεδὸν ἀπολογεῖται καί ἐγγίζει, διὰ τὸ δὲν τοῦς ἐπιλαί συνεχῶς περὶ τῆς οὐρανοῦ γεννησιῶς του. Ἄλλην φοράν, ἔλεγον πρὸς τοῦ στυραῖ, μετὰ ἀπὸ ἀμέτρητα σημεῖα, μετὰ ἀπὸ τὴν κλισίαν ἐκείνην ἀπέδειξεν τῆς δυναμῆος του, ὅταν εἶπεν εἰς τὸν Ἰησοῦ τὸν Ἰβὴν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῶν νεφελῶν ἄρχόμενον, ὁ ἄρχιερὰς δὲν ἀνέβηκα τὸ λεγθῆναι καί ἐγχε· πὲ τὰ δοχὰ του.¹⁴ Πῶς

14. Ἐκείνους ποῦ σημεῖον, εἰς ἐβανίσταται διὰ τὴν ἑλευθέρην καί ἐγχε· πὲ τὰ δοχὰ του.

ἔπρεπε λοιπὸν νά ἐπιλεξῆ εἰς αὐτοῦς ποῦ δὲν ἔμπορεσαν νά ἀνεχθῶν τίποτε τὸ ὑψηλόν; Καί γενικά καί αὐτὸ ἀκούη τὸ εἰν εἶπε διὰ τὸν ἐκόντῶν του καί μέγα E καί ὑψηλόν, ἐν εἰνε καθόλου παράξενον, ἀπὸ ὠμιλοῦσας εἰς ἀνθρώπους ποῦ εὐρόντο χάμα καί εἶχον τὸ σπὴν ἀνθρώπινον ἀσθένειαν.

4. Ἀρκούσας εἰδοῖα νά ἀποβῆσθαι ἀπὸ ποῦ εἶπα, εἰ αὐτὸς εἶνε ὁ λόγος καί ἡ αἰτία ποῦ ἐλέγθησαν ἐκεῖνα τὰ ταπεινὰ ἄλλ' ἐγὼ θὰ προσπαθῶ νά τὸ ἐξηγήσω αὐτὸ καί ἀπὸ ἄλλων ὁρῶν. Ὅπως ἀκριβῶς εἶδατε εἰς ἐκεῖνοι ἐσκανδαλίσοντες, ἐπαράσσοντες, ἐπρόδοσαν ἐκείνους, ἐξῆραξον, ἐφυγον, ἐν ἔλεγε ποῦ ὁ Χριστὸς καί τὸν ὑψηλόν, εἰτα θὰ προσπαθῶ νά πᾶς δεῖξω πῶς ἔπρεσαν κοντά του καί παρατέχοντες τὴν διδασκαλίαν του, ὅς A ἐν ποῦ ἔλεγε καί ταπεινὸν καί ἀπείλεις. Διότι αὐτοὶ, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ποῦ ἐπρόδοσαν ἐκείνους, ὅταν αὐτὸς εἶπε καί τὸ ἄλλο, εἰ· Ἄν ἄμαυτοῦ οὐ ποῦ οὐ εἶν, ἀλλὰ κῶδὸς ἀδίδαξέ με ὁ Πατήρ μου λαλῶν (Ἰω. 8, 38), ἀμαυοῦ ἦλθον κοντά του. Καί θέλοντας ὁ εὐαγγελιστὴς νά μᾶς δεῖξῃ, εἰ ἐπίστευσα, διότι τοῦς εἶπε λόγια ταπεινὰ, ὑπογραμμίζη καί λέγει· Ἐὰν αὐτὸς ἀλλήλωνας πολλοὶ ἐπίστευσον εἰς αὐτόν (Ἰω. 8, 30). Ὁ δὲ τὸ εὐρῆ κωνίς αὐτὸ νά γίνεται καί εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη, διὰ τὸν λόγον τούτου ἔλεγε πολλὰ ἀνθρώπινως καί πολλὰς φορές, καί ἔπειτα πάλιν οὐκ ἀνθρώπινως ἄλλ' ὅπως ἔπρεσαν εἰς Θεόν καί ἔξια τῆς ὑψηλῆς καταγωγῆς του, ἄλλοτε μὲν συγκαταβαίνοντας εἰς τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀνθρώπων, ἢ ἄλλοτε δὲ ἐνδιαφερόμενος διὰ τὴν ὀρθότητα τῶν δογμάτων. Διότι δὲν περιχρίσθησαν οὐτε τὴν δογματικὴν πλευρὰν, ὥστε νά μὴ γίνονται πάντοτε ἡ συγκατάβασις μόνον καί ἐλάττω τοῦς μεταγενεστέρους εἰς τὸ εἶναι, εἰ πράξει νά πιστεῦσθαι διὰ τὸ ἀξίωμα του· ἀλλὰ, ἐν καί ἐγνώρισεν εἰς τῶν προτέρων, εἰ δὲν θὰ τὸν ἀκούσων, ἀλλὰ καί θὰ τὸν κακολογήσων καί θὰ πηρήσων ἐκάνου, ὅμως τὰ εἶπε (τὰ ὑψηλὰ λόγια), καί διὰ νά ἠμελιώσῃ αὐτὸ ποῦ εἶπα καί διὰ νά δεῖξῃ διὰ ποῦν λόγον ἀνάμειξε καί μὴ αὐτὰ καί τὰ ταπεινὰ λόγια. Ἦτο δὲ ὁ λόγος αὐτός, εἰ δὲν εἶχον ἀκούη τὴν δύναμιν νά δεχθῶν τὸ μέγεθος τῶν λόγων του. Ἄν δὲν ἀπιστοῦσθε εἰς αὐτὸ τὸ πρῶτον, τότε ἦτο περιττὴ ἡ διδασκαλία τῶν ὑψηλῶν δογμάτων πρὸς αὐτοῦς ποῦ δὲν ἐπρόκειτο νά τὸν ἀκούσων οὐτε νά τὸν προσέξων. Ἐπειτα ὅπως ἐκεῖνα ὅμως, C καί ἐν δὲν ὀφελόσων ἐκεῖνους καθόλου, ὅμως ἐβίβασαν ἐμῆς καί μᾶς ἐξασκῶσας νά ἐγχεωμ περὶ αὐτοῦ τῆς πρῆπουσαν ἀντιλήψην, καί μᾶς ἐπειθεῖν εἰς ἔπρεπε τὸν λόγον τῆς ταπεινότερας ἐπίπεδα, ἐπειδὴ ἐκεῖνοι δὲν ἔμπορεσαν νά δεχθῶν τὸ μέγεθος τῶν λεγομένων. Ἦταν τὸν ἰδῆς λοιπὸν νά λέγη ταπεινὰ, μὴ γνήσιος εἰς ἡ συγκατα-

δπως θφελεται εις την κατωτερητητα της ουσιας του, αλλα εις την
 αδυναμian της διακριας των αρεστων. Θελειτε να σας ειπω και
 ετιγη αιτιας; Ελεγε και εκανε πολλα ταπεινα, ουκ μνον διει
 808η την αρεα, οτε μνον δια την δωσησαν των αρεστων, α-
 λλ και διει ηθικα να διδαξει τους αμαρτανς να εχουν ταπεινην φρε-
 νηια και ειναι τοσο μια τριτη αιτια. Διει αυτες ο που διδασκει
 να ταπεινοφρονηουν, οδ διδασκει τοσο ουκ μνον με λογια αλλα
 και με πραξεις, θεικνυοντας την μετριοφρονην του και με λογια
 και με έργα. Και εκ τουτο λεγει: "Μαθετε απ' ημου οτι προς εμη
 και ταπεινός εη καρδια" (Ματθ. 11, 29). Και παλιν αλλου: "Ο
 υιος του ανθρωπου οσα βλα διακουνηθηαι, αλλα διακουνησαι" (Ματθ.
 20, 28). Αυτος λοιπον που διδασκει να ημεθα ταπεινοι και ποτε να
 μη ορμηθωμ εις τα πρωτα, αλλα να καταδουχημετα παντοσ να εμε-
 θα κατωτερα, αφοσ μησ ωθηγηται εις αυτα και με λογια και με πρα-
 ξεις, ειχε πολλους λογους να λεγγ λογια ταπεινα. Υπαρχει και ε
 ταπεινη αιτια να ειπω, ουκ κατωτερα απ' αυτες που ειπα. Και ποσα
 ειναι αυτη; Το ετι ιπποταξος να μη κατανηρονημ να νομίζωμ
 ετι, επειδη ο υιος και ο Πατηρ εχουν μεγαλην και ανωταρστον εγ-
 γνητα ομοστασιαμ, ειναι ενα μνον προσωπον αφοσ τοσον ελιγ-
 φορας. Βδεινεν αυτο το πραγμα (την εγγνητην την ομοστασιαμ),
 και παλιν εξωκειλαν μερικα εις αυτην την αοθησαν. (Ο Σαβελλιος,
 ο Αιθερ¹⁵ πχ. ειπα:ει τον αυουο να λεγγ. 807 Α = Εγω και ο Πατηρ
 εσ εμεμ." (Ιω. 10, 30) και: "Ο εωρακος ημε εωρακε τον Πατερα."
 (Ιω. 14, 9), ηρασε την εγγνητην που φαινεται απο τα λογια αυ-
 τα, δια να θεμελιουη την απειθαν και να υπονοηση ενα προσωπον
 και μιον υπαστασιμ. Και ειναι ειναι μνον αυτα αι αιτιαι, αλλα και η
 προνοια να μη νομίζωμ κανεις ετι αυτες ειναι η πρώτη και αγνηγητος
 οδκια και την εκλυθη, ως ανωταροσ απο τον Πατερα. Διει και ο
 Παυλος φαινεται ετι αυτος αμαρτοδς φεδαται: μηπως διανηγηθη κανεις
 αυτο το σωθεος και ποιητρον δογμα.¹⁶ Όταν ειπε λοιπον ετι "Δει
 αυτον βασλειαν, εχρισ οδ αν θη τους εχθροσ υπο τους ποδας αυ-
 του" και προσέθεσεν ετι: "Πάντα υπέταξεν υπο τους ποδας αυτου",
 συνεπλήρωσεν "Ευχοσ του υποτάξαντος αυτοσ το πάντα" (Α' Κορ.
 15, 25—27). Δην ηδ εκανε αυτην την συμπλήρωσιμ, εαν ειναι ε-
 φοδατο, μηπως καμια φορα δημιουργηθη μια τατοια διαβολικη υ-
 πνοια. Εις πολλας δε περιστασεις καταπραβηστας και τον φθονον
 των Ιουδαίων κατέρχεται απ' το σφο: των νοσημάτων πολλας φρ-

15. Αρκετά φορές του Γ' κινήσεως.
 16. "Οτι ηραξθη ο υιος ειναι ανωταροσ απο τον Πατερα.

ρας δε θπαντα προσαρμοζομενος και εις την ανεληθεν των σνομ-
 λητων του." επως ετιαν λεγγ: "Αν εγω μαρτυρωσ παρ' ημουσοσ, ε
 μαρτυρια μου ουκ εστι αληθη" (Ιω. 5, 31). "Ομιλησεν ετι, δεδη
 απευθουετα προς την ανεληθεν εκεινων: διει ασφαλως αν ηθελε
 να δειξη τοσο, ετι εαν ειναι αληθινή η μαρτυρια του, αλλ' υπονοει:
 "επως νομίζετε και ομοστασεσθε εις, που ειναι θελατε C να με παρα-
 δεχηθητε, εσων ομιλω δια τον εαυτον μου."

η. Ειναι δε δυνατον να εδωσ κανεις και αλλας περισσοτεραι αιτι-
 αι. Τησ ταπεινητησ των λογων του λοιπον εχουμ πολλας αιτιας:
 αλλα μεσ μου και συ αν υπαρχη αλλη αιτια των οφελων λογισμων
 του. εαυτοσ ηδη εκεινην που ειπα και ηρο αυθη ετι ηθελε αυτες να
 μησ δειξη την οφελην καταγωγην του. Αλλα εαν θα εδωσ να ει-
 κησ αλλημ, "Ο μεγας μπορεί εδοκα να ειρη δια τον εαυτον του και
 κει μικρον, και ειναι ειναι εγγληρικα" διει: ειναι εδωγια της μετριοφρο-
 νηισ του ο μικροσ θρωσ, αν ειρη καμιαμ φοραν κει μεγα δια
 τον εαυτον του, ειναι εα διαφορη την κατηγοριαν διει: ειναι εαλατο-
 νεια. Διαι τοσο τον μιν οφελων ο ειναι τον επαινουμεν, εταν λεγγ
 δια τον εαυτον του ταπεινα: τον δε ηραμινουμ κανεις ειναι θε τον ε-
 παινετω αν ειρη ποτε και μεγα δια τον εαυτον του. Διαι αν ο
 υιος ητο πολυ κατωταροσ απο τον Πατερα. επως λεγατε ταισ, εαν ε-

17. "Παισ της οδωναν των διαλεγόμενων" ε αλλοσ παρ' της οδο-
 ναν των αουοντων. "Η ανησασ χρουομικησ παρ' εωρασε διακριασ
 μιον απ' τα πλεον θωαικας ερημωμικας αρχαισ που εθεμελιουσ ο Ιουδα-
 ησ Χρυσόστομοσ, ο μεγαλοσφοσ ερημωμικησ της Γραφαι. Σημικαι η ε
 φρασι ετι ο Χριστοσ πολλας φοραισ, εταν ομιλη, ην εωρασε: "Η πιστευει
 αυτοι, αλλα η πιστευουμ κατα ενοχησ που η διακριασ του Πλ, κει η τή-
 ερημικησαν του Χρυσόστομου, εταν ο Χριστοσ λεγγ εις τοσ φοβησικουσ ρη-
 θησ του "Ει γκαπατε με, εφρατε αν ετι ειπωσ Νομοιομοι παρ' τον Πα-
 τερα" ετι ο Πατηρ μου με εστωωμ καδ εστιν. (Ιω. 14, 20). Ιουαι τα εφρα: Κανεις ανθρωποσ, οτε οι μεθηται εγνωσαν ποσ
 της θωαισασ ετι η Γραφαι Χριστοσ ειναι ο θεωσ, ο δημιουργοσ που κει
 ησ, ο Κηροσ ο θεωσ, αν ησ εωρακε, ουα ο θωαισας ειναι ταυτουσ ε
 πατησαν ετα. Οι μεθηται των οδωνικων εσ μεγιστον προσητην σωθεοσ κ
 ταυτερον του θεου Πατεροσ. Και ο Χριστοσ προσαρμοζομενοσ προσητην εις
 αυτην την ανεληθεν των, την αλλασ εωραμινησ, τοσ ελεγγε: ετι τη ε
 και της οθικησ των ανεληθενσ. Και τοσ λεγγ: "κατοι φοβατεσ και φρασεσ
 τον εα ομιλησοσ και ηε φρασοσ: Δακ' αν ηρατε που θα πορευθη προς
 τον Πατερα: οεισ ειν πιστευεισ ετι ο Πατηρ μου ειναι μεγαλοσφοσ μου και
 ανωταροσ μου: Αυτον τιμη μου ειναι να πορευθη πληριοσ του. Τοτε διαει εαν
 εφρατε: "Αν μη θραποσαστε, εφρασα να γκαριτε, που ηραται παρ' τον
 μεγαλοταροσ μου." (Ο Χριστοσ, εαν πιστευει ο υιοσ, ετι φραγεται ο Πατηρ
 ειναι ανωταροσ του, αλλ' εωραται την ανεληθεν των ραθητων, δια την ο-
 ποσαν εαν εωρατασται αυτην την οραμ, ην ειρη ετι ειναι οδωσ. Αφοσ η-
 ραται: ετι ο Χριστοσ ομιλωετα εφρασ την ανδοναν των διαλεγόμενων.

πρεπε να λέγει λόγια με τα οποία ιδεώνουν, ότι είνε ίσος με τον Πατέρα· διότι αυτά ήτο δεικνύοντα. "Όστε λοιπόν αυτός ποδ είναι ίσος με τον Πατέρα, αν λέγει μαρικά κατανα και εστέλξ, διν είνε καθόλου αβρόματος ή αβρομακάρτος" αυτό τον κίνε αβρομανον και πάρα πολύ θαυμαστόν. Και δικ να γίνου ακρότερα τα λόγια μου και να μάθετε έλοι σεις, ότι διν διακρίφω της θέας Γραφάς, παίρνω έμάτους αυτην την σιγαμήν ανά χείρας την πρώτην αείων απ' αιδάς που είπα Ε και σός δεικνύω, που λέγει λόγια ελοφάνερα κινότερα της ούσίας του, επαιδι έφρόσεσ οάρια. Και αν θέλετε σός φέρνω θνώπιόν σας την προσουχήν που έκανε προς τον Πατέρα. Προσεχετέ με όμως με πολλήν προσουχήν. Διότι θέλω να σας διγγηθώ ένω την συνάξειαν άρχίζοντες απ' άλλουσ παραπάνω. Έγινε κάποτε δείκνον, κατά την Ιεράν έκείνην νύκτα που έπρόκειτο να παραδοθή και την λέγω έγώ Ιεράν, διότι απ' εκεί ήρχισαν τα άμείρονα άγαθά που έγαρόθησαν εις την οικουμένην. Τότε λοιπόν ⁵⁰⁸ Α ήτο χαλιωμένος εις το δείκνον μαζί με τους μαθητάς και ο προδότης και κινόως έδεικνύονταν, λέγει ο Χριστός "Είς έξ υμών παραδώσει με" (Ματθ. 26, 21). Να θυμάστε αυτά τα λόγια μου, όστι, όταν θα φθάσωμεν εις την προσουχήν, να εξήγησωμεν διατι προσέχεται έτσι. Και πρόσθε, σε παρακαλώ, σιγρικην φρονίδα του Δεσπότου· διν είπαν ότι ο "Ιούδας θα με παραδώσει", δικ να μη τον κίνω περισσότερο άναίκακτον με τον ελοφάνερον έλεγγον. Όταν όμως έ κίνος κεντούμενος από την συναθίστην λέγει "Μήτι έγώ ειμι, Κύριε", που λέγει: "Εδ είπατε" (Ματθ. 26, 25) και ούτε τότε έδασατε να τον κατηγορήση, αλλά κατέστησά τον ίδιον έλεγγον του έκουσού του. Και όμως ούτε έτσι έγινε καλύτερος, άλλ' έπάρε την ηκουσίαν και έβήκεν. "Απόδ λοιπόν έβήκεν, έπάρην Ε ο Γιος της μάθητάς και είπα: "Πάντες υμείς σκανδαλισθήσεσθε εν έμοί" και όταν ο Πάτερς έφαγεν άντίρρητην και είπα "Κίνυ πάντας σκανδαλισθήσεσθε, άλλ' έγώ ουδέποτε σκανδαλισθήσεσθε, ειπε πάλιν ο Γιος" "Αμήν λέγου σεις, πριν έλθωσκε φωνήσαι, τρίς άπαρτήση με". Και όταν πάλιν άντέλεγε, τον έφρασε λοιπόν (Ματθ. 26, 31—34). Εάν να έλεγε "Εάν πιστέωσι με τα λόγια, και άντιλέγεσ: θα πιστέωσθε από τα ήθη τα πράγματα, διν εάν έρπει: να άντιλέγεσ εις τον Δεσπότην". Και να μωθ θυμάτε πάλιν αυτά τα λόγια· διότι ή άνάμνησις των θα μες είνε χρίσμα, όταν θα έρετάζωμεν την προσουχήν. Είπα ποιος είνε ο προδότης, είπαν Ε: έλοι θα φέρουσι, είπα

19. "Κιείς τρώγοντες καθήμενοι, τότε έτροσαν έκατακείμενοι. Διό τουτου, ένας έμας λέγομεν καθόταν στο τραπέζι, ο άλλος έλεγαν καθέκαστε στο τραπέζι".

και τον θανάτον του "Ματάξω", λέγει, στον ποιμένα, και C διακρινισθήσεσθε τα πρόβατα" (Ματθ. 26, 31). Προείπε ποιος πρόβαται να τον άρνήθη και ποτα και πόσας φορές, και δια με άκριθείαν. Και μετά απ' έλ' αυτά, άφου έδωσαν άριστάς αποδείξεις δι: γνωρίζει εκ των προτέρων τα μάλλοντα, έρχεται εις ένα τόπον και προσέχεται. Και έκείνοι μόν λέγουσι ότι ή προσουχή είνε της Θεότητος του, έγώ δε λέγω ότι είνε της ανθρώπινης φύσεώς του." Δι: κίκατε λοιπόν και, διό τα όνομα αυτής της δοξής, του μονογενοός, εις κανένα εκ των δύο μας μη δώσατε χατρικην φήρον. "Αν και την σιγαμήν αυτην διακρίσκει εις φίλους, όμως παρακαλώ και έκείνω, ή κρίσις να γίνη άμερόληπτος, και μήτε εις έμένα να χαρπίσθε, D μήτε έκείνους να τους κρίνετε με άντιπάθειαν. "Ότι δε ή προσουχή δεν είνε της Θεότητος, φαίνεται πάρα πολύ και από τα εξής: ο Θεός άπαράλις δεν προσέχεται· ίδιον του Θεού είνε να τον προσκυνούν, να λέχεται την προσουχήν, δι να άνακρίση προσουχήν. "Αλλ' επειδή αυτοί είνε άδύνατοι εις τους Ισχυρισμούς του, να προσπείθω να σός αποδείξω από τα ήθη τα λόγια της προσουχής, ότι το πών άνήκει εις την ανθρώπινην φύσιν και την αδύνακτικότης. "Όταν ο Χριστός λέγει και κατακίον, το λέγει τέτον κατάκινον και εστέλεξ, όστε με την υπερβολικην κεναιότητά τον κορου να δύναιται να πείρη και τους πλέον δυνατάκτους, Ε ότι οι εκφράσεις έκείνην ούσιαν.⁵⁰⁹ Έπιμρόδ λοιπόν να προκηρήσωσι εις τα ήθη τα λόγια της προσουχής. "Πάτερ, ει δυνατόν, παραλείθε απ' έμου το ποτήριον ποτις πλην σός ή: έγώ θέλω· άλλ' ής σός" (Ματθ. 26, 39). "Ας τους έρωτήσωμεν λοιπόν εις τα σημάτιν αυτό: "Άγναί, αν είνε ή δεν είνε δυνατόν, αυτός που πρό δήλωση έλεγεν εις το δείκνον "Εξ έξ υμών παραδώσει με"; (Ματθ. 26, 21) αυτός που πρό είλιγον έλεγεν ότι "έγράφεται, πατάξω τον ποιμένα και διασκορπισθήσεσθε τα πρόβατα και ότι "Πάντες υμείς σκανδαλισθήσεσθε εν έμοί"; (Ματθ. 26, 31—34) ⁵⁰⁸ Α αυτός που είπαν εις τον Πάτερ, ότι "θα με άρνήθησ και μάλλοντα τρίς φορές"; αυτός άγνοεί τάρα, Πάτερ μου; Και ποιος θα το έλεγεν αυτό, έστω και της άπιστοσύνης καταπόσεως ανθρώπου;" "Όταν το άγνωσόμενον δεν το γνωρίζη

19. "Οικονομία" λέγεται και ή άναθρώπινη (άνθρωπική) ής γενομένης και ή άναθρώπινη φύσις ής άρνη φύσις.

20. "Αποδοθή την εστέιν της Θεότητός του".

21. "Της άπιστοσύνης καταπόσεως ανθρώπου" ματαρρόν· τίν εν φρασει τον άπιστον κατακείμενον· ο Χριστός; με την εδωκήν αυτην άφρονην ένομι ποιάς πρελλόξ; ποιάς ή άλλως; ποιάς άπιστοσύνης; "

καινός, οὐτε πρόφρων, οὐτε ἄγγελος, οὐτε ἀρχαγγέλου, ἴσως διὰς κάποιαν λαβὴν ἀφιστηγνήματος εἰς τὸς διασπορεύοντας· διὰν ὄμως τὸ ἀγνωσκόμενον εἶνε εἰς ἑλπίς τῶσαν φανερόν και ἡνωσῶν, ὅσπερ καὶ τὸ γνωρίζουν με ἀκρίβειαν και εἰ ἀνθρώπου, τότε ποῖαν ἀπολογίαν και ποῖαν συγγνώμην θὰ ἔχουν εἰσέντες ποὺ λέγουν, ὅτι ἐὰ ἔλεγον αὐτῶ, ἐπειδὴ ἄγνωστον ἔϊθως; Αὐτὸ τὸ κῆρυγμα διὰ τὸ ἅπασιν ὁμοίω, φαίνεται καὶ τὸ γνωρίζουν με κάθε ἀκρίβειαν και δοῦλοι αὐτοῦ, και ἔτι ἔπραξε γ' ἀποσῶν και καὶ τὸ πᾶσι αὐτὸ με σταυρῶν και μάλιστα πρὶν ἀπὸ ἕνα χρόνον ὁ Δαυὶδ ἀνωσῶντας αὐτῶ και τὰ ἔδο ἔλεγον ὅτι ἐκ μέρους τοῦ Χριστοῦ· Ἔρωσαν γειφάς μου και πόδας μου· (Ψαλ. 21, 17)· και αὐτὸ ποὺ ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ τὸ ἔλεγε πᾶν κατὰ ποὺ ἔγινε, διαικρινόντας ὅτι, ὅπως αὐτῶ ποὺ ἔγιναν εἶνε ἰδῶντων νὰ γίνον ἀγέννητα, ἔτσι και αὐτὸ ἦτο ἀδῶντων νὰ μὴ γίνῃ. Καὶ ὁ Ἰωάννης προφητεύοντας τὸ ἴδιον ἔλεγον· Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγῆν ἤχθη, και ὡς ἀμνὸς ἐναντίον (= ἐνώπιον) τοῦ κείροντος αὐτὸν ἐπρωσ· (Ψαλ. 58, 7). Αὐτὸν ἐπίσης τὸν ἀμνὸν ὅταν τὸν εἶδαν ὁ Ἰωάννης, ἔλεγον· Ἦτα ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἰρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, ἔκλειος ποὺ ἐπροφητεύη; (Ἰω. 1, 29). Καὶ λοιπὰ, δὴν εἶπεν ἄλλος· ὁ ἀμνός, ἀλλὰ προσέθετε αὐτὸ Θεοῦ. Κτιεὶδὴ ἄφηγε και ἄλλος ἀμνός, ὁ ἰουδαϊκός, ἐξηγόντας ὅτι αὐτὸς C αἰμα τοῦ Θεοῦ εἶπε ὅπως εἶπε· Ἐκείνιος προσεφέρετο μόνον ὑπὲρ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἰθῆους, αὐτὸς προσεφέρεθ' εἰς τὸ ἑθνοκρατῆριον ὑπὲρ ὅλης τῆς οἰκουμένης και ἐκείνιος μὲν τὸ αἷμα ἐφέλαξε μόνον τῶς Ἰουδαίους ἀπὸ ἕνα ποικιλικὸν πλάγμα, αὐτὸ δὲ τὸ αἷμα ἔγινε κοινὸς καθαρὸς ὅλης τῆς οἰκουμένης. Ἀλλὰ και τὸ αἷμα τοῦ ἰουδαϊκοῦ αἵματος μπόρεσε νὰ κἀνῃ ὅτι ἔκανε ἔλε ἀπὸ τὴν φύσιν του, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο τῆμος αὐτοῦ τοῦ αἵματος· διὰ τοῦτο εἶχε τὴν δύναμιν ἐκείνην.

6. Πῶς εἶνα λοιπὸν αὐτοῦ ποὺ λέγουν ὅτι· και αὐτὸς Ἰῶς D λέγεται; και ἡμεῖς οἰοῦμε· και εἰς αἰτίαις τῆς κοινῆς ὁνομασίας ἐπιχειροῦν καὶ τὴν κατεβάσαν εἰς τὴν ἰδικὴν μας εὐτέλειαν; Διότι καὶ ἀμνός και ἀμνός και μὲν μὲν ὁνομασία, ἀλλ' ἡ διαφορά τῆς φύσεως τοῦ ἑνὸς ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ ἄλλου εἶνε ἔπειρος. Ὅπως λοιπὸν ἔδω, ὅταν ἀκούθ τὴν ἴδιαν ὁνομασίαν, δὲν φαντάζεται καθόλου ὅτι εἶνα πράγματα, ἔτσι και ἐκεῖ, ὅταν ἀκούθ ἑνὸν και ἑλὸν, μὴ κατεβάσῃ τὸν μονογενῆ εἰς τὴν ἰδικὴν σου εὐτέλειαν. Ἀλλὰ τὶ χρειάζεται νὰ ἐπιμῆθ' εἰς τὰ ἄδωρα; Διότι ἂν ἡ προσωπομῆ εἶνε τῆς Θεότητος του, ὅτε ὁ Ἰῶς ἀναφέρεται πρὸς τὸν ἑαυτὸν του και ἀναπολογῆται

αὐτὸς ἕμεις· ὅτι τὸν ἀποκρίθην ἐ ἐλάξ, ὁ ἑμῆκος· λέγειται ἐ τὸν αὐτὸν. Το γενικότερον ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ὄνομα εἶνε· ἦτας πᾶσι· δὴν ὅτι ἔρωσαν· ἦτα ὅτι αὐτὸν ὁ ἦτος.

και ἀνεμῆχεται. Αὐτὸς ποὺ ἔδω λέγει· «Πάτερ, εἰ δυνατόν, παραλείπει ἀπ' ἐμαῦ τὸ πνεῦμα τοῦτο» (Ματθ. 26, 39). Ε καὶ φροβαίται και διατάζει ἑμαῖς εἰς τὸ πάθος, ἀλλοστῆκεν ὅτι πρέπει ὁ Ἰῶς τοῦ ἀνθρώπου γὰ παραδοθῆ και νὰ μνηστευθῆ, και ὅταν ὁ Πάτερς τοῦ εἶπε· «Πάτερ, ὅσοι μὴ ἔσται σοι τούτου, τούτου ἀποδοθῶς τὸν ἀποπέψην, ὅσοι τὸ εἶπεν»· Ἰπαγε ἐπίσω μου σατανᾶ· σατανάλων μου εἶ, ὅτι ὁὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων» (Ματθ. 16, 21-22· Μαρκ. 8, 31-33). Ἄν και πρὸ ἑλίγης ὄρας τὸν εἶχαν ἐπινοήσει και μακαρίσει, ὄμως τὸν ἀπεκάλεσε σατανᾶν· ὅτι ἐπειδὴ ἦθελε νὰ ὀρίσῃ τὸν Ἀποστόλων, ἀλλ' ἐπειδὴ μὴ τὴν ὄβριν ἤθελε νὰ εἶπῃ, εἶπε ὁ Θεὸς αὐτὸ ποὺ εἶπε· δὴν εἶνε συμφωνοῦν πρὸς τὸ θέλημα του, ἀλλὰ τὸσον ἔθενε, ὅσοι νὰ μὴ διατάξῃ ν' ἀποκαλέσῃ αὐτὸν ποὺ τὸ εἶπε σατανᾶν, ἂν και ἦτο ἰπῆρος· Ἀλλοὺ πάλιν λέγει· «Ἐπινομῆς ἐπεβόλησα τὸ Πάτερς τοῦτο φραγὶν πρὸ ἑμῶν» (Ἰω. 22, 13). Διὰ τὸ λέγει τὸ Πάτερς τοῦτο, ἀπὸ και ἄλλοτε ἐτάλασε τὴν ἐσπῆν αὐτὴν κατὰ τὸν· ὅσοι λοιπὸν· Ἐπειδὴ μετὰ ἀπ' αὐτὸ ἦτο ὁ πικρὸς, και πάλιν· ἰπῆρος, ἔδωσαν σου τὸν Ἰῶν, Ἰνα και ὁ Ἰῶς σου ὄξωται σο» (Ἰω. 17, 1). και εἰς πολλὰς περιστάσεις τὸν ἐλέπτομεν και νὰ προλέγῃ τὸ πάθος, και νὰ ἐπιθῆνῃ καὶ τὸν ὀμῆσῃ, και νὰ ἔρχεται εἰς τὸ πάθος, ἰπῆρος, ἰοκὸν ἔδω λέγει· «Εἰ δυνατόν· Μὰς δεκτικὸς τὴν ἰδῶνμῶν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ποὺ δὴν βέχεται εὐκόλως νὰ ἀποκηρύξῃ ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἀλλὰ εἶφεται και φροβαίται, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἰς ἀρχῆς τῆς ἔξοδου ἀνάστην πρὸς τὴν παροῦσαν ζωὴν. Ἄν λοιπὸν, παρ' ὅσον ποὺ ὁ Ἰωάννης εἶπε τὸσον πολλὰ και τίτῶσιον εἰδούς λόγια, ἐπὶ ὀμῶν μωροκῶ νὰ εἰπῶν ὅτι δὲν ἔφησε πάρα, ἂν δὲν εἰλέγοτο πιστὸς ἀπ' αὐτῶ, τὶ δὲν ὄξ' ἔλεγον; Διὰ τοῦτο ἔτσι μὲν προλέγει ὁ Θεὸς και ἐπιθῶμαι νὰ γίνῃ τὸ πάθος, ἔδω δὲ τὸ ἀπεκρίθην ὡς ἀνθρώπος και παρακαλεῖ ν' ἐπιτάλαγῃ ἀπ' αὐτῶ. Ὅσοι δὲ ἔφησαν πρὸς τὸ πάθος θεληματικῶς φρο-

92. Ἐπὶ τὸ ἰπῆρος ὁ Χριστολόγος τὸ λέγει με τίτῶσιον τρόπον, ὅσοι νὰ φαίνεται ἡ παραβολὴ τοῦ πῆρος· κα ὄρατος· Ὁ Χρὸς, ἔχει κατὰ νόον τὴν ποικίαν ἀπ' ὅσων ἑλπίς καὶ παραπονεὺς φροβῶ εἰς τὴν συνάστασιν ἐκείνην ὁ ἴδιον ὁνομαζέται διὰ τὸν πρῶτον φροβῶ ἰπῆρος, ἔπειδὴ ἔκανε τὴν φύσιν τῆς ἑαυτοῦ ἡμοιωσῆν· ὅσοι δὲ ἔρωσαν ὁ Ἰῶς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὄνομα, ὁ δὲ ἕρως τοῦ ἀνθρώπου· και ὡς ἰπῆρος... (Ματθ. 16, 16-18). Προκαλεῖ πράγματι κατεβῆσθ' ἐν Χριστοῦ εἰς ἑμῆς ὄμοιον, ὅσοι ὄξ' καὶ γροβῶ καὶ φροβῶ τοῦ ἀνθρώπου εἰσάγει εἰς τὰ ὄμοια· του και εἶνε πάρα κοινὸν καὶ ἀπ' ἑαυτῶ μὲν τὸ ἀναφέρει ἀπὸ μνησῆ· ὅσοι δὲν εἶνε ἀποδοθῶς ἀπὸ ἑμῶν, ἀπ' ἑαυτῶν δὲ ὄνομα και ἂν ἀνακρίθῃ τὸ ὄνομα κατὰ μὴ ἔλθῃ τὴν ποικίαν τοῦ ἰπῆρος· ὅσοι ἔλεγε εἰς ποῖον σημειοῦν ἔξ' ἰπῆρος· εἰσάγειται και τὶ ἔλλο λέγεται ἐκεί τῶν εἰς ἑαυτῶν ἀπὸ παραβολῶν.

ναται από τα λόγια του "Εξουσίαν έχω θάνατον την ψυχὴν μου, καὶ ἔξουσίαν ἔχω λαβεῖν ἠάμην. Οὐδέτις ἀφ' ἐμοῦ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ τίθημι ἀφήν" (Ίω. 10, 18). Πῶς λοιπὸν λέγει: "Οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς οὐχί;" (Ματθ. 26, 39). Καὶ ἐπὶ ἀπορίας, πῶς ἐφροντοῦσι τῶσον πολλὸ πρὸ τοῦ σωπαίου καὶ δεδαισμένη διὰ πράγματι ἐσαρκώθη, ἀφοῦ καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν, ὅταν εἶδε τὸν μαθητὴν του καὶ ἀπιστή, καταβῆθη καὶ τοῦ ἀπεδείξη, ὅταν εἶδε τὸν μαθητὴν του καὶ ἀπιστή, καταβῆθη καὶ τοῦ ἀπεδείξη καὶ ἐφάνη τῆς καλοσύνης του τὰ σημεῖα τῶν πληγῶν (Ίω. 20, 27—28), καὶ καὶ εἶπεν: "Ἐρευνήσου καὶ ἴθι διὰ τὸ πνεῦμα, σάρκα καὶ ὅσταν οὐκ ἔχεις;" (Δουκ. 24, 39). Διὰ τοῦτο ἐπίσης δὲν ἔλαβε τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν τελείαν D ἤλικον, ἀλλ' ἀνέβη καὶ καὶ συλλήβη, καὶ καὶ γεννήθη, καὶ καὶ ἡλικίαν καὶ καὶ ἤλικίαν εἰς τὴν γῆν τῶσον μακρὸν χρόνον," ὅσταν μετὰ τὸ μήκος τοῦ χρόνου καὶ μετὰ τὰ ἄλλα καὶ δεδαισμένη αὐτὸ ἀκριβῶς. Ἐπειδὴ πολλὰς φορές καὶ ἀγγέλους ἐμαρτυροῦσιν εἰς τὴν γῆν μετὰ μορφήν ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἀέθην, ἀλλ' αὐτὸ πῶς ἐφαίνοντο δὲν ἦτο πραγματικὴ σὰρξ, ἀλλὰ μόνον εἰκονικὸν φαινόμενον πῶς ἐφαίνοντο κατὰ θεῖον συγκατάθεσιν, διὰ καὶ μὴ νομοίως, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ παρουσία (τοῦ Χριστοῦ) εἶναι τοῦ αὐτοῦ εἴδους μετὰ ἀετίως, καὶ διὰ καὶ δεδαισμένη πλήρως, διὰ ἴσο σὰρξ πραγματικὴ, διὰ τοῦτο καὶ συνελήθη, καὶ ἐγεννήθη, καὶ ἐτάφη καὶ ἐγεννήθη ἔτι εἰς κανένα σπυρίδα. ἀλλ' εἰς τὸ γένν, ἐφαίνοντο εἰς τὸ παγκύβ. Ε καὶ ἀπόθεν ἀπαίρου κληθείς, διὰ καὶ γεννήθησθαι ὁμοιωσίου ἢ γεννήσθαι του.²³ Διὰ τοῦτο καὶ σπέρματα, καὶ προσημασία πῶς λέγουσι αὐτὸ ἀκριβῶς ἐν τῶν πρῶτων, ὅτι ἐπιλαθὴ μόνον διὰ καὶ γίνη ἀνθρώπος, ἀλλὰ ὅτι καὶ καὶ συλλήβη, καὶ καὶ γεννήθη, καὶ καὶ τραπὴ, ὅπως ἔλα τὰ παιδικά. Καὶ τὸ φωνάζει αὐτὸ ὁ Πάσις λέγει γονατὰ: "Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔχει, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ" ἑστύρωσεν καὶ μετὰ φάγονται" (Ίω. 7, 14—16) καὶ πάλιν "Παῖδιον ἐγεννήθη ἡμεῖς, υἱὸς καὶ ἐξέθη ἡμεῖς" (Ίω. 9, 6). Βλέπεισ πῶς προσημασίασιν καὶ τὴν πρῶτον του ἡλικίαν: "Ἰδοὺ ἡ Πρῶτα λοιπὸν τῶν αἰρετικῶν ὁ Θεὸς βασιλεύει; καὶ ἐφροντοῦσι; καὶ ποδοίται; Καὶ ἐν τῶν εἶπεν

23. Μακρὸν χρόνον ἔνοση ὁ Χριστός; καί τοις 30 πρῶτος χρόνους τῆς ζωῆς καὶ Κυρίου, κατὰ τὰ ἔσται δὲν ἔλαβε τίποτε σχετικὸν μετὰ τὴν σωτηρίαν μας. Ἐφαίνοντο: ἐθὺς πῶς εἶναι ὁ Θεός; ἀποκρίσιν ἀδύνατον τῆς φανερῆς τριακοσίων ἐτησίων ἐπὶ τοῦ Θεοῦ. Κίνη ἢ διατάσσιν τῆς ἀναρωτήσεως.
24. Περισσότερον ἀπὸ τὰ ἄλλα γεγονότα ἐδείχθησιν, παρὰ. καί τὸ νύκται ἐδοὺ τὴν γέννησιν, διότι ἢ ἡλικίαν ἀναρωτήσιν ἀλλῶν μετὰ τὴν ἐστυ, τῶν Χριστογενέτων.

"Ναί, τότε φύγα ἀπὸ κονὰ τοῦ καὶ ἐλέει τον κάπυ μου" μετὰ τὸν διδάσκει, ἢ μάλιστα καὶ κάπυ καὶ ἀπ' ἐκεῖνον διότι οὗτε ἐκαῖνος θά τοιμήσῃ καὶ τὸ κῆρ αὐτό. "Ἄν πάλιν εἶπεν ὅτι: "Πῶς ἀπ' ἐμοῦ δὲν ταπεινῶν εἰς τὸν Θεόν, καὶ τὸ εἶπεν;" "Ἄρα λοιπὸν οὐτε προσέγγεται ὁ Θεός;" Διὸ ἐκτός ἀπ' αὐτά, θά ἐμαρτυροῦσθαι καὶ ἀπὸ ἀπόστολου, ἂν αὐτὰ τὰ λόγια εἴη τοῦ Θεοῦ.²⁵ Διὸ τὰ λόγια αὐτὰ φανερῶν ἐστὶ μόνον ἀνομίαν, ἀλλὰ καὶ δὴς θελήματα.²⁶ Ἰνα μὴν τοῦ Γιοῦ, ἔτα δὲ τοῦ Πατρὸς, ἀνείθετα μεταξὺ των αὐτῶ φρονίως ὁ λόγος: "Οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς οὐχί;" (Ματθ. 26, 39). Ἀλλ' αὐτὸ οὗτε καὶ ἐκαῖνος τὸ ἐδείχθησιν κάπυ, ὅταν ἐφροντοῦσιν: καὶ ἐπειδὴ ἐγὼ Πάσις συναγῶς τὸ: "Ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἓ, ἐσμὲν" (Ίω. 10, 30) καὶ τὸ ἐδηγοῦσθαι εἰς τὴν δόξαν, ἐκαῖνος ἰσχυρίζοντο διὰ τοῦτο ἀναφύεται εἰς τὴν βέλαν.²⁷ λέγοντας διὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Γιοῦ ἢ ἑλλήνωσιν εἶναι μία. Ἀφοῦ λοιπὸν τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Γιοῦ ἢ ἑλλήνωσιν εἶναι μία, πῶς ἐδοὺ λέγει: "Πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς οὐχί;" Ἄν αὐτὸ πῶς λέγει ἀφήσιν εἰς τὴν Θεογονία, τότε ὑπάρχει μία ἀντίφασις καὶ ἀπ' αὐτὴν γεννήσται πολλὰ ἄρῶσιν αὐτῶν ἀνήρωσιν εἰς τὴν ἀνθρώπινα (τοῦ Χριστοῦ), τότε εἶναι δικαιοδοχημένα ὅσα ἐλέγθησιν, καὶ καίτοι: δὲν μπορεί καὶ τὸν καταγορησθῆ. Διὸ δὲν εἶναι ἕξιν κατακρίσεως τὸ καὶ καὶ θεῶν ἢ ἀποθέων ἢ σάρξ: αὐτὸ εἶναι τῆς φωνῆς τῆς: ὁ Θεὸς ὁ Χριστός; ἀπεδείξαν διὰ ἕλα ὅσα ἀνθρώπου εἰς τὴν φύσιν εἶναι ἀνεμύρτητα, καὶ τὸ ἐπέδειξε πλουσίως μέλιστα, ὅσταν καὶ πρῶτῃ C τὰ σπυρίδα τῶν αἰρετικῶν. (Ἰνα λοιπὸν λέγῃ "Ἐὰν δυνατόν παραλθεῖν ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο" καὶ "Οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς οὐχί" (Ματθ. 26, 39), δὲν δεικνύει τίποτε ἄλλο, παρὰ διὰ πράγματι ἐφῶσιν σάρκα πῶς φρονίως: τὸν θάνατον" διότι ἐκαῖνος ἱβήσωσιν εἶναι καὶ φρονίως τὸν θάνατον καὶ καὶ ἐφαίνοντο καὶ καὶ ἀνομίαν. Καὶ ἄλλοτε μὲν τὴν ἀφήσιν ἔρημων καὶ ἀπογενομένην ἀπὸ τὴν ἱβήσωσιν του ἔργων.²⁸ διὰ καὶ δείξῃ τὴν ἀνομίαν τῆς καὶ καὶ πιστοποίησθαι τῆς φύσιν τῆς: ἄλλοτε δὲ τὴν ἀποκρίσιν, διὰ καὶ μάλιστα εἰ δὲν D ἔστο ἀπόλοσ ἀδύνατος. Ὅπως: ἐν ἀδειῶσιν πάντως τὰ ἀνθρώπινα, θά ἐ-

25. "Αὐτὰ τὰ λόγια. (= τὰ πρῶτα.): Ἐκαῖνος τῶν προσημασίαν του Χριστοῦ εἰς τὴν Θεογονίαν.
26. Ὁ Χριστός; λέγοντας ὄμο θελήματα, δὲν ἀνοσι τὸ ἀρθρόδον ὅπως διὰ ὁ Χριστός ἔχει ὄμο θελήματα, ἔσται καὶ ἀνθρώπινα, ἀλλὰ τὸ καὶ ἀπόλοσ ὄμοσιν εἰς εἶς τὴν Θεογονίαν ὑπάρχον ὄμο θελήματα ἢ καὶ τὰ, ἄλλο του Γιοῦ, ἄλλο του Πατρὸς, ἄλλο τῶν ἡμετέτων.
27. Ἄδων ἀκριβῶς τῶν ἰσχυρίζοντο τῶν ἀπαικῶν ἀναρωτήσιν καὶ σπυρίδα οἱ ἡλικίαν.
28. Ἄκριβῶς τῆς θεῖας ἀνέρωσιν.

ζηλωμένοι ως άνθρωποι μόνον, έτσι εν επακόλουθα πάντοτε τὰ ἔργα τῆς Θεότητος, ἐν ᾗ ἐπιστάτετο ἡ ὑπόθεσις τῆς ἀνθρώπινης φύσεως. Διὰ τοῦτο ἐπιδεικνύοιαι ποικιλίαν, καὶ ἀναμνηστικὰ καὶ τὰ λόγια καὶ τὰς πράξεις διὰ τὴν μὴ ὀύση λαβὴν μῆτις εἰς τοῦ Παύλου τοῦ Σαρματιανοῦ²⁹ τὴν νόσον καὶ τὴν μὲναιαν, μῆτις εἰς τὴν τοῦ Μαρκεῖου καὶ τοῦ Μανγκαίου διὰ τοῦτο καὶ ἀπ' ἐξῆς μὲν προλέγει αὐτὸν ποῦ ἢ καὶ γίνῃ ὡς Θεός, ἀπ' ἑτέρου δὲ τὸ ἀποκρίσει ὡς ἄνθρωπος.

7. "Ἦθελα νὰ περάσω μίαν μίαν καὶ τὰς ἄλλας αἰτίαις Ε' καὶ νὰ δεῖξω μὲ τὰ ἴδια τὰ πράγματα, ὅτι ὅπως ἰδῶ προσευχόμενος φανερόντως τὴν ἀδυναμίαν τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, ἔτσι καὶ ἄλλοις ἔκανα τὸ ἴδιον διαρρηθόντως τὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀρεσκῶν. Διότι ἐνν πρέπει νὰ νομίζῃ κανεὶς, ὅτι ἅλα τὰ ταπεινά τὰ εἶπαν, ἰσχυρὰ ἐφόρεσε σάρκα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ἄλλας αἰτίας ποῦ εἶπα. Ἀλλὰ διὰ τὴν μὴ καταπληρωμίσαν τοῦ πλήθους αὐτῶν ποῦ εἶπα μὲ τὸ περίσσωμα αὐτῶν ποῦ πρόκειται νὰ εἰπῶ, ἰδοὺ ἡ ἀστατήριον τὸν πρὸς ἐκαίρους λόγον, ἡ ἀκρατήριον τὴν ὑπόκλητον εἰς ἕλλην ἡμέραν, καὶ ὅτι οὗς ἐμπεδολύματα πάλιν νὰ προσεύχησθε. Ἐν καὶ πολλάς φορές 312 Α πᾶς ὁμιλήσει διὰ τὸ ὅμιμα αὐτό, ὅτι οὗς ὁμιλήσει καὶ τώρα. Καὶ εἴνε ἀνάγκη νὰ σὲς ὁμιλήσει. Καὶ τὰ ῥοζα ὅσα μὲν τὰ ἰδεοτήριον εἰς τὴν ἐσφῆν μίαν φοράν, ῥαβδῶν ἐκείλαις, ὅσα ἡμεῖς οἱ ἔφαρις τὰ θεοῦν καὶ τὰ ἀναγγέλλου καὶ τὰ ἀναδοῦναι εἰς τὴν ἐσφῆν πολλάς φορές καὶ συνεχῶς, δευτεροῦν ἀεὶ ἀεὶ τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Διὸ ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ μὲ τὰς ψυχὰς μας ὅταν ἀποσπασμέναι πολλάς φορές τὰ ἴδια λόγια, δεχόμεθα τὴν διδασκαλίαν ὅταν μίαν ἐσφῆν καὶ ἐν ἀπορρηθῆν νὰ τὴν γασόμεν ἐκείλαις. Μὴ τὰ ἀκούομεν λοιπὸν ὅταν ἀπαρρηθῆν. Διὸ ἐν ἀπαρρηθῆν, ἐν ἀπαρρηθῆν ποτε δυνατώτερον ἀπὸ τὴν προσευχῆν, ὅταν ἴσῃ. Δὲν εἶνε ὅσον λαμπρὸς ὁ βασιλεὺς, ὅταν φορῆ τὸν πορφύρον μανδύαν του, ὅσον ὁ προσευχόμενος ποῦ σπουδάζει μὲ τὴν συνομιλίαν πρὸς τὸν θεόν. Ἔπος, ἐν εἶνε παρακατῆριον ἐνα πρᾶγμα καὶ μαζὶ πολλοὶ στρατηγὸι καὶ ἄρχοντες Β καὶ ὑπατοί, καὶ πληθύνου ἐνας τὸν βασιλέα καὶ τοῦ ὁμιλῆ ἰδιωτέρως, εἰσι στρέφου τὸ μάτι τινι πρὸς αὐτόν, καὶ μὲ τὸν τρόπον αὐτόν γίνεται πεδαστώτερος, ἔτσι ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ ἡ αὐτοῦ πρὸς προσευχόμεναι. Φανερόν τι γίνεται, ὅταν, ἐνὸς παρερρίσκονται: ἄγγελοι, ἀρχαγγέλοι, ἀεραφίαι, χερουβίμ, καὶ εἰσι: καὶ ἔλαι δυνάμεις, αὐτοῦ ποῦ εἶνε ἄνθρωπος ἔχει τὴν δυνατώτητα νὰ πλησιάζῃ μὲ πολλὸν ἄρρος καὶ νὰ ἰσχυροῦν μὲ τὸν βασιλέα ἰσχυρόν

29. Παύλος Σαρματιανὸς (ἐπὶ τὸ Σινδοῦν) κρητολόγος τοῦ Γ' αἰῶνος πρὸς τὸν θεόν τὴν ἡσέτητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

30. Ἔπος: ἀπὸ τὸν ἰσχυροῦν.

τὸν δυνάμιον. Ἰδέου τῆς ἀνατίων δὲν εἶνε τοῦτο: Μὲ τὴν προσευχῆν δὲ μὲς γίνεται ἔχει μόνον τιμὴ ἀλλὰ καὶ ἀφέλεια μαγίστη, καὶ πρὶν νὰ λάβωμεν αὐτὸν ποῦ ἔστρωμεν. Διὸ καὶ μόνον μὲ τὸ νὰ ἴδωμεν κανεὶς τὰ χεῖρα του εἰς τὴν οὐρανὸν καὶ νὰ C καλίστη τὸν θεόν, ἡμέτως ἀπομακρύνεται ἔκ' ἅλα τὰ ἀθρώπινα πράγματα, καὶ μεταφέρεται νοσῶν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ ἰσχυροῦ, καὶ ἀπ' ἐκείνου καὶ περὶ κατέλκεται τὰ ἀπορρηθῆ, καὶ ἐν ἔχει κανεὶν δευτέρου μὲ τὴν παροῦσαν ἰσχυρὴν τὴν ἔσφην τῆς προσευχῆς, ἐνν προσερχόμεναι μὲ προσευχῆν. Ἀλλὰ καὶ ἐν ὁ θυμὸς ἐσφῆν, κοινίζεται ἀκρίβως, καὶ ἐν ἡ ἰσχυρία φέρεται, ἀφῆται: καὶ ἐν ὁ φθόνος τὸν ἰσχυροῦ, ἀποδύομεναι μὲ πολλὴν ἐκείλαις. Καὶ συμβαίνει ἰσχυροῦ ποῦ λέγει ὁ προφήτης διὰ τὴν ἀνατίων τοῦ ἡλίου καὶ τὴν λέγει: "Ἐσοῦ αὐτοῦ καὶ ἐγένετο ὡς" ἐν αὐτῇ διελεδοῦται πάντα τὰ θηρία τοῦ ἔργου τῶν ἡμεῶν ἀπορρηθῆν τοῦ ἀρρηθῆν καὶ ἔστρωσε παρὰ τοῦ θεοῦ ὁρῶν αὐτοῦ: ἀνάτταν ὁ ἔλως, καὶ συνέστρωσε, καὶ εἰς τὴν μάνθρας αὐτῶν κατεσθῆριονται: (Ὡσ, 103, 20—22). Ὅπως, ὅταν τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἀνατίων, τρέπονται εἰς ψυχὴν τὰ θηρία καὶ χύνονται εἰς τὰς ψυχὰς των, ἔτσι καὶ ὅταν ἡ προσευχῆ ἀνατίων ἀπὸ τὴν γασόμεν καὶ τὸ σπῆμα μας ἴαν καρμια αὐτοῦ, φωτίζονται μὲν ἡ διάνοια, ἔλαι δὲ τὰ ἔλως καὶ θηριότης πάθη ἀρακτεῦναι καὶ τρέπονται εἰς ψυχὴν καὶ χύνονται εἰς τὰς ψυχὰς των, μόνον ἐν προσευχόμεναι μὲ προσευχῆν, μὲ ψυχὴν δευτεροῦν καὶ διάνοιαν ἔστρωτην. Τότε καὶ ὁ διάβολος νὰ εὐρεθῆ κοντὰ μας, τρέπονται εἰς ψυχὴν, καὶ ἐνας βασιλεὺς νὰ εἶνε, φέρεται. Διὸ, ἀπὸ ἑνα δουλοῦ ποῦ συνομιλεῖ μὲ τὸν κύριον του κανεὶς ἀπὸ τοῦ θυμολύου δὲν τοῦ μὲ τὸν πληθύνου καὶ νὰ τὸν ἐνοχλήσει, ὅταν καὶ ἀπ' αὐτοῦ ποῦ ἔχου ἄρρος, πολλὸν καριώτερον αὐτοῦ, ποῦ εἶνε ἀπὸ τοῦ ἐγκληματαίριοντα (κατὰ τοῦ θεοῦ) καὶ τοῦ μὲ ἔχου κατὰ τὸν ἄρρος, δὲν μὲν ποῦν νὰ μὲς ἐνοχλήσου, ὅταν συνομιλοῦμεν μὲ τὸν θεόν 313 Α μὲ τὴν πρᾶξου, ἐπιμέλειαν. Ἡ προσευχῆ εἶνε λιμὸν αὐτοῦ ποῦ δέρονται ἀπὸ τριμῆριον, ἔγκουρα τὸν κλυδωνίζομενον, ἀκρίβως τὸν κλυδωνίζομενον, θηρωρὸς τὸν πλοῦτον, ἀφῆλεια τὸν πλοῦσιον, βασιλεία τὸν νοστιμῶτον, περιφροῦντος τῆς ἡγίας. Ἡ προσευχῆ καὶ τὰ ἀγαθὰ μὲς τὰ διακρίει ἀσφαλιμένα, καὶ τὰ κακὰ τὰ μεταβάλλει: ταχίως. Καὶ περὶ αὐτοῦ ἐν ἔλως, ἀκρίβως τὸν ἀπορρηθῆν καὶ ἰσχυρὴν τιμῆ, καὶ οὐδῆριον ἔλαι ἀπ' αὐτὸν ποῦ ἔλδου τὴν ψυχὴν μας, ἔλαι τὰ ἀπομακρύνει ταχίως. Ἡ προσευχῆ εἶνε τὸ καταρ-

31. Ἐννοῦν ἐξωτερικὸν παρρηθῆν, σφῆριον, δευτεροῦν κατὰ πρᾶξου.

γιον³² κάθε λύτης, υποδομή καράς, μαγιά δευτροδός ήδονης, μητέ-
 ρα Β πνευματικής ζωής.³³ Όποιος μπορεί να προσέχηται με προσο-
 χήν, και αν είναι ο πτωχότερος όλων, είναι ο πλουσιώτερος όλων. Έπι-
 στήσθε οποιος σπαταεί την προσοχήν, και αν κάθεται εις αθέτην τὸν
 βασιλικὸν θρόνον, είναι ο πτωχότερος όλων. Δὲν ἦτο ὁ Ἀγαθὸς ἐκ-
 πλεῖς; και δὲν εἶχαν ἀνικητότατον κράτος; ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἶχε
 προσοχήν, ἀγρόβην ἐβδ και ἐκεῖ ἀναζητῶντας τὸν Ἠλίαν, ἀνθρώ-
 πον ποὺ δὲν εἶχαν οὐτε κατοικίαν, οὐτε ροχόν, παρὰ μόνον μίαν
 μηλοστήν³⁴ (1^η Βασ. 18). Πᾶς μου, τί σημαίνει αὐτοί; αὐτὸς ποὺ ἔ-
 χεις τόσας ἀποθήκας ἤγειρε αὐτὸν ποὺ δὲν ἔχει τίποτα; «Ναί», λέ-
 γει· «δὲται τί μὲ ἀφελῶν τὰ ταμεία. Ἐταν αὐτὸς ἐκλείει C τὸν οὐ-
 ρανὸν και τὰ ἔκτανε ἔλα ἀχρηστά; Ἐβας πῶς αὐτὸς εἶνε εὐπορώ-
 τερος ἀπ' ἐαυτοῦ;³⁵ Δίδει μέχρι τῆς στιγμῆς ποὺ ἐμίλησαν αὐτὸς,
 ὁ βασιλεὺς μὲ ἔλαν τὸ σπράγμαμα ἐβρίσκατο εἰς μεγάλην πτωχείαν.
 Τί θαῦμα! Οὐτε ροχόν δὲν εἶχε, και τὸν οὐρανὸν ἐκλείει³⁶ ἀπειρὴ δὲν εἶχαν
 οὐτε ροχόν. Ἐπειδὴ δὲν εἶχε τόσος ἐβδ, διὰ τοῦτο ἔβειε μεγάλην
 θόνην. Μόνον τὰ χαίτη του ἔνοιζε, και ἔκτανε τὰ κατωτέρω ἀπὸ
 πάνω ἀμέτρητοι ἀποθήκη ἀναθήν. Ὡ στόμα ποὺ ἔχει πηγὰς ὄρω-
 χῶν! Ὡ ἴδωσα ποὺ ἐπέμεινε ριπὰς δὲδῶν! Ὡ φωνὴ ποὺ ἀ-
 ναδίδῃται ἀμέτρητα ἀγαθὰ! Εἰς αὐτὸν τὸν πτωχὸν και πλούσιον νὰ
 ἔχωμεν στραμμένα τὰ μάτια μας πάντοτε, εἰς αὐτὸν ποὺ ἦτο πλουσι-
 ος ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἦτο πτωχός, και νὰ περιπροσθῶμεν τὰ παρόντα,
 και νὰ ἐπιθυμῶμεν τὰ μέλλοντα. Μόνον ἔτσι θε μερθεῖσθε ἔλα τὰ
 ἀγαθὰ, και τὰ ἐβδ και τὰ ἐκεῖ. Ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ εἶθε νὰ τὰ ἐπιπλη-
 ῶμεν εἰς μας με τὴν χάριν και τὴν ἀντιπροσῆλπὸν τοῦ Κυρίου ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτὸν και τὸν Πατέρα και τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον
 μαζί, δόξα, και τώρα και πάντοτε, και εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων
 Ἀμήν.

32. «θναγενοῦσθριον». Ὁ Χριστολόγος χρησιμοποιεῖ αὐτὴν τὴν λέξιν
 ἀπὸ τὴν Η. Δισθήρην (Ἀριστοῦ, Ἰσοδοῦ Νικοῦ, κλπ.), ὅπου σημαίνει τὰς
 πόλεις, εἰς τὰς ὁποίας ἀπέκτιστον και ἔθελον ἔσταν οἱ ροχῆς, μέχρι τῆς
 δικαιοσύνης, διὰ τὴν μὴ ἀνταρραπῶσθαι ἀπὸ τοῦς συγγενεῖς τοῦ θόρατος.
 33. «Φιλοσοφίας μίτηρ». Ὁ Χριστολόγος πάλι χρησιμοποιεῖ τὴν λέξιν
 «φιλοσοφία», ἀλλὰ ποτὴ μὲ τὸ νόημα τῆς φιλοσοφικῆς θεωρίας, ἐκτὸς δὲ
 ὁ λόγος γίνεται διὰ τοῦς ἀρχαίους φιλοσοφίας «φιλοσοφία» ὁ Χριστολόγος
 λέγει τὴν «πνευματικὴν ζωὴν», τὴν ὄντως «Χριστιανικὴν ζωὴν», ὡς «τὴν εἰ-
 Χριστοῦ».
 34. Μηλοστή = προβάτι.
 35. ἀγαθὸς ὁ Ἠλίος εὐπορώτερος ἀπὸ τὸν Ἀγαθὸ.
 36. Ὁ Ἠλίος ἐκλείει τὸν οὐρανὸν και δὲν ἔβειε ἐπι 3,5 χρόνια.

ΛΟΓΟΣ Η'

Εἰς τὰ ὑπόλοιπα κατὰ ἀφαιρικῶν και παρ' κρι-
 τικῶς και ἐλεημοσύνης, και εἰς τὸ αἶγμα τῆς μητροῦς
 τῶν υἱῶν τοῦ Ζεβεδαίου.³⁷

Ε 1. Ἀπὸ πόλεμον ἐπέστρεψα χθές, ἀπὸ πόλεμον και μάχην
 ἀπὸ ἀφαιρικῶς, με τὰ ἔπλα ματωμένα, με τὸ ζῆλον τοῦ λόγου κατα-
 κήκκινον ἀπὸ τὸ αἷμα δὲν ἔριφα κάτω σώματα, ἀλλὰ κατατρόπω-
 σα «λογισμοῦς και πᾶν ὄφραμα ἐπαυρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ
 Θεοῦ» (Β' Κορ. 10, 5). Τίτοιον εἶ³⁴ Α ἦτο τὸ εἶδος τῆς μάχης
 αὐτῆς διὰ τοῦτο τίτοιον και ἡ φόνος τῶν ὄπλων. Ἀπὸ και τὰ δύο
 διδάσκοντάς τε ὁ Παῦλος ἔλαγε· «Τὰ γὰρ ἔπλα τῆς στρατείας ἡμῶν
 οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθάρσειν ὀχηματισμῶν,
 λογισμοῦς καθαιρόντα και πᾶν ὄφραμα ἐπαυρόμενον κατὰ τῆς γνώ-
 σεως τοῦ Θεοῦ» (Β' Κορ. 10, 4 - 5). Ἐπειτα δέδοται νὰ εἰπῶ εἰς
 αὐτοῦς ποὺ ἔλειπαν, πόσα κορμὰ ἔπαιον χθές, και νὰ τοὺς ἐξιστο-
 ρῆται πῶς ἀπαρταχθήκαμεν, πῶς ἔγινεν ἡ σύγκρουσις, και τὴν νί-
 κην και τὰ λάφυρα ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ οὐκ ἀνάμω περισσότερον ὀνη-
 ροῦς, θὰ τὰ παρατρέψω αὐτὰ διὰ νὰ εἶς τρωχῶμα, ὅσα σοι ἔλαλει-
 πατε Β νὰ ἐπακοῦσθε και νὰ γίνετε προθυμότεροι και ὁ ἀχολη-
 σθὸ πάλιν σήμερον με τὴν συνέχαιον, τοῦ θέματος. Καὶ ἐν καινῶς
 εἶνε πρόθυμος και ἔμπικος θὰ μάθῃ τὴν εἶπα χθὲς ἀπ' αὐτοῦς ποὺ
 ἦσαν παρόντες. Δίδοι οἱ ἀκούοντα μοῦ ἔλασαν τόσο μεγάλην προ-
 θυμίαν, ὅσα τὰ ἐπῆραν ἔλα πηγαίνοντας πρὸς τὴν σπῆραν των και
 δὲν ἀφῆκαν νὰ χωρῆ κάτω τίποτα ἀπ' ἑαυτοῦς. Ἐκείνη λοιπὸν ἀπ'
 ἐκείνουθ θὰ τὰ μάθω³⁵ ἔτσι δὲ εἶνε ἀνάγκη νὰ εἰπῶ σήμερον³⁶ αὐτὰ

37. Μεταρὸ αὐτῆς και τῆς προηγούμενης ἡμέρας ὁ Χριστολόγος εἶχαν
 ἑνα σφῆρον διὰλογοῦ με τοὺς ἀφαιρικῶς (ὀρθολογῆ τοῦς ἀφαιρικῶς ποὺ ἐπι-
 στειαν ὄντι περίπου οἱ σήμερον γίλλωσκα), πιθανῶς εἰς μίαν συνάκταιν τῆς
 Ἀντιοχείας, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔπαιον λαμπροῦς. Ἰσοῦ οἱ ἀρχαίγοι τῶν αἰ-
 ρητικῶν προσηγμένας ἀπὸ τὴν προσηγόμενον τοῦ ἡλίαν, τὸν ἐκλείου εἰς
 στρατείας ἐξῆσαν. Εἶνε γνωστὸν ὅτι εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ Χριστολόγου παρ-
 κολήσθων και κίρτικη και ἰουδαίαι και εἰθελότεροι πολλοί, ἄλλοι κατ'
 ἀρχὴν διὰ τὸν ἑαυτοῦσων, και ἄλλοι ἐν τέλει διὰ νὰ κλονισθῶν, νὰ ἀ-
 σπῶσων τὴν ἀπρὸς των ἡ τὴν ἑρκεσίαν των και νὰ προσέλθων εἰς τὴν χρι-
 στιανικὴν πίστιν.

Θά σάς τὰ εἰκόθ' ἰδῶ, ἐγλαβή τὴν ἀντίρρησην ποὺ μοῦ ἔφραζαν τὰ καὶ γὰρ τὰ τῶν κληρικῶν μέσῃ εἰς τὸ καθῆναι. Καὶ ποῖα εἶνε αὐτῆ; Ἐπειδὴ προηγουμένως ὤμιλον διὰ τὴν ἔξουσίαν C τοῦ μωυσαϊκοῦ, ἀποδεικνύοντες ὅτι εἶνε ἰσὴ μ' αὐτῆν ἡ ἔξουσία τοῦ Πατρὸς ποὺ τὸν ἐγέννησε, καὶ εἶτα πολλὰ ῥήματα ἀπὸ τῶ θεῶν αὐτῶ, ἔπειτα ἐπισημαίνοντες ἀπὸ ὅσα εἶπα καὶ μοῦ ἔφραζαν εἰς ἀπάντησιν ἕνα ἀσφαλτικὸν ῥητόν, τὸ ὅποιον εἶλόθ' ἔμην μὴ ἄλλο νόημα. αὐτοὶ ἤμεις τὸ ἐξέλεσαν μὴ ἄλλο. Γράφει λοιπὸν ἡ Γραφή· «Τὸ δὲ καθίστα· ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ ἐκωνίων σου ἔσται ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡ- τοῖστας»· (Ματθ. 20, 23). Ἐγὼ δὲ αὐτὸ διὰ τὸ ὅποιον πάντοτε παρακαλῶ τὴν ἀγάπην σας, αὐτὸ σὰς συμβουλεύω καὶ σὰς συνιστῶ καὶ σήμερον, μὴ πρὸς τὰ Γράμματα· «στὰ γρήγορα», ἀλλὰ νὰ ἐρευνᾶτε πλήρως τὰ νοήματα. Διότι ἐν D κανεὶς σταματᾷ μόνον εἰς τὰς λέξεις, καὶ δὲν ἀναζητᾷ τίποτε περὶ ὁμοίωτον ἀπὸ τὰ γραμ- μένα, θὰ κἀνρ πολλὰ λάθῃ. Διότι τὰ Γράμματα λέγουσι· οἱ θεοὶ ἔγει· καὶ πτέρυγας ἄρου ὁ προφήτης λέγει· οἱ· Ἐν σκέπῃ τῶν πτε- ρύγων σου σκεπάσεις με· (Ψαλ. 11, 8)· ἀλλὰ ἐν θὰ ἀποδῶμαι μ' αὐτῶ, ὅτι ἡ νοερά ἐκίνησιν καὶ ἀφάρτος οὕτως εἶνε πτεροῦσθ'.

16. Μὴ τὸ κείμενον τοῦ Μοντφaucon τὸ γινώσκον αὐτὸ ἐκδέχεται ἐν τῶν χειρογράφων τοῦ Χρυσόστομου εἰς ἔξῃ· «Τὸ δὲ καθίστα ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ ἐκωνίων σου ἔσται ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοῖστας» ἢ π ὁ τ ο ὡ ἢ Π π τ ε ε ρ μ ο υ (Ματθ. 20, 23). Παραλείπει τὴν φωνὴν δὲ τοῦ Πα- τρὸς μου, ὅτι εἶνε νόθος, προσεῖπὸν δὲ καὶ εἰς τὸ Νηπαγγέλιον καὶ εἰς τὸν Χρυσόστομον ἐκ τῶν ὑστερῶν ἀπὸ ἀνευθύνων ἀντιγράφων. Ὅτι ὁ Ἄρτος δὲν ἔδωκεν ἡ ἄλλοι ἐν ἄνωγρᾷ καὶ τὴν φωνὴν αὐτῆν, φαίνεται ἐκείνους εἰς ἕνα τὸν ἔσταν τῆς παρουσίας ἐκείνης σου, ὅπου καὶ τὴν παραλείπει. ὁμοίως φαίνεται τὸ γινώσκον, καὶ τὴν ἀπολείπει· ὅτι ὁ Χρυσόστομος ἐρη- γνῶν· ἡτοῖστας δὲ τὸν ἀνευθύνων ἀνθρώπων· καὶ οὐκ ἔσταν ἐμὸν δοῦναι, οὐδὲ τοῦ Πατρὸς. Καὶ εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν κείμενον τῆς Καινῆ Διαθήκης ἡ φωνὴ αὐτῆ σημαντικῶς με κλίμασιν προσηλὸς εἰς τὴν ἐκείνην νόθος. Διότι δὲν εἰσέρχεται εἰς ἕνα τὰ χειρογράφα. Σημαντικὸν δὲ αὐτὸ ὁ ἀρτετικὸς εἰς τὴν ἐκείνην οὐκ ἔσταν τὴν φωνὴν αὐτῆν, ὅτι ἡ φωνὴ δὲν τὴν ἔδωκεν ἡ δὲ τὴν ἀνωγρῶν, διότι δὲν τὴν ἐκείνην εἰς τὸν Χρυσόστομον. Ἐν τῆν ἐκείνην εἰσέρχεται, ὁ Χρυσόστομος θὰ ἔδωκε μίαν ἀπάντησιν, ἡ κριτικῶν εἰς ἄσφαλ- τικῶς αὐτῆν. Ἐπίσης καὶ εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, ὅπου τὸ χερσὶν ἐκπολεμῶνται, ἡ φωνὴ δὲν ἔσταν. Εἰς δὲ τὸ Ἐπιτομὴν τοῦ Ἄρτου ἐκπολεμῶν εἰς τὸν Ματθαῖον (Ὅμιλ. 13, § 2, τέλος) προσεῖπὸν ὅτι τὴν φωνὴν ἀπὸ τοῦ Πατρὸς μου. Ἐξ ἑλίου φαίνεται εἰς προσεῖπὸν εἰς τὴν Γρα- φὴν ποὺ μετὰ τὸν Χρυσόστομον, ὅτι εἰς τὴν Γραφὴν μεταφέρθη καὶ εἰς τὸν Χρυσόστομον.

18. Ἐπιτομὴν ἑξαγορᾶς οἱ ἀρχαῖοι τῆν Γραφὴν (ἐκείνη καὶ ἰω. 7, 1· Β' Τιμ. 8, 16).

διὰ τοὺς ἀνθρώπους δὲν εἶνε δυνατόν νὰ τὸ εἰπῆ κἀνὲς αὐτῶ, ποὺ περισσότερο δὲν εἶνε δυνατόν διὰ τὴν ζωὴν καὶ ἀέρατον καὶ ἀκατάληκτον ἐκείνην φωνὴν. Τί πρέπει λοιπὸν νὰ ἐνοηθῶμεν ἐμεῖς με τὰς «πτέρυγας»; Τὴν δοῦσαν, τὴν ἀσφαλτικὴν, τὴν σκέπην, τὴν σωματικὴν, τὸ E ἀπαστον τῆς ὀρθότητος. Ἐπίσης αἱ Γραφαὶ λέ- γουσι ὅτι ὁ θεὸς κοίμαται, ἐκπροσώπωνται εἰς ἔξῃ· «Ἀνάστηθι, ἴνα τί ὄψοις, Κόρις!» (Ψαλ. 43, 24). Δὲν τὸ λέγουσι διὰ νὰ νοιωθῶμεν ὅτι ὁ θεὸς κοίμαται· αὐτὸ θὰ ἦτο ἡ χειροτὴ ἀνομιλία· ἀλλὰ με τῆν λέξιν τοῦ ἔθου μᾶς δεκτικῶν τὴν μακροθυμίαν καὶ τὴν ἀνεπίκτα- κίαν. Ἄλλος προφήτης λέγει· «Μὴ ἔσθ' ὡς ἀνθρώπος ὄψων» (Ἰερ. 14, 9). Ἠδέσταις δὲ πρέπει νὰ ἔχωμεν πολλὴν σύνεσιν, ἐταν διε- ρευνῶμεν τὸ θεοπροφητικὸν τῶν θεῶν Γραφῶν; Διότι ἐν αὐτῶ ποὺ λέγονται (εἰς τὰς Γραφὰς), τὰ ἀκούομεν ἔτσι· ὅπως νᾶνε καὶ ὅπως τὸ γινῆ, ὅχι μόνον θὰ ἐπιπολεμῶμεν ἐκείνοι οἱ παραλογισμοὶ. ἀλλὰ καὶ θὰ φανῆ εἰς ὑπάρχει μεγάλη ἀντίρρηση εἰς τὰ λεγόμενα. Διότι ἄλλος λέγει εἰς αὐτὰς κοίμαται, καὶ ἄλλος εἰς δὲν κοίμαται· ἀλλὰ καὶ τὰ δύο εἶναι A εἶνε σαφῆ, ἐν πᾶσι τῶν ἐκείνων ποὺ τοὺς ταυριάζει. Διότι ἐκείνος μὲν ποὺ λέγει εἰς ὁ θεὸς κοίμαται, μέλει νὰ εἰσῆ τὴν ἔσταν τῆς μακροθυμίας του, ἐκείνος δὲ ποὺ λέγει εἰς δὲν κοίμαται, μᾶς ἐκφράζει τὸ ἄλογον τῆς φύσεως. Ἄρου λοιπὸν ἔχωμεν ἀνάγκην ἀπὸ πολλῶν σύνεων, μήτε καὶ τὸ ρητόν αὐτὸ νὰ τὸ ἐξηγηθῶμεν ἐπιπολεμῶν, τὸ «Ὅχι ἔσταν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοῖστας» (Ματθ. 20, 23). Αὐτὸ δὲν εἶνε κατὰρρηγος ἔξουσίας, οὐκ ἀκόθως ἀδυνατίας, ἀλλ' ἀπόδειξις πολλῆς στασι- κῆς φρονήσεως καὶ σοφίας καὶ προνοίας διὰ τὸ γένος μας. Διότι τὸ εἰς ἔχει τὴν ἔξουσίαν καὶ νὰ ταυριάζῃ καὶ νὰ δοθῶσθ', φαίνεται ἀπ' αὐτῶ ποὺ εἶπε ὁ θεὸς ὁ ὅποιος εἶπε καὶ τὰ προηγουμένα· «Ὅταν εἶπῃ B ὁ γίος τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῆ δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ, στίγας τὰ πρόβια ἐκ δεξιῶν καὶ τὰ ἄριστα ἐξ ἐκωνίων, καὶ εἶπαι τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· Δέσταις οἱ ἀλλογενεῖς τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομή- σατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Ἐ- πείστας γὰρ, καὶ ἐδωκάτε μοι φαγὴν ἰδιώστας C καὶ ἐδωκάτε με· τοῖς δὲ ἐξ ἐκωνίων ἐστ'· Πορεύστας ἀπ' ἐξουδ' οἱ κληρονομήοντες εἰς τὸ πῶρ τὸ ἡτοιμασμένον τῶ θεῷ διὰ καὶ τοῖς ἀρτετικῶς αὐτοῦ ἐ- πείστας γὰρ, καὶ οὐκ ἐδωκάτε μοι φαγὴν ἰδιώστας C καὶ οὐκ ἀπο- τίματε με· ἔξουδ' ἔμην, καὶ οὐ ποῦστας με» (Ματθ. 23, 31-35). Εἶπας κριτικῶν ἀλλοκληρωμένων, καὶ πᾶς ἐξῆς· καὶ κολάζει, καὶ

19. Ἐπιτομὴν οἱ ἀρχαῖοι ἔλαγον τὸ θεοπροφητικὸν ἡ τῆν ἀποκρί- κην, ἡ τὸν μακροθυμῶν, ἡ τὴν ἀνεπίκταν (συνεπῶς), καὶ ὅχι ἀπὸ τοῦ λέγοντος θεοπροφῶν τῶν τῶν ἡμέρῃ καὶ ἔστι τὸ πρῶτον.

στραφάνου και τιμωρεί, και άλλους μὲν δάζει· μέγα εἰς τὴν βασίλειαν, ἄλλους δὲ ἀποπέμπει εἰς τὴν γέεναν;

2. Πρόσεξε και εἴδω τὴν μεγάλην του και στοργικὴν φροντίδα εἰς ἡμᾶς. Εἰς αὐτοὺς μὲν ποὺ στραφάνου, διὰν ἔμελλε, λέγει: «Δεῦτε εἰ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν πρὸ καταβολῆς κόσμου» εἰς ἑαυτοὺς δὲ ποὺ τιμωρεῖ δὲν εἶπε «Πορεύεσθε ἄπ' ἐμοῦ οἱ καταρκείμενοι εἰς τὸ πῦρ τὸ ἡτοιμασμένον ὑμῖν, ἀλλὰ τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ. Τὴν μὲν βασίλειαν τὴν ἑτοίμασα, λέγει, διὰ τοὺς ἀνθρώπους, D-τὴν δὲ γέεναν τὴν ἔκανα οὐχὶ διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ διὰ τὸν διάβολον και τοὺς ἀγγέλους ἑαυτοῦ. Ἐάν δὲ πᾶσι εἰδείκατε αἰτίαν ζωῆν, ὅσα να γίνετε ἄξιοι τῆς κολάσεως και τῆς τιμωρίας, εἴχατε δικαίωμα να τὸ λογαριάζετε αὐτὸ εἰς τὸν ἑαυτὸν σας. Καὶ κοίτα πόσον εἶνε ἐπισημῆς πρὸς τὴν φιλανθρωπίαν προτοὺ να ἀπάρξουν εἰ ἀγωνιστάι, τὰ στραφάνια ἑτοιμάσθησαν ἔν τῶν προτέρων και τὰ θραβεῖα κατασκευάσθησαν προκαταβολικῶς. Διότι λέγει: «Κληρονομήσατε τὴν βασιλείαν τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν πρὸ καταβολῆς κόσμου» (Ματθ. 25, 34). Αὐτὸ τὸ εἶπετε κοινῶς E και εἰς τὴν παραβολὴν τῶν βέλαι παρθένων ἔσαν ἐπρόκειτο ἀπὸ Εἰθῆ ὁ νομῆσις, λέγουσι αἱ γυναῖκες εἰς τὰς συντάξαι: «Αὐτὸς ἦν ἀπὸ τοῦ βέλαιου ἡμῶν» και ἑκαταί λέγουσι πρὸς αὐτὰς: «Μήποτε οὐκ ἀρκεῖται ἡμῖν και ὑμῖν» (Ματθ. 26, 8-9). Ἡ Γραφὴ εἶδεν ἡμῶν περὶ βέλαιου και πυρὸς, ἀλλὰ περὶ παρθένων και φιλανθρωπίαν, και τὴν μὲν παρθένων τὴν εἶπε: οὐκ πῦρ, τὴν δὲ ἐλεημοσύνην τῆς φιλανθρωπίαν, και χωρὶς αὐτῆν δὲν εἶνε δυνατὸν να ποῦθῃ. Καὶ ποῖοι εἶνε αὐτοὶ ποὺ πωλοῦν τὸ βέλαιον αὐτό; Ποῖοι ἄλλοι παρὰ οἱ πτωχοὶ; Διότι εἶδου μᾶλλον παρὰ πείρου. Μὴ νομίζετε εἰς A ὅτι ἡ ἐλεημοσύνη εἶνε ἔξοδον, ἀλλὰ κοσδον οὐτε δαπάνη, ἀλλὰ ἐμπορία ἀπὸς μεγαλύτερα παίρνεις παρὰ δίνεις. Δίνεις ψυχαί και παίρνεις ζωὴν αἰώνιον· δίνεις ροζον, και παίρνεις ἔνδυμα ἀθάνατον· δίνεις ὀλίγον στήλην, και παίρνεις ἐκλεκτικὴν οὐρανὸν· δίνεις αὐτὰ ποὺ φθίρονται, και παίρνεις αὐτὰ ποὺ μένουσι αἰώνια. Καὶ πῶς μποροῦ, λέγει, να ἔλεσθ, ἀπὸς εἶχετε πτωχὸς; Ἀκριβῶς ἔσαν εἶνε πτωχὸς, τότε μπορεῖ να ἔλεσθ. Διότι αὐτοὶ μὲν ποὺ εἶνε πλούσιοι, μεθυσμένοι ἀπὸ τὸ περισσεύμα τῶν χρημάτων και ἔχοντες πολὺ λογιζομεν σωτηρίαν και ἀκέραιον ἔρωτα, ἔλεσι να κἀν περισσότερα αὐτὰ ποὺ ἔχει· ἐνθ ὁ πτωχὸς ἀπληθύνει ἀπ' αὐτὸ τὸ νόσημα και καθαρὸς ἀπὸ τὴν ἀρρώστιαν, εὐκολώτερον μπορεῖ να δώσῃ και ἀπ' αὐτὰ ποὺ ἔχει. Τὴν ἐλεημοσύνην B τὴν κἀνε; φυσικὰ οὐχὶ τὸ μέτρον τῆς περιουσίας ἀλλὰ τὸ μέ-

τρον τῆς προαίρεσεως. Καὶ ἡ χῆρα ἐκείνη τότε ἐρρίψεν ὀβολοὺς δύο, ἀλλ' ἐξέπερασε τοὺς σταλισμένους μὲ τὸν πλοῦτον (Μάρκ. 12, 42-43· Λουκ. 21, 2-4)· και ἡ ἄλλη χῆρα μὲ μίαν κοφίναν ἀλευροῦ και ὀλίγον βλακὸν ἐπέλεξε τὴν οὐρανομήτην ἐκείνην φυχὴν (Γ' Βασ. 17, 8-24)· οἱ κοφίμων ἀπ' αὐτὰς ἡ πτωχὴ δὲν ἐπέλεξε ἑμποδίων. Μὴ προβάλλῃς λοιπὸν περιττὰς και ἀνοήτους προφάσεις· δὲν ἀπαιτεῖ πλεονασμα ἐλαφοῦ, ἀλλὰ πλοῦτον προαιρέσεως· και αὐτὸς δεκνόνται οὐχὶ ἀπὸ τὸ μέτρον C αὐτῶν ποὺ δίνονται, ἀλλ' ἀπὸ τὴν προθυμίαν αὐτῶν ποὺ δίνουν. Εἶσαι πτωχὸς και πτωχότερος εἶσαι τῶν ἀνθρώπων; ἀλλὰ δὲν εἶσαι πτωχότερος ἀπὸ τὴν χῆραν ἐκείνην, ἡ ὅποια ἐξέπερασε τοὺς πλουσίους μὲ μεγάλην διαφοράν. Στραφαίται ἀκόμη και αὐτὴν τὴν ἀναγκαίαν προσή; δὲν εἶσαι ἄξιος ποὺ ἔσπορος ἀπὸ τὴν Σιδωνίαν,⁴¹ ἡ ὅποια ἔφθασεν εἰς τὸν πυθμένα τῆς πείνης;⁴² και ἐπαρμένον ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν τὸν θάνατον και εἶχεν ἕνα κοπάδι καβιδά, και ὅμως οὐτε ὄπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας δὲν ἐτοιγυνεύθησαν αὐτὰ ποὺ εἶχε, ἀλλὰ μὲ τὸ τῆνυσμα τῆς πτωχείας ἤγγρασε πλοῦτον D ἀνευκόλως, ἔκανε τὴν πικρὴν τῆς αἰώνου, και τὸ πῦρ τῆς ἐκαιοτρεπίου,⁴³ ἔκανε ἀπὸ τὰ ὀλίγα να πηγάζουν τὰ πολλὰ (Γ' Βασ. 17, 8-24). Ἄλλ' ἔς ἐλθῶμεν εἰς τὸ θέμα μας, διὰ να μὴ κἀνομεν συνεχῆς παραδόσεις. Ὅταν λοιπὸν ἐπρόκειτο να Εἰθῆ ὁ νομῆσις, οἱ παρθένοι ἐλεγον μεταξὺ των αὐτῶ ποὺ ἀνέκρα. Αἱ ἄλλαι ὅμως τὰς παρέλασαν εἰς τοὺς κοινῆτάς. Ἄλλὰ δὲν ἦτο πλέον ὄρα να ἀγοράζουσι βέλαιον αὐτὸ ἦτο φυσικόν. Οἱ κοφίμων εἶνε μένον εἰς τὴν ζωὴν αὐτῆν ἔσαν ῥιζομῆται ἀπ' εἶδεν και διαλυθῆ τὸ θάνατον, εἰς αὐτοὺς ποὺ πηγάζουν ἑκαὶ δὲν ὑπάρχει δυνατέτης να εἶδου φάρμακον, οὐτε σωτηρίαν E και ἀπολύτωση, και ἡ τραπὴ εἶνε ἀνακορευτικὸς αὐτὸ

41. Ἐπὶ τὰς ἀκέραια τῆς Σιδωνίαν ἦτο ἡ χῆρα ποὺ ἐπέλεξε τὸν προφήτην Ἠλίαν ἔν κοφῆ πείνης.

42. Ἐπὶ τὸν λιπὸν τὴν πωμῆσις· αὐτῆς ἐκφρασεως ποὺ ἐκαστικῶς μεταφορικῶς μὲν τὸ ἔσπον ἀπὸ τῆς πείνης, τὰς κἀνοτάτας ὄρας πρὸ τοῦ θανάτου ἔς πείνης, ἔκαν μεταφορῶς δὲ τὸ πῦρ ὅπου εἶδου ἡ χῆρα τὸ βέλαιον, τὸ ὅποιον εἶχε φθάσει εἰς τὸν πυθμένα. ὅσα να ἀπομῆν να εἶγουν εἶνε μένον σωτῆς ἀκόμη και ἡ ἀποθνήσκου.

43. Ἡ πικρὴ μὲ τὴν ὅποια ἔσπον ἐλεημοσύνη εἰς τὸν Ἠλίαν τὸ τελευταίον φασὶ τῆς ἀφαιρέσεως τὸ ἀπὸ τὰ κηδὴ τῆς ἔσπον ἄλλου ὅπου, χωρὶς να ἀπνοῦσιν τὰ ἄλλα, ἔγγινε μὲ οἶνον ποὺ τὸς ἔσπον ἀπὸ εἶν.

44. Ἄξιος εἶνε τὸ πατητῆρ, ἄν πρόκειται διὰ σφοδρὴν και οἶνον, και τὸ ἐκαιοτρεπίου, ἄν πρόκειται εἰς ἕκαστον ἕνα εἶν.

της» (B' Τιμ. 4, 7-8). «Ο Πατήρ εὐ κρίναι εὐθέτως, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν κρίσιν δέδωκε τῷ Υἱῷ» (1ω. 5, 22). Καὶ τοῦτο δὲν φαίνεται μόνον ἀπ' ἐξῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆν συνέχειαν· «Οὐ μόνον εἰ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπημένοις τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ» (B' Τιμ. 4, 8). Καὶ εἶνος εἶνε ἡ ἐπιφάνεια· «Ἄκουσε ποῦ τὸ λέγει ὁ Ἰησοῦς· Ἐπιφάνει ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἢ αὐτίκως πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα ἡμᾶς ἕως ἕως ἀρητιμάτου B τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνους καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζῆσαντες ἐν τῷ νόμῳ αἰῶνι, προστεχόμενοι τὴν μακαρίων ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (1τκ. 2, 11-15).

4. Ἄλλ' ἢ μὲν πρὸς τοὺς αἰρετικούς μάχη ἐπέλειπε, καὶ τὸ πρῶτον τὸ ἐπιτήριμα, καὶ τὴν νίκην τὴν ἐκέρδιον λαμβάνει, ἐπὶ ἀπ' ἐλα εὐκα ἐλέγησαν (εἰς τὴν Γραφήν) ἀπέδειξε, οὗ ἐχει τὴν κοριότητα καὶ τὴν ἐκείνου, οἷοι ἐχει «πᾶσαν τὴν κρίναι» καὶ ἀκακρότεροι καὶ στερανόμενοι τὸν «ἀνώτερον ἀπ' ἑαυτοῦ» καὶ εἰς τὰς παραβολὰς C ἐκείνας ὁ Ἰησοῦς ἐκτελεῖ καὶ τὰ δύο καὶ ἐκείνου. Πρῶτοι ὁμοί τῶρα νὰ καθυστεροῦ καὶ τὴν ἀνασχίαν τὸν ἀδελφῶν, καὶ νὰ ἐξηγήσῃ διὰ τί ἐλεγει αὐτοῦ, οὗ «Ὁὐκ ἔστιν ἡμῶν τοῦτο δοῦναι». Διότι νομίζε ὅτι εἰς πολλοὺς παρεμῆνε ἀκοῆν ἢ ἀπορία ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ῥητοῦ. Προκειμένου λοιπὸν καὶ τὴν ἀπορίαν νὰ λύσω καὶ τὴν ἀνασχίαν τῆς ψυχῆς νὰ καταλύσω, δώσατέ μου μεγαλύτερη προσοχὴν καὶ προσοτιμοῦστέ τὴν δεικνύοντες ὅτι τῶρα πρέπει νὰ καταβάλω περισσώτερον κόπον. Δὲν εἶνε τὸ ἴδιον πρῶτον νὰ πολεμήσῃ καὶ νὰ διδάσκῃ, νὰ κενῆ τὸν ἐχθρὸν καὶ νὰ διορθώσῃ τὸν ἴδιόν σου, ἀλλ' ἴδιω πρέπει νὰ καταβάλω μεγαλύτερον ἐπιμέλειαν, ὥστε νὰ μὴ μετ' ἀπαύγῃ κατὰ ποῦ χωλιζέται. Δ μήτε νὰ προσπάρῃσιν χωρὶς νὰ ἴδῃ κῆπον ποῦ τοῦ μῆνε ἀνασχίαι. Σὺς λέγω λοιπὸν οὕτως... — παρακαλῶ μὴ σκαυθάλωθῃτε ἀπ' αὐτὸ ποῦ λέγει ἀκούετε καὶ μὴ παραχθῆτε... ὅς λέγω οὗ εἶνε μόνον τοῦ ἴδιου δὲν εἶνε ἀλλ' οὐτε καὶ τοῦ Πατρὸς δὲν ἦτο τοῦ ἴδιου ὅς ἦτο καὶ τοῦ Πατρὸς· ἂν ἦτο τοῦ Πατρὸς ὅς ἦτο καὶ τοῦ ἴδιου. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶπεν ἀπλῶς «Ὁὐκ ἔστιν ἡμῶν δοῦναι» ἀλλὰ τί λέγει· «Ὁὐκ ἔστιν ἡμῶν δοῦναι, ἀλλ' εἰς ἡμετέρας» (Ματθ. 20, 23). Φαίνεται οὗ δὲν εἶνε οὗτε ἰσικῆ του ἴδιου οὗτε τοῦ Πατρὸς, ἀλλὰ κῆποιον ἄλλων. Τί σημαίνει λοιπὸν αὐτὸ τὸ ῥητόν· Νομίζω οὗ ἡ ἀνασχίαι καὶ ἡ ἐξῆθῃ E καὶ ἡ ἀπορία καὶ ἐπιμέλειαι, καὶ εἰσθε

50. Τὰ δύο καὶ ἐκείνου, ὁρατικῶς καὶ τιμωρῆαι.

ἀναγνώσι. Ἄλλὰ μὴ φοβηθῆτε· εἰν δὲ φύγο, μέχρι νὰ εἴσω τὴν λύσιν. Μόνον νὰ κῆποιον ἐλέγη ἀποκρίνη, οἷοι ἡ ἀνασχίαι καὶ ὁ ποδτικῆς νὰ τὴν κῆποιον ἀπὸ παραπάνω. Ἄλλως δὲν εἶνε εὐκαὶν νὰ εἶν τὰ ἑάτω εἰς τὸ μωλὸν καὶ μὴ σωφρόνους. Ἄλλὰ τί σημαίνει τῆς πάντων αὐτὸ τὸ ῥητόν· Ἦ ἀπορία τὸν ἴδιον τοῦ Ζαβαθαίου, ὅταν ὁ Ἰησοῦς ἀναχωροῦσε διὰ τὸ Ἰερουσόλυμα, τὸν ἐληγοῦσας ματθ μὴ τοὺς ἰσικῆ τῆς καὶ τοῦ εἶπεν· «Ἐλα ἴνα εἰ» A ὅς οἷοι μου κῆποιον εἰς ἐν δεικνύον σου καὶ εἰς ἐξ εὐνοίας σου (Ματθ. 20, 20-21). Ἄλλως δὲ ἀναγνώσι τῆς λέγει οὗ οἷοι τῆς ἐληγοῦσαν αὐτὰ ἀπὸ τὸν Χριστόν (Ματθ. 10, 35-37). Δὲν ὁράμε· ἡμᾶς κῆποιον ἐπιφάνειαι (δὲν πρέπει νὰ παραδόμενοι αὐτὰ τὰ μικροῦς ῥητάτα)· αὐτοὶ ἴδιων μεροσὶ τὴν μάχην, καὶ ἀποῦ ἐκείνου ἀπέλιπε (πρῶτον) καὶ ἀναίε τὴν ὄραν, τότε καὶ αὐτοὶ ἀπέλιπον τὴν παράκλησιν τῶν καὶ καὶ μὴν εἶν ἤθερον τὶ ἐλεγειν, ἀλλὰ πάντως ἐλεγειν. Διότι δὲν καὶ ἦσαν Ἄποστολοι, ἐν ποῦτος εἶπεν μεγάλας ἀτελείας, ὅταν νεοσὸι ποῦ ἀνακτιοῦσσαν· εἰς τὴν φαλάν, καὶ ποῦ ἀκοῆν δὲν ἐβγαλῶν περὰ. Καὶ εἶνε κατ' ἐξοχὴν ἀνακτιοῦ, νὰ γνωρίζετε τοῦτο, οὗ πρὶν B νὰ σταυρωθῆ ἀποκρίνοντες εἰς μεγάλην ἐγγύον· διὰ τοῦτο καὶ τοὺς ἐπιτημοῦσας λέγοντες· Ἀκακῆν κατ' ὁμοίαι δεικνύοντες ὅσαι· ὅταν νεοσὶ οὐδὲ οὐνοῦται, οὗ οὗ περὶ τῶν ἄρτων εἶπεν ὁμῶν προσέχον ἀπὸ τῆς ζῆλις τῶν φαρισαίων· (Ματθ. 15, 16 καὶ 16, 11) καὶ ἀλλῶς· «Πολλὰ ἐγὼ λέγων ὁμῶν, ἀλλ' οὐ δύνασθε ἀκούσαι ἐμε» (1ω. 16, 12). «Ὅχι εἰ μόνον ἀκούοσσαν τὰ ὁφειλόμενα, ἀλλὰ πολλὰς φορές καὶ αὐτὰ ποῦ ἦσαν τὰ ἀπέριμτον ἀπὸ ὁδοῦ καὶ θαλάσσης. Καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐλεγειν ἀνακτιοῦστας τοῦς· «Ὁὐδεὶς εἰς ὁμῶν ἐρωτῆ με, ποῦ ὁπάγετε· ἀλλ' οὗ κατὰ εἶπον ὁμῶν, ἡ λύση πεπλήρωσεν ὁμῶν τὴν καρδίαν» (1ω. 16, 5-8). Καὶ ἀλλῶς· «Ἐκείνος ὁμοί ἀνακτιοῦσται πάντα καὶ διδάξει· C ὁμοί» (1ω. 14, 26). Ἐνοήσαστε τὸν παράκλητον. Καὶ δὲν δὲ ἐλεγειν ἀνακτιοῦσται, δὲν εἶν ἐληγοῦσσαν ποῦ ἀπ' ὅσων εἶπεν. Τὰ λέγω δὲ αὐτὰ οὗ εἶνε διὰ τὸν κῆποιον ἢ ὄρα, ἀλλ' ἐκείνη φαίνεται· οὗ δὲ Πέτρος ἀλλοτε μὲν ἀνακτιοῦσται μίαν κῆποιον ἀποκρίων, ἀλλῶς δὲ εἶνε ἰσικῆ τῆς πάντα. Διότι αὐτὸς ποῦ εἶπε· «Σὺ εἶ ὁ Χρι-

51. Ἦ θεολογικῆς ἀρητιματικῆς ἀρχῆ τοῦ Κρυστοτόμου· Πᾶν χωρὶς ἐρητιμοῦσσαν ὁμοί μόνον μὴ τὴν συνέχειαν τοῦ. Οἱ αἰρετικοὶ ἀρητιμοῦσσαν οὗ φαλῆς καὶ παρακλητικῆς ἀνακτιοῦσται ἀποκτιοῦ τὸ ἀπῆρται ἐκέρδιον ὅς. Ἦ οὗ μωλὸν τῆν ἰσικῆ καὶ ἴδιον.

52. «Ἦ κατὰ μόνον κῆποιον εἶνε· ἐν κατὰ κῆποιον· ἐν τὸν δὲ εἶν ἂν κατὰ κῆποιον· Ὁ Montfaucou δέκεται τὴν γραφὴν τῶν ποῦ λέγει κῆποιον· ἐπὶ ὁμοίαι καὶ μεταφράσῃ τὴν γραφὴν τοῦ οὗ εἶπε· κῆποιον·

σας ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος» (Ματθ. 16, 16) καὶ ἐμακαρίσθη δι' αὐτὸ ποὺ εἶπε, μετὰ ἀπ' εὐλογίᾳς διέπραξε τέτοιον ἁμάρτημα. Ὡστε νὰ δοξασιῶνται σατανᾶς διότι λέγει· «Ἦκαγε ὅπλα μου, σατανᾶ, σκάνδαλό μου εἶ, ἐπεὶ οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων» (Ματθ. 16, 23). Τὴ ἄλλα ἀπελθέστερον Ἐσπάρχει ἀπ' αὐτῶν ποὺ φρονεῖ ὄχι τὰ τοῦ Χριστοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων· διότι ἐσαν τοῦ ὁμιλοῦστος περὶ σατανᾶ καὶ ἀναστάσεως, μὴ γνωρίζοντας τὸ βάθος τῶν λεγομένων, οὕτε τὸ ἀπόρητον τῶν δογματικῶν, οὕτε τὴν πιστηρίαν ποὺ ἐμελλε νὰ ἀσπάζη τὴν οἰκουμένην, τὴν ἐπὶ τὴν Ἰσραὴλ καὶ τοῦ Σαλαμῆ· «Ἰακώβ, σοι, Κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο» (Ματθ. 16, 22). Βλέπεις εἰ οὕτε διὰ τὴν ἀνάστασιν ἐγνωρίζον καὶ σαφῆς; Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς ὁμογραφούμενος ὁ εὐαγγελιστὴς λέγει· «Ὁσέπου γὰρ ἴδυσαν, εἰ, εἰ αὐτῶν ἐκ νεκρῶν ἀναστήσῃται» (Πα. 20, 9). Ἀὐτὸ δὲ ποὺ δὲν ἐγνωρίζον οὕτε αὐτὰ, πολὺ περισσότερον ἀγνοοῦσαν τὰ ἄλλα, π.χ. τὰ σχετικά μὴ τὴν ἴσιν βασιλείαν, καὶ τὴν βασιλίαν τῆς Ἐσπάρχει, καὶ τὴν ἀνάληψιν εἰς τὸν οὐρανόν· καὶ ἴσαν ἀκόμη κατωτέρω ἄνθρωποι ποὺ δὲν εἶχον τὴν δύναμιν νὰ κάνουν ὀφθαλμὸς πύλας.

5. Τέτοιον λοιπὸν ἀνάληψιν εἶχον, καὶ ἀνέμεναν διὰ ἡμῶν, ὅτι ποὺ ἐσθὴ ἡ βασιλεία εἰς τὰ Ἱερουσόλυμα καὶ ἐν ἐγνωρίζον τίποτε περισσότερον ἀπ' αὐτὴν. Τὸ ἴδιον σημειοῦται 520 Α καὶ ἄλλος εὐαγγελιστὴς λέγοντας, εἰ ἐνέμεζαν εἰς ἡθὴ Ἰσραὴλ ἡ βασιλεία τοῦ, θεωροῦντας τὴν ὅτι μὴ ἀνθρώπινον βασιλείαν καὶ ἐπερίμενον εἰς διὰ τοῦτο πηγαίνει ὁ Ἰησοῦς, καὶ ὄχι διὰ νὰ ταυροσθῆ καὶ ν' ἀποθῆ, «Ἄν καὶ τὸ ἦσαν ἀμετρήτους φορὰς, δὲν μπορούσαν νὰ τὸ γνωρίζον σαφῶς. Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν κατεῖχαν ἀκόμη τὴν ἀκρίβειαν τῶν δογμάτων ἀποσαφηνισμένην, καὶ ἰπεὶδὴ ἐνέμεζον εἰς αὐτὸς πηγαίνει διὰ νὰ παραλάβῃ αὐτὴν τὴν ἐπίγειον βασιλείαν καὶ νὰ βασιλεύῃ εἰς τὰ Ἱερουσόλυμα, τὸν ἔπικταν εἰς τὸν δρόμον, καὶ νομίζοντας εἰς εὐρήσαν τὴν ἐσκαίριαν, τοῦ ζῆτον αὐτὸ τὸ αἴτημα. Ἐξῆγησαν τοὺς λαυτοὺς τῶν ἀπὸ τὴν ἑμάδα τῶν μαθητῶν, ἀπένειμαν τὸ πᾶν εἰς τοὺς ἑαυτοὺς τῶν, καὶ προσβάλλουν τὴν ἀπίστησιν τῆς προεδρίας καὶ νὰ ἴνουν Ἐ πρῶτοι μεταδὸν τῶν ἄλλων ἐνέμεζαν εἰς τὰ πράγματα ἡθὴ ἐτελείωσαν, τὸ πᾶν κατορθώθηκε, καὶ λοιπὸν ἔρθεσαν ὁ καιρὸς διὰ νὰ λάθουν στεφάνια καὶ ἀμοιβᾶς. Ἦτο καὶ αὐτὸ ἓνα σημεῖον τῆς ἐσχάτης ἀγνοίας τῶν. Καὶ εἰ αὐτὸ δὲν εἶνε συγκαμῶς, οὕτε εἰκασιεὶ μὴ λόγια, θὰ εἶς τὸ ἀνοθεῖσαι ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Ἰησοῦν ποὺ γνωρίζει καλῶς τὰ ἀπόρητα. Ὅταν ἐξῆγησαν αὐτὰ τὰ πράγματα, ἄκουσε τὶ τοὺς λέγει· «Ὅχι οὐδένα τί αἰτεῖσθε» (Ματθ. 20, 22· Μάρκ. 10, 38). Τὴ σαρφ-

στερον ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀπόδειξιν. Βλέπεις εἰ δὲν ἤσαν τὶ ἐξῆτον, ἐσαν τοῦ ὁμιλοῦστος διὰ στεφάνια καὶ ἀμοιβᾶς καὶ προεδρίαν καὶ τιμᾶς, ἐνθ' ὁ ἄγιος C δὲν εἶχον ἀκόμη ἀρχαίς; Ἀὐτὰ πράγματα ὁμοιωσάτω, ἐσαν λέγει· «Ὅχι οὐδένα τί αἰτεῖσθε». Τὸ ἴδιον εἶπε εἰς ὁμιλοῦστος περὶ βασιλείας, διὰ τὴν ἴσιν ποὺ δὲν εἶχε κἀνὴν λόγον ὁ Χριστὸς· διότι ὁ Χριστὸς δὲν τοὺς ὁμοιωσθῆ αὐτὴν τὴν βασιλείαν τὴν ἐπίγειον καὶ αἰθερίαν. Τὸ ἄλλο εἶπε εἰς καὶ τὴν προεδρίαν ποὺ ζῆτον ἀπὸ τῶν καὶ τῶν ἀνοθεῖσαι τιμᾶς, ὄθλωντας νὰ πρῶτον καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους λαμπρότεροι καὶ ἐπιστημότεροι. δὲν τὰ ζῆτον εἰς τὴν κατὰλλῆλον ὄραν, ἀλλὰ εἰς πάντα κολὸ ἀκατάλληλον, διότι ἡ ὄρα ἐκείνη δὲν ἦτο ὄρα στεφανίων D καὶ ἐπὶ ἄλλων, ἀλλ' ὄρα ἀγῶνων καὶ παλαιστικῶν τεχνασμάτων καὶ κόπων καὶ ἰσθρίων καὶ σωματικῶν⁵¹ καὶ πόλεμον. Ἀὐτὸ δὲ ποὺ τοὺς λέγει· σημαίνει καὶ τῶν «δὲν εἶρετε τί ζητεῖτε, ἐσαν μοῦ ὀφίλητε δι' αὐτὰ τὰ πράγματα, ἐσαν δὲν ἔχατε κοπιᾶσαι ἀκόμη, οὕτε ζῆτονθήκατε διὰ ν' ἐγνωσθῆτε, ἐσαν ἡ οἰκουμένη παραμένῃ ἀκόμη ἀβιθροῦτος, ἡ αἰθερία ἐπικρατῆ, οἱ ἄνθρωποι ὅλοι εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀπώλειαν· ἀκόμη δὲν ἐκινεῖσθε ἀπὸ τὴν ἐκείνη⁵² ἀκόμη δὲν ζῆτονθήκατε νὰ καλαίκατε. «Δόνασθε πρῶτον τὸ πούριον, ὁ ἐγὼ μάλιστον πίνω, καὶ τὸ δάπτισμα ὁ ἐγὼ διαπίπτωμαι διαπισθῆμαι.» (Ματθ. 20, 22). Πούριον E καὶ δάπτισμα ἐδὸ λέγει τὸν σταυρὸν τοῦ καὶ τὸν θάνατον τοῦ πούριον μὲν, ἐπειδὴ μὴ εὐχαριστήσῃ τὸν ἐδᾶχτο, δάπτισμα δὲ, διότι μ' αὐτὸν ἐκαθίριος τὴν οἰκουμένην· καὶ ὄχι μόνον διὰ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν εὐκολίαν τῆς ἀναστάσεως. διότι ὅπως αὐτὸς ποὺ διαπίπτεται εἰς τὸ ὄθωρ ἀνίσταται μὴ πολλὴν εὐκολίαν, χωρὶς νὰ τὸν ἐμποδίσῃ καθόλου ἡ φύσις τῶν ὀδῶτων, ἔτσι καὶ αὐτὸς, ἐσαν κατέθηκε εἰς τὸν θάνατον, ἀνέθηκε μὴ μεγάλην εὐκολίαν διὰ τοῦτο τὸ ἀνοθεῖσαι δάπτισμα. Καὶ αὐτὸ ποὺ λέγει εἰς τὸ ἔξῃ νόημα· «Δόνασθε νὰ πρῶγητε καὶ ν' ἀποθάνατε; δι' αὐτὰ τὰ πράγματα εἶνε καιρὸς πορᾶ, 521 Α διὰ θανάτους καὶ κινδύνους καὶ κόπους; λέγουσι ἐκείνοι «Δόνασθε»· δὲν ἀνοθεῖσαι τὶ σημαίνει αὐτὸ ποὺ τοὺς λέγει, ἀλλὰ μὴ τὴν ἐπιπέδα εἰς τὸ λάθουν, ὁμοιωσθῆ. Τοὺς λέγει· «Τὸ μὲν πούριον πρῶτον, καὶ τὸ δάπτισμα, ὁ ἐγὼ διαπίπτωμαι, διαπισθῆσθε»· ἔγνωσε μ' αὐτὸ τὸν θάνατον διότι καὶ ὁ Ἰακώβος ἀπεκα-

51. «Σωματικῶν»· λέγεται καὶ σημεῖον εἰς τὴν ἀλλοτριότην γλῶσσας· τὸ σῶμα (τὸ σωματικόν) ὅπου κίττωνται οἱ ἄλλοι.

52. «ἐκείνη»· λέγεται καὶ οὐρανὸς ἢ γρομμὴ εἰς τὴν ὁλοκλήν σκηνότητα ἢ γρομμῶν οἱ ὄθωμτες, περιμένοντας· νὰ τοὺς ἐσθῆ τὸ σῶμα ἐκινῆσθαι (τὸ μάρτυρ).

παύση με μάχησαν και ὁ Ἰωάννης εἶδε τὸν θάνατον κατ' ἕκαστον ἀποπέτασε. «Τὸ δὲ κάθισαι ἐν δεξιῶν μου, καὶ ἐξ' εδανύμων μου οὐκ ἔστιν ἔρῶν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοίμαται» (Ματθ. 20, 22-23. Μάρκ. 10, 39-40). Καὶ αὐτὸ ποῦ λέγει ἔχει τὸ ἔξῃς νόημα «Βιβαίως θα ἀποδῶναι, καὶ θά σπαγγῆτε, καὶ θά τιμηθῆτε με μαρτύριον ἀλλὰ τὸ νὰ γίνετε πρῶτοι, δὲν εἶνε εἰς τὸ χεῖρ μου νὰ σὰς τὸ δοῶσι, ἀλλὰ εἰς τὸ χεῖρ αὐτῶν ποῦ Ἐ αγωνίζονται νὰ τὸ λάθουσιν, με περισσοτέρων ἐπιμέλειαν, με μεγαλυτέραν προθυμίαν». Καὶ διὰ τὴν γίνησθε ὑπερῶτερον αὐτῶν ποῦ λέγει, εἰς ἀποδοῦμεν εἰς εἰνα κάποιοι αγωνοθέτης⁵⁶ ἔπειτα μίαν ἡμέραν ποῦ ἔχει δὲο υἱοῦς ἀδελφούς, καὶ παρακαλεῖται μαζί με τοὺς υἱοὺς τῆς τῶν αγωνοθέτης καὶ τοῦ λέγει «Ἐπειὰ νὰ λάθουσιν τὸν στέφανον αὐτοὶ οἱ δύο υἱοὶ μου». Ἐπὶ τῆς ἀποκριθῆς αὐτῶς: Ἀκριβῶς αὐτῶν, εἰς «ὅσα ἔστιν ἔρῶν δοῦναι»⁵⁷ ἐγὼ εἶμαι αγωνοθέτης δὲν τὰ χαρίζω τὰ βραβεῖα, οὔτε βραβεῖον με τὰς ἐκείσας καὶ τὰς παρακλήσεις αὐτῶν ποῦ με πλησιάζουσιν, ἀλλ' ἀνάλογα με τὴν ἔκδοσιν τῶν πραγμάτων. Διότι αὐτοὶ εἶνε τὸ κόρον γνώρισμα τοῦ αγωνοθέτου, νὰ μὴ βῆναι τὰ βραβεῖα ἔτσι ὅπως τὴν ἕλκει, ἀλλὰ νὰ βραβεύη τὴν ἀνδρίαν. Αὐτὸ ἀκριβῶς κάθη καὶ ὁ Χριστὸς Ἐ δὲν ὁμίλησαν ἔτσι μειώνοντες τὴν οὐσίαν του, ἀλλ' ἐπειδὴ ἤθελε νὰ δόσῃ νὰ καταλάβουσιν, εἰς δὲν εἶνε εἰς τὸ χεῖρ του μόνον νὰ τοὺς τὸ δόσῃ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ χεῖρ αὐτῶν ποῦ αγωνίζονται νὰ τὸ πάρουσιν. Διότι ἐν ἔξῃς τοῦ ὑἱοῦ ἐκείν, εἰς ἔπειτα νὰ καθῶσι εἰς οἱ ἀνθρώποι καὶ νὰ εἴδουσιν εἰς ἕνισαν ἀληθείας (Α' Τιμ. 2, 4). Ἐν ἔξῃς τοῦ ὑἱοῦ ἐκείν, εἰς ὅπως διαπορέ ἡμῶν διότι εἶλας αὐτοὺς τοὺς ἔκαστοι, καὶ εἰς ἔλας ἔξ ἰσῶν προτιμῶν. Ὅτι εἰς ὅπως διαπορέ ἡμῶν, ἔλας οἱ λέγει ὁ Παῦλος ἔκδοσιν κατ' ἕνα ἄλλη ὁῖον ἡλίου καὶ ἄλλη ὁῖον κελύφης, καὶ ἄλλη ὁῖον ἀστέρων ἄστῆρ ὡς ἀστῆρ διαπορέ: ἐν ὁῖον (Α' Κορ. 13, 41). D Καὶ ἄλλοῦ «Ἐπὶ τίς ἐπινοδοῦμαι ἐπὶ τὸν θαμέλιον πόσσον χρυσοῦν, ἔργον, λίθους τιμωροῦ...» (Α' Κορ. 3, 12). Ὁμίλησαν ἔτσι ὁ Παῦλος ἔκδοσιν νὰ δείξῃ τὴν ποικίλειαν τῆς ἀρετῆς. Καὶ τὰ ἔλεγον αὐτὰ εἰς νὰ δόσῃ νὰ καταλάβουσιν, εἰς δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀσελθῶσι εἰς τὴν δοσιλείαν τῶν οὐρανῶν κοιμώμενοι καὶ ρογαλίζοντες. Ἄλλ' ἐπὶ διὰ πολλῶν ἄλλων ὑπερῶν νὰ πάρουσιν τὰ βραβεῖα ἔκδοσιν (Πράξ. 14, 22). Αὐτοῦ, ἐπειδὴ εἶλον πολλὴν εὐνοίαν καὶ πολλὰ δάρος μαζί του, ἐνόμισαν εἰς θὰ τοὺς τιμῆσθαι περισσότερο καὶ ἀπὸ

⁵⁶. Ἀγωνοθέτης, αὐτοῦ ποῦ προαφέρει: 284ητικῶν διαγωνισμῶν καὶ κρίνει ποῦ θὰ βραβεύη ὡς νικητῆς.
⁵⁷. Ἄλλ' εἶνε εἰς τὸ χεῖρ μου νὰ τοὺς τὸ δοῶσι

τοὺς ἄλλους διὰ τοῦτα, εἰς νὰ μὴ προφύνοται ἠ' αὐτὰ καὶ γίνουσιν ὀκνηρότεροι, τοὺς διαλίει αὐτὴν τὴν ἔξῃς καὶ τοὺς λέγει: «Ἄλλ' ἐξαρτῶμαι ἀπὸ ἑμένα νὰ σὰς τὸ δοῶσι, ἀλλ' ἀπὸ σὰς νὰ τὸ λάθετε. Ἐν θελήσωτε νὰ τὸ λάθετε» νὰ δείξετε μεγαλυτέραν προθυμίαν, περισσότερο κόπον, πολλὴν ἐπιμέλειαν διότι διὰ τὰ ἔργα ἔχει τὰ στεφάνια, διὰ τοὺς κόπους τὰς τιμῆς, διὰ τὸν ἔσῳτα τὰ βραβεῖα αὐτὸ εἶνε τὸ καλύτερον συστατικόν εἰς ἑμένα, ἢ εἰς τὸν ἔργον ἀποδεδῆσθαι.

6. Βιβαίως εἰ δὲν εἶχε εἴδωκεν, εἶταν λέγει, εἰς οὐτε ἀπὸ τῶν ἰδῶν ἐξαρτῶμαι οὔτε ἀπὸ τῶν Πατέρων, ἀλλ' ἀπὸ αὐτοῦ ποῦ αγωνίζονται καὶ τελειοφοροῦνται: διὰ τοῦτα ἀκριβῶς καὶ πρὸς τὴν 322 A Ἰερουσαλίμα λέγει: «Ποσούκις ἠθέλησα ἐπινοδοῦμαι ἐπὶ τὸν ὅμιον, ἐν τῶσιν ἔρῳς τὰ νοστίαι ἐκείνης, καὶ οὔτε ἠθέλησα: ἔβου ἔπειτα ὁ οἶκος ὅμιον ἔργῳ» (Λουκ. 13, 34-35). Βιβαίως εἰ δὲν εἶνε ποτὶ δυνατόν νὰ ποθῆ κανεὶς ἐπὶ αὐτοῦ ποῦ τιμωροῦν καὶ ἐπινοδοῦν καὶ καθῶνται ἀνάκαλα: Ἀπὸ εἶδος μεμνημένην καὶ εἰνα ἕλκει ἀπορρηκτοῦ, εἰς δὲν ἀρεὶ οὔτε τὸ κατόριον, εἰς νὰ μάς δώσῃ τὴν ἀρετήν ἡμῶν καὶ τὴν ὀφειλομένην κρεβρίαν, διότι νὰ, εἰς αὐτοῦ προτίαν, εἰς καὶ μὴν ἐν μαρτυρήσων, ἀλλὰ εἰς τὰ ἐπινοδοῦμαι ἀποδοῦμαι καὶ τὰ πρωτά: διότι ὑπάρχον μαρτυρῶν ποῦ ὑπεροβῶν νὰ ἔκδοσιν καὶ μεγαλύτερα. Καὶ αὐτὸ ἴθει νὰ εἶπῃ εἶπον λέγει: «Τὸ μὴν ποτήριόν μου πίωσθε, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βάπτισμαι, βαπτισθήσοσθε τὸ δὲ ἐν δεξιῶν καθίσα, καὶ ἐξ' εδανύμων οὐκ ἔστιν ἔρῶν δοῦναι» (Ματθ. 20, 23). «Ἦναι εἰς: «καθίσα», ἀλλ' αὐτοῦ, λέγει, σημαίνει τὸ νὰ ἀπολύσῃ κανεὶς μεγαλυτέραν τιμῆν, νὰ ἐπιτύχῃ τὰ πρωτά, νὰ γίνῃ ἀνώτερος ἐπὶ ἑλλοῦς. Ὅσοι λέγει τὸ «καθίσα ἐν δεξιῶν καὶ ἐξ' εδανύμων» προσπαθῶμενος εἰς τὸ ἐπίπαθον τῆς ἀνηλθῆσε τῶν.⁵⁸ Ἐπειδι δέξασθαι ἐγγύθεσαν τὰ πρωτά⁵⁹ καὶ τὸ νὰ φανῶν ἀνώτερος ἐπὶ εἶου τοὺς ἄλλους, «αὐτὸ λοιπὸν ἀκριβῶς, λέγει, C «τὸ νὰ φανῆτε οἰς ἀνώτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ ἐπὶ εἶου ἀνώτεροι, δὲν γίνεσαι νὰ τὸ λάθετε μόνον ἐπὶ αὐτῶν.⁶⁰ Ἐὰ ἀποδοῦναι βέβαιον ἀλλὰ τὸ νὰ ἀπο-

⁵⁸. «Ὅσοι καταβαίνον αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἐδανύμων» πλὴν ἢ θεμελιώδεις ἐρημητικῆς ἀρχῆς ποῦ Χριστοῦ, εἰς ὁ Χριστὸς ὀφείλει πολλοὺς ἐπὸς τὴν ἕδανύμων ἐπὶ ἀποδοῦμαι ἢ ἐπὶ τὴν ἕδανύμων ποῦ ἀποδοῦμαι ἢ κατὰ τὴν ἕδανύμων τῶν ἀποδοῦμαι. Παρὸ αὐτῆς ἔγινα λέγει εἰς ἀποδοῦμαι οἰς τὴν προηγουμένην ἡμέλει: ἵσοσθαι, 17).
⁵⁹. Πρωτά καὶ μαρτυρῶν τὴν κρατῆν τῶν ἀνεγέρτων χειρογράτων «πρωτά», καὶ ἔχει τὴν γραφῆν τῶν περισσοτέρων «πρωτά», τὴν ὅποια δέξασθαι ὁ Μονίσιμος καὶ πρὸ αὐτοῦ ὁ Savilius.
⁶⁰. ἀποδοῦμαι ἀπὸ τὸν μαρτυρῶν.

λαβόν κανείς τὴν ἀνωτάτην τιμὴν δὲν ἔξαρτεται ἀπὸ ἐμένα νὰ τὸ θέλω, ἀλλ' ἀπ' ἐκείνους διὰ τοὺς ὁποίους ἔχει ἰτοιμασθῆ. Καὶ διὰ τοίους ἔχει ἰτοιμασθῆ. Πᾶς μου: Ἄς ἴδωμεν ποῖοι εἰνε αὐτοὶ οἱ μακάριοι καὶ τρομακτικοί, αὐτοὶ ποὺ ἀπολαμβάνουν τὴ λαμπρὰ ἑστίαση στερήματα. Ποῖοι λοιπὸν εἰνε αὐτοὶ καὶ τὶ ἔκων, καὶ διὰ φανερὸν τῶσαν λαμπροί; Ἄκουσε τί λέγει ὁ ἴδιος. Ὅταν οἱ ἴδιαι ἠτανάκωνται διὰ τοὺς θεοὺς, ἐπαθῆ ἀπεγορεύθησαν ἀπὸ τὴν ἐράδα καὶ ἤθελαν νὰ τραβῆσαν πρὸς τὴν ἑαυτὸν τους D τὴν ἀνωτάτην τιμὴν, κοίτα πὸς διορθῶσαι τὸ πάθος καὶ τὴν μὲν καὶ τὸν δε. Τοὺς καλεῖ καὶ λέγει: «Οἱ ἄρχοντες τῶν ἰθῶν κατακροθεύουσαι αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν καταξουσιάζουσαι αὐτῶν παρὰ τὴν ἰθῶν οὐκ ἵστα: οὕτως, ἀλλ' ὁ θεῶν ἐν ἡμῖν εἰνε πρῶτος, γενεσθὸ πάντων ἔρχατος» (Ματθ. 20, 25-27· Μάρκ. 10, 42-44). Βλέπεις δεῖ αὐτὸ ἤθελαν, νὰ γίνουσι πρῶτοι καὶ μεγαλύτεροι καὶ ἀνώτεροι, καὶ κατὰ κάποιον τρόπον ἄρχοντες αὐτῶν; Διὰ τοῦτο ἀκριβοῦς στέκεται εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ καὶ ἐργάζοντες εἰς τὴν δημοσιότητα τὰ μυστικά της καρδίας των λέγει: «Ὁ θεῶν ἐν ἡμῖν εἰνε πρῶτος, ἔστω πάντων διάκονος» (Ματθ. 20, 27· Μάρκ. 10, 43-44). Ἐάν, λέγει, ἔχετε ἔρωτα τῆς προεξίας E καὶ τῆς ἀνωτάτης τιμῆς, νὰ ἐπιδιώκεται τὰ ἔρχατα, τὸ νὰ εἶσθε οἱ πρῶτοι παρακαταμένοι ἀπ' ἑαυτοὺς καὶ μετὰ τοὺς ἄλλους. Διὸς αὐτῆ ἡ ἀρετῆ εἰνε ἑκατέρω τῆν τιμῆν. Καὶ τὸ παράδογμα εἰνε κοντὰ σας, καὶ ποὺ μεγάλου μάλιστα. «Ὁδὸ γὰρ ἦλθεν ὁ ἴδιος τοῦ ἀνθρώπου διάκονοῦσθαι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν» (Ματθ. 20, 28· Μάρκ. 10, 45). Καὶ δεῖ αὐτὸ κάνει τοὺς ἀνθρώπους λαμπροὺς καὶ ἐπιφανεῖς. Ἰδετε το εἰς ἐμένα, λέγει, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχω καὶ ἀνάγκη ἀπὸ τιμῆν μῆτε ἀπὸ δόξαν⁵² A ἐν τοῦτοις καὶ ἔγω μ' αὐτῶν τὸν τρόπον κατορθῶσαι τὰ ἀνυπολόγητα ἀγαθὰ. Διὸς πρὶν μὲ ἑναρκεσθῆ αὐτοῖς καὶ νὰ ταπεινώσῃ τὸν ἑαυτὸν του, τὰ πάντα ἦσαν χαμένα καὶ καταστραμμένα. Ὅταν ὁμοῦ καὶ ἑταπεινώσῃ τὸν ἑαυτὸν του, ἐξήλθῃσε τὰ πάντα, ἐξήλθῃσε τὴν κατάραν, ἔδοξασε τὸν θάνατον, ἀνοῖξε τὸν παράδεισον, ἐνέκρινε τὴν ἁμαρτίαν, ἀπλοῖσε τὰς ἀφίθας τοῦ οὐρανοῦ, ἀνέθεσε τὴν ἀπαρχὴν⁵³ μας εἰς τὸν οὐρανόν, ἐγῆμασε τὴν οἰκουμένην μὲ εὐαγγέλιον, ἔδωκε τὴν πλάνην, ἔπα-

51. Ἐπαρχὴ ἦν, ἐκκλησιῶν κομμάτι ἀπὸ τὴν ἀνεκρίστη χρησιμῶν εἰς τὸν θεόν, εἰνε ἡ ἀνεκρίση φῶς τοῦ Χριστοῦ, ἡ σὰρξ τῆς ὁμοῖαν ἔλαθεν ὁ πατὴρ ἴδιος καὶ τὴν ἐνέκρινε καὶ τὴν ἀνωτάτην ἔφαρτον καὶ τὴν ἀνεκρίσαν εἰς τὸν οὐρανόν καὶ τὴν ἐκλήσαν εἰς τὸν ἔθρονον τοῦ θεοῦ, τὸν ἔθρονον του, οὕτως εἰνε ἕνα πρόσωπον ὁ ἐπαρχῶν.

νέμασε τὴν ἀλήθειαν, ἀνέθεσε τὴν ἀπαρχὴν μας εἰς τὸν βασιλικὸν ἔθρονον, ἐπέσχε τὰ ἄπειρα ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα οὐτε ἐγὼ οὐτε δεῖαι οἱ ἄλλοι οὐκ ἔχω δυνατότητα νὰ ἐπιτύχωμεν ἢ νὰ ταπεινώσῃ μὲ λόγια. Καὶ πρὶν μὲν νὰ ταπεινώσῃ τὸν ἑαυτὸν του, τὸν ἐγνωρίσαν μόνον οἱ ἀγγελοὶ ἀπ' ὅπου ὁμοῦς ἐταπεινώσῃ ἑαυτὸν» (Φιλ. 2, 8), τὸν ἐγνωρίσαν δεῖ ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων. Κοίτα πὸς ἡ ταπεινώσις δὲν ἐπροκάλεσε μειώσιν, ἀλλ' ἀνυπολόγηστα κέρδη, ἄπειρα κερδοῦματα, καὶ ἔκων νὰ ἐκαλάμῃ περισσότερο ἡ ἐξοὰς του. Ἄν δὲ εἰς τὸν θεόν, ποὺ δὲν ἔχει καμμίαν ἀνάγκη καὶ δὲν τοῦ χρειάζεται τίποτε, τὸ νὰ ταπεινωθῆ εἰνε τῶσαν μεγάλου ἀγαθόν, καὶ τοῦ ὠδήγησε κοντὰ τοῦ περισσότερο δούλου, καὶ ἐταξέτασε τὴν βασιλείαν του, τί προβέται σὺ, μήπως μειώσῃς, δὲν ταπεινωθῃς; Τότε θὰ γίνῃς ὀψιμότερος, τότε μέγας, τότε λαμπρὸς, τότε ἐπιφανής, δεῖται ταπεινώσῃς τὸν ἑαυτὸν σου, C δεῖται δὲν ἔχῃς ἔρωτα πρωταίον, δεῖται καταδεχθῆσαι νὰ μειώσῃς καὶ νὰ σπαρῆς καὶ νὰ κινδυνεύσῃς δεῖται ἐπιδοῦσῃς νὰ τοὺς διακονῆς ἑαυτοῦ καὶ νὰ τοὺς ὑπερηγῆς καὶ νὰ τοὺς προτιμῆς, καὶ νὰ εἶσαι καὶ ἑτοιμος νὰ κάνῃς ὡστὲρ αὐτοῦ καὶ νὰ κήνης τὰ πάντα. Αὐτὸ ἔχοντες κοντὰ νοῦν, ἀγαπητοί, νὰ ἐπιδιώκωμεν τὴν ταπεινοφροσύνην μὲ πολλὴν προθυμίαν, καὶ δεῖται μὲς ὀφείζουσαι καὶ μὲς πτόουσαι, καὶ ὀφροφροῦμεν τὰ ἔρχατα, καὶ ἀπαικῶμεθα καὶ καταπρονοῦμεθα, δεῖται νὰ τὰ ὀφροφροῦμεν μὲ χαρὰν. Διὸς ἀντήθεος τίποτε ἄλλο δὲν μὲς ὀφείζῃ καὶ δὲν μὲς ἐξοῦσῃ καὶ δὲν μὲς τιμῆ καὶ δὲν μὲς ἀναδεικνύεται μεγάλους τῶσαν πολλῶν, D δεῖται ἡ ἀρετῆ της ταπεινοφροσύνης. Αὐτῆν εἶθε νὰ τὴν κατορθώσωμεν μὲ κάθε ἀκρίβειαν καὶ νὰ ἐπιτύχωμεν εἰσε τὰ ἐπηγγελμένα ἀγαθὰ, μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλευσπλαχίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτὸν καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον δεῖται καὶ τῆς καὶ προσκύνῃσε, καὶ τώρα καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

52. Ἄλλοι δὲ Χρυσόστομος λέγει, δεῖται πρὸ της ἀναστάσεως οὕτως οἱ ἄγγελοὶ ἐγνωρίσαν τὸν ἴδιον αὐτὸν εἰνε καὶ τὸ ἔθρονον.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΕΤΡΑΗΜΕΡΟΝ ΛΑΖΑΡΟΥ

523 **A** 1. Σήμερον ὁ Λάζαρος ἐγειρόμενος ἀπὸ τῶν νεκρῶν μὲς χαρίζεται τὴν λύσιν πολλῶν καὶ διαφορῶν σκανδάλων. Δὲν ζῆρου πῶς τὸ ἀνάγνωσμα τοῦτο ἔθηκε καὶ εἰς τοὺς αἰρετικούς λαθῆν καὶ εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἀφορμὴν ἀντιλογίας, ὅχι ἐπειδὴ ὑπάρχον ἰσχυροὶ λόγοι, μὴ γίνονται, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖνος εἶνε κακόφυτος. Πολλοὶ ἀπὸ τῶν αἰρετικῶν λέγουσι, ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶνε δόξιος μὲ τὸν Πατέρα. Διατί; Διότι, λέγει, ὁ Χριστὸς ἠγαγιάσθη νὰ προσκυχήθῃ. **B** εἰδὴ νὰ ἀναστήσῃ τὸν Λάζαρον καὶ ὅτι ἐν δὲν προσήχεται, δὲν θὰ ἀνίστηναι τὸν Λάζαρον. Καὶ πῶς, λέγει, μπορεῖ αὐτὸς ποὺ προσκυχήθῃ νὰ εἶνε ἕμιος μ' αὐτὸν ποὺ ἐδέχθη τὴν προσκυχὴν; εἶδὴ ὁ μὲν Ἰησοῦς προσκύχεται, ὁ δὲ Πατὴρ δέχεται τὴν προσκυχὴν ἀπ' αὐτὸν ποὺ τὸν ἱκετεύει. Καὶ ἐλασσημοῦν, ἐπειδὴ εἶνε καταλαβαίνων, ὅτι ἡ προσκυχὴ εἶνε συγκαταθετικὴ καὶ γάρν τῆς ἀθεωτικῆς τῶν παριστοιμένων. Διότι, πῆς παρ, ποῖος εἶνε μεγαλύτερος, ἐκεῖνος ποὺ νίπτει τὰ πόδια, ἢ ἐκεῖνος τοῦ ἰσίου τοῦ πόδια νίπτει; Ὅμοιωτικῶς μεγαλύτερος εἶνε ἐκεῖνος τοῦ ἰσίου τοῦ πόδια νίπτει αὐτὸς ποὺ νίπτει. Ἀλλ' ὁ Σωτὴρ ἐνεφῆ τὰ πόδια τοῦ πατρὸς τοῦ Ἰουδαίου ἀπὸ τοῦ μὲν καὶ τὸς μαθητῶν (Ἰω. 13, 6). **C** Ποῖος λοιπὸν εἶνε μεγαλύτερος; ὁ πατὴρ Ἰουδαίος εἶνε μεγαλύτερος τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς τοῦ ἐνεφῆ τὰ πόδια. Μὴ γίνονται. Καὶ τὶ εἶνε κατεπίστερον νὰ νίψῃ κανεὶς τὰ πόδια ἢ νὰ προσκυχήθῃ; ἀσφαλῶς νὰ νίψῃ τὰ πόδια. Αὐτὸς λοιπὸν ποὺ καταδέχθη νὰ κάνῃ τὸ ταπεινότερον, πῶς ἐν δὲν καταδέχεται νὰ κάνῃ τὸ ὑψηλότερον; Ἀλλὰ τὸ πᾶν ἔγνε διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν παρόντων Ἰουδαίων, καθὼς θὰ ἀποδείξω παρακάτω. Ἐξ ἑλλου καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἐπῆραν ἀπ' εἶδος ἀφορμὴν ἀντιρρητικῆς καὶ λέγουσι Πῶς οἱ Χριστιανοὶ τὸν ἔχουν αὐτὸν Θεόν, **D** ποὺ ἀγνωστὸς ἀκόμη καὶ τὸν τόπον, ὅπου ἐβάλεν τὸν νεκρὸν Λάζαρον; Διότι ὁ Σωτὴρ ἔλεγεν εἰς τῆς ἀδελφῶν τοῦ Λαζάρου Μάρθαν καὶ Μαρίας Ποῦ τὸν ἐβάλατε; Εἶδες, λέγει, ἄγνωστον, εἰδὸς ἀδυναμίαν; αὐτὸς ποὺ δὲν ἐγνωρίζεν ὅπου τὸν τόπον, αὐτὸς εἶνε Θεός; Ἀλλὰ θὰ τοὺς κάνω καὶ ἐγὼ μιαν ἔροι-

τησαν, ὅχι ἐπειδὴ τὴν πιστεύω, ἀλλ' ἐπειδὴ θέλω νὰ ἐκμεταλλίσω τὴν ἀντιρρησίαν των. Λέγει, Ἰουδαῖοι, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐβίβην ἄγνωστον, ἐπειδὴ εἶπε «Ποῦ ταπεινότερα αὐτόν;» (Ἰω. 11, 34). Τότε λοιπὸν καὶ ὁ Πατὴρ ἠγνώσθη εἰς τὸν παράδεισον, ποὺ ἦτο κρυμμένος ὁ Ἄδამ; εἶπε ἠγνώσθη ἀναζητῶντας αὐτόν εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἔλεγεν **E** Ἄδამ, ποῦ εἶ; (Γέν. 3, 9) ἤραδῃ «Ποῦ ἐκρύβης;». Διατί προηγουμένως δὲν εἶπε τὸν τόπον, ἀπ' ὅπου ὁ Ἄδამ ἠμύλοσσε μὲ τὸν Θεόν μὲ ἄσπρος; Ἄδὰμ, ποῦ εἶ;. Καὶ ἐκεῖνος τὶ λέγει; «Τῆς φωνῆς σου ἤκουσα περιπατῶντος ἐν τῷ παράδεισῳ, καὶ ἐρῶθήσῃ, ὅτι γυμνὸς εἶμι, καὶ ἐκρύβης;» (Γέν. 3, 10). Ἄν αὐτὸ τὸ λέγγε ἄγνωστον, Ἰουδαῖοι, ἠνόητος ἄγνωστον καὶ ἔκαιο; εἶπε ὁ Χριστὸς ἔλεγεν εἰς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν Μαρίας «Ποῦ ταπεινότερα αὐτόν;» (Ἰω. 11, 34). Αὐτὸ τὸ λέγγε ἄγνωστον; Τί θὰ εἶπῃς λοιπὸν, ὅταν ἀκούσης τὸν Θεόν νὰ λέγγε εἰς τὸν Κάν «Ποῦ Ἄδὰμ ὁ ἀδελφός σου;» (Γέν. 4, 9). Ἄν αὐτὸ τὸ λέγγε ἄγνωστον, ἠνόητος ἄγνωστον καὶ ἔκαιο; **526** **A** Λάβε καὶ ἄλλην ἀποδείξιν ἀπὸ τὴν ἑταίαν Γραφήν. Ἐἶπεν ὁ Θεός εἰς τὸν Ἀβραάμ «Κραυγὴ Σοδδομῶν καὶ Γομόρρας ἔχει πρὸς με. Καταβάς οὖν ὄφραμι εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομένην πρὸς με συντελοῦνται; εἰ δὲ μὴ, ἴνα γινῶ» (Γέν. 18, 20-21). «Ὁ εἰδὸς τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν» (Σωστῆνα, 42), ὁ ἐτάξων καρδίαν καὶ νεφροῦ [ὁ Θεός]» (Ψαλ. 7, 10), αὐτὸς ποὺ γνωρίζει «τοὺς διαλογισμούς των ἀνθρώπων» (Ψαλ. 93, 11) ἀποκλιτικῶς μόνος, αὐτὸς ἔλεγε «Καταβάς οὖν ὄφραμι εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομένην πρὸς με συντελοῦνται; εἰ δὲ μὴ, ἴνα γινῶ;» Ἄν ἔκαιο ἦτο ἔκφρασις ἄγνωστῆς, εἶνε καὶ αὐτὸ ἄγνωστον. Ἀλλ' ὅσα ὁ Πατὴρ κατὰ τὴν Παλαιάν Διαθήκην ἠγνώσθη, ὅσα ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὴν Καινήν Διαθήκην. Τί σημαίνει λοιπὸν «Καταβάς ὄφραμι εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομένην πρὸς με συντελοῦνται;» **B** εἰ δὲ μὴ, ἴνα γινῶ; Ἐλένης Ἰψασα, λέγει, εἰς ἑμένα. Ἀλλὰ θέλω κἀκεῖν νὰ λάβω πᾶσαν ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ πράγματα μὲ περισσοτέρην ἐκρίθειαν, ὅχι εἰδὴ ἐγὼ ἀγνοῶ, ἀλλὰ εἰδὴ θέλω νὰ διδάξω τοὺς ἀνθρώπους νὰ μὴ προσέχουν εἰς τὰ λόγια ἐπιτεταχῶτος, ὅτι καὶ πιστεύουν εὐκόλως, ἔνν κανεὶς τοὺς εἰρη καὶ ἐναντίον κάποιου ἀλλὰ πρῶτα νὰ ἠγλαφοῦν οἱ ἴδιοι μὲ ἐκρίθειαν καὶ νὰ ἐκρίθωνται πᾶσαν ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ πράγματα, καὶ ἴστω νὰ πιστεύουν. Διὰ τοῦτο ἔπαινος εἰς ἄλλο θεῖον τῆς Γραφῆς λέγει «Μὴ πιστεύετε παντὶ λόγῳ» (Σαυχῆ 19, 15). Διότι τίποτε δὲν ἀναρτᾶται ἴστω τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως τὸ νὰ πιστεύω

κακίαι ἄμαρτος εἰς τὰ λόγια.⁶³ C Τούτο εἶπε προφητικῶς καὶ ὁ προφήτης Δαυὶδ· «Τὸν κατακαλύψατε λάθρα τὸν πληθὸν αὐτοῦ, τοῦτον ἔξωθίστεον» (Ψαλ. 100, 5).

2. Ἐξέτε πῶς δὲν εἶχεν ἀγωνίαν ὁ Σωτῆρ, ὅταν εἶπε «Ποῦ τεθεύκατε αὐτόν»; ὅπως δὲν εἶχεν ἀγωνίαν οὕτω ὁ Πατὴρ, ὅταν εἶπεν εἰς τὸν Ἀδὰμ «Ποῦ εἶ;», ἢ εἰς τὸν Κάιν «Ποῦ ὁ ἀδελφός σου Ἄδελφι;», ἢ «Καταβάς ὄψεαι εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομένην πρὸς με συντελοῦνται;» εἰ δὲ μή, ἵνα γινῶι. D Τώρα λοιπὸν μπορῶ ν' ἀντιμετωπίσω ἐκεῖνους ποῦ λέγουσιν, ὅτι ὁ Χριστὸς ἀπὸ ἀδυναμίαν προσευχήθηκε, προκειμένου νὰ ἀναστήσῃ τὸν Λάζαρον. Προσέχετε λοιπὸν, σὲς παρακαλῶ, ἀγαπητοί, προσέχετε πολὺ. Ἀπέθανε λοιπὸν ὁ Λάζαρος καὶ ὁ Ἰησοῦς δὲν ἦτο αἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἀλλ' εἰς τὴν Ταλλίλαιαν, καὶ εἶπεν εἰς τοὺς μαθητάς του· «Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοιμήταί» (Ἰω. 11, 11). Καὶ ἐκεῖνοι νομιζόντας ἐκ ἔννοιαι αὐτῶν τὸν θάνατον, τοῦ λέγουσιν «Κύριε, εἰ κεκοιμήται, σωθήσεται» (11, 12). Τοῦς λέγει φανερῶς ὁ Ἰησοῦς· «Λάζαρος ἀπέθανε» (11, 14). Ἐρχεται λοιπὸν ὁ Σωτῆρ εἰς τὰ Ἱερουσόλιμα εἰς τὸν τόπον ὅπου εἶχε τοποθετηθῆ ὁ Λάζαρος. E καὶ τὸν συναντᾷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου καὶ τοῦ λέγει· «Κύριε, εἰ ἦς ὅδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός» (11, 21). «Ἄν ἦσουν ὅδε» ὁφθαλμοί⁶⁴ ἢ γυναικίαι. Τὴν συγγινὴν αὐτῆν ἢ γυναικίαι δὲν γνωρίζει ἐπὶ ὁ Χριστὸς, καὶ γὰρ εἰς τὴν ἐκείνην ἡμερᾶν οὐκ εἶχε ἀφ᾽ αὐτῆς καὶ γινώσκοντα τὴν Θεότιμος. Ἀλλὰ μακάρι τὴν δόξαν τὸν διδασκαλίου μὲ τὴν παρουσίαν τοῦ σώματος. Τοῦ λέγει ἢ Μάρθα· «Κύριε, εἰ ἦς ὅδε οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός, καὶ γινώσκοντα λέγει, οὐδα εἰ δὲν ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεόν, δίδωσι σοι» (11, 21—22). Ἄρα ὁ Σωτῆρ κάνει τὴν προσυχὴν ἀναποκριθῆναι εἰς τὸ αἰτηθῆ τῆς. Διότι ὁ Θεὸς δὲν εἶχεν ἀνάγκην προσυχῆς, διὰ νὰ ἀναστήσῃ τὸν νεκρὸν. Μήπως δὲν ἀνίστησε καὶ ἄλλους νεκρούς; 527 A Ὅταν συνήγγηται κάποιον νεκρὸν ποῦ ἢ κηρῖται τοῦ ἐπινοεῖται ἀπὸ τὴν πόλιν, μόνον ἐπιταίε τὸ σῶμα, καὶ ἀνίστησε τὸν νεκρὸν. Μήπως τότε ἐχρηάσθητε προσυχὴν διὰ νὰ ἀναστήσῃ τὸν νεκρὸν; Καὶ ἄλλοτε κάλλιν μόνον μὲ λόγον εἶπεν εἰς τὴν πόλιν «Ταλλίαι κοίμηται» (Μάρκ. 5, 41), καὶ ἄμαρτος τὴν παρέδωκεν εἰς τοὺς γονεῖς τῆς ἡμετέρας. Μήπως τότε ἐχρηάσθητε προσυχὴν; Καὶ τὸ λέγει δὲν τὸν διδασκαλίου, ἀφοῦ

63. Τὸ καίμενον τοῦ Montfaucon εἶπε «ἐστρωμέναι», ἀλλὰ διαβάρησαν καὶ μεταφράσαν «λόγια».

64. Ἀρτιὰ ἐκφράζεται ὡς ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς, ἀπὸ τῆς μ' αὐτὸ ποῦ λέγει τὴν ἀνθρωπίνην ἀδύνατον τῆς, ἀπὸ τῆς πρὸς δὲν ἔχεται τὸ ἀνθρώπινον μυστὸν τῆς νὰ ἀνοήσῃ, ἐπὶ ὁ Χριστὸς καὶ ἀπὸ μακρῆς ἰσχυροῦς νὰ ἐπιβῆ.

καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ μόνον μὲ λόγον ἀνίστησαν τοὺς νεκρούς; Ὁ Πέτρος τὴν Ταβίθα μὲ λόγον δὲν τὴν ἀνίστησαν; (Πράξ. 9, 40). Ὁ Παῦλος μὲ τὰ ροῦχα τοῦ δὲν ἔκανε πολλὰ σημεῖα; (Πράξ. 19, 12). Μόδι δὲ καὶ τὰ παραδοξότερον ἀπ' αὐτὰ. Ἦ σὺ καὶ τὸν ἀποστόλιν νεκρὸς ἀνίστημι; εἶπὶ, λέγει, ἔστυρον ἀπάνω εἰς κρηβάτια τοὺς ἄρρώστους. «Ἴνα κὼν ἢ σὺ καὶ Πέτρος ἐπισκοπῆς τῆς αὐτῶν, καὶ ἄμαρτος ἐσημαίνοντο (Πράξ. 5, 15). B T; λοιπὸν; ἢ σὺ καὶ τὸν μαθητῶν ἀνάστημι νεκρούς, καὶ ὁ διδασκαλὸς ἐχρηάσθητε προσυχὴν, διὰ ν' ἀναστήσῃ νεκρὸν; Ἄλλ' ὁ Σωτῆρ κάνει τὴν προσυχὴν χάριν τῆς ὁφθαλμοῦ τῆς γυναικῆς. Διότι τοῦ λέγει· «Κύριε, εἰ ἦς ὅδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός» καὶ γινώσκοντα, εἰ δὲν ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεόν, δίδωσι σοι ὁ Θεός; (Ἰω. 11, 21—22). Προσυχὴν ἐξήγγησε; Προσυχὴν ποῦ εἶπον. Ἦ πηγὴ εἶπε σταθερὰ εἰς τὴν θέσιν τῆς; εἰτι ἀγγείον νὰ φέρῃ κανεῖς, τὸ γινώσκοντα; Ἴν εἶπε μάγα, λαμβάνει πολὺ ἔστιν εἶπε μικρὸν, λαμβάνει ἕλιπον. Αὐτὴ προσυχὴν ἐξήγγησε, καὶ ὁ Σωτῆρ προσυχὴν τῆς εἶπε. Ἄλλος εἶπεν· «Ὅχι εἶμι ἄξιος, ἵνα μου ὅδε τὴν πόλιν εἰσαίδης, C ἀλλὰ μόνον» εἶπε λέγει, καὶ καθίσταται ὁ παῖς μου. Καὶ ὁ Σωτῆρ τοῦ εἶπε· «Κατὰ τὴν πίστιν σου γενήσῃ σοι.» (Ματθ. 8, 8' 13). Ἄλλος εἶπε· «Ἐὰν καὶ θεράπειαι τὴν θυγατέρα μου.» Καὶ τοῦ εἶπε· «Θὰ σὲ ἀκολουθήσω.» (Ματθ. 9, 18—19)⁶⁵. Ἀνάλογος λοιπὸν πρὸς τὰς προαιτίαις τὸν ἀνθρώπων προσφέρεται καὶ ἡ θεραπεία τοῦ λαοῦ. Ἄλλη πάλιν ἐπίστα «τὸ κράσπεδον τοῦ ἱεροῦ» τοῦ κρηβά, καὶ ἐκαρπύθηται τὴν θεραπεῖαν κρηβά (Ματθ. 9, 20—21). Ὁ καθὼς ἐλαβόνα τὴν θεραπεῖαν μὲ τὸν τρόπον ποῦ ἐπίσταται. Αὐτὴ λέγει· «Ὅσα εἶτι δὲν ἂν αἰτήσῃ τὸν Πατέρα, δίδωσι σοι ὁ Πατὴρ» (Ἰω. 11, 32). Καὶ ἐπιδοῦ προσυχὴν ἐξήγγησαν ἢ Μάρθα, προσυχὴν τῆς; εἶπε καὶ ὁ Σωτῆρ; εἰτι ἐπιδοῦ ὁ Θεὸς ἐχρηάσθητε τὴν προσυχὴν D ἀλλ' ἐκαθὴν ἔθελε νὰ χειραγωγῆσῃ τὴν ἰδυναμίαν τῆς γυναικῆς, καὶ διὰ νὰ εἰς τῆς εἶτι δὲν εἶπε ἀντίθετος πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλ' εἶτι κάθῃ τι ποῦ κάνει αὐτὸς τὸ κάνει καὶ ὁ Πατὴρ. Ἐπλάται ὁ Θεὸς εἰς ἀρχῆς τὸν ἀνθρώπων; καὶ τὸν δὲν ἔργον εἶπε τὸ πλάσμα. Διότι λέγει· «Ποιήσαμεν ἀνθρώπων κατ'

65. Εἰς τὸ κείμενον τοῦ Montfaucon, ματθ τὸ μόνον ἵπταται; ἢ ἐπίστα γινώσκοντα σου, ἢ ἵπταται ἐπίστα εἰς τὴν θέσιν αὐτῆς ἀπὸ τῆς κρηβά; ἢ ἵπταται κατὰ λάθος ἀπὸ τῆς μεταμορφῆσης κρηβά, ἵπταται ἵπταται κρηβά.

66. Τὸ λέγει δὲν εἶπε ἐπὶ λέγει τὸν Ἐθναγγέλιον, ἀλλὰ περιληπτικῶς ἀπὸ τῆς τῆς κρηβά.

εἰκόνα ἑμαυτῶν καὶ καθ' ἑμῶν» (Πεν. 1, 26). Πάλιν ἠρώληται νὰ δώῃ μέσα εἰς τὸν παράδεισον τὸν ἁγίον, καὶ ἁμέσως εἶπεν ἕνα λόγον καὶ ἔβαλε τὸν ἁγίον εἰς τὸν παράδεισον (Λουκ. 23, 43), καὶ ἐν τῷ ἑξαίσιον προσευχῇ, ἔτι καὶ ὁ Χριστὸς ἠμῶσιν νὰ εἰσέλθουν ἐκεῖ ἐκεῖ οἱ μετὰ τὸν Ἄδᾶμ. Ἐξοῦ ἔβαλε τὴν αἰώνιον ρομφαίαν νὰ φυλάσῃ τὸν παράδεισον (Πεν. 3, 24). Ἄλλ' ἀθέτητος ὁ Χριστὸς ἔνευε τὸν παράδεισον καὶ ἔβαλε μέσα τὸν ἁγίον. Αἰκουσι, ἁγίον, δόξα εἰς τὸν παράδεισον! Ὁ Πατὴρ σου μόνον διὰ τὴν ἀγαπῆσαν ἔδωκε τὸν Ἄδᾶμ ἀπὸ τὸν παράδεισον, καὶ σὺ δόξα εἰς τὸν ἁγίον τὸν ὑπεύθυνον δι' ἡμέτην κικὰ καὶ ἀπείρους παρανομίας. Καὶ τὸν δόξα εἰς τὸν παράδεισον εἶπε ἄλλως μὲ ἕνα λόγον: καὶ εἶπε εὖ ἑαυτὸ ἔγινε χωρὶς ἡμῶν, οὕτω οὕτω χωρὶς τὸν Πατέρα μου ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἰσχύον μου καὶ ἐξαίσιον τοῦ Πατρὸς μου. Διότι: «Ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί» (Ἰω. 14, 10).

529 A 3. Καὶ εὖ νὰ ἴδῃ; εἰ ἡ ἀνάστασις τοῦ νεκροῦ ἐν ἔργοι προσευχῆς, ἀκουσε τὴν προσευχὴν. Τί λέγει; «Ἐὐχαριστῶ σοι, Πάτερ, εἰς ἡκούας μου» (Ἰω. 11, 41). Τί λοιπόν; εἶπε αὐτὸ εἶδος προσευχῆς; εἶπε τύπος ἰκεσίας; «Ἐὐχαριστῶ σοι, εἰς ἡκούας μου. Ἐγὼ εἶ ἦδεν εἰς πάντοτε μου ἡκούεις» (11, 41 - 42). Ἀπὸ λοιπὸν γνωρίζεις, Κύριε, εἰ ὁ Πατὴρ οἱ ἀκούει πάντοτε διὰ τὴν ἐνοχλίαν διὰ πράγματα τὰ ὅποια γνωρίζεις; Ἐγὼ βέβαια, λέγει, γνωρίζω εἰ ὁ Πατὴρ μὲ ἀκούει πάντοτε, ἀλλὰ διὰ τὸν περισσῶτα ἄλλον εἶπον, ἵνα γινῶσι πάντας. εἰ σὺ μὲ ἀπέστειλας» (11, 42). Μήπως προσευχῆται διὰ τὸν νεκρόν; μήπως ἰκέτευσε διὰ νὰ ἀνεστήθῃ ὁ Ἀδάμ; μήπως εἶπε «Πάτερ, διδάξαί με τὸ θάνατον νὰ ὑπακούω»; μήπως εἶπε Ἐ «Πάτερ, διδάξαί τὸν Ἄδᾶμ νὰ μὴ ἀποκλιθεῖ τὰς πόλεις του, ἀλλὰ νὰ δώσῃ ὅπως προθύμως τὸν νεκρόν; Ἄλλως, λέγει, «διὰ τὸν περισσῶτα» αὐτὸν ἄλλον εἶπον, ἵνα γινῶσι πάντας εἰ σὺ μὲ ἀπέστειλας» (11, 42). Συμφως αὐτὸ ποῦ γίνεται ἐν εἰνα σημείον, ἀλλὰ κατῆχησι τὸν παρόντων. Εἶδες πῶς ἡ προσευχὴ ἐν ἔργῳ διὰ τὸν νεκρόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀπίστους⁹⁹ ποῦ ἦσαν παρόντες; «εἰς τὸ μὴ μένουν», λέγει, «εἰ σὺ μὲ ἀπέστειλας». Καὶ πῶς μπορούμεν, λέγει, νὰ μείνωμεν εἰς κτίσις σὲ ἀπέστειλας; Πρόσχεα εὖ παρακαλῶ, μὲ πολλὴν προσευχὴν. Νᾶ, λέγει, μὲ τὴν ἰσχύον μου ἀθηνάϊον κα-

99. «Ἄπιστοι» εἶδὲ δὲν λέγονται οἱ αληθεῖς ἀρνησμένοι νὰ πιστεύουν, οἱ ἄθεοι, οἱ ἀθέητοι, ἀλλ' οἱ ἐλιγνότεροι, οἱ δόξασται, οἱ διακριτικοὶ ὅπως εἶπον λέγομεν «ἀπιστοι» τὸν θεόν. Ἀθῆν τὴν σημασίαν ἔχει «λέγει μέχρι πάλους τῆς θηλιάς».

διὰ τὸν νεκρόν νὰ, μὲ τὴν ἰσχύον μου ἑξουσίαν διατάσσω τὸν νεκρόν⁹⁸ ἀναστήσει τὸν Πατέρα Πατέρα. Ὁ καὶ τὸν Ἀδάμ ἀπὸ τὸν τάφον. Ἐν δὲν εἶνε ἀληθὲς τὸ πρῶτον, νὰ μὴ γίνῃ μῆτε τὸ δεύτερον ἐν ὅμοις ὁ Πατὴρ εἶνε ὅμοιος Πατὴρ μου, νὰ ὑπακούω καὶ ὁ νεκρός, διὰ νὰ διδαχθῶν ὅσο εἶνε παρόντες. Διότι ὁ Χριστὸς τί λέγει; «Ἀδάμ, δεῦρο ἔγω» (11, 43). Ὅμοις ἔγινον ἡ προσευχὴ ἐν ἀναστήθῃ ὁ νεκρός εἶπον ὅμοις εἶπε «Ἀδάμ, δεῦρο ἔγω», τότε ἀνεστήθῃ ὁ νεκρός. Ὁ ὅμοις θάνατος ὁ ὑπακούω καὶ ἁμέσως τὸν κατέλας τὴν ψυχὴν ὁ Ἄδᾶμ, προσευχὴ ἔγινε, καὶ δὲν ἀπολύεις τὸν νεκρόν; «Ὁχι», λέγει. Διὰ τὴν ἔλαβε πρόσταγμα. Ἐμοὶ εἶπες εἶδὲ ποῦ κατέγω τὸν ὑπόδικον ἐν δὲν διαταχθῶ ἐν τὸν ἀπολύω ἡ προσευχὴ, λέγει. εἶνε ἔγινε εἰ ἔμνη, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀπίστους ποῦ εἶνε παρόντες. Ὁ Διότι ἐγὼ, ἐν δὲν διαταχθῶ δὲν ἀπολύω τὸν ὑπόδικον περιμένο τὴν διαταχῆν, εἰς ν' ἀπολύσω τὴν ψυχὴν. «Ἀδάμ δεῦρο ἔγω». Ἄκουσε ὁ νεκρός τὸ πρόσταγμα τὸ δεσποτικόν, καὶ ἁμέσως ἔλασε τοὺς νόμους τοῦ θανάτου. Ντροπὴ σας αἰρετικοὶ, νὰ γαθῆτε ἀπὸ τὸ πρόσταγμα τῆς γῆς. Διότι ὁ λόγος ἀπέδειξεν, εἰ ἡ προσευχὴ ἐν ἔργῳ εἶνε διὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ νεκροῦ, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀθέτησιν τὸν ἀπίστους ποῦ ἦσαν τότε παρόντες. «Ἀδάμ δεῦρο ἔγω». Καὶ διὰ τὴν ἰκέτευσε τὸν νεκρόν μὲ τὸ ἔννομα; Ἐ Διὰ τὴν; Διὰ νὰ μὴ πείθῃ ἡ φωνὴ τοῦ ἀγαλλίοντος εἰς τοὺς νεκρούς, καὶ τοὺς ἀναστήθῃ ὅσοι ἦσαν εἰς τοὺς τόπους; διὰ τοῦτο λέγει; «Ἀδάμ δεῦρο ἔγω». Σένα μόνον ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀνακαλῶ ἀπὸ τὸ πλῆθος, ὅσοι μὲ τὸ κλέμα⁹⁹ νὰ δεῖξω τὴν δύναμιν τοῦ ἀπεφυλάσσειν διὰ τὰ μέλλοντα. Διότι ἐγὼ ποῦ ἀνάστηται ἐν ἔννομα, δύναμιν νὰ ἀναστήθῃ τὴν οὐκ ἔμνη. «Ἐγὼ εἶμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ. Ἀδάμ δεῦρο ἔγω» (11, 25 - 43). Καὶ ἰδῆται ὁ νεκρός θημένος μὲ τὰς κερίας⁹⁹ Ὁ, τὴν παράδοξον πρόσταγμα! 529 A. Αὐτὸς ποῦ ἔλασε τὴν ψυχὴν

98. «Μέρος» (= κλέμα) λέγονται ὁ Χριστοτόμος, ὅσοι εἶνε ὁ Ἀδάμ εἶνε ἕνα μέρος τῆς ἑνὸς ἀποφασιστικῶς, ποῦ κείνεται νεκρὸς εἰς τὴν γῆν ὅσο ἀναστήθῃ τὸ μέρος, τὸ πᾶν⁹⁹, τὸ κλέμα ποῦ λέγεται Ἀδάμ, εἶνε ἐγγύθῃς εἰς τὴν ἀνάστηθῃ καὶ τὸ ἔννομα, ἡ ἀφαιρέσει.

99. «Κέρμα» ἔστι σκεπὴ καὶ παλὸ ἀμνηστικῶς ἀποφασιστικῶς, αἱ ὅποια ἀποφασιστικῶς εἰς ἀποφασιστικῶς καὶ κολλῶσαι ὅσοις ἀποφασιστικῶς διὰ τὴν παρελθόντῃ ἡ παρῶντῃ (= φέρονται) τοῦ νεκροῦ ποῦ τὰ πόδια μέρη τοῦ σώματος. Τὴν κερμῶν παρελθόντων μὲ τὸ σκεπῶν (= κέρμα) κέρμα ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν ἰβαν ὅσοις. Ἡ νεκρὸς αὐτὸ «ἔμνη» (= ἄθετος) ἐκπέλασαν εἰς τὸ γινῶν σῶμα ὅσοις ἡ φωνήν αὐτὸ ἡ τὸ ἀνακαλῶ, καὶ ἔγινοντο ἕνα σῶμα. Τὸ δευτερεύς καὶ ἀποφασιστικῶς αὐτὸ σκεπῶν τοῦ νεκροῦ ἔγινοντο διὰ νὰ ἐπιδεικνύεται ἡ δύναμιν εἶνε οἱ τὰ-

ἀπὸ τῆς θανάτου, αὐτὸς ποὺ ἔσκαψε τῆς πόλεως τοῦ Ἄδου, αὐτὸς ποὺ συνέτριψε τὴς μισροῦσας πόλεως καὶ τὰ σιδερένια μάν-
δαλα, αὐτὸς ποὺ ἠλευθέρωσε τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῆς θανάτου, εἰς ἡμᾶς ποὺ ἐν ἡμετέροις καὶ ἐν τῆς κείρας τοῦ νεκροῦ; Ναί, μὴ ποῦσαί' ἀλλὰ διατάσσει τὴς Ἰουδαίους νὰ λύσουν τὰς κείρας, τὰς ἑποίας οἱ ἔθιοι ἐκρίβαν προηγουμένως, ὅταν τὸν ἐνετίφρασαν, ὅπως νὰ ἀναγγυρίσων τὰ σημάδια τὸν ἑσπῶν ποὺ ἔβησαν οἱ ἔθιοι, καὶ νὰ λύδων ἡμετερίαν, ἀπὸ ὅσα ἐκρίβαν, εἰς αἶμα ὁ Ἀδάμους αὐτὸς ποὺ ἔβησαν οἱ ἔθιοι, καὶ εἰς εἶς ὁ Χριστὸς, αὐτὸς ποὺ ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, διότι ἐκεῖ ἰδύθησαν ὁ Πατήρ· εἰς τὴν ὁ Χριστὸς ποὺ ἔχει τὴν ἡγεσίαν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου. Εἰς ἑστὴν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, Ὁ πατήρ καὶ εἰς τὸν ἑσπῶν Πατέρα σου καὶ εἰς τὸ πάντων καὶ ἑσπῶν σου Ἰησοῦν, καὶ νῦν καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ Ι'

Ὅτι, τὸ νὰ μὴ λέγῃ κανεὶς ὅσα γνωρίζει καὶ νὰ μὴ τὰ προσφέρῃ εἰς ἄλλους τὸν κάνει πτωχότερον καὶ τὸν ἀνάγει τὸ χάρισμα καὶ περὶ τὸν προσυχὸν ποὺ ἔκρινεν ὁ Χριστὸς καὶ περὶ τῆς ἐξουσίας μὲ τὴν ἑσπῶν ἔκανε τὰ πάντα καὶ πᾶς αἰώνιος τὸν παλαιὸν νόμον· C καὶ εἰς ἡ ἐνοχρεωτικὸς τοῦ ἐν μείοντι τὴν ἰσότητά του πρὸς τὸν Πατέρα, ἀλλὰ τὴν ὑπογραμμίζει πτωχότερον.

1. Ἀριστὴ ἐπαγγυρίσων κατὰ τὰς ἡμέρας ποὺ ἑσπῶν, καὶ ἐπίσταν τοὺς ἄλλους τὸν Ἀποστόλων, καὶ ἐντριφῶσων μὲ τὴν διήγησιν εἰς τὰ πνευματικὰ κατορθώματα· νῦν ἦλθεν ἡ ὄρα νὰ σὲς ἐφορήσῃ τὸ χρέος μου.⁷⁰ Δὲν μ' ἐμπεδίζει τίποτα πλείον. Καὶ ἔβρω δόξα εἰς τοὺς ἡμετέρας εἰς ὅσα χρεωστῶ, ἐπειδὴ ἐμπεδίσθων πολλὰ ἡμέρας. Ἐγὼ ὅμως δὲν θέλω ἀποκρῆναι τὸ χρέος μου διὰ τὸν λόγον αὐτὸν, ἀλλὰ θέλω ὅσα τὸ ἐφορήσῃ μὲ δαψινὴν τὴν προθυμίαν. Καὶ τὸ κάνει ἀπὸ ὅσα μόνον ἀπὸ ἐγγονοσύνην, ἀλλὰ καὶ διὰ προσωπικῆν μου ἐφίλειαν.⁷¹ Ὁ Διὸς εἰς μὲν τὰ ὀλίκα συναλλάγματα χρέος εἰς αὐτὸν ποὺ ἐκακίστη εἶναι τὸ νὰ ἡγομένησῃ τὸ δάνειον ὁ δανειστῆς· εἰς εἰς τὰ πνευματικὰ συμβόλαια χρέος μάλιστα τὸν χρεωστῆν εἶναι τὸ νὰ ἀντιλαμβάνεται διαρκῶς τὰ χρέα, οἱ δικαιοῦχοι. Διὸς εἰς μὲν τὴν πρώτην περιπτώσιν, ὅταν τὸ δάνειον ἐφορήθῃ, αὐτὸν μὲν ποὺ τὸ ἐπλήρωσε τὸν ἐγκαταλείπει, μεταβαίνει εἰς εἰς τὸν δικαιοῦχον, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐλαττώνει τὴν περιουσίαν, τὸ δὲ δευτέρου τὴν ἀξίαν. Εἰς εἰς τὰ πνευματικὰ δὲν συμβαίνει, τὰ ἔθιοι, ἀλλ' εἶναι δυνατὸν καὶ νὰ τὸ πληρώσῃ τὸ δάνειον καὶ τὸ πρῶτον συγχρόνως. Καὶ

φοὶ ἦσαν τὸν θεμῆται, ἔβρω ὁ νεκρὸς ἀνοστήσεται ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἀναστήσεται, εἰς τὴν ὄραν δὲ τὸν θεμῆταις - τίποτα ἐπισημαίνεται μερῶν πλεον, ἀπὸ τῆς χαριστικῆς (προσβάλλει) ἐφίλειαν ἢ ἐπισημαίνεται καὶ διακρίσῃ εἰς τὴν τὴν περὶ τὴν, πρὸς τὰ κατωτέρω ἀξίαν. Διὸ τὸς οἱ προσφίλει, καὶ νεκροῦ ἐπὶ πάλιν καὶ τὴν τὴν ἐπισημαίνεται νὰ ἀνοστήσων· ἢ ἀνοστήσων τὸν νεκρὸν, ἐπισημαίνεται τὸν προσφίλειον ἀξίαν. Αὐτὸς ἦτο ὁ λόγος διὰ τὸν ἑσπῶν καὶ αἱ προσφίλειον γυναικῶν ἐπὶ τὴν τὸν πρῶτον τὴν ἐπισημαίνεται (= Κυριακῆς) εἰς τὸν τὸν ἑσπῶν. Ἐπισημαίνεται νὰ ἀρχίῃ τὴν δουλείαν καὶ ὁ ἑσπῶν, διότι ἐν ἐπισημαίνεται εἰς τὸ ἀκακίαν.

70. Ἐνοεῖται ἡ νὰ συναχθῶν ἑστὴν ποὺ ὅσα εἰς τὴν πρῶτον καὶ μὲν διότι οἱ ἑσπῶν καὶ τὰ ἄλλα ἀναγνώματα, ἢ καὶ ὅσα ἐπισημαίνεται εἰς τὸ ἑσπῶν τὸ ἑσπῶν ποὺ ὅσα ἐπισημαίνεται. Μᾶλλον εἰς τὸ πρῶτον.
71. Ἐπισημαίνεται καὶ λέγει πρῶτον. Ἀντιστρέφεται τὰ πράγματα. Ἄνοι καὶ εἶναι ὅσα οἱ ἀκακίαν ἐπισημαίνεται τὴν ἐπισημαίνεται ποὺ ἑστὴν, ἀλλ' ἑστὴν ὁ ἐπισημαίνεται δὲν τὴν ἐπισημαίνεται. Λέγει ὅσα οἱ μεταλλοὶ ἐπισημαίνεται τὸ ὅσα χρεωστῶ, ἀλλ' ἑστὴν εἶναι τὴν καὶ ὅσα τὸ ἐπισημαίνεται, δὲν τὸ ἐπισημαίνεται. Καὶ ἀπὸ νὰ εἶναι ἑστὴν τὸ μὲν ἐπισημαίνεται. διότι ἐπισημαίνεται. Ἄνοι: τὴν μόνον ἐπισημαίνεται ὅσα ἐπισημαίνεται, ἀλλὰ καὶ ἐπισημαίνεται ἐπισημαίνεται!

τὸ πλέον θαυμαστὸν εἶναι ἐστὶν, ὅταν τὸ πληρώσιμον εἰς τοὺς ἄλλους, τότε τὸ ἔχομεν περισσώτερον. Εἰ ἂν τὸ παραχώσω εἰς τὴν ἐπιθυμίαν μου καὶ τὸ κρατῶ ἐκεῖ συνεχῶς, χωρὶς νὰ εἶναι εἰς κατένευ, ἐλαττώνεται τὸ κέρδος μου, μειώνεται ἡ παρουσία μου. Ἄν ἕως τὸ προσφέρω εἰς ἄλλους καὶ κάνω πολλούς συμμετόχους καὶ συνεταιρούς ἔδωκ' αὐτῶν ποῦ γνωρίζω τὸ πνευματικὸς μου πλοῦτος αὐξάνεται. Ὅτι ἐὰν αὐτὸ εἶναι ἐστὶν, καὶ ἐστὶν αὐτὸς μὲν ποῦ μεταδίδει αὐξάνει τὴν παρακαταθήκην, αὐτὸς δὲ ποῦ ἀποκρίπεται ἐλαττώνει ἔδωκ' τὸ ἀπέκτημα τῆς ἐργασίας του, μαζουροῦν ἐκείνου ποῦ ἐπὶ τὴν τὰ πάντα, τὰ πάντα τὰ δῶν, τὸ ἔγω. 530 Α Οἱ μὲν εἶς ἔφεραν τὰ ἐμπροσθέντα διδάγματα καὶ ἐτησίωσαν διὰ τοῦτο ὃ δὲ τρίτος, ἐπειδὴ τὸ ἐπύλαξε καὶ δὲν ἔδωκεν εἰς κανίνα, δὲν μπόρεσε νὰ τὸ διπλασιάσῃ καὶ διὰ τοῦτο ἐτησίωσεν (Ματθ. 25, 14—30). Αὐτὰ νὰ τὰ ἀκούσωμεν εἶσι, νὰ φρονηθῶμεν τὴν τιμιότητα, καὶ νὰ προσφέρωμεν εἰς τοὺς ἀδελφούς ἢ τι ἄριστον ἔχομεν, νὰ τὸ καταβάλλωμεν εἰς τὸ μέσον δι' ἑαυτοῦ, καὶ νὰ μὴ τὸ ἀποκρίπτομεν. Δίδει ὅταν τὸ δίνωμεν καὶ εἰς ἄλλους, τότε οἱ ἴδιοι εὐμενέα πλουσιώτεροι. Ὅταν κάνωμεν πολλούς συμμετόχους τῆς ἐμπορίας, τότε αὐξάνομεν τὴν παρουσίαν μας. Μήπως νομίζεις ἐστὶν ἡ δόξα σου ἐλαττώνεται, ὅταν αὐτὸ ποῦ ξέρεις μόνος τὸ κάνεις νὰ τὸ ἔξωσον καὶ ἄλλοι μαζὶ σου; Β Ἄλλ' ἴσα—ἴσα τότε αὐξάνεται καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ ἀφάθεια, ὅταν καταπατήσῃς τὸν φθόνον, ὅταν στήσῃς τὴν ἡλιθιότητα, ὅταν δειγῇς μεγάλην φιλαδελφίαν ἂν περιτρέσῃς μοναδικὸς γνώστης, οἱ μὲν ἀνθρώποι θὰ τὸ ἀποστραφῶν καὶ θὰ σὲ μισήσουν ὡς φθονερὸν καὶ μισῶλεμον, ὃ δὲ Θεὸς θὰ σὲ τιμωρήσῃ σκληρότητα ὡς πονηρὸν. Ἐκτός δὲ ἀπ' αὐτὴ καὶ αὐτῆ ἡ χάρις γρήγορα θὰ σὲ ἐγκαταλείψῃ ἔρημον καὶ θὰ φύγῃ. Καὶ τὸ πᾶν ἂν μὲν κείταται συνεχῶς εἰς τὰς ἀποθήκας, φθείρεται, δίδει τὸ κατατρώγει συνεχῶς τὸ σκουλήρι' ἂν ἕως τὸ ἐγγάλου καὶ τὸ σπορῶσιν εἰς τὰ χωράφια, πολλαπλασιάζεται καὶ ἀνακάνεται. Ἐστὶ καὶ ἕνας λόγος πνευματικός. C Ἐν μέγῃ συνεχῶς κλεισμένους μέσῃ, σήνεται γρήγορα, δίδει ἡ φύξι φθείρεται καὶ κατατρώγεται ἀπὸ φθόνον καὶ ἀνηγορίαν καὶ φθονὴν ἂν ἕως διασπαίρεται εἰς τὰς θυλάξας τῶν ἀδελφῶν ἂν εἰς γόνιμον χωράφι, ὃ θρωπίδες πολλαπλασιάζεται καὶ δι' αὐτοῦ ποῦ τὸν δέχονται καὶ δι' αὐτὸν ποῦ τὸν κατέχει. Ὅπως γίνεται καὶ μὲ τὴν πηγὴν ἂν ἀνέλθον ἀπ' αὐτῆν συνεχῶς, καθαρίζεται περισσώτερον καὶ ἀναβλύζει περισσώτερον ἂν ἕως παραχωρῶθ', ἀποστρέφεται ἔστι καὶ μὲ τὸ πνευματικὸν χάρισμα καὶ μὲ τὸν διδασκαλικὸν λόγον ἂν μὲν ἀνέλθαι συνεχῶς καὶ ἀφήνεται εἰς τοὺς ἐπιθυμούντας νὰ ἀνελθῶσιν, ἀναβλύζει περισσώτερον ἂν

ἕως παραχωρῶθ' ἀπὸ τὴν ἡλιθιότητα καὶ τὸν φθόνον, ἐλαττώνεται καὶ σιγῇ—σιγῇ σήνεται τελείως. D Ἀπὸ λοιπὸν κερδίσει τόσον πολλά, τότε αὐτὸ ποῦ ἔγω ἔμαθ' ἢ νὰ καταθέσω ἐνὸς ἄνθρωπον ἔδωκ', καὶ νὰ πῶς ἐφορήσω τὸ χάρις, ἀπὸς πρῶτα σὺς ὑπενομήσιον ἔδωκ' τὴν συνέταξιν τῶν χραισματομένων αὐτῶν κεφαλαίων.

2. Ἐνοησάτε ἀσφαλῶς καὶ ἐνοησάσθε ἀπὸ καλιώτερα, ἐστὶν, ὅταν πῶς ἐμιλήσῃ περὶ τῆς δόξης τοῦ μονογενούς, ἀπορήσῃς πολλὰς αἰτίας τῆς μεταφροσύνης τῶν λόγων του. Καὶ εἶπα ἐστὶν ὃ Χριστὸς λέγει πολλὰς φορές λόγια ταπεινά, ἐστὶ μόνον ἐπειδὴ ἐφόρεσε σάρκα, ὅτε μόνον ἐπέθη οἱ ἀκρατοὶ αἶνε δόξασαι. Εἰ ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ ἤθελε νὰ διδάσκη νὰ ταπεινοφρονησῶν. Καὶ ἐκείνος μὲν τῆς αἰτίας τὰς ἀέλουσα τότε ἐπαρκῶς ἐξήγησα καὶ τὴν προσοχὴν ποῦ ἔκανε κατὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου, καὶ ἐκείνην ποῦ ἔκανε διότιον πρὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ ἀπαδείξας σαφῶς, ἐστὶ τὴν μὲν (δευτέρω) τὴν ἔκανε διὰ νὰ καθάισῃ τὴν ἐνοησάσθησιν, τὴν δὲ (πρώτην) διὰ νὰ διορθῶσῃ τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀκρατῶν ὃ ἴδιος δὲν εἶχεν ἀνάγκην καμμίως διορθῆσαι. Ὅτι: ἐπὶ πολλὰ τὰ ἔκανε καὶ διὰ νὰ τοὺς διδάσκη νὰ ταπεινοφρονησῶν, φαίνεται ἀπὸ τὸ ἔξω. Ἐβάλεν ὄδωρ εἰς τὴν νιπτήρα καὶ ὅταν νὰ μὴ ἔφθονεν αὐτὸ, ἐφόρεσε καὶ τὴν ποδῶν ταπεινώνοντας τὸν αὐτὸν τοῦ μίχρη; ἀσχάτων, καὶ ἔρχεται νὰ νύκτι τὰ πόδια τῶν μαθητῶν (Ἰω. 13, 4—5), 531 Α μαζὶ δὲ μὲ τὰ πόδια τῶν μαθητῶν ἔπιψε καὶ τὰ πόδια τοῦ προδότη. Ποῖος δὲν θαυμάζει καὶ δὲν μένει κατὰ πληκτος; Νίπτει τὰ πόδια αὐτοῦ ποῦ πρόκειται νὰ τὸν προδώσῃ. Καὶ τὸν Πέτρον ποῦ τὸν ἐμποδίζετο καὶ τοῦ λέγει «Κύριε, οὐ μὴ μου νίψῃς τοὺς πόδας», δὲν τὸν προσπαρῶει, ἀλλὰ τοῦ λέγει: «Ἐάν μὴ νίψω σου τοὺς πόδας, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἑμοῦ» καὶ ἐκείνος «Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν» (13, 6—9). Ἐξῆς καθάισθη μαθητοῦ ποῦ ἐκδηλώνεται μὲ δύο τρόπους, καὶ μὲ τὴν ἀργαίαν καὶ μὲ τὴν συγκατάθεσαν. Δίδει ἂν καὶ εἶναι ἀντιθετὰ τὰ λόγια, ἕως καὶ τὰ δύο ἐλέγοντο ἀπὸ ζήλουσαν διδόντων. Β Πλέσσει πῶς εἰς κόδω περιπτώσιν ἦτο θερμὸς καὶ ἴσχυρος; Ἄλλ' ἂς ἐπανέλθω εἰς τὸ θέμα μου. Διὰ νὰ μὴ τὴν θεωρήσῃς πρόσωπον ἐτελοῦς φιλίας ἐξ αἰτίας τῆς αὐτελείας πρόβλεψης του, ἔκουσε τί λέγει πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὴν νύκτα «Ἰουδαίους τί παροῖτα ὄντι; οὐκ εὐκαλεῖτε με ὃ Κύριος καὶ ὃ Διδάσκαλος, καὶ καλῶς λέγετε: ἐμὴ ψῆφ. Ἐκ οὖν ἐγὼ ὃ Κύριος καὶ ὃ Διδάσκαλος ἐμῆς ὄντων τοὺς πόδας, ὅτω καὶ οὐκ εὐκαλεῖτε ἀλλήλους ποιεῖν. Ἰπὸστῆμα γὰρ ἔβουκα ὄντι, ἵνα ὡς ἐγὼ ἐποίησα ὄντι, καὶ ὅμοις ἀλλήλους ποιεῖτε» (13, 12—15). Πλέσσει ἐστὶν πολλὰ τὰ ἔκα-

με διά να τους δίνω το παράδειγμα: "Όπως ακριβώς ένας πολύ σοφός διδασκαλός φέλλαια: μαζί με τα παιδιά που φέλλαιον, C και το φέλλαιον δεν φέλλαιται εις την άμνησιν του διδασκαλού, άλλ' είνε τακτικόν της στοργικής φρονιίδος του προς τα παιδιά. Έτσι και ο Χριστός δεν τ' έκανε αυτά, επειδή ήτο αυτελής οδός, άλλ' από συγκατάθεσιν. Και δεν πρέπει να τα προσπαθώμεν αυτά όπως τάχρη: διότι αυτά ακριβώς ήν τα ήθελομένον τώρα καθ' έαυτό, κοίτα τί άπαράδεικτον συμπίρασμα ήθ' όρώμεν. "Αν αυτός που νίπτει είνε αυτελέστερος απ' αυτόν που νίπτεται (και είνε ο μόν Χριστός αυτός που νίπτει, οι δέ μαθηταί αυτοί που νίπτονται), τότε ο Χριστός ήθ' είνε αυτελέστερος από τους μαθητάς. "Αλλά κανείς δεν ήθ' το έλεγει αυτό, ούτε και αν ήτο τραλής. Βλέπεις τί κακόν είνε να άγνοή κανείς τήσ αιτίας, δια τήσ όποιας ο Χριστός έκανε όλα όσα έκανε; D "Η άλλον βλέπεις, πόσον καλόν είνε να τα εξετάζη κανείς; όλα με ακριβείαν, και όχι να θλήτρη άπλάως αν ειπεν ή έκανε κάτι ταπεινόν, άλλ' επαπροσέτως; και διατί και δια ποίον λόγον; Και δεν το έκανε αυτό μόνον έδω, άλλά και άλλος υπαινίχθηκε το έβιον. Είπε πρώτα "Τίς έστι μαζών, ο ανακείμενος ή ο διακονών"; και έπειτα έπυνέχισαν "Ούχι! ο ανακείμενος; έγω δέ είμι εν μέσση ώρών ως ο διακονών" (Λουκ. 22, 27). Και αυτό το ειπε και έκαίνο το έκανε, δεικνύοντες ότι εις πολλές περιπτώσεις άρπάζει τα κατώτερα δια να διδάξη τους μαθητάς και συγχρόνως να τους πείσση να είνε ματριόφρονες. Και είνε φανερόν ότι έλ' αυτά τα άνήγαται όχι δια την κατωτέρωτητα της φωνής του άλλά δια να διδάξη εκείνους. E Διότι και άλλος λέγει: "Οι άρχοντες των έθνών κατακυριεύουσιν αυτών, παρά δε ήμιν ουχ' ούτως" άλλ' ο θέλων εν ήμιν είνε πρώτος έστω πάντων διάκονος, και γάρ ο Υιός του ανθρώπου ουκ ήλθε διακονηθήναι άλλά διακονήσαι" (Ματθ. 20, 26—28). "Από λοιπόν ήλθε να διακονήση και να διδάξη ταπεινοφροσύνην, μη θεωρήσκη και μη τα χάνη, αν τον έβρη κάποιον να εκταλφ και να λέγη τά έργα και τά λόγια του διακόνου. Έτσι και πολλές προσηυχής τής κάνει μ' αυτήν την νοσηρότην. Τόν έπληρώσαν π.χ. και τον ειπών "Κύρια, είδαόν τής προσεχέσθαι, όποτε Ιωάννης έβιβαζε τους μαθητάς αυτού" (Λουκ. 11, 1) 332 A Πίς μου λοιπόν, τί έπραξε να κάνει; να μη τός διδάξη με προσέχοντες; "Αλλά δια τούτο ήλθε. δια να τους μνησση εις κάθε λεπτομέρειαν της πνευματικής ζωής. Έπραξε να τους διδάξη; "Αλλά τότε έπραξε να προσεχθή. Και, όπως έπραξε, λέγει, να το κάνη αυτό μόνον με λόγια. Αλλά συνήθως τους μαθητοφρονούς δεν τους προσέγει το

τον ή διδασκαλία με τα λόγια εσση με τής πράξης. Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον δεν τους είδασκει μόνον την προσεχην με τα λόγια, άλλά συνήθως να το κάνη αυτό και ο ίδιος, και διαγκυρετέως προσηυχόμενος εις τής έργιας, εκπαιθεύοντας και συμβουλεύοντας έμάς, όταν θέλωμεν να κάνωμεν συντροφίαν με τον θεόν, να αποφεύγωμεν τους θορόδους και τής παραχής B και να άποσυρωμέθα εις την έρημίαν όχι μόνον την τοπικήν άλλά και την κοιρικήν. Και είνε έργια όχι μόνον το έρος άλλά και το όπισται το άπρακτικόν από κραυγής.

3. Και δια να καταλάβετε δια ή προσεχην (του Χριστού) γίνεται κατά συγκατάθεσιν, το άπέδειξα είδαια πολύ καλώς με τα γεγονότα του Αζαζάρου, άλλά ήθ' το κείνο παφός και με άλλον τρόπον. Διατί άραγε δεν προσέχεται εις τα μεγαλύτερα θαύματα, άλλά εις τα μικρότερα; Διότι αν προσήχεται, επειδή είχαν ανάγκη βοήθειας; και δεν είχαν αυτελή δύναμιν, έπραξε να προσέχεται και να παρακαλή τον Πατέρα εις έμα' και αν όχι εις έμα', τουλάχιστον εις τα μεγαλύτερα. C Τώρα όπως κάνει το άντιθετον εις τα μεγαλύτερα πράγματα δεν προσέχεται, δια να δείξη ότι το έκανε από εκπαιθεύοντες τους άλλους, και όχι επειδή ήρατάτο βοηθίαν. (Όταν π.χ. ελλόγηται τους άποους, ίσχυως τα μάτια εις τον ουρανόν και προσεχθήσκει (Ματθ. 14, 19) Μάρκ. 11, 41) διδάσκοντας έμάς να μη τρώγωμεν εις τήσ τραπέζης, πριν εδωχαριστήσωμεν τον θεόν και εδωχοφύγηται τους άποούς, και πολλούς νεκρούς όταν τους άνέστησε, δεν προσεχθήσκει άλλά μόνον εις τον Ααζάρου. Και την αιτίαν την ειπα τότε, ότι δηλαδή το έκανε αυτό θεραπευόντας την αδένειαν των παρευρισκομένων, μια αιτία την όσην ειπα και ο ίδιος, λέγοντας παφός ότι: "διά τον όχλον τον περιστάται ειπών" (Ιω. 11, 42). Και ότι τον νεκρόν δεν την έσηκισαν ή προσεχην άλλά ή φωνή του, το άπέδειξα τότε έκτακτως. Και δια να το καταλάβη αυτό καλύτερον, κοίτα: D "Όταν περισταται ανάγκη να τιμωρή, να βραβεύη, να συγχωρή άμαρτήματα, να νομοθετή, να κάνει κάτι από τα πολύ μεγάλα, δεν ήθ' τον ίδιος ποτέ να καλή τον Πατέρα, ούτε να προσέχεται, άλλά να το κάνει δια αυθεντικής. Και έλ' αυτά έγω ήθ' τα άπαρητήσω ένα - ένα και το παρακολούθη με προσεχην, πώς ποθεν δεν το χρειάζεται προσεχην. "Δεδοί οι εδωχομένοι του Πατρός μου, λέγει: "κλήρονησθε την ήτοιμασμένην ήμιν βασιλείαν" (Ματθ. 26, 34). Και πάλιν "Πορευθε απ' έμού οι καταρτημένοι εις το πόρ το ήτοιμασμένον τή διαβολή και τοις άγγέλους αυτού" (26, 41). "Ιδού, κολάζει και βραβεύει: E με δια την αδένειαν, και δεν το χρειάζεται

καμία προσεγγί. Όταν πάλιν θέλη νὰ διορθώσῃ ἕνα παράλυτον ὄψιμα, λέγει: «Ἐγερθεὶς ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει» (Μάρκ. 2, 9). Όταν θέλῃ ν' ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸν θάνατον, λέγει: «Ταλιθὰ κοῦμα» (Μάρκ. 5, 41). Όταν θέλῃ νὰ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματα «θῆροι, τέκνον, ἀφένταί σοι αἱ ἁμαρτίαι» (Ματθ. 9, 2). Όταν θέλῃ νὰ ἐπιτηρώσῃ τοὺς βαίμονας «Ὁὐ λέγω, τὸ ποιηρὸν δαίμονον, ἔξελθε ἐκ' αὐτοῦ» (Μάρκ. 5, 8). Όταν θέλῃ νὰ καταστήλῃ τὴν θάλασσαν «Σκόπη, περίρωκος» (Μάρκ. 4, 39). Όταν θέλῃ νὰ καθαρίσῃ ἕνα λεπρὸν «Θέλις, καθαρίσθητι» (Ματθ. 8, 3). 533 A Όταν θέλῃ νὰ νομοθετήσῃ «Ἡκούσατε ἐπιερρήθ τοὺς ἀρχαίους ὅσα φωνήσεις» ἐγὼ εἶ λέγω ὑμῖν, ὅς ἐν εὐπῆ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ "Μωρᾶ", ἔνοχος ἔσται· εἰς τὴν γένεαν τοῦ πυρὸς» (Ματθ. 5, 21—22). Εἶπες ἔτι διὰ τὰ κάνει μὲ θεοποικίην αὐθεντιαν, καὶ εἰς τὴν γένεαν ἐκβάλλει, καὶ μέσα εἰς τὴν βασιλείαν ὁδῶν, καὶ παράλυτον θεραπεύει, καὶ τὸν θάνατον⁷² ἀποδιώκει, καὶ ἁμαρτίας συγχωρεῖ, καὶ δαίμονας ἐπιτιμᾷ, καὶ τὴν θάλασσαν καταστήλλει: Πῶς μοι λοιπόν, εἰ εἶνε μεγαλύτερον, νὰ δάλλῃ μέσα εἰς τὴν βασιλείαν, νὰ ριθῆ μέσα εἰς τὴν γένεαν, νὰ συγχωρήσῃ ἁμαρτίας, καὶ νὰ νομοθετήσῃ μὲ αὐθεντιαν, ἢ νὰ κἀνῃ ἄρτους; Δὲν εἶνε ἑλοφάντερον καὶ πνευμαλογώμενον διὰ αὐτὰ εἶνε μεγαλύτερ' ἐκ' ἐκείνου; B Καὶ ἕως εἰς τὰ μεγαλύτερα δὲν προσεγγίται, ἐκινύοντας διὰ καὶ εἰς τὰ μικρότερα δὲν τὸ ἔκαναν αὐτὸ ἀπὸ ἄβυσσῶν, ἀλλὰ διὰ τὰ διδάξῃ τοὺς παραραιοκοιμένους. Καὶ διὰ τὰ κατελάθησῃ πόσον μέγα εἶνε τὸ συγχωρεῖν ἁμαρτίας, ποῦ φέρω μάρτυρα τὸν προφήτην διὰ τὸ προφήτης λέγει: διὰ αὐτὸ δὲν ἀνίκα: εἰς κενεὴν ἄλλοι, παρὰ μόνον εἰς τὴν Θεόν. «Τίς γὰρ Θεός, λέγει, «ὄσαρ σὺ, ἐξήκουσεν ἁμαρτίας, ἀπαρβαίνον ἀδικίας» (Μιχ. 7, 18). Ἐπίσης τὸ νὰ δάλλῃ κάποιον μέσα εἰς τὴν βασιλείαν εἶνε πολλὸ ἀνοήτερον ἀπὸ τὸ νὰ καταλύσῃ τὸν θάνατον ἐν τοῖσι καὶ ἐκείνο τὸ κάνει μὲ ἔξουσιαν. Καὶ τὸ νομοθετεῖν εἶνε εἶνε ἔργον αὐτῶν ποῦ ἔχουν κάποιον ἀνώτερον, ἀλλ' αὐτῶν ποῦ εἶνε ἐκκλησίαι καὶ τούτῳ τὸ φωνάζει: ἀπ' ἐξῆς ἢ ἕξῃς τὸν πραγματικόν. C ἀπὸ οἱ βασιλεῖς μόνον ἔχουν δικαίωμα νὰ νομοθετοῦν τὸ εἰκονοῦν ἀπ' ἑτέρου ὁ Ἀπόστολος, ὅταν λέγῃ «Ἐπὶ δὲ τὸν παρθένον ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχει, γυνὴν ὡς ἐβόμαι ὡς ἡμετέρος ἀπὸ Κυρίου πιστὸς εἶνε» (Α' Κορ. 7, 25). Ἐκαθὴ ἦτο βουλοῦ καὶ δακνοῦ, δὲν ἐτόλμησεν νὰ προσθέσῃ εἰς αὐτὰ ποῦ ἐνομοθετήθησαν ἐξ ἀρχῆς.

72. Τὸ κησασον τοῦ Montfaucon ἔχει: «εἰς θάνατον ἀπαλίνουσι». Τὸ «εἰς» εἶνε περιφραστικὸς λέξις καὶ διὰ τούτου κατὰ τὴν μετάφρασσιν τὸ ἀπορίπτεται.

Ὁ Χριστός; ἕως δὲν κάνει ἔργα, ἀλλὰ μὲ πολλὴν αὐθεντιαν ἀπαγγέλλει: τοὺς παλασοὺς νόμους, καὶ ἐν συναγίᾳ θεοπέσι τοὺς βαίμονας τοῦ βασιλείου. Ἐὰν δὲ τὸ νομοθετεῖν ἄλλως εἶνε ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τοῦ βασιλείου, ὅταν αὐτὸν τὸν ἐπισημὸν ἔχη μόνον νὰ νομοθετῇ ἀλλὰ καὶ τοὺς παλασοὺς νόμους νὰ διορθώσῃ, τὶ ἔλλοι θεὸς ἔχουν νὰ εἰποῦν αὐτοῖ ποῦ θέλου νὰ ἀνασκουνοῦν; D Διὰ τὰ αὐτὸ εἶνε φανερὸν ἔτι ἔχει τὴν ἴδιαν οὐσίαν μὲ τὸν Πατέρα του.

4. Καὶ διὰ τὰ γίνῃ σαφέστερον αὐτὸ ποῦ λέγω, εἰ ἔβωμεν εἰς τὸ ἴδιον τὸ χωρίον τῆς Γραφῆς. Ἀνάθενα, λέγει, εἰς τὸ ἄρον καὶ ἐκθήσῃ καὶ ἀπὸ τὸν περιτριμμένον βίβιν, ἄρχισε νὰ λέγῃ «Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τοῦ πνεύματος, οἱ περθεῖ, οἱ ἐλεηθόμενοι, οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ» (Ματθ. 5, 1—12). Ἐπειτα μετὰ τοὺς μακαρισμοὺς 3 κείνους, λέγει: «Μὴ νομίζετε, ὅτι ἔβωον καταλύσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας» οὐκ ἔβωον καταλύσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι (5, 17). Ἀλλὰ ποῖος ἐξέφρασε τέτοιαν ὁμοφίαν ἢ εἰ ἀπὸ δεῦ εἶπε ἦτο ἀντίθετον ἀπὸ τὰ προηγουμένα, καὶ τὸ εἶπε αὐτὸ; E «Μακάριοι», λέγει, «οἱ πτωχοὶ τοῦ πνεύματος», ἔβωον καταλύσαι (Ματθ. 5, 3). Ἀλλ' αὐτὸ τὸ εἶπε καὶ ἡ Παλαιὰ «Θυσία τῷ Θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον καρδίαν συντετριμμένην καὶ ταπεινωμένην ὁ Θεός οὐκ ἐξουθενώσει» (Ψαλ. 50, 19). Καὶ πάλιν «Μακάριοι οἱ πραεῖς» (Ματθ. 5, 5). Καὶ αὐτὸ ἐπίσης τὸ λέγει ὁ Ἡσαΐας ἐβόμαι ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ «Ἐπὶ εἶνε ἐκβάλλω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν πρῶτον καὶ ἔρχομαι καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους;» (Ἠσ. 66, 2). «Μακάριοι οἱ ἐλεηθόμενοι» (Ματθ. 5, 7). Καὶ τούτῳ ἐπίσης εἶνε ἐγκατεστημένον παντοῦ «Μὴ ἀποστερήσῃς», λέγει, «τὴν ζωὴν τοῦ πτωχοῦ, ἐκείτην θλιβόμενον μὴ ἀπαναίωσον» (Σαργ. 4, 4) καὶ γενικῶς παντοῦ γίνεται κοῦβς λόγος περὶ φιλοπόνησας. 534 A «Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ» (Ματθ. 5, 8). Αὐτὸ τὸ λέγει καὶ ὁ Δαυὶδ «Καθάρων καρδίαν κτίσαν ἐν ἐμοί, ὁ Θεός, καὶ πνεῦμα αὐθὺς ἐγκαίνησεν ἐν τοῖς ἑστέροις μου» (Ψαλ. 50, 12). Ἀλλὰ καὶ τοὺς ἑλλοῦς μακαρισμοὺς ἐν κανεῖς τοὺς ἑκείτους ἔνα - ἐνα, ἔνα εἶρη εἰς τὴν συμφωνίαν εἶνε μεγάλη. Διατὶ λοιπόν, ἄρον δὲν εἶπε πιστὸς τὸ ἀντίθετον πρὸς τὰ προηγουμένα, προσθέσας «Μὴ νομίζετε ὅτι ἔβωον καταλύσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας;» (Ματθ. 5, 17). Κάνει αὐτὴν τὴν σύστασιν ἀναπερβόμενος ὅχι εἰς αὐτὰ ποῦ εἶπες, ἀλλ' εἰς αὐτὰ ποῦ

73. «Ἀναγινώσκοντες». Ὁ Χριστολόγος δὲν ἀνοῖσι διὰ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ἔργου ἐβόμαι ὁ Χριστός κρατεῖ βίβλιν Π. Διὰ τῆς καὶ διδάσκει: ἀλλ' εἰς ἀπαγγέλλει. Τὸ «ἀναγινώσκοντες» εἰς τὸ πρόβιν τοῦ Χριστολόγου εἶνε ἐκαλυπτικῶς ὅρος μὲ κέρτερον νόμιμα, ποῦ σημαίνει καὶ «διδάσκοντες» καὶ ἀπαγγέλλοντες.

πρόκειται να ειπῆ, Ἐπειδή ἔβαλλε να προχωρήσῃ εἰς πρόκειταιν ἐπιπέδον, διὰ τὸ μὴ γινώσκον ότι ἡ ἐπιπέδουσι εἶνε ἀναντίσταν, ἡ ἢ προσθήκη ἀντίρρησης, διὰ τὸτο εἶπε· **Β**· Μὴ νομίζετε ότι ἦλθεν καταλύσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας· ἀληθεύ· Πρόκειται να πῶς εἶπὸ μαρτυρῆσαι κατεστῆκεν ἐπὶ ἑσῶ ἐλέγχοντων κατεστῆκεν π.χ.· Ἡ κοούσῃ "Οὐ φρονεῖτε;" ἔγω δὲ λέγω, "ἐν τῷ ὀφθαλμῷ" φρόσαστε ἐπὶ "Οὐ νομίζετε;" ἔγω δὲ λέγω, ἐπὶ τῷ ἐπιπέδουσι νομοῦκα πρὸς τὸ ἰσχυρῶσαι αὐτὴν, φῶν ἐπιπέδουσι" (Ματθ. 5, 21—22—28)· καὶ ἔλλα παρῶσα. Μὴ νομίζετε λοιπὸν ότι ἡ ταπεινότητις εἶνε καταλύσαι· ἐστὶ δὲν εἶνε καταλύσαι, ἀλλὰ συμπλήρωσαι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα, αὐτὸ κἀνεὶ καὶ μὲ τὸν νόμον. Καὶ τὶ ἔκανε μὲ τὰ σῶματα; **Γ**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Δ**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Ε**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **ΣΤ**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Ζ**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Η**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Θ**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Ι**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Κ**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Λ**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Μ**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Ν**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Ξ**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Ο**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Π**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Ρ**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Σ**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Τ**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Υ**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Φ**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Χ**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Ψ**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα· **Ω**· Ἐὰν ἦθε καὶ γῆρας πολλὰ μὲν ἀνάγκη, καὶ εἰα να εἶνε ἀλλοτῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπιπέδουσι· Καὶ ἔτι· ἔκανε μὲ τὰ σῶματα·

ἐδημιούργησε τὸ πᾶν. Καὶ πρόειε πρὸς τὸ ἔκανε αὐτὸ· ἔτι· εἰς τὸ χεῖρ ἢ τὸ πόδι, ἀλλ' εἰς τὰ μάτια, τὸ θρασιότερον καὶ ἀναγκασιότατον ἐπὶ ἕλα τὰ μὲν μας ἔκανε τοῦ οὐλοῦ ἐπειδὴ ἔχονεν ἄλλο πολυσημιότερον μέρος· Ἀὐτὸς δὲ πρὸς μῆρος να πλάσῃ καὶ ὀκλήτριον τὸ θρασιότερον καὶ ἀναγκασιότατον, ἐπὶ τὸ μάτι, **323**. Ἄ εἰα φανερὸν ότι μορφή να κατασκευασθῇ καὶ χεῖρ καὶ πόδι· καὶ εἰα τὰ οὐλοῦτα μάτι, **324**. Ἦ τὸ τρεπτοῦτα μάτι ἔκανε, πρὸς ἔργον θέστρον εἰς ἔλους τοῦ παρόντος καὶ ἔλους τοῦ ἐκείνου να γινώσκον να τὰ βλέπουν καὶ μὲ τὴν θρασιότητα των ἐπὶ τὸν καὶ εἰδῆσκον· εἰς ἔλους τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ! Καὶ ἔπο παρῶσον αὐτὸ πρὸς ἔργον· διότι ὁ ὑψὸς εἰδῆσκαι τοὺς μὲ ὑψὸς να βλέπουν. Ἀὐτὸ ἐφανέρωσεν καὶ ὁ Χριστὸς ἔσαν ἔκανε· "Εἰς κῆρας ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ἵνα οὐ μὲ βλέποντες εἰδῆσκαι καὶ οὐ βλέποντες ὑψηλοὶ γίνονται" (Ἰω. 9, 39). "Ἦ τὶ μακαρῆς ὑψηλοῦς! αὐτὰ πρὸς δὲν ἔλαθεν ἀπὸ τὴν φῶσιν τὰ ἔλαθεν ἀπὸ τὴν χεῖρ" **Β** καὶ δὲν ἔλαθεν ἀπὸ τὴν ἀναβολὴν ὑψους τοσοῦ μάχα, δον ἐκέρησαν ἀπὸ τὸν ὑψόν· τῆς δημιουργίας. Τὶ θαυμασιότερον μορφοῦ να ὑπάρχῃ ἀπὸ τὰ μάτια ἔκανε, τὰ ὅποια κατηξίωσαν να πλασθῶν ἀπὸ ἔμομα· καὶ ἔργα χεῖρα; Καὶ συνέθη εἰδῆσκαι πρὸς οὐλοῦ εἰς τὴν στείραν. "Ὅπως ἔκείνη καθόλου δὲν ἐξημιούργησεν ἀπὸ τὴν ἀναγκορῆσαν, ἀλλ' ἔργον καὶ πρὸς ὑψότερα, λαμβάνοντας παιδὶ μὲ τὸς νόμοις, ἔργον τῆς φῶσεως ἀλλὰ τῆς χάριτος." ἔπει ἀκριβῶς καὶ ὁ ὑψὸς δὲν ἐξημιούργησεν καθόλου ἀπὸ τὴν προηγουμένη ἀναγκορῆσαν, ἀλλ' ἐκέρησαν ἐπὶ αὐτὴν τὰ μάτια. **Γ** ἔργον κατηξίωσεν να ἔργον πρῶτον τὸν ἦλον τῆς δικαιοσύνης καὶ ἔπειτα αὐτὸν τὸν αἰσθητόν.

5. Τὸ λέγει αὐτὰ διὰ να μὴ λυρωθῆσεν, ἔταν βλέπόμενος ἢ τὸν ἐκείνον μας ἢ ἄλλος να ἐπὶ τὸν οὐλοῦτα εἰς σφαιρῆς, "Ἄν εἰα εἰα μὲς συμβαίνοντι τὰ ἐπιπέδουσι γεννηθείς καὶ ἐπὶ τῆς οὐλοῦτα, ἐπιπέδουσι πρὸς εἰα ἢ σφαιρῆς ὅτι μὲς ἀποθῆ εἰς τῆλος καλὸν καὶ γαμῆτον ἀγαθὸ. Ἀλλὰ εἰα να ἐπὶ τὸ οὐλοῦτα εἰα, ὁ Χριστὸς ὅπως ὀκλήτριον τὰ ἀλλοτῆ οὐλοῦτα, ἔπει καὶ τὸν νόμον, πρὸς τὸν ἐπὶ τῆς οὐλοῦτα, τὸν ἀρῶσεν, τὸν συνέπληρωσεν, καὶ τὸν ἐπέπληρωσεν. Καὶ εἰα να μὴ νομίζῃ ότι, ἐπειδὴ ὁ νόμος ἔπο ἀπὸ τῆς κατηξίωσεν τὸν νομῶστρον, διότι ὁ νόμος ἔκανε δὲν ἔπο ἀπὸ τῆς οὐλοῦτα, ἀλλ' ἔργον μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου. **Δ** Τὸν καίρον κατὰ τὸν

74. Πῶς ἐπὶ τὸν οὐλοῦτα εἰα ἢ Χριστοῦ, δὲν φαίνεται. Σφαιρῆς γεννηθείς ἐπιπέδουσι πρὸς οὐλοῦτα ἀναγκορῆσαν εἰς τὴν ἔργον ἢ σφαιρῆς, ἢ σφαιρῆς, ἢ οὐλοῦτα τοῦ Μανουῆ, ἢ ἄλλο καὶ ἢ ἐπὶ τῆς οὐλοῦτα. αὐτὸς ἐγέννησεν τὸν Ἰωάννη, τὸν Ἰωάννη, τὸν Σαμῆλον, τὸν Σαμουὴλ, τὸν Ἰωάννη βασιλεῦτα.

ἐποικόν ἰθασιώτη ἦτο πολὺ τίλειος καὶ κατάλληλος δ' αὐτοῦ εἰς τοὺς ἐποικοὺς ἰδοῦν. Ὅταν ἡμᾶς ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἐκπαίδευθῇ ἀπὸ τῶν θεῶν καὶ ἐκαλοτέρως, ὁ νόμος ἔγινε ἀκαλλώτερος ἔχει ἀπὸ τῆν φύσιν, ἀλλ' ἐπειδὴ οὐ διδαχθέντες ἀπ' αὐτῶν ἰσχυρισμοῦν προκοπῆν εἰς τὴν ἀρετὴν. Τὰ τοῦτα καὶ τὰ ἄλλα ποὺ κατασκευάσθησαν δ' ἕνα θαυμάσιον κατάλληλον πρὸς ἕξαστην καὶ ἔχει πρὸς μάχην καὶ πόλεμον, ὅταν τὸ παιδί μεγαλώσῃ καὶ μάθῃ νὰ ἀρεστοῦν εἰς τοὺς πολέμους, γίνονται ἀγρηστά. Τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς συνέβη καὶ εἰς τὴν φύσιν μας· Ἐάν ἡμεῖς ἀκαλλώτεροι καὶ ἄγνοιοὶ ᾤμεθα, μὴς ἔδωκεν ὅπλα κατάλληλα, τὰ ὅποια μπορούσαμε νὰ τὰ σκευάσωμεν εὐκόλως ὅταν ἡμᾶς ἐμεγαλώσωμεν εἰς τὴν ἀρετὴν, ἕκαστα ἔγιναν πλέον ἀτελῆ λόγῳ τῆς τελειότητος μας. Διὰ τοῦτο ἦλθεν ὁ Χριστὸς προσφέροντάς μας ἄλλα μεγαλύτερα. Καὶ κοίτα μὴ πόση σύνεσις καὶ τοὺς παλαιούς νόμους ἀπαγγέλλει καὶ τοὺς νέους παρουσιάζει. «Ἦκούσατε», λέγει, «οὐ ἐπρόβη τοῖς ἀρχαίοις "Ὁδὸ φρονεῖς"» (Ματθ. 5, 21). Πῆς μας καὶ ἀπὸ ποῦν ἐλέχθη; Σὺ τὸ εἶπες, ἀτὰρ ἡ ὁ Πατὴρ σου; Ἀλλὰ δὴν λέγει. Δεκεὶ τὸ ἀπεσιώθησαν αὐτὸ, καὶ δὴν ἐπαυλέρωσαν αὐτὸν ποὺ τὸ εἶπε, ἀλλ' ἀνέφερε τὴν νομοθεσίαν ἀπρόσωπον; ²⁵⁶ Ἄ Διὸς ἂν ἔλανε δέδαια, οὐ «Ὁ Πατὴρ μου εἰς τοὺς ἀρχαίους εἶπεν "Ὁδὸ φρονεῖς"», ἔγω δὲ σὰς λέγω "Ὅχι ὀργισθήσῃς"; ²⁵⁷ θὰ ἐφαίνετο ἄρα αὐτὸ ποὺ εἶπεν, εἰς αἰτίας τῆς ἀνοησίας τῶν ἀκρατῶν ποὺ δὴν μπορούσαν νὰ καταλάβουν οὐ νομοθετοῦσαν ἔχει διὰ τὴν ἀναστροφήν τὰ προηγούμενα, ἀλλὰ διὰ τὰ ἐκπαυλίσθησιν καὶ οὐ ποὺ ἔλεγαν «Τι λέγεις; Ὁ Πατὴρ σου εἶπεν "Ὁδὸ φρονεῖς"», καὶ σὺ λέγεις "Ὅχι ὀργισθήσῃς"; Διὰ τὴν μὴ νομίσησιν αὐτῶν κατέβη, οὐ αὐτοὺς εἶνε ἀντίθετος ἐπὶ τὸν Πατέρα, ἢ οὐ εἰσάγει κατὰ σοφώτερον ἀπ' ἑαυτοῦν, δὴν εἶπεν οὐ «ἤκουσατε παρὰ τοῦ Πατρός». Ἐπίσης ἂν ἔλεγεν «Ἦκούσατε οὐ ἔγω εἶπα εἰς τοὺς ἀρχαίους, ἀπὸ θὰ ἐφαίνετο περισσώτερον ἀφρόνητον ἀπὸ τὴν προηγούμενον. Ἄποῦ, ὅταν εἶπε «Πρὸ τοῦ Ἀβραάμ γενέσθαι ἐγὼ εἶπα» (Ἰω. 8, 58), Ἐ ἀπεπερσθήσῃν νὰ τὸν λησθεύσωσιν, ἂν ἔλεγεν οὐ καὶ εἰς τὸν Μωϋσῆν αὐτοὺς ἔδωκε τὸν νόμον, τί ἐγὼ εἶπα τοῦ ἔκριναν; διὰ τοῦτο οὐτὰ διὰ τὸν ἑαυτοῦν τοῦ εἶπε τίποτε οὐτὰ διὰ τὸν Πατέρα, ἀλλ' ἔχρησιμοποίησε τὴν ἀρετίαν ἐκφράσῃν ἐγκόσους οὐ ἐπρόβη

²⁵⁶ Τὸ κείμενον τοῦ Montfaucon ἔχει: «Ὅτι εἰ μὲ εἶπεν οὐ...». Ἀλλὰ λέγουσι καὶ μεταφράζου τὴν ὀρθὴν συμπῆραν τοῦ Savilius: «Ὅτι εἰ μὲν εἶπε ὁ Πατὴρ ἡμῶν τοῖς ἀρχαίοις εἶπεν "Ὁδὸ φρονεῖς", ἡ ἑποικὸν φαίνεται ἀπὸ τὰ παρακτῶν. Εἶνε φανερόν, οὐ ὁ ἀρχαῖος ἀντιγραφεὶς ἀπέβησαν ἀπὸ τὸ πρῶτον «εἶπεν», εἰς τὸ δεύτερον «εἶπεν» (ἐπισημασμένως διὰ τὸ ἱστορικόν).

τοῖς ἀρχαίοις "Ὁδὸ φρονεῖς"»· ἔκριναν αὐτὸ ποὺ ἔδωκε μὲ τὰ σώματα, ὅταν μὲ τὴν ἀναπήθειαν τοῦ ἑλληνικοῦ τοὺς εἰδῶκε ποῖος ἰδημοσύνησιν εἰς ἀρχῆς τὸν ἄνθρωπον· εἶναι μὲ τὴν διδρασίαν τοῦ νόμου καὶ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ καινοῦ, εἰδῶκε ποῖος εἶνε ἑκαίνος ποὺ ἔδωκεν εἰς ἀρχῆς τὸν νόμον. Διὰ τὸν ἴδιον λόγον καὶ ὅταν ὀμιλοῦσα διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀνθρώπου, δὴν ἀνέφερεν ὅτι τὸν ἑαυτοῦν τοῦ οὐτε τὸν Πατέρα, Ἐ ἀλλὰ καὶ ἔχει ἀπήγγειλε τὸ χωρίον ἀπροσιώπως καὶ ἀκριβῶς: «Ὁ ποιητὴς εἰς ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς» (Ματθ. 19, 4). Καὶ μὲ τὰ λόγια δέδαια ἀπεσιώθησαν τὸν δημιουργόν, μὲ τὸ ἔργον ὅμως ἀπεκαλύψε ποῖος εἶνε, συμπληρώνοντας τὰς ἐλλείψεις τῶν σοφιστῶν. Ἐποὶ καὶ εἶδ' ἀπὸ εἶπεν «Ἠκούσατε οὐ ἐπρόβη τοῖς ἀρχαίοις, ἀπεσιώθησαν μὲν ἀπὸ ποῦν ἐλέχθη, ἀλλὰ μὲ τὴν πρῶτην ὑπέδειξε τὸν ἑαυτοῦν τοῦ. Διὸς αὐτοὺς ποὺ πυνεπλήρωσα τὴν ἑλπίσιν, αὐτοὺς εἶνε καὶ ὁ εἰς ἀρχῆς νομοθέτης. Ἀπαγγέλλει δὲ καὶ τοὺς παλαιούς νόμους, ὅπως μὲ τὴν κατέβησαν νὰ μάθουν οἱ ἀκραταί, πρῶτον οὐτὸν ὅσα λέγει δὴν εἶνε ἀντίφρασις, καὶ δεύτερον οὐ ἔχει τὴν αὐτὴν ἰξουσίαν μὲ τὸν Πατέρα. Ἐ ἀπὸ κατενόησαν καὶ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ Ἰσραηλιταῖν. Καὶ οὐ τὸ ἐκλήρωσεν ἄκωτος τὸν εὐαγγελιστὴν ποὺ τὸ λέγει: «Ἐκεπλήρωσεντο», λέγει, «οἱ ἔχουσι ἐπὶ τῆ διδοχῇ αὐτοῦ, οὐ δέδωκεσαν αὐτοῦς ὡς ἔξουσίαν ἔχον καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ φρισταῖς» (Ματθ. 7, 28-29). Τί μὲ τοῦτο, λέγει ἂν ἐκτινοὶ ἐσχημάτισαν τὴν ἐπιπέτασιν αὐτῆν ἢν παρενόησαν; ²⁵⁸ Καὶ, ἀλλὰ ὁ Χριστὸς εἶναι τοὺς κατηγόρησαν, οὐτε τοὺς ἐπέκλησεν, ἀλλ' ἐπαυλέρωσε τὴν γνώμην των. Διὸς κατὰ τὴν διδοχῇ, ὅταν τὸν ἐπληρώσαν ὁ λατρός καὶ εἶπε «Κόρη, ἂν ἦν ἡμεῖς, ὄνομασθαί με καθάρους», τί τοῦ λέγει; «Θέλω, καθαρῶσθη» (Ματθ. 8, 2-3). Διὰ τὸ δὴν εἶπεν ἄλλως «Καθαρισθήσῃς; Ἐ ἂν καὶ ὁ λατρός ἐμαυτῶσεν οὐ τοῦ ἀναγνωρίζου ἔξουσίαν, διὸς εἶπεν «Ἐάν θέλῃς». Ἀλλὰ διὰ τὴν μὴ νομίσησιν οὐτὸ «Ἐάν θέλῃς» εἶνε γνώμη τοῦ λατροῦ μόνου, ὁ ἴδιος ἐπαυλέρωσε «Θέλω, καθαρῶσθη».

²⁵⁷ Τὸ νόημα τῆς προτάσεως αὐτῆς, ἡ ἐποικὸν σημαίνει οὐ εἶνε ἀντίφρασις τὸν ἀρετικόν, κατὰ τὸν Χρυσόστομον, εἶνε τὸ εἶναι; Ὁ Χρυσόστομος λέγει: «Ὁ ἴδιος Χριστὸς μὲ τὸ νὰ νομοθετῇ ἀποσιώπησιν τὸν ἑαυτοῦν τοῦ ἴσου πρὸς τὸν θεόν Πατέρα. Ἀπὸ τὸ κῆρος ἦτο ἴσους ἡμῶναι. Διὸς τὸ ἀναλήθησεν καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν σημειώσιν τοῦ Πόλυγαλιστοῦ, οὐ οἱ Ἰουδαῖοι ἐκαλλώτερον, διὸς εἰδῶκε μὲ ἕνα κῆρος τοῦ εἶναι τὸ εἶναι οἱ γραμματεῖς. Καὶ οἱ ἀρετικὸι φέρουσι τὴν ἀντίφρασιν. Αὐτὸ δὴν ἔχει κριτικὴν σημασίαν, διὸς καὶ μὲν ἑαυτοὶ αὐτοὺς εἶπεν ἀνοήτως, ἀλλὰ καὶ οὐκ ἠγνώσαντο παρενόησαν. Ἄλλ' ὁ Χρυσόστομος ἀπαντῶν: ἂν παρενόησαν, διὸς ἔα τοὺς ἐπιπέτασιν ὁ Χριστὸς αὐτοὺς ὅμως ἔχει μόνου δὴν τοῦ ἐπέκλησεν, ἀλλὰ καὶ ἀπεκατέβησαν τὴν ἀντιφρασίαν των ὡς ὀρθὴν.

Ἔστι ἐπιπέδως πάντοῦ βέλτερον τὴν ἐξουσίαν τοῦ, καὶ οὐ ἐνέργει μὴ ἀθανάτιον· διότι ἂν ἔτιν ὑπῆρχεν αὐτός· ὁ λόγος, ὅς ἦτο παριστῶν ἀδελφῶν ποῦ εἶπαι·"

δ. Τώρα λοιπὸν ποῦ ἐμάθαμεν ἄν· εἴα τὰ λεγόμενα τὴν ἐξουσίαν τοῦ, ἐν αἵματι ἄλλου τὸν ὄνομα νὰ κίνη καὶ νὰ λέγῃ κατὰ ταπεινὸν, εἴτε διὰ τοὺς λόγους ποῦ ἦτο ἀνέμερα, εἴτε διὰ τὴν δόξησιν τοὺς ἀκρισταίς εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην.³²⁷ Ἀ μὴ τὸν ὑποτιμώμενον διὰ τὸν λόγον αὐτὸν οὐ εἶχε ἀεικλή οὐσίαν. Διότι καὶ τὸ εἶ. ἔλαβε σάρκα τὸ καταβέβητο αἰ. ταπεινοφροσύνη, καὶ εἶχε ἐπειδὴ εἶνε κατώτερος τοῦ Πατρὸς. Καὶ ἀπὸ ποῦ φαίνεται αὐτό. Διότι καὶ αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα τὸ ἔχον ὅτιν σημαίνει οἱ ἕγχοι τῆς ἀληθείας, καὶ λέγουσιν οὐ, ἂν ἦτο ἴσος μὴ τὸν Πατέρα, διότι ἔτιν ἔλαβε σάρκα ὁ Πατήρ· διότι ἔφορετα μορφήν δουλοῦ ὁ Υἱός· Ἄρα εἶνε φανερόν, οὐ ἐπειδὴ ἦτο κατώτερος· Ἄλλ' ἂν πρὸς εἶνε ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἔφαρξεν τὴν ἰσοκῆν μᾶς φύσιν, ἔφαρξεν νὰ σαρκώσῃ τὸ Πνεῦμα, τὸ ὅποῖον ἐκείνοι λέγουσιν οὐ εἶνε κατώτερον ἀπὸ τὸν Υἱόν (ἡμεῖς δὲν τὸ λέγομεν αὐτό). **Β** Ἄν διὰ τὸν λόγον τοῦτον εἶνε ὁ Πατήρ ἰσώτερος ἀπὸ τὸν Υἱόν, ἐπειδὴ ὁ ἕνας ἐσαρκώθη καὶ ὁ ἄλλος δὲν ἐσαρκώθη, τότε καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ ὅς εἶνε ἰσώτερον (ἀπὸ τὸν Υἱόν) διὰ τὸν ὅτιον λόγον· διότι οὐτε αὐτὸ ἐσαρκώθη. Καὶ διὰ νὰ μὴ τὸ λέγω ἀδελφὸν ἀπὸ πωλοῦσῶς, εἴπατε νὰ τὸ ἐγῶμεν ἀπὸ τῆς Γραφῆς τῆς ἱδίας, ἀποδεικνύοντες οὐ ἀπὸ ταπεινοφροσύνης ἔλαβε σάρκα. Ὁ Παῦλος ποῦ τὰ γνωρίζει αὐτὰ μὴ ἀκριβείαν, ἔταν θέλη νὰ μᾶς συμβουλεύσῃ κατὰ χρῆσιν, μᾶς κατεβάζει· εἰ ἀρχῆς τὰ ὑποδείγματα τῆς ἀρετῆς. Συμβουλεύει· π.χ. πολλὰς φορὰς περὶ ἀγάπης, καὶ θέλοντας νὰ δόξησιν τοὺς μαθητὰς τοῦ εἰς τὸ νὰ ἀγαποῦν ἀλλήλους, φέρει· εἰς τὸ μέσον τὸν Χριστὸν καὶ λέγει· **С** Ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾶτε τῆς γυναίκας, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν Ἐκκλησίαν· (Ἐφεσ., β. 26). Ὅταν γάλιν ὁμιλῇ περὶ ἐλευθεροσύνης, κἀνε· τὸ ὅτιον λέγει· Ἐνωσάμεθα τὴν χεῖρ τὸν Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὐ· εἰ· ὅμᾳς ἐπιτιμώμετα πλοῦτος ὢν, ἔνα ἡμεῖς τῆ ἐκείνου πτωχεῖα πλουτίσθη· (Β' Κορ. 8, 9). Καὶ αὐτὸ ποῦ λέγει ἔχει τὸ εἶδος νόημα· ὅπως ὁ Δασιότης οὐκ ἐπιτιμώμετα μὴ τὸ νὰ φορέσῃ σάρκα, ἔτοι· καὶ οὐ πτωχεύει εἰς τὰ χρήματα· διότι ὅπως ἐκείνου τὴν δόξαν δὲν τὴν ἐμύσῃσεν ἢ πτωχεύει. ἔτοι· οὐτε καὶ ὅτινα θὰ μπορούσῃ νὰ οὐ ἐλάβῃ ἢ πτωχεύει τὸν χρημάτων, ἀλλὰ διὰ τοῦ αὐξήσῃ ποῦ τὸν πλοῦτον. ἔτοι· πάλιν καὶ ὅτιν ἐμύσῃ εἰς τοὺς Φιλιππησίους περὶ ταπεινοφροσύνης, **Д** στήνει· εἰς τὸ μέσον τὸν Χριστὸν καὶ

ἀπὸ εἰπῆ· Ἐξ ταπεινοφροσύνης ἀλλήλους ἠγάθημεν ὑπερέχοντας ἑαυτοῦ, προσέειπαι· Ἐτοῦτο γὰρ προεἶπεν ἐν ὄψει, ὁ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐκ ἄρπαγῶν ἠγάθησε τὰ εἶνα ἴσα Θεοῦ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφήν δουλοῦ λαβόν· (Φιλ. 2, 3—7). Ἄν καταβέβητο νὰ φορέσῃ σάρκα, ἐπειδὴ ἦτο κατώτερος εἰς τὴν φύσιν, τότε ἀφραδίς αὐτὸ ποῦ ἔκτα δὲν ἦτο βέλτερον ταπεινοφροσύνης, καὶ καθὼς ὁ Παῦλος τὸ ἀνέμερα διὰ νὰ παροτρύνῃ πρὸς ταπεινοφροσύνην. Ταπεινοφροσύνη εἶνε ἔταν ὁ ἴσος ὑποκότη εἰς τὸν ἴσον. Αὐτὸ θέλει γὰρ εἶπῃ καὶ ὁ ἴδιος, καὶ λέγει· **Ε**· Ὁς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐκ ἄρπαγῶν ἠγάθησε τὸ εἶνα ἴσα Θεοῦ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφήν δουλοῦ λαβόν· (Φιλ. 2, 6—7). Τί σημαίνει· Ὁκ ἄρπαγῶν ἠγάθησε τὸ εἶνα ἴσα Θεοῦ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφήν δουλοῦ λαβόν· Ἄδελφὸς ποῦ ἔφαρξεν κατὰ ποῦ δὲν τὸν ἄνηκε, τὸ κατεῖχε συναγῶς καὶ ποῦ δὲν ἔλεγε· νὰ τὸ ἀρήσῃ, ἐπειδὴ φεβότα καὶ δὲν εἶχε φάρξεν διὰ τὸ ἀπέκνημα τοῦ ἐκείνου, ἦτος ποῦ εἶνε ἕνα ἀνεσφαίμετον ἀγάθον, καὶ ἂν τὸ κρήσῃ, δὲν φεβότα. Καὶ διὰ νὰ εἶς κἀνε σαφῆ τὸν λόγον μὴ ἕνα παράδειγμα· ἰσοπέσῃτε οὐ εἶνε ὅς ἀνθρώποι, ὁ ἕνας δουλος καὶ ὁ ἄλλος οὐδὲς τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου· ἔταν ὁ δουλος ἀνακρήσῃ εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἐλευθερίου ποῦ ἀπὸ ποῦθεν δὲν τὸν ἄνηκε, **Σ**· Ἄ καὶ ἐπανατακῆσῃ κατὰ τοῦ κυρίου τοῦ, δὲν ἔλεγε· νὰ κίνη κατὰ δουλοῦ, οὐτε ὅπως· ἔταν διατάσσεται, διότι φεβότα μῆπως αὐτὸ ἀκριβὸς συμποτάρῃ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ καὶ ὁ διαταγῆ τοῦ δημιουργήσῃ πῶσιν· διότι τὴν τιμὴν (τοῦ ἐλευθερίου) τὴν ἔφαρξεν καὶ τὴν εἶχε ἀναξίως. Ὁ οὐδὲς ὅμως δὲν εἶδε ἀνήκη νὰ κίνη κατὰ δουλοῦ ἔργον, ἐθέλων ὢν εἶ. καὶ ἂν ἐκτελέσῃ εἴα τὰ καθήκοντα τῶν δουλοῦ, ἢ ἐλευθερία τοῦ δὲν μειώνεται καθόλου, ἀλλὰ μένει· ἀσάλευτος, ἀπὸ ὅ ἔνα γενετῆς ὀφθαλμὸν καταγωγῆ τοῦ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ καταργηθῇ ἀπὸ τὰ δουλικὰ ἔργα. Διότι αὐτὸς τὴν ἐλευθερίαν δὲν τὴν εἶχε ἀπὸ ἀρπαγῆν, ὅπως ὁ δουλος· ἀλλὰ τὴν ἐκληροδόμησεν εἰς ἀρχῆς, ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν. **Β** Αὐτὸ λοιπὸν θέλοντας νὰ ἐκφράσῃ ὁ Παῦλος διὰ τὸν Χριστὸν, λέγει· οὐ, ἐπειδὴ ἦτο ἕνα πρῶτος ἐλευθερὸς καὶ γνήσιος οὐδὲς, δὲν ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ κρήσῃ τὴν ἰσότητα ὡς νὰ τὴν ἔλαβεν ὡς ἀρπαγμα. ἀλλὰ ἔλαβε τὴν μορφήν τοῦ δουλοῦ μὴ ἐμυσοσύνην. Διότι ἔφαρξεν καὶ καθὼς· εἰ ἢ συγκρατάσῃ δὲν ὅτι τοῦ μειώσῃ καθόλου τὴν δόξαν. ἔταν ἦτο ἐκτελέσῃ, οὐτε τὸν ἰδὸν εἰς ἀρπαγῆς, οὐτε ξένη καὶ μὴ ἀνήκουστος εἰς αὐτόν, ἀλλὰ φυσικὴ καὶ γνήσια. Διὰ τοῦτο ἔλαβε μορφήν δουλοῦ, ἐθέλων καὶ παπεισμένως, οὐ· αὐτὸ δὲν θὰ μπορούσῃ νὰ τὸν ἐλάβῃ καθόλου. Καὶ ἀφραδίς δὲν τὸν ἔλαβεν, ἀλλὰ καὶ μὴ τὴν μορφήν τοῦ δουλοῦ ἐξακολούθη·

327. 79. μέσον.

σε να έχη την ίδίαν βόξαν. C βλέπει ότι και αυτό το γεγονός ότι έφηρα πάρα είνε σημεϊον ότι ο Υίος είνε ίσος με τον Πατέρα; και ότι: ή Ιούδα αὐτή δέν είνε άκίτητος, οὐτε κατι ποδ τού προστίθεται: και του άπαραιται, άλλ' άπάλευτος και έδαλια, και τόδε που είνε ψευδών να έχη κοινήν όνοσ υίος μαζί με τον πατέρα του:

7. "Ολ' αυτά λοιπόν να τά λέγωμεν εις άπάντην έκείνων, και να φρονίζωμεν, εσον μας είνε δυνατόν, να τους άρπάξωμεν από την πονηρών έκείνων αίσρειν και να τους άπαναφέρωμεν εις την άλήθειαν. Άλλά και έπεις οι ίδιοι να μη νομίζωμεν ότι μας άρκαί δια να σωθώμεν μόνον ή πίστις,⁷⁸ αλλά να φρονίζωμεν και δια την διαγωγήν μας, να επιδειξώμεν και ίδιον ήριστον, όσα ή σφέλαιά μας να είνε άποκλυσμένη και από τας δύο πλευράς. D Και αὐτὸ που σὲς παρεκάλεσ και άλλοτε, αὐτὸ σὲς παρακαλῶ να τό κάνετε και τώρα. Και να διαλύσωμεν τὰς μεταξύ μας έχθρας, και κενεϊς να μη έχθρευώτε τον πλησίον του περισσότερο από μιάν ήμέραν, αλλά πριν να κενεϊσθε, να σβήση την όργην (Βασκ. 4, 26), όσα να μη άπομονωθῆ και συλλεθῆ με σχολαστικότητα οσα έχθρικά έγιναν και έλέγησαν και κενῆ το τέλος χειρότερον και την συμφορίαν δυσκαλοτέρην. Τά άκακά μας, εταν γλυστόρησον από την ήσαν των, αν τὰ άπαναφέρωμεν άμέσως, επανέρχονται εις αὐτήν χωρίς πολλόν πόνον. E αν ήμεις μείνωμεν πολλόν καιρόν ήνω από την ύποδοχην των, που δυσκόλως επανέρχονται εις αὐτήν, αλλά και αν άνακαφερθώμεν, χρειάζονται πολλές ήμέρας, όσα να έπαρῆσαν να άνακαφείων και να κατακαθήσων και να μείνωμεν. "Ετσι άκριβός και έπεις αν συμφορησώμεν με τους έχθρούς ήμεις, το κάνομεν εύκόλος και δέν μας χρειάζεται πολλή περίσκεψις, δὲ να επανέλθωμεν εις την πρώτην φίλιαν αν ήμεις μεσολάδησ πολλῆς χρόνος, κατὰ κάποιον τρόπον ή έχθρα μας τυφλώνει, και κοκκινίζωμεν, νευρετόμεθα, χρειάζόμεθα και τρίτους, και όχι μόνον αὐτούς που δὲ μες άνωώσωμεν.⁷⁹ A αλλά και αὐτούς που μετά την συμφορίαν ήμεις μες συγκρατούμεν ήνωμένους με λεπτότητα, μέχρι να άποκτήσωμεν μεταξύ μας το προηγούμενον ήπρος. Παραλείπει δὲ πόσον γινόμεθα γαλοῖα και τί άγροπτην αὐθιγόμεθα. Διότι πόσον μεγάλης καταδίκης ήτιον δέν είνε, να χρειάζόμεθα τρίτους, δὲ να μες ένώσωμεν και τους ανθρώπους που είνε μέλη μας; Και με την άγροπρίαν και την αναβολήν δέν γίνεται μόνον αὐτὸ το κακόν, αλλά και τὸ ότι αὐτὸ που δέν είνε άμαρτήματα φαινόνται εις το εἶδη άμαρ-

78. -Πιστιν δὲα λέγει το δόγμα. τὸ θεωρητικόν μέρος τῆς πίστεως. τὸ πρακτικόν.

τήματα. Καί αν ε έχθρός είνε διείδησται, δια τὰ εὐλαμβόμενον με κακωσάμεν, και τὰς κινήσεις, και τὰ βλέμματα, και την φωνήν, και το δόξισμα⁸⁰ διότι και εταν τον ελέπωμεν, αναφέγει την πάσχουσαν ψυχην μας, και εταν δέν τον ελέπωμεν, όμοίως πάλιν την ληπει. Και συνήθως μας κάνει να πονώμεν όχι μόνον ή σφίς των έχθρών B αλλά και ή άνάγκησ συνήθως. Καί αν άκούσωμεν άλλον να λέγη περι αὐτου κάτι, όμιλοῦμεν πάλιν με τον ίδιον τρόπον, και γενικώς περνοῦμεν διην την ζήτην μας με λύπην και πόνον, και κάνομεν μεγαλύτερα κακά εις τον εκυτόν μας παρά εις έκείνους, και διατηρούμεν εις την ψυχην μας διαρκή πόλεμον. Γνωρίζοντας δὲ αὐτῆς άγαπητοί, κυρίως και κατ' έξοχήν δὲ φρονίζωμεν να μη έχωμεν κανένα έχθρόν. Άλλά και αν συμβῆ καμμία έχθρα, να συμφορησώμεθα κατὰ την ίδίαν ήμέραν. Διότι αν πάσχη (ή έχθρα) και δεύτεραν ήμέραν και τρίτην, γρήγορα ή τρίτη γίνεται τετάρτη, και εκείνη πέμπτη, και αὐτή πάλιν θα μας γεννήσχη πολύ περισσότερον ήμέρας έχθρας. C εσον αναλόγωμεν, τόσον περισσότερο κοκκινίζωμεν. Άλλά νερέπεσαι⁸¹ να πληρώσχη και να καταφιλῆσχη αὐτόν που σε δόκνησε; Μά αὐτὸ άκριβός είνε έπαινος, αὐτὸ στέφανος, αὐτὸ εὐκωμίον, αὐτὸ κέρδος και θησαυρός, που περιέχει άμείρητη⁸² αγαθή. Καί ο ίδιος ο έχθρός θα σε δαχθῆ, και οι καταφιλόμενοι δόλοι θα σε επαινέσωμεν αλλά θα αν δαχθῆ οι άνθρωποι οι καταφιλῆσχοι, ο θεός οπωσδήποτε θα σε στανάσχη. "An ήμεις στανίμεν; να έλθῃ πρώτος έκείνος και να ζητήσχη συγγνώμην, δέν θα έχησ τόσον κέρδος. Διότι έκείνος, αν σε προσέλη, άρπάξει το έραδιον και μεταφέρει διην την εὐλογίαν εις τον εκυτόν του. "An ήμεις την προσλάβῃσ σου, δέν μείνωμεθα, άλλ' ένίκησται τον θεόν, ένίκησται το πέρας. D έδειξῆσ πολλήν πνευματικότητα με το να άποκαύσχη εις τον θεόν, εκανες την ύπόλοιπον ζωην σου με ήμελειαν, άπορπάλησ από ενόχλησ και παραχρη. Είνε δὲ επικρατέας και επαινέσχοι να έχησ πολλούς έχθρούς όχι μόνον από πλευράς Θεού αλλά και από πλευράς ανθρώπων. Καί τι λέγω πολλούς είνε και μόνον έχθρόν να έχησ είνε επαινέσχοι, όπως είνε άρακάς και σωτήριον να τους έχησ έλους φίλους. Δέν μας άφραλίσει τόσον ή άπόσχησ χρημάτων, όσα τα άλλα και τα τείχη και οι τάφοι και άμείρητα άλλα μηχανήματα. E εσον ή εὐληκνήσ φίλια. Αὐτὸ είνε τείχος, αὐτὸ

79. Ο Montfaucon έχει -σισχόνη = νερόν, από δόχημα και μεταφραστικῶς σισχόνη = νερέπεσαι. Καί τα δύο είνε εἶς τον εἶδη τὰ χειρόγραφα ίσως να εταν δια -σισχόνη, αλλά αὐτοσ έραδάται εις το ότι εις ίδίως αγαθόν τους μεταχριστιανικούς αιώνας ή διογενεαμένην παραλείπει εις τὴ χειρόγραφα.

δοξάσεια, αὐτὸ πλοῦτος, αὐτὸ καλοπέρασις, αὐτὸ καὶ τὴν παροῦσαν ζωὴν θά μὲς κἀγὼ νὰ τὴν περάσωμεν μὲ χαρὰν, καὶ τὴν μέλλουσαν θά μὲς τὴν χάριτι. ἔχοντας κατὰ νοῦν δι' αὐτὰ, καὶ ὑπολογίζοντας πόσον κέρδος ἔχομεν ἀπὸ τὰ πράγματα αὐτὰ, ὅλα νὰ τὰ κἀνωμεν καὶ νὰ τὰ κἀνομιζώμεν ἕτοι, ὥστε καὶ μ' αὐτοὺς ποῦ εἶνε ἄχρηστοί μας νὰ συμπληρωθῶμεθα, καὶ αὐτοὺς ποῦ πρόκειται νὰ γίγουν νὰ τοὺς ἔμποδιζώμεν, καὶ αὐτοὺς ποῦ ἔχομεν φίλους νὰ τοὺς σταθεροποιώμεν. Διότι ἀρχὴ καὶ τέλος κάθε ἀρετῆς, εἶναι ἡ ἀγάπη. Ἐπεὶ νὰ τὴν ἔχομεν συνεχῶς καὶ εὐλαβῶς 540 **A** καὶ νὰ ἐπιτόχωμεν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, μὲ τὴν χάριτι καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ἔποιον ἄνθρωποι ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Λ Ο Γ Ο Σ Ι Α'

341 **A** Ὁμιλία ἐκφωνηθεῖσα εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸν ἀνομιλίαν περὶ ὁμοουσιῶν καὶ ὅτι ἡ Παλαιὰ Διαθήκη εἶνε σύμφωνος μὲ τὴν Νέαν καὶ κατ' αὐτῶν ποῦ ἀκουσιάζουν ἀπὸ τὰς θείας συνάξεως.

I. Μίαν μόνον ἡμέραν ὁμιλήσα μαζὶ σας, καὶ ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τόσον σὰς ἀγάπησα, ὡς νὰ εἶχα μεγαλώσει μαζὶ σας εἰς ἀρχῆς καὶ ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν **B** τόσον πολὺ συνεδέημι μαζὶ σας μὲ τοὺς θεσμούς τῆς ἀγάπης, ὡς νὰ ἀπέβλαυσα τὴν γλυκυτάτην συντροφίαν σας ἐπὶ χρόνον ἀμέτρητον.⁵⁴¹ Συνέδη δὲ αὐτὸ, ὅχι ἐπειδὴ ἐγὼ εἶμαι ἄνθρωπος ποῦ ταῖναι νὰ ἀγαπᾷ καὶ νὰ ἀρέσκει, ἀλλ' ἐπειδὴ σὺ εἶσθε περισσότερο ἀπ' ὅλους παθητοὶ καὶ ἀξιαγάπητοι. Διότι ποῖος δὲν ἔδ' ἐθαύμαζε τὸν φιλογερόν σας Ἰησοῦν, τὴν ἀνυπόκριτον ἀγάπην σας, τὴν σιγῆν σας πρὸς τοὺς διδασκάλους, τὴν ὁμόνοιάν σας μετὰ σας, ποῦ ὅλα εἶνε ἰσανά νὰ συγκινήσουν καὶ πείνινην ψυχῆν; Διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ δὲν σὰς ἀγαπᾷ ὀλιγώτερον ἀπὸ τὴν ἑκκαχίλιαν ἐκείνην εἰς τὴν ἔποιαν ἐγεννήθηκα, ἀνεγράφητα, καὶ ἔσκαυθαιδύθηκα. Διότι καὶ ἐκεῖνη εἶνε ἀδελφὴ αὐτῆς, καὶ σὰς ἀπεδείχθη τὴν πυργένειαν μὲ τὰ ἔργα. **C** Καὶ ἐκεῖνη εἶνε πρᾶσιον εἰς τὴν ἡλικίαν, αὐτὴ ὁμοῦ εἶνε ἡμιόμορον εἰς τὴν πίστιν. Ἐπειὶ τὸ πλῆθος εἶνε περισσότερο, καὶ τὸ θέλημα λιμυρότερον, ἀλλ' ἔδω μεγαλυτέρα ἢ ὁμοιωσὶ καὶ περιουσιότερα ἢ ἄνδρα.⁵⁴² Λόγια ἀπὸ παντοῦ περιουσιάζουσι τὰ πρό-

541. Ἄν' ἔδω φαίνεται ὅτι ἡ ἐπιτοχὴ αὐτὴ εἶνε ἡ δεύτερα ποῦ κἀνωμεν ἄς νῆος ἐπισκοπῆς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἢ δὲ πρώτην ἢ ἡ ἐκφώνησιν ἐκφωνεῖται δὲ ἡ παροῦσα ἐπιτοχὴ ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, ὡς ἐπιτοχὴς τῆς μετὰ ἑβδομάδος. Φαίνεται ἔτις ὅτι τὸ πρότερον ποῦ ἔχει νὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὸν Χρισόστομον εἰς τὴν ἐπισκοπὴν του εἶνε εἰς ἀνάμνησιν.

542. Ἄν' αὐτὴ φαίνεται ὅτι ἡ σιγῆν ἡ κοινὴ ἀντιλήψις ἐπὶ τοῦ θεματοῦ αὐτοῦ εἶνε ἐσκαυθαιδύθηκα. Διότι εἶνε ἀπρεσεμένη ἀπὸ τὴν ἀξιωματικὴν κατέστησιν τῶν πραγμάτων. Εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ Χρισόστομου ἡ Ἀντιόχεια

βατα, και το ποιμνιον δεν φθιρεται. Τρεκισμα και κακοκαιρια και θαλασσοταραχη μαστιζει ανεχως αυτω το ιερων πλοιον, αλλ' οι επιθετοι δεν καταποντινουνται. Απο παντος κυκλονει επιβουλη αειραιτης φιαδος, και αυτοι που ειναι μεσα εις την κειμενον ακοιλαβουον βροσον πνευματικην. Το να ελεγη κανεις την εκκλησιαν αυτην φρετειμένη εις τον χωρον αυτης της πλειως, ειναι εξ Ισου παραδοξον με το να ελεγη ελευαν να εθλλη εις το μεσον της καρμου, D και να ειναι γεματη φυλλα και φορτωμένη με καρπον. Ήπειρο η λοιπων ειδοε τον ανγνωμονα και εβιοι απαιρουν αγαθων, θηλω να σης εκκλησιωσ με ελην μου την καρδιαν την υποσχεσιν που σης εβηκα εξ αρχης, όταν σης εμιλουσα και ανεβαθουα σχετικως με τα επλα του Δαυιδ και του Γολιθ, και αποδεικνουα με τον ληγον, οτι ο μεν ητο καταφρασας απο παντω με πλουσιον και μεγαλην πανοσιλιαν, ο δε γυμνος ην απο τα επλα εβηκα ητο τεχισημος με την πιστιν. Και ο μεν ελαμπεν απο τον θωρακα και την σπειδα εξωτερικως, ο δε εστειλεν εσωτερικως απο το πνευμα και την χαριν. Αυτος ειναι ο λογος δια τον επος το πωιδι ενεχυρε τον ανθρω, ο γυμνος καταφρασε τον απλεισμον, ο ποιμην κατέβαλε τον στρατιωτην. Ε Τη ποιμανικη λιθοσ συνετριβε και κατεστρεψε χαλιον πολεμικον. Και ημας λοιπον να μεταχειρισθωμεν τον λθον εκεινον, εννοω τον ακρογωνιατον, τον νοστην. Διου αν ο Παυλος εχη το δικαλιω να ηκολογη καρι της σπείρας της τρημου (Α' Κορ. 10, 4), οπωσδηποτε κανεις δεν θα μες πατηκονη, αν εκλαδωμεν κατε τον Ιθιον πρπον αυτων τον λθον. Οπως εις τους Ιουδαίους ανεβλιψε τους ποταμους εκεινους τον οδανον εχι η φως της ορατης πείρας, 442 Α αλλ' η δυναμει της νοστης εσοι και εις τον Δαυιδ συνετριψε την εαρθαικην εκεινην καραλην εχι ο πειθως λιθος αλλ' ο νοστης.

ητο εκκλησιαστικον κεντρον ποδ μεγαλιον της Κωνσταντινουπουλεως (αννοσεται οτι και της Ρωμης). Δου τον τοτε τα μεγαλα εκκλησιαστικα κεντρα, η Αντιόχεια με παροδον αποστολιων και η Αλεξάνδρεια με παροδον φιλοσοφικη. Η Κωνσταντινουπουλις ητο μεν το θνα απο τα δυο πολιτικα κεντρα (Κωνσταντινουπουλις-Ρωμη), αλλ' εκκλησιαστικως ητο κεντρον παντα να το κηρλιονεσθω. Ενεδθεν και αι διαβαλαι της εποιας οπτες ο Χριστοσμος εκ μέρος του Θεουλου Αλεξανδριας. Θεωτω ο Χριστοσμος απο το μεγα κεντρον της Αντιοχειας, επου οδαικτικως ητο επισκοπος και ητο εββαιος διαδοχος του επισκοπου πρπον, και μεσοδουον εις Κωνσταντινουπουλην τότε και οτε να την επισκοπον, εψηθησαν κρπον τινα εις την Επαρχιαν. Ητο ος να φηγη κανεις σφηρον απο τας Αδριας και να ηγηγη εις μεν επαρχικην πωλην. Οι εκκλησιαστικοι και πολιτικοι οδοκαραλοι ετω δεν απουσκοντο.

Και σης υποσχηθη τον, οτι τιποτε δεν θα σης κειω με συλλογισημω. Τα γαρ επλα ημιν ου σαρκικα, αλλα πνευματικα, λογισμωσ καθαυροντα και παν θημωσ επαυρομενοι κατε της γνωσησ του Θεου» (Β' Κορ. 10, 4—6). Μας βιδεται εντολη να συντριβωμεν και εχι να εβφνησωμεν αυτωσ τους συλλογισημωσ, διαταγη να τους καταλωμεν και εχι να εβλκωμεθα μ' αυτωσ, «λογισμοι γαρ θηγητων βελιοι», ληγε (Λογια Σολ. 9, 14). Τι σημαίνει βελιοι; Π βελιος και όταν βελικη εις απαλας μέρος, δεν εχει εθαρροσ. Η αλλη φοδαται και τρεπει. Έτσι και ετσι εχει αποδειχθη με συλλογισημωσ, και αν εδωκη εις εληθεσ, ποσ εν παρχει εις την φαγην Ικανοποιητικην πληροφοριαν και δεν εμπνεει εμπισταςινην. Αφοδ λοιπον οι συλλογισημοι εινε πργμα εσον εσθενεσ, ελκτε να πολεμωσωμεν κρποσ τους αντεπαιουσ με τας Γραφασ. Απο που λοιπον ν' αρχισω να εμιλω; Απ' ουου εβηκα, ειτε απο την Κωννην ειτε απο την Παλαιαν. Διου μπορεί κανεις να εβη την εδταν του μονογανουσ να διαλαμη πολυ πλουσιωσ, εχι μόνον εις τα εθωγγελικα και αποστολικα κειμενα αλλα και εις τα προφητικα και εις ελην την Παλαιαν. Διου τοτε και απ' εβω εβηκα να εδλω Ιουστιον τον, Διου εταν εμλω απο τας Γραφασ, θα μπορεσι να κατανηκω εχι μόνον αυτωσ, C αλλα και πολλοσ ελλωσ κερτικωσ, τον Μαρτινα, τον Μανυαλιον, τον Οθαλεντιον, και ελα τα συγγρηγμωτα των Ιουδαίων. Οπως εις την περιεστων του Δαυιδ ο μεν Γολιθ κατέκατο, το δε στρατοεον εδοληρον εβραμεικωσ (Α' Βασ 17, 51), και ο μεν εθνατωσ ητο ενος σωματωσ και το πληγμα μες κεραλησ, η δε ρηγη και η πανικωσ κωνει εις ελιν το στρατοεον, ετσι και ετω εις την περιεστων μας, εβη θα κωνηθη και θα καταποθη μια αρεστη, θα τραποει εις φυγην ελοι καλ' οσωσ ανερερα. Διου οι μεν Μανυαλιοι και εσοι εχουν την εβαν αρρυσταν μ' εκεινωσ, D φαίνονται εββαιε οτι παραδχονται τον κρηστωμενον Χριστον, αλλα περιφρονου τον προφητασ και περιεδχων οι εσοιοι τον κρηστωον. Οι δε Ιουδαίοι αντιθετωσ φαίνονται: μεν οτι παραδχονται και τιμωον αυτωσ που τον κρηστωον, εβλαθη τους προφητασ, και τον νομοθητην των, αλλα περιφρονου αυτον που κρηστωον, εκεινον. Όταν λοιπον με την χαριν του Θεου αποδειξω, οτι εις την Παλαιαν προφητεται πλουσιωσ η εδτα του μονογανουσ, θα μπορεσω να κατκωσθω ελ' αυτω τα εθωμωκα σωματωσ και να εουλοφω ελασ τας εθωσρημωσ γλωσσασ. Διου όταν η Παλαια Διαθηκη φαίνεται οτι κρηστωει τον Χριστον, τι η' απολογηθουον οι

Μακρυαίαι και οι θρησκείαι των που ατιμάζουν αυτήν που προλέγει τον καινόν Δεσπότην όλων: Ε Και πώς θα συγχωρηθούν και θα διαφύγουν οι 'Ιουδαίοι, όταν δεν παραδέχονται αυτόν που αναγγέλλουν οι προφήται;

2. Άφοδ λοιπόν είνε τόσον παλιός ο πλοῦτος της νύκτας, ὡς ἀνεβάσωμεν τὸν λόγον εἰς τὰ παλαιότερα εἰδήλια, καὶ ἀπ' αὐτὰ τὰ παλαιὰ εἰς τὰ ἀργαιότερα διαύω, διελθὼν εἰς τὴν Γένεσιν, καὶ μάλα ταχὺ νὰ ἀνεβῶμεν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς Γενέσεως. Ὅτι δὲ ὁ Μωϋσῆς λέγει πολλά περὶ τοῦ Χριστοῦ, τὸ λέγει ὁ ἴδιος ὁ Χριστός: 342 Α «Εἰ ἐπιτεταται Μωϋσῆ, ἐπιτετατεὶ ἂν ἡμεῖς· περὶ γὰρ ἡμεῖς ἐκείνος ἔγραψεν» (Ίω. 5, 46). Καὶ ποῦ ἔγραψεν ἐκείνος περὶ αὐτοῦ; Αὐτὸ δὲ προσπαθήσω νὰ τὸ ἀποδείξω ὑμῖν. Ὅταν εἶχεν ἐλοκληρωθῆ ἡλὴ ἡ γαῖα καὶ ὁ οὐρανὸς εἶχε στεφανωθῆ μὲ χορὸν ἀστέρων, καὶ ἡ γῆ ἀπὸ κάτω ἦτο εἰς ἴσου πρὸς αὐτὸν ὠραία μὲ τὰ ποικίλα ἔνθη, καὶ αἱ κορυφαὶ τῶν βουνῶν καὶ αἱ πεδιάδες καὶ τὰ φαράγγια καὶ γενικῶς ἡλὴ ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς ἦτο γεμάτη φυτὰ καὶ βένθρα καὶ βοσάνια, καὶ ἐσπυρισσάν ἀπ' αὐτὰ τὰ κοπάδια καὶ ἐπ' ἐκεῖ αἱ ἀγέλαι, καὶ ἡ χορβάτα τῶν αἰδουῶν πτηνῶν ἐτέμνευ ὅλον τὸν ἀέρα μὲ μουσικὴν ἐπιτεκνιόντας τὴν φωνὴν τῆς, καὶ τὰ πάλαιον ἦσαν μετὰ ἀπὸ θαλάσσια ζῶα, καὶ λέμναι καὶ κίχαι, καὶ ποικίλοι ἦσαν γεμάτοι ἀπ' ἐσπυρισσάντων μέσα εἰς αὐτὰ, καὶ ἕως οὗτὸ δὲν ἦτο ἀτελείωτος, ἀλλὰ τὰ πάντα ἐλοκληρωμένα. Β τότε τὸ σῶμα ἀναβήσκει τὴν κεφαλὴν του, ἡ πόλις τὸν ἔργοντα, ἡ γαῖα τὸν βασιλέα· ἐννοῶ τὸν ἄνθρωπον. Ὅταν λοιπὸν ὁ Θεὸς ἐπράξατο νὰ δημιουργήσῃ αὐτόν, εἶπε· «Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέρων καὶ ὁμοίωσιν» (Γέν. 1, 26). Πρὸς ποῖον ὁμοίει; Εἶνε ὁλοφάντερον εἰς ὁμοίει πρὸς τὸν μονογενῆ του. Καὶ δὲν εἶπε «Ποιήσω», διὰ νὰ μὴ νομισθῆ ὅτι αὐτὸ που λέγει εἶνε διαταγὴ ἀπειθουμένη πρὸς δοῦλον, ἀλλὰ «Ποιήσωμεν», διὰ ν' ἀποκαλύψῃ τὴν ὁμοίωσιν μὲ τὸν ὅτι ἔχει καὶ τοὺς δύο κοινὰ ὀνομαζόμενα τῶν οὐρανῶν.³⁴³ Διότι ὁ Θεὸς ἔλλοιπε μὲν ἀναφέρειται ὅτι ἔχει σύνεθρον,³⁴⁴ ἄλλοτε δὲ εἰ δὲν ἔχει· ἡ Γραφὴ δὲν ἀνεφάρταται.

342. Ἐξήκει τῆς συμβολῆς τῶν σημειῶν. ἀργαίως συντακτικῶς ἄρα, πρὸς σημναίαι τὸ νὰ παρουσιάζῃ δύο ἢ περισσότερα πρόσωπα ὡς ἰσοκαίμενα τῶν αὐτῶν σημειῶν.
343. Ὁμοίωσις ἔχει μὲ τὴν σημερινὴν ἔννοια, ἀλλὰ ὁ «ὁμοίωσις», κατὰ τοὺς ποὺ ἀνεφάρταται καὶ «ὁμοίωσις» ἡμεῖς μὲ κάποιον ἄλλον ὡς ἴσος.

ἀλλὰ καὶ μὲ τοὺς δύο αὐτοὺς τρόπους ἰσοκαίμεται ἀπόρηται δόγματα. C Ὅταν ἡλὴ νὰ παραστήσῃ ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ κανέναν, λέγει ὅτι δὲν ἔχει σύνεθρον ὅταν εἰ ἡλὴ νὰ δείξῃ τὴν ὁμοίωσιν τοῦ μονογενοῦς, τότε ὀνομάζει σύνεθρον τοῦ Θεοῦ τὸν Υἱόν. Καὶ διὰ νὰ πληροσφύξῃ καὶ τὰ δύο αὐτὰ, εἰς οἱ προφήται ὀνομάζουσι τὸν Υἱόν σύνεθρον, ἔχει δὲ τὸ Πατὴρ χρειάζεται συμ-βουλήν, ἀλλὰ δὲ νὰ μάθωσιν τὴν τιμὴν τοῦ μονογενοῦς, καὶ πάλιν ὅτι δὲν χρειάζεται σύνεθρον, ἄκουσι τὸν Παῦλον ποὺ λέγει: Ὡς ἄθεός πλοῦτος καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ ὡς ἀνεφάρταται τὰ κτήματα αὐτοῦ ὡς ἀνεφάρταται αἱ οὐραὶ πρὸς τίς γὰρ ἔγνω νῦν Κυρίου, ἡ τίς σημεῖωσας αὐτοῦ ἔγένετο; (Ρωμ. 11, 33 34). Αὐτὸς μὲν παρέστηκε τὸ εἶναι ὁ Θεὸς δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ κανέναν, ὁ δὲ Ἡσαῖας ὁμιλοῦν διὰ τὸν μονογενῆ τοῦ Θεοῦ, λέγει ὡς ἔξῃ: D «Καὶ θελήσουσιν, εἰ ἐγεννήθησαν πυρκαϊστος, εἰ παρ-θῶν ἐγεννήθη ἦμιν, υἱὸς καὶ ἰδὸθῃ ἡμῖν, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ Μεγάλος βουλήν ἄγγελος, θαυμαστὸς σημεῖωσας.» (Ἠσ. 9, ἡ 6). Καὶ ἄφοδ εἶνε «θαυμαστὸς σημεῖωσας», πῶς ὁ Παῦλος λέγει: Τίς γὰρ ἔγνω νῦν Κυρίου, ἡ τίς σημεῖωσας αὐτοῦ ἔγένετο;. Διότι ὁ μὲν Παῦλος, καθὼς εἶπα προηγουμένως, θέλει νὰ παραστήσῃ ὅτι ὁ Πατὴρ δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ κανέναν, ὁ δὲ προφήτης θέλει νὰ δείξῃ τὴν ὁμοίωσιν τοῦ μονογενοῦς. Διὰ τοῦτο καὶ ἔδωκεν εἶπε «Ποιήσω» ἀλλὰ «Ποιήσωμεν». Τὸ «Ποιήσω» εἶνε διαταγὴ ποὺ δίδεται εἰς δοῦλον, καὶ τοῦτο φαίνεται ἀπὸ τὸ ἔξῃ: Ἐ-πληρώσας κάποτε τὸν Ἰησοῦν ἕνας ἑκατοντάρχης καὶ λέγει: «Κύριε, ὁ παῖς μου ἐπέβηται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικῶς δευτικῶς βασανιζόμενος». Ε Τί τοῦ λέγει ὁ Χριστός; «Ἐγὼ ἔλθω θρακαῖος αὐτόν». Καὶ ὁ μὲν ἑκατοντάρχης δὲν ἐτόλμησε νὰ τραπήξῃ τὸν ἱατρὸν εἰς τὸ σπῆναι, ὁ κρημνιστὸς ἡμῶν καὶ φιλόφρονος ὁμοσκέπῃ μόνος του ὅτι θὰ ἐβλήσῃ πρὸς τὸ ἔχει, διὰ νὰ τοῦ δώσῃ λαβὴν καὶ ἀπορη-μὴν νὰ μὲς δείξῃ τὴν ἀρετὴν του. Διότι ἐγνωρίσε τὴν ἐπράξατο νὰ εἰσῆ ἑκεῖνος, καὶ ὁμοσκέπῃ νὰ ὁπάξῃ διὰ νὰ μάθῃ τὴν ἐδιδάξει-αν τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ τὴν λέγει ὁ ἑκατοντάρχης: 344 Α «Κύριε εὖν εἰμὶ ἱκανός, ἵνα μου δῶς τὴν στήντην ἐπιπέδῃ». Ὅστε ἡ νόσος καὶ ἡ ἀρρώστια τοῦ ἡ καταθλιπτικῆ δὲν τὴν παρέστηκε νὰ λησμο-νήσῃ τὴν εὐλαδικίαν του, ἀλλὰ καὶ ἐπῆλθε εἰς τὴν σημερινὴν του ἀνεγνωρίσε τὴν ἀνοικτηρίτητα τοῦ Δεσπότου. Διὰ τοῦτο λέγει: «Εἰ-πέ λέγω, καὶ ἰσθῆσκει ὁ παῖς μου. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἀνθρώπος εἶμι ἔχων ἡμ' ἡμῶντων στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῃ πορευθῶν, καὶ παρ-αίεσται, καὶ τῷ ἄλλῳ ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δοῦλῳ μου ποιή-

τον τούτου, και ποιει (Ματθ. 8, 5-9). Βλέπετε ότι το «Ποιήσαμεν» είνε λόγος δεσπότης που όμιλει προς δούλον; Επομένως τὸ «Ποιήσαμεν» είνε λόγος δαυτιού. Β Όταν εηλοδή όμιλῃ δεσπότης προς δούλον, λέγει: «Ποιήσατε» ἔσταν δὲ όμιλῃ ὁ Πατήρ προς τόν Υἱόν, λέγει «Ποιήσωμεν». Καί, λέγει (ὁ αἰρετικός), τί γίνεται ὅμως, ἂν ὁ μὲν ἡκατοντάρχος εἶχεν αὐτὴν τὴν ἀντιλήψιν, ἢ δὲ πραγματικότης δὲν ἦτο ἔτσι; μήπως ὁ ἡκατοντάρχος είνε ἀπόστολος; μήπως είνε μαθητής; διὰ τὸ παραδειχθῆσαι τὸ λόγιον του; Εἶνε, λέγει, εὐλόγον νὰ ἔκανε σφάλμα. Καλῶς και τί θ' ἀπαντησωμεν; Ἀς ἴωμεν τὴν συνέχειαν. Τὸν διώρθωσαν ὁ Χριστός; τὸν ἐπέληξε, διότι ἔκανε λάθος και εἰσχεγίετο σφραδῖά δόγματα; τοῦ εἶπε «Διὰ τὸ κἄνευ αὐτοῦ ἄνθρωπος; ἔχεις διὰ τὸ πρόσωπόν μου μεγαλυτέραν γνώμην ἢ ὅ,τι πρέπει; μοῦ ἀποδείξει; περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι οφείλει; νὰ μοῦ ἀποδώσῃς; νομίζεις ὅτι διακίσομαι με ἀθηνίται, ἐνθὲ δὲν ἔγω αὐθηνίται; C Τοῦ εἶπε τίποτε παρόμοιον; Καθόλου. Ἄλλα και ἀπεκύρωσε τὴν γνώμην του, και εἰς αὐτοῖς που τὸν ἀκολουθοῦσαν εἶπεν: «Ἀμήν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοιαύτην πίστιν εἶδον» (Ματθ. 8, 10). Ὁ ἔπαινος τοῦ δεσπότης γίνεται ἐπιχώριος τῶν λόγων τοῦ ἡκατοντάρχου. Διότι τὰ λεγόμενα εἶν εἰς πᾶσαν λόγια του ἡκατοντάρχου, ἀλλ' εἶνα ἀπόφραγμα τοῦ δεσπότης. Ὅταν αὐτὰ που εἰληχθησαν, τὰ ἐπαινήσῃ αὐτός, και ἀποφανθῇ ὅτι καλῶς εἰληχθησαν, τὰ δέχεται ὡς θεῶν χαρμῶν. Διότι τὸ κύριος τὸ ἔπησαν ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν τοῦ Χριστοῦ.

3. D Βλέπετε πως ἡ Κενὴ διαθήκη είνε σύμφωνος με τὴν Παλαιάν; Πως ἡ καθε μία ἐπιδεικνύει τὴν ἀδυναμίαν τοῦ Χριστοῦ; Τί γίνεται ὅμως, (λέγει ὁ αἰρετικός), ἂν ἐδημιουργήσῃ μὲν τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸν ἰδημοουργήσῃ ὡς σπυρίτης; Τότε λοιπὸν ἔκουσε αὐτὰ που λέγει παρακάτω, και γύρε ἐπὶ τίλους ἀπὸ τὴν ματαίαν ἀντιλογίαν. Ὅταν εἶπε «Ποιήσωμεν τὸν ἄνθρωπον», δὲν προσέθεσε «κατὰ τὴν εἰκόνα τὴν ἰδικὴν σου τὴν κατωτέραν», οὐτε «κατὰ τὴν εἰκόνα τὴν ἰδικὴν μου τὴν ἑνωστέραν» ἀλλὰ τί εἶπε; «Κατ' εἰκόνα ἡμετέραν και κατ' εἰκόνας», δεικνύοντας με τὰ λόγια αὐτὰ, ὅτι μία είνε ἡ εἰκόνα Πατρὸς και Υἱοῦ. Δὲν εἶπεν «εἰκόνας», ἀλλ' «εἰκόνα ἡμετέραν». Διότι δὲν εἶνε δύο και ὄντως, ἀλλὰ μία εἰκόνα, και αὐτὴ εἶς Ἰσοῦ τοῦ Πατρὸς και τοῦ Πατρὸς. Αὐτός είνε ὁ λόγος διὰ τὸν ὅποιον λέγεται και ἔτι (ὁ Υἱός) κἀθηται ἐκ δεξιῶν, διὰ τὸ μῆθος ὅτι είνε ἡμέτερος και ἔχει τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν ἀπαρᾶλλῆτως. E Καί ἔτι τὸ μὲν νὰ «κἀθηται» κανεὶς είνε γνώρισμα τῆς δεσποτικῆς ἐξουσίας, τὸ δὲ νὰ «παρίσταται» γνώρι-

σμα ἐξουσίας δουλικῆς; και ἔχουσης ἄλλην ἀνωτέραν, ἔκουσε που τὸ λέγει ὁ Δαυὶδ: «Γένηται ἔτις ὁ θρόνος ἐπέθραν και ὁ καλαὶς τῶν ἡμερῶν ἐκθήσθαι. Μύριαι μυριάδες ἐλαιοῦργων αὐτῷ και χίλιαι χιλιάδες παρεστηκίταιον αὐτῷ» (Δαν. 7, 9-10). Ἐπίσης και ὁ Ἰσαίας: «Εἶδον τὸν Κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὀφθαλοῦ και ἐπικραμένου, και τὰ σφραγίσαι εἰσθηκίταιον κυκλίῃ αὐτοῦ» (Ἠσ. 6, 1). 545 A Καί ὁ Μιχαίας: «Εἶδον τὸν Κύριον τὸν Θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ καθήμενον ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ, και πᾶσα ἡ στρατιὰ τοῦ οὐρανοῦ εἰσθηται; ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ και ἐξ ἄριστερῶν αὐτοῦ» (Ἠσ. 22, 10). Βλέπετε ὅτι παντοῦ αἱ μὲν οὐράναια δυνάμεις «παρίστανται», αὐτὸς δὲ «κἀθηται»; Ὅταν λοιπὸν εἰλήσῃ ὅτι και ὁ Υἱός κατέχει τὴν ἐκ δεξιῶν καθέδραν, μὴ νομίσῃς ὅτι ἔχει λειτουργικὴν και σπυριτικὴν εἰκόνα, ἀλλ' εἰκόνα δεσποτικὴν και ἀδελφικὴν. Διὰ τούτου και ὁ Παῦλος που ἐγνώριζε και τὰ δύο αὐτὰ, ὅτι: τὸ μὲν «καρτεστάναι» είνε ἔργον αὐτῶν που διακονοῦν, τὸ δὲ «κἀθησθαι» ἔργον αὐτῶν που διατάσσου και προϊστάσθου, κοίτα πως τὰ ἀντιδιαστέλλει; αὐτὰ και τὰ δύο και λέγει: «Πρὸς μὲν τοῦς ἀγγέλους αὐτοῦ φησὶν: B Ὁ ποιῶν τοῦς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα και τοῦς λειτουργοὺς αὐτοῦ πύρες φλόγα; πρὸς δὲ τὸν Υἱόν Ὁ θεὸς σου, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος» (Ἐβρ. 1, 7-8). Μὲ τὸν θρόνον μίς ἐπαράξει τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν. Ἀποῦ λοιπὸν με εἶλ' αὐτὰ ὁ λόγος μίς ἀπέδειξεν ὅτι ὁ Υἱός ἔχει εἰκόνα ὅτι σπυριτικὴν ἀλλὰ δεσποτικὴν, ἄς τὸν προσηγορήσῃ ὡς δεσπότην και ὀμῆτιον με τὸν Πατέρα. Ἐπει αἰῶνας τε παρρηγίλια και ὁ ἕως: «Ἦνα πάντας τιμῶσι τὸν Υἱόν, καθὼς τιμῶσι τὸν Πατέρα» (Ἰω. 5, 23). Καί ἄς συνδεδῶμεν τὴν ἀφορὴν διαγωγῆν και τὰ ἀφορὰ ἔργα με τὴν ὀρθότητα τῶν δογμάτων, διὰ τὸ μὴ εἶνε ἡ σωτηρία μίς μισή. C Καί τίποτε δὲν μπερὶ νὰ ἐπιτύχῃ τούτων πολὺ τὴν ἀφορὴν διαγωγῆν και τὸν καθαρὸν βίον, δὲν ἡ συχνὴ ἐπίσκεψις ἐδῶ και ἡ πρόθυμος ἀκράσσις. Ὅ,τι εἶνε διὰ τὸ σῶμα ἡ προφή, αὐτὸ είνε διὰ τὴν ψυχὴν ἡ διδασκαλία τῶν θεῶν λογίων. Διότι λέγει: «Ὅσα ἔμ' ἔργα μόνον ἔχεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ὀφθαί ἐκπορευομένη διὰ στόματος Θεοῦ» (Δευτ. 8, 5 Ματθ. 4, 4). Διὰ τούτου δη-

54. Ὅτι ὁ προφήτης Μιχαίας, υἱὸς Μιναραβί, που ἔγραφε τὸ περὶ τῶνου βιβλίον τὸ περιλαμβανόμενον εἰς τοῦς βιβλία μικροῦς προφήτας, ἀλλὰ ἕλλας και ἀρχαιότερος Μιχαίας, υἱὸς Ἰαμλῶς, που ἀναγράφεται μὲν με τὴν προφητείαν του εἰς τὸ 1^{ον} Βασιλειῶν, κατ. 22.
55. Ἀηλοδὴ τὸν ἄγιον Ἰσραὴλ.

μουργαί και λιμὸν τὸ νὰ μὴ συμμετέχη κανεὶς εἰς ἕνα τέτοιον τραπέζι. Ἄκουσε πῶς τὴ λέλειπε αὐτὸς ὁ Θεός, καὶ τὸ ἔποιε αὐτὸ πᾶν πᾶν κίλισον καὶ τμησάσαν· Ἄδωκο γὰρ αὐτοῖς, λέγει, τοὺς λιμὸν ἄρτου, οὐδὲ εἶδον βότατος, ἀλλὰ λιμὸν τοῦ ἀποδοῦαι λόγον Κυρίου (Ἄμωσ 8, 11). **Δ** Πῶς λοιπὸν δὲν εἶναι ἄποκτον νὰ κίνωμεν καὶ νὰ ἐπινοῶμεν τὰ πάντα, διὰ τὸ ἄποκρούσασθαι τὸν σωματικὸν λιμὸν, τὸν δὲ λιμὸν τῆς ψυχῆς νὰ τὸν φέρωμεν μόνον μας, καίτοι εἶναι πολὺ χειρότερος, ἀπὸ καὶ ἡ ζῆμια γίνεται εἰς ἄνωτέρα πράγματα.¹⁴⁶ Μή, πῶς παρακαλῶ καὶ πῶς ἱκετεύω, μὴ θγῶλιωμεν τόσον κακὴν ἀπόφασιν διὰ τὸν ἑαυτὸν μας, ἀλλὰ νὰ προτιμῶμεν τὴν ἰδὴ ἐπισκοπὴν ἀπὸ κάθε ἀσχολίας καὶ φροντίδα. Διότι, πῶς μου, τί τόσον μέγα κερδίζεις, ὅταν ἀποουσιάζῃς ἀπὸ τῆς συνέζης, ὅταν μεγάλη εἶναι ἡ ζῆμια τοῦ κίνεσαι καὶ εἰς τὸν ἑαυτὸν σου καὶ εἰς ἄλλον τὸ σκεῖν σου; καὶ ἂν εὖρος ἐλλοσάσῃς ἀποθήκην γεμάτων ἀπὸ χρυσοῦ, καὶ εἰς αὐτὴν αὐτοῦ ἀποουσιάζῃς, μεγαλύτερα ἀπὸ τὸ κέρδος σου εἶναι ἡ ζῆμια σου, καὶ τόσον μεγαλύτερα, ὅσον εἶναι ἄνωτέρα τὰ πνευματικὰ ἀπὸ τὰ αἰσθητά. **Ε** Διότι ἔχειται, καὶ πολλὰ νὰ εἶναι καὶ ἀπὸ παντοῦ νὰ συρρέουν, δὲν τὰ παίρνει κανεὶς μαζί του εἰς τὴν ἑαυτοῦ ζῆσιν, οὐτε μεταφέρονται μαζί μας εἰς τὸν οὐρανόν, οὐτε μᾶς εἶναι ἀνηγόρευτο εἰς τὸ ροβερὸν θῆμα, ἀλλὰ πολλὰς φορὰς μᾶς ἐγκαταλείπουν καὶ ἐξαφανίζονται καὶ προτοῦ ν' ἀποθάνωμεν. Ἀλλὰ καὶ νὰ παραμείνουν μέχρι τέλους, ἀπὸ τὸν θάνατον διακόπτονται ὁπωσδήποτε. Ἀνεύθετος ὁ πνευματικὸς θησαυρὸς εἶναι κτήμα ἀναφαίρετον, καὶ μᾶς ἀκολουθεῖ παντοῦ ὅπου βαδίσωμεν καὶ ὅπου ἀποδημήσωμεν, καὶ μᾶς δίνει πολλὴν καρρῆσιαν εἰς τὸ ροβερὸν ἰκαίνο θῆμα.

¹⁴⁶ **A 4.** Ἐάν ἀπὸ τὰς ἄλλας συνάξεως εἶναι τόσον τὸ κέρδος, ἀπὸ τὰς συνάξεως τοῦ γίνονται, ἔδω εἶναι διπλόν. Δὲν κερδίζομεν μόνον τὸ εἶναι ποιῶμεν τὴν ψυχὴν μας μὲ θεὰ λόγια, ἀλλὰ καὶ τὸ εἶναι ἐπιφέρωμεν μεγάλην φθορὰν εἰς τὴν αἰσχρὰν ἀρεσκίαν τῶν ἑχθρῶν, καὶ τοῦτο στερῶμεν τοὺς ἀδελφοὺς μας. Αὐτὸ εἶναι τὸ κέρδος τῆς παρακάθεξος, ὅτι σπεύδει εἰς τὸ ἀσθενὲς σημείον τοῦ πολέμου, τὸ κλῆμα κινδύνου. Διὰ τοῦτο κρέται νὰ τράχητε εἰς ἔδω, καὶ νὰ ἀποκρούετε τοὺς ἑχθροὺς τοῦ ἐπιτίθενται. Ἄν ἔχης νὰ ἐπιγαυιάζῃς ὀμίλιαν μακρὰν οὐτε διδοσκαλίαν; Ἐλα μόνον, καὶ

¹⁴⁶ Με τὸν σωματικὸν λιμὸν γίνονται ζῆμια εἰς τὸ ὄμμα, μὲ τὸν πνευματικὸν εἰς τὴν ψυχὴν.

προσέφερες τὸ πᾶν. **Β** Ἡ σωματικὴ σου παρουσία γίνεται προθήκη τοῦ κοινίου, καὶ δίδει εἰς τοὺς ἀδελφοὺς σου πολλὴν προθυμίαν, καὶ κατακρίνει τοὺς ἑχθροὺς σου. Δίδει ἂν κανεὶς ἀνάσῃ εἰς αὐτὸ τὸ ἱερὸν σκήμα καὶ ἰδῇ ὅτι οἱ συγκεντρωμένοι εἶναι εὐλογίαι, σῆμα τελείως καὶ αὐτὴν τὴν προθυμίαν ποῦ ἔχει, καὶ μουδιάζει καὶ δαιμονιάζει; καὶ γίνεται ἐκνηρωτὸς καὶ ψεύτης; Ἐπειτα ἢ αὐτὸν τὸν τρόπον σιγῆ - σιγῆ εἶον τὸ πᾶθος μας γίνεται χαυνοῦλεον καὶ φενημοῦλεον. Ἄν ἕως ἰδῇ ὅτι συγκεντρώνονται, σπείδουν, συρρέουν ἀπὸ παντοῦ, ἡ προθυμία τῶν ἑλλων καὶ εἰς τὸν πολὺ κινδόν καὶ ἀμολῆ γίνεται πνευματικὴ προθυμία. Λίθος μὲ λίθον ἂν τρωθῇ, κἄναι, πολλὰς φορὰς νὰ ἐκκηρῶσιν σπινθήρες, ἂν καὶ δὲν ὑπάρχῃ τίποτε ψυχρότερον ἀπὸ τὸν λίθον καὶ θερμότερον ἀπὸ τὸ πῦρ. **Γ** Ἐν τούτοις ἡ συνοχὴ νικᾷ τὴν φθῶν. Ἐάν δὲ αὐτὰ συμβαίνῃ εἰς τὸν ἄλλον, ὅς περὶ πολλὸ περισσότερο εἰς ψυχὰς ποῦ προστρέχονται μετὰ τῶν καὶ θερμαίνονται ἰδιότελως μὲ τὸ πῦρ τοῦ Πνεύματος.¹⁴⁷ Δὲν ἔχετε ἰκούσει, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τῶν προγόνων μας εἶον οἱ κίττοι ἦσαν ἑκατὸν εἰκοσι, καὶ μάλιστα πρὶν ἀπὸ τοὺς ἑκατὸν εἰκοσι μόνον δώδεκα, καὶ ὅτι οὐτε αὐτοὶ ἔμεναν δλοὶ μέχρι τέλους, ἀλλ' ἕνας ἀπ' αὐτοῦ, ὁ Ἰούδας, ἀπωλείσθη καὶ ἦσαν δλοὶ ἑνδεκά; Καὶ ὅμως ἀπὸ τοὺς δώδεκα ἐκείνους ἦσαν ἑκατὸν εἰκοσι, καὶ ἀπὸ τοὺς ἑκατὸν εἰκοσι τρεῖς χιλιάδες, ἔπειτα πέντε γιλιάρδες, ἔπειτα ἑγέμισαν ἅλην τὴν οὐκαμένην μὲ τὴν γυνθῶν τοῦ Θεοῦ. **Δ** Καὶ ἡ αἰτία εἶναι, ὅτι κατὰ δὲν ἐγκατέλειπον τὴν ἐπισκουμένην¹⁴⁸ των, ἀλλὰ πάντοτε ἦσαν δλοὶ μαζί; κερνόντες ἅλην τὴν ἡμέραν των εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἔχοντες τὸν νοῦν των εἰς τὰς προσευχὰς καὶ τὰ ἀναγκώματα. Διὰ τοῦτο ἀναφαν μεγάλην πυρᾶν, διὰ τοῦτο δὲν διελθῆσαν ποτέ, ἀλλ' ἐκέρθησαν ἅλη τὴν οὐκαμένην. Αὐτοὺς νὰ μνησθῶμεν καὶ ἡμεῖς. Καὶ πῶς δὲν εἶναι παράλογον, νὰ μὴ ἐπιδοκίμωμεν διὰ τὴν ἐκκλησίαν αὐτὴν φροντίδα οὐτε τόση, ὅσην ἐπιδοκίμωμεν αἱ γυναῖκες; διὰ τὰς γαστρονομίας των; Ἐκείναι, ὅταν ἴδωσι ἕνα κορίτσι πτωχὸν καὶ ἔρχομεν χωρὶς καρμῶν προστασίαν, συνεισφέρουν ὅλα δ, ὅτι ἔχουν νὰ προσφέρουν καὶ παίρνουν τὴν ὅσων τῶν συγγενῶν. **Ε** καὶ εὐλαίε κανεὶς εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν, ὅταν τὸ κορίτσι ἐκείνο ὀ-

¹⁴⁷ Ἄν' αὐτὰ δια φαίνεται, ὅτι κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ ἀνάτολου ὁ Χριστοστόμους, αἱ μὲν αἰρέσεις πῆσαν, τὴν δὲ ἑκκλησίαν ἐμίστηεν ἡ εὐαγγελιστικὴ καὶ ἡ ἀποχὴ.

¹⁴⁸ Ἐπισκουμένην, ἡ σὸναιον λέγει ὁ Χριστοστόμους τὸν ἄλληλ-σιστοῦ.

πανδράβεται, να γίνεται πολλή κίνησης και μεγάλη συγκέντρωσις⁸⁰ και άλλαι μεν προσφέρουσι πολλάς φορές χρήματα, άλλαι δε άπλως συμπαρίστανται⁸¹ και αυτό δεν εινε μικρόν διότι ή πρόθυμος συμμετοχή των καλύπτει την εὐτέλειαν, και με την προθυμίαν των αποκρίσκουν την πτωχείαν.⁸² Αυτό λοιπόν κάνετε το και δια την έκκλησίαν αυτήν. Να συντρέχημεν όλοι από παντός, και να συσπώσωμεν την πτωχείαν της, ή μάλλον να σερασιώσωμεν την πτωχείαν της με το να προσερχώμεθα συνεχώς εις τον χώρον αὐτόν.⁸³ Ἡ γυναίκα εινε θεοθέτος του άνδρός. Ἐς μη άνέχεται λοιπόν να εισέρχεται εις τον ἄγιον αὐτόν χώρον μήτε ή κεφαλή χωρίς το σώμα μήτε το σώμα χωρίς την κεφαλήν, αλλά εὐλόγητος ὁ άνθρωπος, έχοντας μαζί των και τὰ παιδιά.⁸⁴ Ἐν εινε εὐχάριστον να βλέπη κανείς ένα άνδρον μαζί με την παραφρόδα του ὑψημμένην πλησίον της ρίζης του, εινε πολύ περισσότερον εὐχάριστον να βλέπη ένα άνθρωπον που να ἔχη μαζί του το παιδί του σάν παραφρόδα του που ὑψώνεται πλησίον του ένα ψέμα ὑψαιότερον από κάθε ἑλαίαν και ἔχει μόνον εὐχάριστον ἄλλα και ἑπιπρόβες διότι, όπως ειναι προσηγομένως, ὁ μισθός αὐτῶν που συγκεντρώνονται ἔδω εινε μεγαλύτερος. Τὸν γεωργόν τότε τὸν θαυμάζωμεν περισσότερον. Ἐ ἔχει εἰς τὸν καλλιεργήτην τὴν γῆν που ὑψημότερα πολλὰ φρούρα, ἄλλ' ὅταν παραλάβῃ τὰ ἄσπαρα καὶ ἀνθήματα χωράματι και τοὺς ἀπειροῦσιν πολλὴν φροντίδα. Ἐτσι ἀκριβὸς ἔκανε και ὁ Παῖς ὁ φιλοσημῆμος να ἀναγγαλιζέται, ἔχει ὅπου ἤκουσθη ὁ Χριστός, ἄλλ' ὅπου δεν ἤκουετο. Αὐτόν να μιμηθώμεν και ἡμεῖς, και δια να ἔχη ή Ἐκκλησία ἔσοδον,⁸⁵ και δια να ὑψηλωμεθα προσευκτικῶς. Να τρέχημεν λοιπόν εις κάθε σίναξιν που γίνεται ἔδω. Καὶ ἂν ή ἐπιθυμία μας φλέγγῃ θά μπορούσῃ να τὴν στήσῃς εὐκό-

80. Συγκινηθέντων τὸ παράδειγμα αὐτῶν ἀπὸ τὴν κοινωνικῶν ζωῆς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, πολλὸ συγκινητικώτερον εἶεν εἶναι χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν προχῆν Ἐκκλησίαν τὸν κόμην τοῦ Χριστοῦ.

81. Ἐνοεῖται ἑπιπέθῃ να ἐκκλησιασθῆνται τὸν γυναίκαί και τέκνα. Τὰ παιδιά τῆς σχολικῆς ἡλικίας παρῆσαν, καίτοι ἀπῆλθαν τὰ ἑκπαιδευτικὰ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν δια να ἀκούουν τῆς προσευχῆς, τὰ ἀναγκασματα, και τὸν θάτον λόγον ἦσαν κατηχομένα μόνον εἰς τὸ ἔλεος κατὰ τὴν τέλειαν τοῦ μισοῦ τοῦ ἁγιάζον ἔσω.

82. Ἐσοδον (ἐκπαιδευτικῶν) ἔνοεσι τὸ πνευματικῶν ἔσοδον, τὰς ψυχὰς, και ἔχει τὰ οικονομικὰ ἔσοδα ή τυχερά.

λος μόνον με το να ἴδῃς τὸν οἶκον αὐτόν. Καὶ ἂν ἀρχίσεις, θά κορίσῃς τὸ θεῖον εὐαγγέλιον. Καὶ ἂν ὁποιοῦσῃτε πάθος τὸ πολιορκῆθῃ, θά μπορούσῃς να κατανοήσῃς κάθε τροχίμιον και να ἐπιβάλλῃς εις τὴν ψυχὴν σου γαλήνην και πολλὴν εὐρήνην. Ὁ ἄγιος τὴν εὐρήνην εἶδε να τὴν ἀπολαύσωμεν όλοι με τὴν χάριν και τὴν φιλοφροσίναν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ⁸⁶ εις αὐτόν και εις τὸν Πατέρα και εις τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον μαζί ή ἑδῶ, και τώρα και πάντοτε, και εις τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εἰς τὸν παραλυτικὸν ποῦ εἶχε τριαντακοχὸν βίη ἀσθενῆς καὶ εἰς τὸ ρητὸν «Ὁ Πατὴρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι» (Ἰω. 5, 17).

D 1. Εὐλογητός ὁ Θεός· εἰς κάθε σὺναξιν διέπω εἰς τὸ χωρῆσαι αὐθάνει, τὰ λιβάδια πλουτίζουν τὴν κἀμην των, τὸ ἄλλοι γεμίζει, τὰ θράγματα⁹² πληθαίνουν. Ἄν καὶ δὲν ἔχω πολλὰς ἡμέρας ἀφ' ἧτου ἐρρίφα αὐτὸν τὸν σπόρον, καὶ νὰ ἀμείωσι μοῦ ἐλαττωτέρως πλουσίας ὁ σπῆρας τῆς ὕπακοης. Ἄσ' ἔδω φράνεται ἐπὶ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτὴν τὴν γεωργεῖ ὅχι ἀνθρώπινη δόναμις, ἀλλ' ἡ θαία χάρις. Τέτοια εἶνε ἄλλως· τὴ ἡ φρίας τοῦ πνευματικοῦ σπόρου. Δὲν ἀναμένει τὸν χρόνον, δὲν περιμένει τὸ πλῆθος τῶν ἡμερῶν, δὲν περιμένει περιόδους μηνῶν, οἷα ἐποχὰς καὶ καιροὺς καὶ ἡμεροὺς κύκλους· Ἐ ἄλλ' εἶνε δυνατὸν νὰ σπείρῃς τὰ σπέρματα καὶ εἰς μὴ-αὐ ἡμέραν νὰ θερίσῃς τὸν θερισμὸν αὐτὸν μὲ ἀγκαλιᾶν⁹³ μεστήν καὶ πλήρη. Ἀδοὶ, ποῦ θερίζουν αὐτὸ τὸ ἀσθητὸν χωρῆσαι, χρειάζονται μεγάλην περιπέτειαν καὶ μεγάλην προθυμίαν χρόνου.⁹⁴ Διότι εἶνε ἀναγκασιότατοι καὶ βόδια ὀργανικά νὰ ζῶσιν εἰς τὸν ζυγόν, καὶ βαθύ ἀλλάκι νὰ κόψουν, καὶ ἀρθρὰ σπέρματα νὰ ρίψουν, καὶ νὰ σπαρίσουν, καὶ ἕνα τὰ σπαρμένα νὰ περιρρῶσουν, καὶ νὰ περιμένουν κανονικὰ ὄρογξ, καὶ πολλὰ ἄλλα νὰ φιλοπονῆσουν, καὶ νὰ περιμένουν πολὺν χρόνον, καὶ τότε νὰ ἐπιτύχουν τὸν σκοπὸν των.⁹⁵

92. Ἐργαζομαι λέγεται ἡ «χέραι», ὅσων σποὶν μελετῶν εἰς τὴν καλῶ-
μένην του ὁ θεριστὴς καὶ τὸν ἀρθρὸν κάται, διὰ τὸ ἀρχὴν ἀκ νῆου.
93. Πολλὰ «θράγματα» κάνουν ὅνα «εραχίονα», καὶ πολλοὶ «εραχί-
ονα» ἔνε «βῆμα», δηλαδὴ πολλὰς «χέραι» μίαν «ἀγκαλιᾶν», καὶ πολλὰς «ἀγ-
καλίαι» ἔνε «βῆμα».
94. Ἐως ἔσται ἀπὸ σπέρματος γίνῃ βλαστὸς, καλλῆρι, σπῆρας, οἷτος,
πῆμος πρὸς θερισμὸν.
95.

A Εἰς τὴν περίπτωσιν μας ὅμοις εἶνε δυνατὸν χωρῆσαι καλοκαίρι καὶ νὰ σπείρῃς καὶ νὰ θερίσῃς, καὶ πολλὰς φορές γίνονται καὶ τὰ δύο κατὰ τὴν ἴδιαν ἡμέραν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τὴν ψυχὴν ποῦ γεωργεῖται· τύχη νὰ εἶνε παχὺα καὶ γόνιμος, ἀδὲ ἀρθεῖται, καὶ μὲ σὲς. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ τρέχω πρὸς σὲς μὲ περισσοτέρην προθυμίαν. Ἀφου καὶ ὁ γεωργὸς ἀκέρη περιποιεῖται ἰδιαίτερον τὸ χωρῆσαι ἐκείνο, ἀπὸ τὸ ἵσποιν πολλὰς φορές ἄγμιος τὸ ἄλλοι του. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ σὲς μοῦ παράγεται μεγάλην ἀποδείαν μὲ λίγων κόπον, καὶ ἐγὼ σὲς γεωργὸς μὲ πολλὴν προσοχὴν, καὶ ἦθα νὰ σὲς φέρω ἀπὸ ὑπαίκοισι νὰ ἐπὶ ὡς σὺγκραται τὸν ἔσται εἶνα κατὰ τὴν προ-
γεωμένην προῶν. Τότε σὲς θρανα τὴν λόγον περὶ τῆς ἐδέξῃς τοῦ μο-
νογονοῦς Πρὸ τοῦ Θεοῦ μὲ δικαίᾶ ἀπὸ τὴν Ἰαλακίαν ἀκτήριαν ἰσρα-
ὴλ κάνο τὸ ἔσται ἀπὸ τὴν ἴδιαν. Τότε ἀνέπυξα ἔς· ὁ Χριστὸς ἔλα-
γεν· «Εἰ ἐπιστάταται Μωυσῆ, ἐπιστάταται ἄν ἔσται» (Ἰω. 5, 46)· **B**
τώρα εἰ λέγοι ἐπὶ ὁ Μωυσῆς εἶπε· «Προφήτην ἦν ἀναστήσαι· Κύ-
ριος ὁ Θεός· ἐν τῶν ἀδελφῶν ἰσραὴλ ὡς ἐπὶ· αὐτοῦ ἔκαστοσε» (Δευτ.
18, 15)· Πρᾶξ. 3, 22). (Ὅπως ὁ Χριστὸς παραπέμπει εἰς τὸν Μωυ-
σῆν, ὥστε εἰ ἔκείνον νὰ τοῦς ἔλκισον πρὸς τὸν ἑαυτὸν του, ἔσται καὶ ὁ Μωυσῆς παραδίδοι τοῦς μαθητὰς εἰς τὸν Διδάσκον, παραγγέ-
λοντάς τοις νὰ κειθαρχοῦν εἰς αὐτὸν κατὰ πάντα.⁹⁶ Ἄς κειθαρχή-
σῃμεν λοιπὸν εἰς ἕνα κάνο· καὶ λέγει· καὶ εἰς ἕνα τὰ ἄλλα καὶ εἰς
αὐτὴν τὴν περιπέτειαν πρὸ ἐπαλάσκαμεν σήμερον. Καὶ ποῖα εἶνε αὐ-
τή; Ἡ ἐσότη τῶν Ἰουδαίων, λέγει, καὶ ἀδελφὴ Ἰησοῦ εἰς Ἰε-
ροσόλυμα· ἔσται δὲ ἐν τοῖς Ἰεροσόλυμοις προδοτικὴ κλημῆθηρα, **C**
ἡ λεγομένη ἑβραϊστὶ Βηθεσά, πέντε στοῦς ἔχουσα· (Ἰω. 8, 1-
2). Εἰς αὐτὴν, καθὼς λέγεται, ἔρχετο κατὰ καιροὺς ἄγγελος καὶ
καταδύετο· καὶ αὐτὸ ἔφαινετο ἀπὸ τὴν κίνησιν τοῦ ὕδατος. (Ὅποιος
ἔμπαει πρῶτος μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος ἐγένετο ὀγιῆς, δι-
δήσκει νόσημα καὶ ἄν εἶχε. Εἰς τῆς στοῦς αὐτὰς κατακίετο πλῆθος
ἀσθενῶν, τυφλῶν, κινεσῶν, παραλίτων, ποῦ ἐπερῆμεναν τὴν κίνη-
σιν τοῦ ὕδατος. Διὰ τὸ ὅτι ὁ Χριστὸς πηγαίει· συνεχῶς εἰς τὰ Ἰεροσό-
λυμα καὶ συγχάει εἰς τὰς ἐσότης μὲ τοῖς Ἰουδαίοις; **D** Ἐπειδὴ
τέτε συνεκέντρωμετο τὸ πλῆθος, καὶ ὁ Χριστὸς ἀνέμενα τὸν καιρὸν
καὶ τὸν τόπον ἐκείνον, ὥστε νὰ σὺνανήσῃ τοῦς ἀρρώστους.⁹⁷ Διότι

96. Ἐδὼ ὁ Χριστοσμοσ ἀκτὸς ἀπὸ τὸ χρονὸν τοῦ δευτερονομίου ποῦ
ἀνέφερον (18, 15) ὑπαίνκοισται καὶ τὸ χωρῆσαι Ἰαλ. 3, 24· πρὸ δὲ τοῦ εἶ-
πεν τὴν πίστιν ἀπὸ νόμον ἀφορροῦμεθα συγκατακίεμενος εἰς τὴν μέλλουσαν
πίστιν ἀποκαλοῦσθῆναι. Ἐπὶ ὁ νόμος (=Μωυσῆς) παιδαγωγὸς ἦμῶν γέ-
νηται εἰς Χριστὸν ὥστε ἂν πιστεύσῃ ἀποκαλοῦσθῆναι εἰς τὴν πίστιν; οὐκαὶ
ἐπὶ παιδαγωγὸν ἔμμεν. Ἦνε δὲ ὁ παιδαγωγὸς εἰς τὴν ἑβραϊστὶκα βόλος,

δὲν εἶχαν οἱ ἄρρωστοὶ τὸσον πόθον νὰ ἀλλάξωσιν ἀπὸ τὰ νοσήματα, ὅσον ἐνδιωκόμενοι ἦσαν ὁ ἑαυτῶν νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ ἀπ' αὐτῶν. Ὅταν λοιπὸν ἢ συγκινηθῆσθε τῶν ἐδρίσκατο εἰς τὸ ἄποκομίζομαί τῆς, καὶ τὸ πλῆθος τῶν θεατῶν ἦτο ἀποκομιζόμενον, τότε ἦλθεν εἰς τὸ φανερῶν καὶ ἐπιδείκνυον ὅτι ἐχρηρίζετο ἐκ τῆς σωτηρίας ἐκείνου. Ἦτο λοιπὸν κατασκευαστὸν πλῆθος ἀσθενῶν που ἐπεριμύσαν τὴν κίνησιν τοῦ ὕδατος, καὶ ὅπως ἔμπαινε πρῶτος μετὰ τὴν κίνησιν τοῦ ὕδατος, ἰδεραιεῖσθε, Ἐ ὁ δὲ δεύτερος ἔχει πλῆθος. Ἐβήγαν ἢ δύνανται τοῦ ὑδατος, ἐπιλείπων ἢ παραπέλα τῆς χάριτος, καὶ εἰς τὸ εἶδῃς τὰ ὕδατα ἔμειναν ἔρημα, ἀπὸ τῆς ἀρρώστια αὐτοῦ ποὺ κατέβαινε πρῶτος ἐκαστικῶς τελειῶς τὸ φάρμακον. Καὶ πολλὸν εὐλόγως διότι ἡ χάρις ἐκείνη ἦτο βουλητικῆ.⁹⁷ Δὲν συνέβαινεν ὅπως τὸ ἴδιον, ἐπὶ τὸν ἕρκετα ὁ Δεσπότης, ὅπου ἰδεραιεῖσθε μόνος ἐκείνος ποὺ κατέβαινε πρῶτος εἰς τὴν κοίμησίν τῶν ὕδατων τοῦ βαπτισματος, ἀλλὰ καὶ ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος καὶ ὁ τέταρτος καὶ ὁ πέμπτος καὶ ὁ ἕκτος.⁹⁸ Α καὶ ἂν εἴπῃς δέκα χιλιάδας, καὶ ἂν δύο φορές τόσους, καὶ ἂν τρεῖς φορές, καὶ ἂν ἀπείρους εἰς τὸ πλῆθος, καὶ ἂν δόξῃς μέσα εἰς τὴν κοίμησίν τῶν ὕδατων ὅλην τὴν οἰκουμένην, δὲν μειώνεται ἡ χάρις, οὔτε κατὰ τὸ εὐλόγησεν, ἀλλὰ μένει ἡ ἴδια, καὶ τοὺς καθαρίζει εἰς. Τόση διαφορά ὑπάρχει: μεταξὺ τῆς δυνάμεως τοῦ βουλοῦ ἀγγέλου καὶ τῆς αὐθεντίας τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ. Ἐκείνος ἰδεραιεῖσθε ἕνα, αὐτὸς ὅλην τὴν οἰκουμένην ἐκείνος ἕνα τὸν χρόνον, αὐτὸς καθ' ἑκάστην ἡμέραν. ἂν ἴθις νὰ ἄλλως μέσα ἀναριθμήτους, εἰς τοὺς δίνει ὅπως ὄντως. Β Ἐκείνος ἰδεραιεῖσθε καταβαίνοντας καὶ παρασκοντας τὸ ὕδωρ, αὐτὸς ὄχι ἔστι, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον τὸ δυνάμι του νὰ εἰπῆς ἐπάνω εἰς τὰ ὕδατα, καὶ εἰς εἰς εἰς αὐτοὺς νὰ ἀφῆσθαι τὴν βασίχην θεραπεῖαν. Καὶ ἐκεῖνος μὲν ἰδεραιεῖσθε ἀναστρέφει τὴν σωμάτων, αὐτὸς δὲ διαρθρῶναι τὴν καρδίαν τῆς ψυχῆς. Βλέπετε πῶς ἀπὸ καθῆ ἀποφῆν ἡ διαφορά ἐμφανίζεται μεγάλη καὶ ἀπειρος;

2. Πλῆθος ἀσθενῶν λοιπὸν ἦτο κατασκευαστὸν περιμένοντας τὴν κίνησιν τοῦ ὕδατος. Ὁ τόπος ἦτο ἕνα πνευματικὸν ἱερατεῖον. Καὶ ὅπως εἰς τὸ νοσεκομίζον ἔμπορος νὰ εἶδῃ πολλοὺς τυφλομένους, ἀναστρέφους εἰς τὸ πόδι, ἀρρώστους εἰς ἕνα ἕλλο μέλος, νὰ κἀθῶνται: εἰαι καὶ

97. συμπεριλάει τοῦ παιδίου, ὁ ἄσπιος τὸ ἀσθενῶν εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ μετὰ τὴν λήξει τὸν μαθητῶν τὸ ἰδεραιεῖσθε εἰς τὸ σπῆτι. (Βλέπετε Σ. Ζάκαου. Περὶ τῆς μεταρρώσεως τῆς Κ. διαθήκης, σ. 18-74, Θεσσαλονίκης 1970).
98. Ἀγλαῖ, ἐπὶ τὸν ἕρκετα ἦτο καὶ ἄλλοι νὰ θεραπεύσθαι καὶ ἀσθενῶν, ἐκ νὰ εἶλεσθαι εἰαι.

97. Ἀγλαῖ ἦτο χάρις ποὺ τὴν εἶδαν ἕνα βουλοῦ, ὁ ἀγγελος.

καὶ νὰ περιμένουν τὸν ἱερατῶν. C Ἦτο ἀκριβῶς ἐφαίνετο καὶ εἰς τὸ μέρος: ἐκείνο τὸ πλῆθος τῶν συγκινηθῶντων. Εἰς αὐτὰς τὰς σποδὶς «ἦν τις ἀνθρώπος τριάντων καὶ ὅχιον ἔτη ἔχων ἐν τῇ δουλειῇ αὐτοῦ. Τοῦτον ἴδων ὁ Ἰησοῦς καταλαμῶν, καὶ γινὼς ὅτι ἦδη πολὺν χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ: Θέλεις ὄντως γενέσθαι; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν καὶ εἶπε: Ναί, Κύριε. Ἐνθῶρον δὲ οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν παραχθῇ τὸ ὕδωρ, εἰδῇ με εἰς τὴν κοίμησίν τῶν ἕρκετων. Ἐν δὲ ἐγὼ ἔρχομαι, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει» (Ἰω. 6, 6-7). Διαιτὶ ὁ Ἰησοῦς ἐπροσέτασεν εἰς τοὺς ἄλλους καὶ ἦλθεν εἰς αὐτόν; Διαιτὶ νὰ εἶδῃ καὶ τὴν δυνάμιν του καὶ τὴν φιλευσπλαχίαν του: τὴν δυνάμιν μὲν, διότι τὸ νόστω εἶχε γίναι ἀνίστασθαι καὶ ἡ ἀρρώστια του εἶχε πῆσαι εἰς σημεῖον ποὺ κινεῖ δὲν ἰσχυρῶς νὰ κἀνῃ τίποτε. D τὴν φιλευσπλαχίαν δὲ, διότι αὐτὸν ποὺ ἦτο ὁ πλῆθος εἶχε τὸν ἄλλον πρὸς εἰς καὶ ἀδεργεσίαν, αὐτὸν εἶπε πρὶν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ὁ κἀνῶν καὶ φιλευσπλαχίαν. Ἄς μὴ παρατρέψωμεν λοιπὸν τὸ χωρίον χωρὶς νὰ τοῦ δόξωμεν σημασίαν, μετὰ τὸν ἀρῶν τῶν τριαντακτῶ ἔχον ποὺ ἦτο ἀσθενῶν. Αὐτὸ νὰ τὸ ἀκούσων διαιτὶ ὅπου παλῶν μὲ συγκινητῶν πτωχῶν, ὅπου σὺκοδῶν μὲ ἀρρώστια, ὅπου ὑπομένουν κἀκὴς περιπέσεις διοικητικῶν πραγμάτων, ὅπου ὑπόστανται κακοκαιρίαν καὶ τρικυμίαν ἀπροδοκῆσθαι κἀκὴν. E Ὁ παραλυτικὸς αὐτὸς εἶνα κοινὸς λιμῆν τῶν ἀνθρώπων συγκινητῶν.⁹⁹ Κινεῖ δὲν εἶνα τῶσον ἄλλοις, κινεῖ δὲν εἶνα ὅσον κἀκὴν κἀκὴν καὶ τελειώσθαι, ὅσα νὰ εἶδῃ αὐτὸν τῶν παραλυτικῶν, καὶ νὰ μὴ ὑπομείνῃ ἔπειτα κἀκὴν εἰς τοὺς σημεῖον μὲ γαργαλιότητα καὶ πολλὴν προθυμίαν. Ἄν κινεῖ ἦτο παραλυτικὸς εἶκοσι ἔτη, εἶκοσι ἔτη, κἀκὴν μόνον ἔτη, δὲν εἶδοναι νὰ τοῦ σπῆσων τὰ νῦρα; Αὐτὸς μένει τριαντακτῶ ἔτη, καὶ εἰν φεύγει, καὶ ἐπιδεικνύει μεγάλην ὑπομονήν. Ἰησοῦς πῶς φαίνεται θαυμαστὸν τὸ μένος τοῦ χρόνου, ἀλλ' ἐν ἀκούσθαι τὴν διήγησιν, 580 Α τότε πολλὸν περισσότερο θὰ κἀννοῖσθε ὅλην τὴν δυνατοτήτῃ του καὶ τὴν ὑπομονήν του. Ἐρχεται ἀπὸ πάνω του ὁ Ἰησοῦς καὶ τοῦ λέγει: «Θέλεις ὄντως γενέσθαι;». Καὶ ποῶς δὲν τὸ ἔλεγε αὐτῷ, ἐπὶ ἴθις νὰ γίνῃ ὄντως; Διαιτὶ λοιπὸν τὸν ἐρωτῆ: Ὅχι, ἐπειδὴ ἄγνωστος αὐτὸς ποὺ γινώσκει: τὰ ἀπόρητα τῆς ἐκείνου, ἐγνώσκει παλῶν περισσότερο τὰ φανερά καὶ τὰ σαφῆ. Διαιτὶ ἐρωτῆ: Ὅπως τότε εἶπαν εἰς τὸν ἑκατοντάρχη: «Ἐγὼ εἶδὼν θεραπεύσθαι αὐτόν» (Ματθ. 8, 7), χωρὶς νὰ ἀγνοῖ αὐτὸ ποὺ ἐπρόκειτο νὰ ἀπαντήσῃ (ὁ ἑκατοντάρχης), ἀλλὰ γινώσκοντας τὰ ἐκ αὐτοῦ

99. Ἀγλαῖ εἰς αὐτὸν ἐπῆσαν καὶ ἀγνωστικῶν ὅσα τὰ κἀκὴν, εἰαι αὐτοῦ ποῦ.

προτέρων και με πολλήν ἀκρίβειαν, και ἤθελε νὰ τοῦ δοῦν λαβὴν και ἀφορμὴν ἢ ἀποικιολογίαν διὰ τὴν κρυμμένην ἐπιδοθεὶν τοῦ, και νὰ εἶπῃ «ὦχ, Κύριε» ὡς τὰς αἰετῶν ἕως, ἔτα μου ὅπῃ τὴν στήθην εἰσελάσῃς (B, B), ἔτσι και εἰς τὸν παραλυτικὸν αὐτόν, γνωρίζοντας τὴν ἐπιδοθεὶν νὰ ἀπαντήσῃ τὸν ἐρωτῆ ἂν θέλῃ νὰ θεραπευθῇ, B ἔχει ἐπιδοθεὶν δὲν τὸ ἤξερε αὐτό, ἀλλὰ διὰ τὸ τοῦ δοῦν μίαν λαβὴν και ἀφορμὴν νὰ διεκτραγωδήσῃ τὴν συμφορὴν του και νὰ γίνῃ ἔτσι διδάσκαλος ὑπομονῆς. Ἄν ἐθεράπευε τὸν ἄνθρωπον σωτηρίας, ἔμελλε θὰ ἐζημιωνόμασαν τὴν μαγίστην ζημίαν, διότι δὲν θὰ ἐμαθαίναμεν τὴν καρτερίαν τῆς φοβῆς του. Ὁ δὲ Χριστὸς ἔχει μόνον θεραπεύει τὴν παροῦσαν κατάστασιν, ἀλλὰ φρονεῖ και παύ και διὰ τὰ μέλλοντα. Ἀπεκάλυψε λοιπὸν εἰς ἑαυτὸν τοὺς κατοίκους τῆς οὐκουμένης, ὅτι ὁ παραλυτικὸς αὐτὸς εἶνε διδάσκαλος καρτερίας και ὑπομονῆς, και τὸν ἠνάγκασε νὰ ἀπαντήσῃ ὑποβάλλοντάς του τὴν ἐρώτησιν «Θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι». Καὶ ἐκεῖνος τί ἔκανε; Δὲν ἐθύμωσε, δὲν ἠγανάκτησε, δὲν εἶπε πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα «Μὰ εἰπάεις παράλοπον, ἐμεῖς θὰ ἔχω ἄρρωστος μακρὸν χρόνον και ἐρωτῆς ἂν θέλω νὰ γίνω ὑγιῆς; ἤλιος νὰ κοροιδεῖς με τὰς συμφορὰς μου και νὰ διακοιμηθῆς τὰ κακὰ τοῦ ἄλλου». Ξέρει δὲ πόσον μικροβύχου εἶνε οἱ ἄρρωστοι, και ἂν ἕνα χρόνον μόνον πέσουν εἰς τὸ κρεβάτι; Ἐδὼ λοιπὸν ποῦ ἡ φρόνησις παρετόθη ἐπὶ τραυματικῶν χρόνων, πῶς δὲν ἦτο φυσικὸν νὰ ἐξαγγελθῇ D ἢ ἢ ἀνωτέρας τῆς νικημένη ἀπὸ τὴν πολυκαταρία; Καὶ ὅμως ἐκεῖνος δὲν εἶπε τίποτε τέτοιον, οὐτε διανοήθη; ἀλλ' ἀποκρίνεται με πολλὴν γλυκύτητα και λέγει «Ναί, Κύριε» ἀλλὰ δὲν ἔχω ἄθροιστον, διὰ νὰ με δώσῃ εἰς τὴν κολυμβήθραν, ὅταν παραχθῇ τὸ ὕδωρ. Καίτοι πόσα ἐμαρτύρησαν και ἐπολιόρκησαν τὸν ἄνθρωπον νόσος, πτωχεία, και ἐλλειψίς προσταθῶν. «Ἐν ὧ δὲ ἐρχομαι, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνομαι». Αὐτὸ ἔγινε τὸ πρὸ ἐπιδοθεῖτον ἀπ' ἐμοῦ, E ἰκανὸν νὰ λυγίσῃ και αὐτὴν τὴν πέτραν. Μοῦ φαίνεται ὅτι νὰ εἰπάω τὸν ἄνθρωπον νὰ ἔρηκῃ κατὰ χρόνον, και κατὰ χρόνον νὰ ἐθέλῃ εἰς τὸ στήθος τῆς κολυμβήθρας και νὰ κρέμαται εἰς τὸ τέρας τῆς καλῆς ἐλπίδος; και τὸ χειρότερον, ὅτι αὐτὰ τὰ ὑπέμενε ἔχει ὅσο και τρία και ἑκατὰ χρόνια, ἀλλὰ τραυματικῶς. Καὶ ἐθελοῦσε μὲν εἶπον τὸ ἐνδιαφέρον του, ἔχονε ἕως τὸν καρπὸν. Διήκει μὲν τὸν ἔρημον, ἀλλὰ διὰ τὸν ἔρημον αὐτὸν ἔκαμεν τὸ ἐραθεῖον ἄλλος; και τούτῳ ἐπὶ πολλὰ χρόνια. Τὸ εἰ χειρότερον ἀπ' ἐμοῦ ἦτο, ὅτι ἔθελε τοὺς ἄλλους νὰ γίνονται καλὰ. Γνωρίζετε εἴθενα ὅτι αἰσθανόμεθα πολὺ θαυμάσιον τὰς συμφορὰς μας, 391 A. ὅταν ἴδωμεν νὰ ἀπαλλάσσονται ἄλλοι ποῦ εἶχαν πέσει εἰς τὰς ἴδιαι συμφορὰς. Διὰ τοῦτο και ὁ πτωχὸς, ὅταν

ἴδῃ τὸν ἄλλον νὰ πλουτῇ, τότε αἰσθάνεται περισσύτερον τὴν πτωχείαν του; και ὁ ἄρρωστος ποιεῖ περισσύτερον, ὅταν ἴδῃ πολλοὺς ποῦ ἦσαν ἄρρωστοι νὰ γίνονται καλὰ και αὐτὸς νὰ μὴ ἔχη κερμίαν καλῆν ἐλπίδα. Ὅταν οἱ ἄλλοι εὐτυχῶν, τότε αἰσθανόμεθα θαυμάσιον τὰς συμφορὰς μας. Αὐτὸ συνέβαινε και τότε εἰς τὸν παραλυτικόν. Ἐν τούτοις, ἂν και ἐπέλαυν ἐπὶ τούτῳ χρόνον και με τὴν νόσον και με τὴν πτωχείαν και με τὴν ἐγκατάλειψιν, ἂν και ἐθέλων ἄλλους νὰ γίνονται καλὰ, ἂν και ἔθελεν ὅτι ὁ ἴδιος πάντοτε μὲν ἐπεχείρησεν ἀλλὰ ποτὲ δὲν κατέφρασε και ὅτι οὐτε μετὰ τῆς αὐτὰ B ὄψησεν ἐλπίς; ἢ ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὴν συμφορῶν, δὲν ἔφυγεν, ἀλλ' ἔτραχε κατὰ χρόνον. Ἐνθ' ἔμελλε, ἂν μίαν φορὰν ζητήσομαι ἀπὸ τὸν Θεὸν κατὰ, και δὲν τὸ λάβοιμεν, ἄμεως δυσπραγεύσομαι, περιπέσομαι εἰς δουρικτὴν ἀπελπίσιν; μέλις τελειώνομαι τὴν προσοχὴν, χαλαρώνομαι και τὴν ἐπιμονήν. Τί ἄραγε ἀπὸ τὰ ὅσα εἴδες; νὰ ἐπιγένηται τὸν παραλυτικόν ἢ νὰ καίωσιν τὴν ραβυμίαν μας; Τί ἀπολογίζαν θὰ εἴχαμεν και ποῦαν συγγνώμην, ὅταν ἐκεῖνος ἐκατέρησε τραυματικῶς ἐπὶ, ἐρεῖς δὲ ἀμελοῦσιν τούτων ταχέως;

B. Καὶ ὁ Χριστὸς τί ἔκανε; Πρῶτα ἔδειξαν, ὅτι εἶνε ἄγιος; C θεραπεύει και ὅτι ἐκεῖνος ἦλθεν εἰς αὐτὸν πρὶν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, και ἔπειτα τοῦ λέγει «Ἐνταῦθα, ἔρον τὸν κρεβάτιόν σου και περικύβηται» (Ἰω. 5, 8). Βλέπεις; ὅτι δὲν ἐζημιώθηκε καθόλου ἀπὸ τὰ τραυματικῶς ἐπὶ, ἐπειδὴ ὑπέμενε τὴν συμφορῶν με καρτερίαν; Διότι και ἡ ψυχὴ του ἐγναμάσθη εἰς τὴν ἀρετὴν περισσύτερον κατὰ τὸ μακροχρόνον αὐτὸ διέστημα, δουρικτὴν μίσην εἰς τὴν συμφορῶν ἂν εἰς κενόχρηστον, και τὴν θεραπείαν τὴν ἐκάρθη με περισσύτερον δόξαν. Τὸν ἐθεράπευσεν ἔχει κανεὶς ἄγγελος ἢ ὁ ἴδιος; ὁ Δεσπότης τὸν ἄγγελον. Καὶ διὰ τὸν δίδωσας νὰ πτωχίσῃ και τὸ κρεβάτιόν του; Πρῶτος και κέρως λόγος ἦτο; D Ἐπὶ ἤθελε νὰ πείσῃ τοὺς Ἰουδαίους ἢ ἀπαλλαγῶν ἀπὸ τὴν τήρησιν τοῦ νόμου. Ἀπὸ ὁ ἦλιος ἔρεξε, δὲν ἔπρεπε πλεόν νὰ μαρτυροῦνται ἄλλοι ἀπὸ τὸν λόγον ἀπὸ ἡ ἀλήθεια ἐδείχθη, δὲν ἔπρεπε νὰ κρατοῦν ἀσπίδον τὸν τύπον. Διὰ τὸν ἴδιον λόγον ὅσας φορὰς ἤθελε νὰ καταλύσῃ τὸ σάββατον, ἔκανε κατὰ τὸ σάββατον ἕνα πολὺ μέγα σημεῖον, ὅτι τὸ ὑπερβολικὸν μέγεθος τοῦ θαύματος νὰ καταλύσῃ τοὺς θεάτας και σιγὰ-σιγὰ νὰ τοὺς ἀποσπῇ ἀπὸ τὴν τήρησιν τῆς ἀρχαίας, ἀνύστερος λόγος ἦτο, ὅτι ἤθελε νὰ δουλοῦσῃ τὰ ἀναίχοντα στυμμάτια τῶν. Ἐπειδὴ ἐπυγνήθησαν νὰ κριτικῶνται τὰ θαυμάτια τοῦ μετῶν κακοῦργον και ἐπρασπάθου νὰ μετανοῦν τὴν δόξαν αὐτῶν, E τὸν βιάσας, νὰ ἐκδείξῃ πῶς σνήθη: τὸ κρεβάτι ὅταν ἔρπονται

καὶ τεκμήριον ἀναμφισβήτητον τῆς θεραπείας του, διὰ καὶ μὴ λέγονται εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτῆν ἐκείνο καὶ ἔλεγαν εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ πυροῦ. Καὶ τί ἔλεγαν εἰς τὴν περίπτωσιν ἐκείνην; Ἀδελφοὶ εἶπε, ὅχι δὲν εἶπε ἀδελφὸς, ἀδελφὸς εἶπε. [Ιου. 9, 8-9]. Διὰ καὶ μὴ λέγουν καὶ εἰς αὐτὸν τὰ ἴδια, τὸ κρεβάτι γίνεται κατηγορῶς τῆς ἀναγκαστικῆς του, καθὼς τὸ σπῆλαιν καὶ τὸ κρατὶ ἰσχυρὰ. Ἐγὼ καὶ σὺ εἶπα καὶ τρίτον λόγον, ὅχι μικρότερον ἐκ' αὐτοῦ ποῦ σὺ εἶπα. Διὰ καὶ μάθης ὅτι τὸ πᾶν τὸ ἔκανε ὅχι καμμία φθονικὴν τέχνη ἀλλὰ θεῖα δυνάμις, τὴν εὐκρίως νὰ συγκρίσῃ τὸ κρεβάτι καὶ Ἄ θίνοντας μεγίστην καὶ σαφῆ ἀπόδειξιν ὅτι πρόφρασι ἔγενε καλῶς, ὥστε νὰ μὴ λέγῃ κανεὶς βλάσφημιαν, ὅτι ὁ παραλυτικὸς χαρίζομαι εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἀποκρινόμενος μαζί του ἔκανε ἕνα πλὴν βᾶδιον. Διὰ τοῦτο τὸν διατάσκει νὰ συγκρίσῃ καὶ φορεῖται εἰς τοὺς ὄμους του. Ἄν τὰ μέλη του δὲν εἶχαν σταθεροποιηθῆ καλῶς, καὶ αἱ κλειδώσεις δὲν εἶχαν σωφίχθῃ, δὲν θὰ μπορούσε νὰ διατάξῃ τόσον ἔργον εἰς τοὺς ὄμους. Ἐπειὸς δὲ ἀπ' ἐλ' αὐτὰ ἰθαίκεται καὶ ἐκείνο, ὅτι ὅταν διατάσῃ ὁ Χριστὸς, εἴα γίνεται μὲ τὴν μίαν, B καὶ ἀπαρτίφει νόσου καὶ ἐπανάσος θύειας. Οἱ ἰατροὶ καὶ ἂν ἀπαλλάξουν κάποιον ἀπὸ τὰ νοσήματα, δὲν μπορούν νὰ ἐπαναφέρουν ἀμέσως εἰς τὸν ἄρρωστον καὶ τὴν ὑγίαν, ἀλλὰ χρειάζονται καὶ πολλὸν ἄλλον χρόνον διὰ τὴν ἀνάρρωσιν, ὥστε οὐχά - οὐχά νὰ ἀποκρίσων καὶ νὰ ἀποκαταρτίσων ἀπὸ τὸ σῶμα τὰ λείψανα τῆς νόσου. Ὁ Χριστὸς ὅμως ὅχι ἔτσι, ἀλλ' εἰς μίαν στιγμήν καὶ ἀπὸ τὴν ἀρρώστειαν τὸν ἀπέλαττει, καὶ τὴν ὑγίαν ἐπανέφερε, χωρὶς νὰ μεροληθῆσ κανένα διάστημα ἀλλὰ μέλις ἢ ἐπεὶ ἐκείνη φωνὴ του ἐξαπῆ- ἔργον ἀπὸ τὴν ἄγιαν γλώσσαν του, ἀμέσως τὸ νόσημα τοῦ σώματος ἐδραπέτευσε, καὶ ὁ λόγος ἔγενε ἔργον, καὶ ἡ ἀρρώστια ἐλη ἰθεραπεύθη τελείως. C Ὅπως μία βούλη καὶ ἐκανατατάται, ὅταν ἴδῃ τὸν κύριόν της, ζαρώνει καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὴν πρόπασαν εὐταξίαν. Ἔτσι καὶ ἡ φύσις τοῦ σώματος ποῦ τότε ἐπανεστάθηκε σὺν καμμία βούλη καὶ ἐπέφερε τὴν παράλυσιν, ὅταν εἶπε τὸν Κύριόν της νὰ ἐρχεται, ἐκινήθηεν εἰς τὴν πάλιν της, καὶ ἐπέρε πάλιν τὴν εὐκαταίαν ποῦ της ἔφερε. Καὶ ἐλ' αὐτὰ τὰ ἔκανε ἡ φωνὴ. Διὸς δὲν ἔσαν κοινὰ λόγια, ἀλλὰ λόγια Θεοῦ, περὶ τὸν ὅποιον ὁ προφήτης λέγει ὅτι «Ἰσχυρὰ ἔργα λόγων αὐτοῦ» [Παύλ. 2, 11]. Ἀπὸ ἔ- πικασ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰ πρῶτα, ποῦ περισσότερο μπορούσε νὰ τὸν ἐπαναρθώσῃ, ὅταν ἔσπευσε καὶ εὐελόθη. Ἐξὸ μὲ πολλὴν ἔδωκν θὰ ἴθελαι νὰ ἰσχυροποιήσῃ καὶ ἀρχαλοῦνται σφαλτικῶς καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ. Πῶς ἰσχυροποιήθησαν τὰ μέλη ἐκείνης; πῶς συνεισέχθησαν τὰ ὀστέ; D πῶς ἐδυναμώσαν ὁ τόνος τὸν κοι-

λιακῶν μῶν ποῦ ἦτο τελείως χαλαρωμένος; πῶς ἐπανέστησαν τὸν νευρικὸν τόνον τὰ χαλαρωμένα νῆτρα; καὶ πῶς ἀνεστήθη καὶ ἐνεργήθη ἡ δυνάμις ποῦ εἶχε καταπίσει; Ἀλλὰ δὲν μπορούν βέβαια νὰ μάς ἐξηγήσων τὸ πῶς. Λοιπὸν θαυμάζε τὸ γεγονός μόνον, καὶ μὴ περιεργάζομαι τὸν τρόπον. Ὅταν ἐξέταλα τὴν διακρίσιν καὶ ἐπέρε τὸ κρεβάτι του, τὴν εὐκρίως οἱ Ἰουδαῖοι καὶ τοῦ λέγουν «Κρεβάτιν ἐστὶ, καὶ οὐκ ἔσται σοι ἄρα; τὸν κρεβάτιον ἐν κρεβάτιν» [Ιου. 5, 10]. Ἐπέρε νὰ προσκηθῶσιν αὐτὸν ποῦ ἔκανε τὸ σημεῖον, ἐπέρε νὰ θαυμάσων τὸ γεγονός; ἀλλ' αὐτοὶ οὐκ ἔβουον περὶ κρεβάτι, ἐπιλλίζοντας πρόφρασι τὸν κῶνικα καὶ καταπί- νοντας τὴν κῶνικαν [Ματθ. 23, 24]. Καὶ ἐκείνος τί λέγει; «Ὁ ποιήσας με ὀγιη, E ἐκείνης μοι εἶπαν Ἄρον τὸν κρεβάτιν σου καὶ περικέται» [Ιου. 5, 11]. Πλάσις ἄνθρωπον ἀδυνάμον; ἠμολογῆ τὸν ἰατρὸν καὶ λέγει ὅτι εἶνε ἀξέμετος νοσητικὸς τοῦ προστάματος. Καὶ ἔπεις ὁ τυφλὸς τοῦ ἔφερεν εἰς ἀδελφοῦν, μὲ τὴν ἀπόδειξιν του, ἔτσι καὶ ἀδελφὸς. Καὶ πῶς ἐκείνος τοῦ ἔφερεν εἰς ἀδελφοῦν; Τοῦ ἔλεγαν ὅτι «Ὅστις ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν ἐν τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸ κρεβάτιον ποῦ τρεπῆ» [9, 16]. Καὶ ἐκείνος τί λέγει; «Ἰθαίκεται, λέγει, «ὅτι ἀποκαταστάσῃ ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει» οὐτος δὲ φωνεῖ μοι τοὺς ὀφθαλμοῦς» [9, 30-31]. Αὐτὸ ποῦ λέγει ἔχει τὸ ἔργον νόημα. Ἄν παρέθῃ τὸν νόμον, ἡμέτερος ἂν ἦμος ἡμέτερος, δὲν θὰ εἶχε ὁσση δυνάμις διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀκαταξίαν. Ἄ δὲν ἔμεναν ἔσται δυνάμις; ἀλλ' αὐτὸς εἶπε δυνάμις ἐκείνης δὲν ἡμέτερος μὲ τὸ νὰ ποιήσῃ τὸν νόμον. Τὸν ἴσον συλλογισμὸν κάνει καὶ αὐτὸς. Διὸς ἡ φωνὴ «Ὁ ποιήσας με ὀγιη» αὐτὸ ὀκαίωσεται, ὅτι ἂν εἶνε αὐτὸς ποῦ εἶπε δυνάμις, δὲν μπορεί νὰ κατηγορηθῆ ὅτι παράνομος. Καὶ αὐτοὶ τί λέγουν; «Ποῦ ἔστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἶπὸν σοι Ἄρον τὸν κρεβάτιν σου καὶ περικέται;» [5, 12]. Κοίτα ἀνωμοσύνην καὶ ἀκαταξίαν, κοίτα ψυχρὴν γαμῆρην ἐλαχίστην. Τὰ μέλη τὸν φθονερῶν δὲν ἐδέσπον τίποτε τὸ ἔργον, ἀλλὰ μόνον ἂν ὀφάρη καμμία λαθὴ νὰ πισθεῖν. Ἔτσι καὶ αὐτοὶ ἐπεὶ ὁ θεραπευτικὸς ὀμολογῆ καὶ τὰ δῖο, καὶ δὲν τὸν ἐθεράπευσε καὶ B ὅτι ποῦ εἶπε νὰ συγκρίσῃ τὸ κρεβάτι, αὐτοὶ τὸ μὲν πρῶτον τὸ ἀποκαταρτίσων, τὸ δὲ δεύτερον τὸ εἶπαν ἀποκαταρτίσων μὲν τὸ θαῦμα, τον- ἔσων δὲ τὴν παράλυσιν τοῦ κρεβάτι. Δὲν εἶπαν «Ποῦ ἔστιν ὁ ποιήσας με ὀγιη»; ἀλλ' ἀποκαταρτίσων ἐκείνο εἶπαν «Ποῦ ἔστιν ὁ εἶπὸν σοι Ἄρον τὸν κρεβάτιν σου καὶ ὕπαγε». Καὶ αὐτὸς δὲν ἐγνώριζεν «ὅ γὰρ Ἰησοῦς ἐξέντευκεν, ἔχλου ἔντος ἐν τῷ τόπῳ» [5, 18]. Αὐτὸ εἶνε μεγίστη ἀπολογία τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὸ εἶνε ἀπόδειξις τῆς στεργικῆς φροντίδος τοῦ Χριστοῦ. Ἄν λοιπὸν ἀκούσῃς ὅτι, ὅταν

τὴν ἐπιλήθειαν ὁ Χριστὸς, ἔδεν τὴν ὑπεδέχθη ἑως ὁ ἑκατοντάτης, οὕτω εἶπεν «Ἐπεὶ λόγον, καὶ λαθόντα ὁ παῖς μου» (Ματθ. 8, 8). **C** μὴ τοῦ κατηγορήσεως ἀπίσταν, ἀφοῦ ἔδεν τὴν ἐγνώριζε· εἶπε οὕτω καὶ ἐγνώριζε ποῖος παῖς οὗτος ἦτο. Πῶς νὰ τὴν ἐγνώριζεν, ἀφοῦ ἔδεν τὸν εἶχεν ἰδῆ καθόλου; Διὰ τοῦτο ἔλεγεν «Ὅσα ἔχω ἄνθρωπον, ἔνα δάλη με εἰς τὴν κολυμβήθραν» ἂν τὴν ἐγνώριζε, ἔδεν δὲ ἐμνημόνευε κολυμβήθραν, οὕτω κατάβαζεν εἰς τὴν κολυμβήθραν, ἀλλ' ἐμνημόνευε καὶ τοῦ ἔχοντος νὰ θεραπευθῆ, ὅπως καὶ ἰσραηλιτῶν. Ἄλλ' ἐνόησαν οὗτοι καὶ αὐτὸς εἶπε ἕνας ἄνθρωπος πᾶν ἄλλου, ἄνθρωπος μόνον, καὶ διὰ τοῦτο ἔκανε λόγον διὰ τὸν παλαιὸν τρόπον θεραπείας. Ἀποδείξει δὲ τῆς κηρυκτικῆς τοῦ Χριστοῦ εἶπε οὗτοι, ἀφοῦ τὸν ἐθεράπευσεν, τὸν ἀφῆκεν μόνον, καὶ ἔδεν τοῦ ἐνανέωσεν τὸν ἑαυτὸν του. Διὰ νὰ μὴ δημιουργήσουν οἱ Ἰουδαῖοι τὴν καχυποψίαν, οὗτοι αὐτὸς ἦτο θαλάσσιος μάργος καὶ οὗτοι τὸ ἔλεγαν αὐτό, **D** ἐπειδὴ ἦτο παρὸν ὁ Χριστὸς καὶ τὸν ἔπαιθε ἢ ἄνοιτα καὶ ἢ ἀπουσία⁹⁹ ἀπέκλειε αὐτὴν τὴν ὑποψίαν. Διότι ὁ ἀπαγγελλιστὴς λέγει οὗτοι ἔπειθε αὐτὸν τίς ἐστι» (Ἰω. 5, 13).

4. Διὰ τοῦτο στέλλει τὸν θεραπευμένον μόνον του, ὥστε νὰ τὸν περιλάβουν ἀπομονωμένον, καὶ νὰ βασανίσουν τὸ γεγονός ἕως θέλουσιν, καὶ ἀφοῦ λάβουν ἱκανοποιητικὴν ἀπόδειξιν τοῦ πράγματος, νὰ θέσουν τέρμα εἰς τὴν παράφορον μαζίαν των. Διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς μὲν ἔδεν λέγει τίποτε, τοὺς περιέχει ἕως τὴν ἀπόδειξιν ἀπὸ τὰ πράγματα· **E** σκοπεῖται παντοῦ φωνῆν κεραιώτην καὶ λαμπροτέρην ἀπὸ κάθε κλιμακίον.¹⁰⁰ Μὲ τὴν τρόπον αὐτὴν ἦτο ἀπληροψύχην ἀπὸ αὐτῆς ὑποψίας ἢ μαρτυρίας ποῦ ἔλεγεν «Ὁ ποιήσας με ὄχι, ἐκεῖνός με· εἶπεν, ἄρον τὸν κρεβάτιόν σου, καὶ ὕπαγε». Ὁ παραλυτικὸς γίνετα ἀπαγγελλιστὴς, διδάσκαλος τῶν ἀπίστων, ἱατρὸς καὶ κηρῶν πρὸς καταπόνησιν καὶ καταδίωξιν ἐκείνων. Ἰατρὸς ὄχι μὲ φωνὴν ἀλλὰ μὲ ἔργα, ὄχι μὲ λόγια ἀλλὰ μὲ τὸ ἴδιον τὰ πράγματα. Διότι ἔφαρεν ἑαυτὸν τοῦ σωθῆ καὶ ἀνεμφοροῦσθαι τὴν ἀπόδειξιν, καὶ αὐτὸ ποῦ ἔλεγεν τὸ ἰδεῖναι με τὸ σῶμα του.¹⁰¹ **A** «Ματὴ ταῦτα εὐρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγει αὐτῷ· Ἰδοὺ ὄχις γένομας, μηκέτι ἀμάρταν, ἔνα μὴ γὰρὸν σου γέννηται» (Ἰω. 5, 14). Εἶθε ἰατροῦ σοφίαν; εἶθε κηρυκτικὴν; ἄν τὸν ἀπῆλθε μόνον ἀπὸ τὸ νόσημα ποῦ εἶχεν, ἀλλὰ τὸν ἀρραβίσει καὶ διὰ τὸ μέλλον καὶ εἰς μίαν στιγμήν πολλὴν κατάλληλον. Διότι ἔδεν ἦτο εἰς τὸ κρεβάτι, ἔδεν τοῦ εἶπε τίποτε, ἔδεν τοῦ ὑπενέγκμας τὰ ἀμάρτηματά του ἢ φοβῆ τῶν ἀρρώστων εἶνε κάποις γογγύστρια καὶ κατακλι-

99. Ἡ ἄνοιτα τοῦ παραλυτικοῦ καὶ ἢ ἀπουσία τοῦ Χριστοῦ.
100. Φωνὴ τοῦ Χριστοῦ εἶνε ὁ παραλυτικὸς ποῦ ἔγινε καλά.

ρος· ἔδεν ἕως ἐξεδίωξε τὴν ἀρρώστων, ἔδεν τὴν ἐνανέωσεν εἰς τὴν υγίαν, ἔδεν τοῦ ἀπέδειξεν ἐμπράκτως τὴν δύναμίν του καὶ τὴν ιστορικὴν προουσία του, **B** τότε εὐρίσκει κατάλληλον τὴν στιγμήν διὰ νὰ τὸν συμβουλεύσῃ καὶ τὴν καθοδήγησῃ, ἀφοῦ πᾶν εἶνε ἀπίστος μὲ ἑαυτὸν ἔκανε. Διότι δὲ ἐκεῖνος ἐπῆγε καὶ τὸν ἐνανέωσεν εἰς τὸν Ἰουδαίου; (Ἰω. 5, 15). Διότι ἤθελε νὰ τοὺς κἀν κοινονοῦς τῆς ἀληθινῆς διδασκαλίας. Ἄλλ' ἐκεῖνος «διὰ τοῦτο», λέγει, τὸν ἐμνημόνευε καὶ τὸν «ἐβίβαν» (5, 16). **E**ὼς προσεγγαί με ἰδοὺ εἶνε ἕως ὁ ἀγῶν. «Διὰ τοῦτο ἰδεῖναι αὐτὸν... οὗτοι ταῦτα ἐποίησεν ἐν σαββάτῳ» (5, 16). **A**ς ἴδωμεν πῶς ἀπολογεῖται· διότι ὁ τρόπος τῆς ἀπολογίας· μᾶς δεκτικῶς ἂν εἶνε (ὁ Ἰησοῦς) ἀπὸ τοὺς ὑποκειταγμένους· ἢ ἀπὸ τοὺς ἐλευθέρους, ἀπὸ τοὺς δικαιοδοῦντας ἢ ἀπὸ τοὺς διατάσσοντας. **C** Αὐτὸ ποῦ εἶχε γίνει ἐφαίνετο οὗτοι εἶνε πολλὴ μεγάλη παρανομία. Ἀφοῦ κάποτε ἕνας ἐμάχευτο κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου βύλα καὶ ἐλιθοβολήθη διὰ τὴν πράξιν αὐτὴν, διότι ἐμάχευτο βύλα κατὰ τὸ σαββάτον (Ἀριθ. 15, 32-36). Μὲ τὴν μεγάλην αὐτὴν κατηγορίαν κατηγορεῖτο ὁ Χριστὸς, διὰ τὸ ἀμάρταν τῆς καταπατήσεως τοῦ σαββάτου. **A**ς ἴδωμεν λοιπὸν πρῶτα ἐπ' ἑαυτὸν ἢ κατὰ συγγνώμην ὡς θαλάσσιος καὶ ὑποκειταγμένος, ἢ ἂν ἐμνημόνευται ὡς ἔχον ἰσοῦσαν καὶ ὡς ἀποτόνης καὶ ὡς εὐρίσκειμας ὑπερβαίνον τοῦ νόμου καὶ ὡς ἐκεῖνός ὁ Ἰησοῦς ποῦ ἔβλεπεν αὐτὸς τὰς ἐντολάς. Πῶς λοιπὸν ἀπολογεῖται; λέγει· **O** Πατὴρ μου ἕως ἄρτι ἐμαχέται, κατὰ ἐργάζομαι» (Ἰω. 5, 17). **D** Εἶθε ἀδελφίται· βέβαιον ἂν ἦτο κατώτερος καὶ ὑποτακτικότερος ἀπὸ τὸν Πατέρα, αὐτὸ ποῦ λέγει ἔδεν ὅτι ἦτο ἀπολογία, ἀλλὰ μεγαλύτερον ἔργημα καὶ χειρότερη κατηγορία. Διότι ἔδεν κανεὶς κἀντὶ αὐτοῦ ποῦ μόνον ὁ μεγαλύτερος ἐμνημόνευται νὰ κἀν, καὶ ἔπειτα συλλήψῃ καὶ κατηγορήσῃ, καὶ λέγει οὗτοι· **E**πειδὴ τὸ ἔκανε ὁ μεγαλύτερος, διὰ τοῦτο τὸ ἔκανε καὶ ἐγὼ, ὄχι μόνον ἔδεν ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὴν κατηγορίαν μὲ τὸ εἶδος αὐτοῦ τῆς ἀπολογίας, ἀλλὰ καὶ καθιστῶ τὸν ἑαυτὸν του ὑπερβαίνον διὰ μεγαλύτερον κἀντὶ καὶ κατηγορίαν. Τὸ νὰ ἐμνημόνευται ὑπερβαίνον καὶ ἀλαστονίας. **E** Καὶ ὁ Χριστὸς λοιπὸν ἔδεν ἦτο κατώτερος, ἔδεν ἦτο ἀπολογία αὐτοῦ ποῦ εἶπεν, ἀλλὰ κατηγορία χειρότερα. Ἐπειδὴ ἕως ἦτο ἴσος μὲ τὸν Πατέρα, διὰ τοῦτο ἔδεν εἶνε ἔργημα. Καὶ ἔδεν ἔβλεπε, νὰ εἶνε κάποις σωθῆς αὐτοῦ ποῦ λέγει μὴ ἔνα παράδειγμα. Μόνον ὁ θαλάσσιος ἔχει δικαίωμα νὰ σωθῆ

101. Ἡ ἀπουσία αὐτοῦ ποῦ ἀποδείκνυται, αὐτοῦ ποῦ ἀποδείκνυται· αὐτὸ ἴσος καὶ ἀπὸ μίαν ἐκείνην, αὐτοῦ ποῦ εἶνε κατώτερος τοῦ ἰδεῖναι τὸν ἑαυτὸν ἐπῆγε, οἱ ἀγῶνες, οἱ βίβαντες καὶ πᾶσα κλιμακίον.

ἀλουργίᾳ καὶ στήμα εἰς τὴν κεράλην, καὶ κανεὶς ἄλλος. Ἐάν λοιπὸν ἐμφανισθῆ κανεὶς ἀπὸ τοῦ πλῆθος ἢ παρῆ αὐτῆν τὴν στολήν καὶ στήθη εἰς τὸ δικαστήριον καὶ ἀπολογηθῆ, εἶ, «Ἐπειδὴ αὐτῆν τὴν στολήν τὴν φορεῖ ὁ βασιλεὺς, διὰ τοῦτο τὴν σοφίαν καὶ ἰσχύαν μόνον δὲν ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τῆν κατηγορίαν, ἀλλὰ μὲ τὸ εἶδος τῆς ἀπολογίας.»¹⁰³ Ἀ κατὰ τὴν αὐτὴν τοῦ ὁμοιωμένου μεγαλύτερας κολάσεως καὶ τιμωρίας. Ἐπίσης τὸ νὰ χαρίζῃ τὴν ποινήν εἰς τοὺς αἰσχιστοὺς, π.χ. εἰς τοὺς φονεῖς, τοὺς ληστεῖς, τοὺς τυραννοκτονοῦντας, καὶ τοὺς ἀπειθήσαντας ἄλλια παράνομα, εἶνε δικαίωμα μόνον τοῦ βασιλέως. Ἄν αὐτῆν καὶ ἕνας δικαστὴς ἀπολύσῃ τὸν κατέδικον χωρὶς βασιλικῆς ἀπόφασις, καὶ κατηγορηθῆ, καὶ ἀπολογηθῆ καὶ αὐτὸς, εἶ, «Ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς ἀπολύει, ἀπολύει καὶ ἑγὼ, εἶ, μόνον δὲν ἀπαλλάσσεται διὰ τὴν ἀπολογίαν αὐτῆν, ἀλλ' ἰσχύεται καὶ μεγαλύτεραν ἄρῃν ἑαυτοῦ τοῦ. Καὶ πολλὸ εὐλόγητος. Διότι δὲν εἶνε δικαίον οἱ κατώτεροι ἐπιβαῖν εἰς τὴν παραρροσὴν των ἢ ἀναβαῖν εἰς τὴν ἀδυνατίαν των ἄνωτέρων, καὶ νὰ στηρίζουν τὴν ἀπολογίαν των ἀκριβῶς εἰς αὐτὸ, ἀποδὸ αὐτὸ εἶνε μεγαλύτερα ὄρις ἑαυτοῦ ἐκείνων ποὺ τοὺς ἀνάθεσαν τὸ ἄξιωμα. Διὰ τοῦτο δὲν μὲν κανεὶς εἶνε κατώτερος, ἢ ὀυθέποτε ὁ ἀπολογηθῆ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔάν δὲ εἶνε βασιλεὺς καὶ ἔχῃ τὸ αὐτὸ ἄξιωμα, διὰ τὸ εἶπε αὐτὸ μὲ παρρησίαν. Διότι ὅπως ἡ ἀπαρχὴ τῆς ἀρχῆς εἶνε μία, ἴσα φυσικῆ τῆ λόγῳ εἶνε μία καὶ ἡ ἔξουσία. Ὥστε ἂν ἐμφανισθῆ κανεὶς ποὺ ἀπολογεῖται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, εἶνε κατ' ἀνάγκην τὸ αὐτὸ ἄξιωμα ἢ ἐκείνων τοῦ ὁποίου τὴν ἔξουσίαν προβάλλει εἰς στοιχείον ὅπου αὐτοῦ. Ἀποδὸ λοιπὸν καὶ ὁ Χριστὸς ἴσως ἀπαλογηθῆ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, ἀνομιμοσγητῶς μὲς ἀπέδειξαν, εἶνε ἔχει τὸ ἴδιον ἄξιωμα μὲ τὸν Πατέρα. Καὶ δὲν κρύβεται, ἀε ἀραρμόδιον τὸ παράδειγμα εἰς τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὸ ἔργον ποὺ ἔκανε. Ἄς ὁμοιωσώμεν εἶνε ἡ μετ' ἔξουσίας κατάστασις τοῦ σοφδοῦ εἶνε ἡ ἀλουργίς καὶ τὸ στήμα καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ δίδειν χάριν εἰς τοὺς καταδικαστοὺς. C Ὅπως ἐκεῖνα ἐπιτρέπονται μόνον εἰς τὸν ἀπὸ πλάκα, καὶ εἰς κανένα ἄλλον ἀπὸ τοὺς κατώτερος του, ἔάν δὲ ἐμφανισθῆ κανεὶς ἢ τὸ κῆρυ αὐτὸ, καὶ μάλιστα ἢ τὸ κῆρυ δικαίως,

103. «Τυραννοκτονοῦντας» εἶνε αὐτοὶ ποὺ ἀνοίγουν τοὺς πόρους λαοφιλίας, διὰ νὰ κλέψουν πολιτικῶν ἀκαρμάρια καὶ νὰ κένουν ἑαυτοῦσιν ἄλλο κῆρυ. Τὸ ἔγκλημα τοῦτο ἐπέσπετο πάντοτε εἰς ἕνα ἐκ των μεγαλύτερων, μεγαλύτερων ἀπὸ τὴν ἀλήθην ἰσχύαν.

104. Ἀπὸ τὸ παράδειγμα των δύο ἰσων βασιλέων ἴσο καὶ ἴσων, διότι εἰς τὰς ἡμέρας ἀκριβῶς τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ Παρισιοβλατινὸν κῆρυ ὑπῆρχον δύο ἴσοι βασιλεῖς, ἡ δὲ κρατικὴ σφραγίς, ἡ ὁποία ἴσο μετὰ ἑαυτοῦ ἐκείνου (ἐκτὸν κῆρυ τοῦ αὐτοῦ, τὸ χρηρησθέντος τὴν βασιλείαν εἰς τοὺς

κατ' ἀνάγκην εἶνε καὶ ἐκεῖνος βασιλεὺς.¹⁰⁴ ἴσο ἀκριβῶς καὶ ἴσο, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς φαίνεται, εἶνε τὰ κῆρυ αὐτὸ μὲ ἀδυνατίαν, καὶ μάλιστα τὴν κατηγορίαν προβάλλει τὸ τὸ κῆρυ ὁ Πατὴρ, λέγοντας. «Ὁ Πατὴρ μου ἔσως ἔσως ἐργάζεται, κατ' ἀνάγκην εἶνε καὶ αὐτὸς ἴσως ἢ ἐκείνου ποὺ τὰ κῆρυ: ἀε μὲ ἀδυνατίαν. Διότι δὲν ἴσο ἴσως του, δὲν δὲ ἰσομοιοποιεῖ αὐτῆν τὴν δικαιοσύνην. D Καὶ διὰ νὰ καταλάβετε σαφέστερον αὐτὸ ποὺ λέγω, κάποιος οἱ μαθηταὶ κατέλασαν τὸ σάββατον μὲ τὸ νὰ μαζοῦν σπῆνος καὶ νὰ τοὺς τρίψουν ἡμέραν σάββατον (Ματθ. 12, 1 - 2). Τὸ κατέλασε καὶ αὐτὸς τῆρα, κατηγορησάν καὶ ἐκεῖνος οἱ Ἰουδαῖοι, κατηγορησάν καὶ αὐτόν. Ἄς ἴσομεν πῶς μὲν ἀπολογεῖται ὅπου ἐκείνων, πῶς δὲ ὅπου τοῦ αὐτοῦ τοῦ ὅστε ἀπὸ τὴν διαφοράν νὰ μῶσθε τὴν διαφοράν του καὶ τὴν ἀπολογίαν του. Πῶς λοιπὸν ἀπολογεῖται ὅπου ἐκείνων; «Ὅταν ἀνάγκησι τὶ ἴσοις αὐτοῦ, εἶνε ἐπινασκον;» (Ματθ. 12, 3). «Ὅταν μὲν ἀπολογηται ὅπου των ὀυθῶν, καταρτίζε εἰς τὸν σὺν θεῶν ἐκείνων αὐτοῦ: E εἶνε δὲ ὅπου τοῦ αὐτοῦ τοῦ, ἀνάγκη μὲν λέγω εἰς τὸν Πατέρα: «Ὁ Πατὴρ μου ἐργάζεται, κατὰ ἐργάζομαι». Καὶ ποῖαν ἐργασίαν ἔγνωε, διὰ εἶπε κανεὶς, ἀποδὸ εἰς τὰς εἶ ἡμέρας «κατέλασαν ὁ θεὸς ἀπὸ πάντων των ἔργων αὐτοῦ». Ἐνωσε τὴν καθημερινὴν πρόνοιαν. Διότι δὲν ἔδημοργησε μόνον τὴν κτίσιν, ἀλλὰ καὶ ἀποδὸ τὴν ἔδημοργησε, τὴν συντηρεῖ. Καὶ ἀγγελιοὶ καὶ ἀρχάγγελοι καὶ αἱ ἀνο θυνάμεις καὶ γενικῶς εἶνα τὰ δραστὰ καὶ τὰ ὀρατὰ, ἀπολαύουν τὴν πρόνοιαν τοῦ.»¹⁰⁵ Ἀ καὶ ἂν μείνουν χωρὶς τὴν ἐνέργειαν ἐκείνου, ἀραρμόδιον καὶ καταρτίον καὶ καταρτίζονται. Θέλοντας λοιπὸν ὁ Χριστὸς νὰ δείξῃ εἶνε ἂν ἐκείνους ποὺ προνοοῦν καὶ εἶνε ἂν ἐκείνους, διὰ τοὺς ὁποίους λαμβάνεται πρόνοιαν, εἶνε ἐκείνους ποὺ ἐνεργοῦν καὶ εἶνε ἂν ἐκείνους ποὺ εἶνε καρποὶ τῆς ἐνεργείας, εἶνε «Ὁ Πατὴρ μου ἐργάζεται, κατὰ ἐργάζομαι». Ἐπὶ νὰ δείξῃ τὴν ἰσότητά του πρὸς τὸν Πατέρα.

δ. Ἀπὸ νὰ τὰ θεώσοιτε καὶ νὰ τὰ φιλοσοφεῖτε μὲ κάθε ἀκρίβειαν καὶ νὰ ὀρατεῖτε μὲ μὲ τὴν ὀρθότητα των δογμάτων τὴν πνευματικότητα τοῦ βίου σας. Ἀπὸ καὶ προηγουμένως εἶνε τὸ παρακάλειον καὶ τῆρα εἶνε τὸ παρακάλειον, καὶ δὲν ἔάν κῆρυ νὰ εἶνε παρακάλειον. Τὸν βίον δὲ καὶ τὴν πνευματικότητα εἶνε τὴν κῆρυ: εἶνε ἄλλο, κατὰ τὸ νὰ ἐργασθε ἴσο. Ὅπως ἡ γῆρας γῆ, καὶ ἂν κανεὶς δὲν τὴν ποτίζῃ, ὅπως εἶνε γεμάτη ἀγκάθια καὶ τριβόλια, ἢ ἡ εἶ γῆ ποὺ τὴν περιποιοῦνται χωρὶς γεωργικὰ εἶνε ὀυλαρῆ καὶ εἶνε ἰσοίως βασιλεῖς, εἶνε γῆρας δικαίως εἶνε δὲ αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ ἴσο. Ἐκτοτε ὁ διεσφῆλος παρῆμας μὲς: ὀυθερον.

πλουσίαν τὴν φρικτὴν κόμην τῆς καὶ δίνει πολλὴν καρπὸν. Ἰσὶ ἀκριβοῦς καὶ ἡ ψυχὴ ὅποια μὲν ποιεῖται μὲ τὰ θεὰ λόγια, εἶνε θαλαρῆ καὶ πλουσία εἰς ἐλάττωσιν καὶ καρπὸν τοῦ Πνεύματος ὅποια δὲ περιέρχεται εἰς ἔσχατον καὶ ἀμύλιαν καὶ ἑλλειψίν τοῦ πνευματικοῦ πλούτου, ἐρηιδύεται καὶ γερμίζει ἀχρηστα φυτὰ καὶ ἐλαττάνει πολλὰ ἀγκάθια, τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἀμαρτίας. Ὅπου δὲ ὑπάρχουν ἀγκάθια, ἐκεῖ καὶ ἐράκοντες καὶ ὄψεις καὶ σκορπιοὶ καὶ κῆβε δυνάμεις τοῦ διαβόλου. Καὶ ἐν δὲν πιστεύεις εἰς αὐτὸ τοῦ λέγειν, ἔλα νὰ συγερῶμεν αὐτοὺς ποὺ ἔσκασαν μὲ σὲ, καὶ τότε ἐκ εἴης μεγάλης τὴν διαφοράν. **Κ** Ἡ μάλλον ἐξ ἐξέτασμαν οἱ εἶσαι τοὺς αὐτοὺς μας, ποιοὶ μὲν προφανεῖα μὲ τὴν θεῖαν διδασκαλίαν, ποιοὶ δὲ στερομένθα πολὺ ἀπὸ τὴν ἀφίλειαν. Λοιπὸν, ἐξ μὴ ἀφίσημαν νὰ πῆγ χωρίων εἶνα τόσον μεγάλον κέρδος. Τὸ νὰ εὐρισκόμεθα εἶθω εἶνε θεοδοσιὴ εἶσαν τῶν ἀγαθῶν. Καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἔσαν φεύγη ἀπ' εἶθω, θε φαγῆ εἰς τὴν γυναικίαν πολυτιμότερος, καὶ ἡ γυναικίαν εἰς τὸν ἄνθρωπον περισσότερον ποθητή. Τὴν γυναικίαν τὴν κἀνεὶ ἀξιοκρίτητον ἔχει ἡ φρασιότης τοῦ σώματος ἀλλ' ἡ ἀρετὴ τῆς ψυχῆς, ἔχει οἱ ποθέριος¹⁰⁴ καὶ τὰ κραγιόνια,¹⁰⁵ ὅστε τὰ χρυσὰ κομμάτια τὰ¹⁰⁶ καὶ τὰ πολυτιμὰ ὑφάσματα, ἀλλ' ἡ ἀγνοήτης καὶ ἡ πρόστις καὶ ὁ φόδος ποὺ στρεβίλονται εἰς τὸν Θεόν. Καὶ τὸ νοστήν κἀλλος δὲν ὑπάρχει ἀλλοῦ μέρος ποὺ νὰ ἐπιτηγχνέται μὲ πόσην ἐπιτηγχνίαν. Ἐ παρὰ μόνον εἰς τὸν θεμισιστὸν καὶ θελον αὐτὸν γάθρον, ἔπου οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται σκαυπίζον κἀλλος, κἀλλοπίζον, ἀποξίνουον τὴν γραμμάνην ἐπιδαρμίδα τῆς ἀμαρτίας, εἶνου τὴν ἀκαμψὴ τῆς νεότητος, ἀμαρτῶν κἀθε κηλίδα, κἀθε ρυτίδα, κἀθε σπῆλον ἀπὸ τὴν ψυχῆν μας.¹⁰⁷ Αὐτὸ τὸ κἀλλος λοιπὸν ἐξ φροντισομαν νὰ τὸ στερατώσημαν ἔπῃμας ἄνθρωπος καὶ γυναικίαν. Διὰ τὸ μὲν κἀλλος τοῦ σώματος καὶ ἡ νόσος τὸ μαρναίει καὶ ὁ πολλὸς χρόνος τὸ καταστρέφει,¹⁰⁸ καὶ τὰ γηρατειὰ τὸ σβήθουον, καὶ ὁ θάνατος ἐπέρχεται

καὶ τὸ ἐξαφανίζετ' εἶλον. **Ε** Ἐνθὸ τὸ κἀλλος τῆς φυγῆς οὔτε χρόνος, οὔτε νόσος, οὔτε γῆρας, οὔτε θάνατος, οὔτε τίποτι ἄλλο ἀπ' αὐτὰ εἶν μπορετὶ νὰ τὸ καταστρέφῃ, ἀλλὰ μένει συνεχῶς ἀνιερῶμενον. Καὶ τὸ μὲν κἀλλος τοῦ σώματος αὐτοῦς ποὺ τὸ βέλπουον τοὺς προκαλεῖ τοκῆτικὴ εἰς ἀπολασίαν, τὸ δὲ κἀλλος τῆς φυγῆς κἀνεὶ αὐτὸν τὸν εἶναι τὸν Θεόν νὰ τὸ ἐρωτεύσῃ. Ὅπως λέγει καὶ ὁ προφῆτης, ἔσαν ἀκαυθύνεται πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν· **Ἄ**κουσον, θύγατερ, καὶ ἴδε, **557** **Α** καὶ κλῖνον τὸ σὺς σου, καὶ ἐπιλάθει τοῦ λαοῦ σου, καὶ τὸ ὄκου τοῦ πατρὸς σου, καὶ ἐπιθερῶσαι ὁ βασιλεὺς τοῦ κἀλλους σου» (Ψαλ. 44, 11-12). Λοιπὸν, ἀγαπητοί, θε νὰ γίνωμαν ἀγαπητοί εἰς τὸν Θεόν, αὐτὸ τὸ κἀλλος νὰ περιποιοῦμεθα κἀθε ἡμέραν, σκαυπίζοντας κἀθε κηλίδα μὲ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Γραφῶν, μὲ τὰς προσηγῆς, μὲ τὰς ἐλεγχισοῦνας, μὲ τὴν ἡμόνοιαν πρὸς ἀλλήλους· θεὰ νὰ ἐρωτεύσῃ ὁ βασιλεὺς τὸ κἀλλος τῆς φυγῆς μας καὶ νὰ μῆς καταξιώσῃ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Αὐτὴν εἶνε νὰ τὴν ἐπιτύχομεν εἶσαι μας, μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον μῆξὶ εἶθω, καὶ τώρα καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

104. «Ἐπιτηγχνίματα» εἶνε ἕως κἀλλοπυτὰ εἶνε εἰς κατέστησαν κῆνεος, τὰ οὐκείνια τοῦ κἀλλοπυτῶν, ἐπιλάθῃ ἡ ποθέρις.
 105. «Κραγιόνια» λέγονται ἕως κἀλλοπυτῶν εἶνε εἰς κατέστησαν γυναικίαν, ὅλησθῃ τὰ κραγιόνια μὲ τὰ ὅποια ἔσκαρον ἀπὸ ἀρχαιεπίστητον χρόνον καὶ μέγρι σήμερον τὰ γαίλια, τὰ παλαιὰ, τοὺς ὄψεις, καὶ τὰ εἴθαρα.
 106. «Χρυσὸν» λέγεται συνήθως τὸ χρῆμα, ἀλλ' εἶθω ἐννοοῦνται τὰ χρυσὰ κομμάτια ἢ κομμάτια ἢ κἀμα.
 107. «Ὅλα καὶ λέγεις τοῦ χωρίου αὐτοῦ εἶνε φρασολογία τοῦ κἀλλοπυτῶν.
 108. «Τὸ μὲν γὰρ τοῦ σώματος (κἀλλος) καὶ νόσος ἐμάρνει καὶ πλῆθος χρόνον εἴθαραν». Ὁ Χριστοδότης ἔχει ἴσως κατὰ νόον τὸ ἀπόφθεγμα τοῦ Ἰουσαπότος «Κἀλλος μὲν γὰρ ἡ χρόνος ἀνθίσταν ἡ νόσος ἐμάρνει», μὲτ' ἀμυθῶντων, 8.